CARLOS CASTANEDA

CĂLĂTORIE LA IXTLAN

Carlos Castaneda

Călătorie la Ixtlan

Journey to Ixtlan

1972

INTRODUCERE

Sâmbătă, 22 mai 1971, am plecat la Sonora, în Mexic, să mă întâlnesc cu don Juan Matus, un vrăjitor indian Yaqui, pe care îl cunoşteam din 1961. Mi-am spus că vizita din ziua aceea nu avea să se deosebească în vreun fel de nenumăratele dăți, în care mă dusesem să-l văd în cei zece ani de când îi eram ucenic. Evenimentele care au avut loc în acea zi şi în cele următoare au fost totuşi importante pentru mine. Ucenicia mea a luat sfârşit cu acea ocazie. Nu a fost vorba de o retragere arbitrară din partea mea, ci de o încheiere hotărâtă cu bună ştiință.

Am prezentat deja experiența uceniciei mele în două lucrări precedente: *Învățăturile lui don Juan* şi *Cealaltă realitate.*

Ideea de bază în ambele cărți era aceea că, în deprinderea tainelor vrăjitoriei, elementele-

cheie sunt stările de realitate neobişnuită produse prin ingestia unor plante psihotrope.

În această privință, don Juan era un expert în utilizarea a trei asemenea plante: *Datura inoxia,* îndeobşte cunoscută sub denumirea de buruiana Simpson, *Lophorphora williamsii,* cunoscută ca peiota, şi o ciupercă halucinogenă din specia *Psilocybe.*

Modul în care am perceput lumea ca efect al acestor plante psihotrope a fost atât de ciudat şi de impresionant, încât m-am văzut nevoit să presupun că aceste stări reprezintă singura cale de comunicare şi de învățare a lucrurilor pe care încerca să mi le spună.

Această presupunere era greşită.

Pentru a evita orice neînțelegeri în privința lucrului meu cu don Juan, aş dori ca, în acest stadiu, să lămuresc următoarele chestiuni.

Până acum nu am încercat, în vreun fel sau altul, să-l plasez pe don Juan într-un context cultural. Faptul că el se consideră un

indian Yaqui nu înseamnă că ştiința sa în materie de vrăjitorie este cunoscută sau practicată de indienii Yaqui în general.

Toate conversațiile avute cu don Juan pe timpul uceniciei mele au fost purtate în limba spaniolă, iar faptul că am reuşit să obțin explicații cuprinzătoare în legătură cu sistemul lui filozofic se datorează în exclusivitate modului perfect în care stăpâneşte această limbă.

Am păstrat obiceiul de a mă referi la acest sistem folosind termenul de vrăjitorie şi la don Juan folosindu-l pe acela de vrăjitor, deoarece este vorba de termeni pe care îi folosea el.

Întrucât am fost în măsură să notez cea mai mare parte a celor spuse la începutul uceniciei şi toate conversațiile din fazele ulterioare, am adunat o cantitate voluminoasă de notițe. Pentru a le da o formă uşor de citit, păstrând totuşi caracterul uimitor de unitar al învățăturilor lui don

Juan, am fost nevoit să le redactez, dar ceea ce am eliminat este, după părerea mea, lipsit de importanță pentru ideile pe care doresc să le subliniez.

În cazul muncii mele cu don Juan mi-am limitat eforturile doar la a-l considera drept vrăjitor şi la a obține acces la cunoştințele sale.

În scopul prezentării punctului meu de vedere, trebuie să explic întâi condiția de bază a vrăjitoriei, aşa cum mi-a prezentat-o don Juan. El spunea că pentru un vrăjitor lumea de zi cu zi nu e reală, aşa cum credem noi că este. Pentru un vrăjitor, realitatea sau lumea pe care o cunoaştem e doar o descriere.

În vederea validării acestei premise, don Juan şi-a concentrat toate eforturile pentru a mă conduce la o convingere clară că ceea ce am în minte ca lume este mai degrabă o descriere a lumii, o descriere ce mi-a fost insuflată din momentul naşterii.

Spunea că oricine vine în contact cu un copil e un profesor care îi descrie acestuia încontinuu lumea, până în momentul în care copilul e capabil să o perceapă aşa cum îi este descrisă. După don Juan, nu reținem acest moment uimitor deoarece nici unul dintre noi n-ar putea avea un punct de referință pentru a face vreo comparație. Totuşi, din acel moment, copilul e un "membru". El cunoaşte descrierea lumii, iar apartenența sa devine deplină, bănuiesc, în momentul în care e capabil să-şi traducă toate interpretările perceptuale proprii, pe care, conform descrierii, le validează.

Deci, pentru don Juan, realitatea vieții noastre normale constă dintr-un nesfârşit şir de interpretări perceptuale, pe care noi, indivizii care ținem de un grup specific, am învățat să le facem în comun.

Ideea că interpretările perceptuale care formează lumea constituie un flux este conformă cu faptul că ele se succed în mod

neîntrerupt şi sunt rareori puse sub semnul întrebării. De fapt, realitatea lumii pe care o cunoaştem e considerată atât de evidentă, încât premisa de bază a vrăjitoriei, potrivit căreia realitatea noastră e doar una formată din multe descrieri, poate fi considerată cu greu drept o presupunere serioasă.

Din fericire, în cazul uceniciei mele, don Juan nu-şi punea problema dacă eu voi lua sau nu propunerea sa în serios, continuând să-şi elucideze problemele în pofida opoziției mele, a neîncrederii mele şi a eşecului meu de a înțelege ceea ce spunea el. De aceea, ca profesor în vrăjitorie, don Juan s-a străduit să-mi descrie lumea din prima clipă în care ne-am întâlnit. Dificultatea în a-i accepta conceptele şi metodele decurgea din faptul că unitățile descrierii sale mi-erau străine, fiind incompatibile cu ale mele.

Controversa sa consta în faptul că el mă învăța cum "să văd", acțiune opusă noțiunii de "a privi" şi că "oprirea lumii" era primul

pas care ducea la "vedere".

Ani întregi am tratat ideea "opririi lumii" drept o simplă metaforă. Abia spre sfârşitul uceniciei mele, în timpul unei conversații inițiatice, au început să se clarifice scopul şi importanța acestei idei, ca fiind una din afirmațiile principale ale cunoştințelor lui don Juan.

Eu şi don Juan am discutat despre lucruri diferite într-o manieră relaxată. I-am povestit despre un prieten al meu şi dilema acestuia cu copilul său de nouă ani. Copilul, care trăise la mama sa în ultimii patru ani, stătea acum cu prietenul meu, care-şi punea problema ce să facă cu el. Prietenul meu spunea că la şcoală copilul era slab, nu se putea concentra şi nu îl interesa nimic. Avea o comportare ciudată şi obişnuia să fugă de acasă.

— Prietenul tău are într-adevăr o problemă, a spus don Juan râzând.

Voiam să continuu să-i spun despre toate

lucrurile "teribile" pe care le făcea copilul, dar el m-a întrerupt.

— Nu mai trebuie să-mi spui nimic despre băiețelul acela. Nici tu, nici eu nu mai trebuie să-i urmărim acțiunile în gândurile noastre în nici un fel.

Vorbea sec, cu tonul ferm, dar a zâmbit apoi.

— Ce poate face prietenul meu?

— Cel mai rău lucru pe care-l poate face e să-l pună pe copil să fie de acord cu el.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că acel copil nu trebuie lovit sau speriat de tatăl său, atunci când nu se poartă cum vrea el.

— Dar cum îl poate învăța ceva, dacă nu îl interesează nimic?

— Prietenul tău ar trebui să lase pe altcineva să bată copilul.

— Nu poate lăsa pe altcineva să se atingă de micuț! am spus eu surprins de sugestia sa.

Pe don Juan părea să-l fi bucurat reacția mea şi a râs.

— Prietenul tău nu e un luptător. Dacă ar fi fost, ar fi ştiut că cel mai rău lucru pe care îl poate face cineva e să se confrunte cu ființele umane într-un mod nepoliticos.

— Ce ar face un luptător, don Juan?

— Luptătorul procedează strategic.

— Tot nu înțeleg ce vrei să spui.

— Vreau să spun că, dacă prietenul tău ar fi fost un luptător, şi-ar fi ajutat copilul să "oprească lumea".

— Cum poate face asta?

— Ar avea nevoie de putere personală. Ar trebui să fie un vrăjitor.

— Da, dar nu este.

— În acest caz, trebuie să folosească procedee obişnuite pentru a-şi ajuta fiul să-şi schimbe ideea despre lume. Nu e "oprirea lumii", dar acționează în acelaşi mod.

L-am rugat să-şi explice afirmațiile.

— În locul lui, aş începe prin a angaja pe

cineva să-l bată pe copil. L-aş angaja pe cel mai urât om pe care l-aş găsi.

— Să sperie un copil?

— Nu doar să sperie un copil. Micuțul trebuie să fie "oprit", dar, dacă e bătut de tatăl lui, nu va reuşi. Dacă vrei să "opreşti" pe cineva, trebuie să rămâi în afara cercului care-l presează. Astfel poți direcționa presiunea.

Ideea era uimitoare, dar cumva îmi plăcea.

Don Juan îşi ținea bărbia în palma stângă. Brațul stâng îi stătea lângă piept, pe o cutie de lemn ce servea drept o masă scundă. Ochii erau închişi, dar pupilele i se mişcau. Am simțit că mă privea printre genele închise. Gândul m-a speriat.

— Spune-mi mai mult despre ce trebuie să facă prietenul meu cu băiatul.

— Spune-i să meargă şi să aleagă foarte atent un tip urât. Spune-i să aleagă unul tânăr. Unul care mai are putere în el.

Don Juan a descris apoi o strategie

ciudată. Trebuia să îl instruiesc pe prietenul meu să-l pună pe tip să-l urmărească unde se duce cu copilul. Omul va trebui ca la un semn prestabilit, când copilul se poartă necuviincios, să sară dintr-un tufiş, să ia copilul şi să-l bată bine. După ce omul îl sperie, prietenul tău trebuie să-l ajute pe băiat să-şi revină, în orice mod poate. Dacă va urma această procedură de trei-patru ori, te asigur că acel copil se va simți altfel şi se va comporta diferit. Îşi va schimba ideea despre lume.

— Dar dacă frica îl răneşte?

— Frica nu răneşte pe nimeni, niciodată. Ceea ce răneşte spiritul e să ai pe cineva mereu în spatele tău, să te bată, spunându-ți ce să faci şi ce să nu faci. Când băiatul se va fi redresat, spune-i prietenului să mai facă un ultim lucru pentru el. Trebuie să găsească un copil mort, poate la spital sau la cabinetul vreunui doctor. Trebuie să-şi ia copilul acolo şi să-i arate băiatul mort. Trebuie să-l lase pe

copil să atingă corpul cu mâna stângă în orice loc, în afară de burta cadavrului. După ce băiatul face asta el va fi schimbat. Lumea nu va mai fi aceeaşi pentru el.

Mi-am dat seama atunci că, de-a lungul anilor, don Juan mi-a aplicat acelaşi tratament, deşi pe o scară diferită, tactici identice cu cele sugerate pentru prietenul meu. L-am întrebat despre asta. El a spus că a încercat mereu să mă înveţe cum să "opresc lumea".

— Încă nu ai reuşit, a spus el zâmbind. Se pare că nu funcţionează nimic, pentru că eşti prea încăpăţânat. Dacă ai fi fost totuşi mai puţin încăpăţânat, de acum probabil că ai fi reuşit să "opreşti lumea" cu oricare dintre tehnicile pe care ţi le-am destăinuit.

— Ce tehnici, don Juan?

— Tot ce ţi-am spus era tehnică de "oprit lumea".

După câteva luni de la această conversaţie, don Juan a reuşit să realizeze ceea ce

urmărea, să mă învețe să "opresc lumea".

Evenimentul monumental din viața mea m-a determinat să reexaminez în detaliu munca mea de zece ani. Am înțeles că ideea inițială despre rolul plantelor psihotrope era eronată. Ele nu erau o condiție esențială pentru descrierea lumii vrăjitorilor, ci numai un ajutor pentru cimentarea părților descrierii pe care eram incapabil să le percep altfel. Insistența mea de a mă agăța de versiunea standard a realității mă făcea surd şi orb la cerințele lui don Juan. De aceea, doar lipsa mea de sensibilitate era cea care era îngrijorată de folosirea lor.

Revăzându-mi toate notițele, mi-am dat seama că don Juan mi-a dat cea mai mare parte a noii descrieri, chiar de la începutul asocierii noastre, prin ceea ce el numea "tehnici pentru oprirea lumii". În lucrările mele de atunci nu am inclus acele părți ale notițelor, pentru că nu aveau legătură cu folosirea plantelor psihotrope. Aşa că acum

le-am restabilit pe drept, în ideea învățăturilor lui don Juan şi le-am expus în primele şaptesprezece capitole ale acestei cărți. Ultimele trei capitole se referă la evenimentele care au culminat cu faptul că am reuşit să "opresc lumea".

Rezumând, pot spune că, atunci când mi-am început ucenicia, acolo era o altă realitate, ca să spun aşa, era o descriere magică a lumii, despre care nu ştiam.

Don Juan, ca vrăjitor şi profesor, m-a învățat această descriere. De aceea, ucenicia mea de zece ani a constat în conştientizarea acestei realități necunoscute, prin dezvoltarea descrierii ei, adăugind, în mod treptat, părți din ce în ce mai complexe, pe măsură ce înaintam în cunoaştere.

Terminarea uceniciei însemna că am învățat o nouă descriere a lumii, într-o manieră autentică şi convingătoare, devenind astfel capabil să obțin un nou mod de a percepe lumea, care se potrivea cu descrierea

cea nouă. Cu alte cuvinte, obținusem calitatea de membru. Don Juan a declarat că, pentru a reuşi să "văd", trebuie să "opresc lumea". A "opri lumea" era într-adevăr o transformare specifică anumitor stări de conştiință în care realitatea de zi cu zi e alterată, deoarece fluxul interpretării, care de obicei curge neîntrerupt, a fost oprit de un tip de circumstanțe străine acestui flux. În cazul meu, setul de circumstanțe străine de fluxul normal al interpretării mele era descrierea magică a lumii. Condiția lui don Juan pentru "oprirea lumii" era că trebuie să fii convins; cu alte cuvinte, trebuie să înveți noua descriere într-un sens total, în scopul de a o compara cu cea veche, iar în acest fel să spargi certitudinea dogmatică, pe care o împărțim cu toții, că validitatea percepțiilor noastre sau realitatea lumii în percepția noastră nu poate fi pusă la îndoială.

După "oprirea lumii", următorul pas era acela de "a vedea". Prin asta, don Juan

înțelegea ceea ce mi-ar plăcea să definesc drept "răspunsul la solicitările perceptuale ale unei lumi din afara descrierii pe care am învățat s-o cunoaştem ca realitate".

Credința mea e că toți paşii aceştia pot fi înțeleşi doar în termenii descrierii căreia îi aparțin; şi deoarece era o descriere pe care el a intenționat să mi-o ofere de la început, atunci trebuie să permit învățăturilor lui să constituie singura sursă de pătrundere în ea. De aceea, voi lăsa cuvintele lui don Juan să vorbească ele însele.

CARLOS CCASTANEDA, 1972

Partea întâi

"OPRIREA LUMII"

1. RECONFIRMĂRI DE LA LUMEA DIN JURUL NOSTRU

— Înțeleg că ştiți multe despre plante, domnule, i-am spus bătrânului indian din fața mea.

Un prieten de-al meu ne înlesnise întâlnirea, apoi a părăsit încăperea. Ne-am prezentat unul altuia şi bătrânul s-a recomandat cu numele de Juan Matus.

— Ți-a spus asta prietenul tău? a întrebat el în treacăt.

— Da, el mi-a spus.

— Culeg plante sau, mai degrabă, le las pe ele să mă culeagă, a spus el încet.

Ne aflam în sala de aşteptare a unei stații de autobuz din Arizona. L-am întrebat în spaniolă dacă mă va lăsa să-l chestionez. Am spus:

— Mi-ar permite domnul *(caballero)*[1] să-i pun câteva întrebări?

M-a privit curios.

— Sunt un cavaler fără cal, a spus el zâmbind, apoi a adăugat:

— Ți-am spus că numele meu e Juan Matus.

Mi-a plăcut zâmbetul lui. M-am gândit că trebuia să fie o persoană care putea aprecia sinceritatea şi m-am decis să-l abordez direct cu o cerere.

I-am spus că eram interesat să culeg şi să studiez plantele medicinale şi, mai ales, să aflu despre cactusul halucinogen peiota, pe

---

[1]Caballero, cuvânt derivat de la cuvântul caballo (cal), însemna la origine cavaler sau nobil călare.

care l-am studiat la Universitate, la Los Angeles.

Credeam că mă prezentasem ca o persoană foarte serioasă. Eram mulţumit şi credeam că cele spuse erau destul de plauzibile.

Bătrânul şi-a înclinat încet capul, iar eu, încurajat de tăcerea sa, am adăugat că vă fi profitabil pentru amândoi să discutăm despre peiota.

În acel moment şi-a ridicat capul şi m-a privit în ochi. A fost o privire formidabilă. Totuşi, nu era ameninţătoare sau rea în vreun fel. Era o privire care mă străpungea. Am rămas cu gura căscată şi, brusc, nu am mai putut continua să vorbesc despre mine. Întâlnirea noastră s-a terminat în felul acesta. Totuşi, îmi rămăsese o fărâmă de speranţă. El mi-a spus că poate o să-i fac o vizită cândva.

Ar fi fost dificil să-mi dau seama de impactul privirii lui don Juan, dacă experienţa mea de până atunci nu m-ar fi

ajutat să decelez unicitatea acelui eveniment. Când am început să studiez antropologia şi astfel l-a întâlnit pe don Juan, eram deja expert în "a mă descurca". Îmi părăsisem căminul cu ani de zile înainte, iar asta însemna, după mine, că eram capabil să mă descurc. De câte ori eram respins, puteam să mă folosesc de linguşire sau, pentru a obține concesii, de argumente, ori mă supăram; dacă nu reuşeam nimic, mă văitam şi mă plângeam; cu alte cuvinte, ştiam că puteam face totdeauna ceva în funcție de circumstanțe, dar niciodată nici o ființă umană nu-mi oprise elanul atât de prompt şi de definitiv cum a reuşit s-o facă don Juan în acea după-amiază. Dar nu era vorba doar de a fi redus la tăcere; uneori, nu eram în stare să-i dau o replică oponentului, pentru că mă oprea respectul față de el, totuşi supărarea sau frustrarea mea îşi găseau exprimarea în gânduri. Privirea lui don Juan m-a năucit într-o asemenea măsură, încât nu mai

puteam gândi coerent.

Am devenit extrem de intrigat de acea privire ciudată şi m-am decis să-l caut.

După acea primă întâlnire, m-am pregătit timp de şase luni citind despre folosirea peiotei la indienii americani, în special despre cultul peiotei la indienii din câmpii. Am studiat fiecare lucrare existentă, iar când am simțit că eram pregătit, m-am întors în Arizona.

Sâmbătă, 17 decembrie 1960

I-am găsit casa după îndelungate căutări printre indienii din zonă. Era după-amiaza târziu când am sosit şi am parcat în fața casei. L-am văzut stând pe o strachină pentru lapte. Părea că m-a recunoscut şi m-a salutat la coborârea din maşină.

Câtva timp am schimbat cuvinte de curtoazie, apoi i-am mărturisit pe şleau că fusesem destul de incorect cu el la prima

întâlnire. M-am lăudat că ştiam multe despre peiota, în realitate nu ştiam nimic despre ea. El m-a privit. Ochii săi erau buni.

I-am povestit că de şase luni tot citeam ca să mă pregătesc pentru întâlnirea noastră şi de data asta ştiam foarte multe despre peiotă.

A râs. Evident, trebuie să i se fi părut ceva amuzant în afirmația mea. Râdea şi m-am simțit puțin dezorientat şi ofensat.

El şi-a dat seama de situația mea şi m-a asigurat că, deşi avusesem intenții bune, în realitate nu există nici un mod de a mă pregăti pentru întâlnirea noastră.

Mă gândeam dacă nu ar fi trebuit să-l întreb dacă în afirmația sa era şi vreun sens ascuns, dar nu am făcut-o; totuşi, el părea să-şi fi dat seama de sentimentele mele şi a început să-mi explice la ce se referise. Mi-a spus că strădaniile mele îi aminteau de o poveste despre un popor pe care un anumit rege îl persecuta, ucigându-şi supuşii. În

poveste, a continuat el, cei persecutați nu se deosebeau de cei care îi persecutau decât prin faptul că ei insistau să pronunțe anumite cuvinte într-un fel specific, propriu numai lor; proba se afla, desigur, în parolă. Regele a postat blocaje pe drumuri în locurile obligatorii de trecere, unde o persoană oficială îi cerea fiecărui trecător să pronunțe un cuvânt-cheie. Cei care pronunțau la fel ca regele trăiau, iar cei care nu reuşeau erau imediat executați. Miezul poveştii era că un tânăr s-a decis să se pregătească pentru a trece de barieră învățând să pronunțe cuvântul test exact aşa cum o făcea regele.

Don Juan a spus, adresându-mi un zâmbet larg, că tânărului i-au trebuit "şase luni" ca să reuşească. Apoi a venit ziua marelui test; tânărul s-a apropiat foarte sigur de barieră şi a aşteptat ca oficialul să-i pună întrebarea.

Ajuns aici, don Juan şi-a oprit foarte teatral povestea şi m-a privit. Pauza lui era foarte studiată şi mi se părea cam învechită,

dar am intrat în joc. Auzisem de subiectul povestirii mai demult. Avea legătură cu evreii din Germania, care puteau fi depistați după felul în care pronunțau anumite cuvinte. Ştiam de asemenea şi ideea finală: tânărul era prins pentru că persoana oficială uitase cuvântul-cheie şi îl pusese să pronunțe alt cuvânt, care era foarte apropiat, dar pe care tânărul nu învățase să-l spună corect.

Don Juan părea că aşteaptă să întreb ce a urmat, aşa că am făcut-o.

— Ce i s-a întâmplat? am întrebat, încercând să par naiv şi interesat de poveste.

— Tânărul, care era destul de viclean, şi-a dat seama că persoana a uitat cuvântul şi înainte ca acesta să-i fi putut spune ceva a mărturisit că s-a pregătit şase luni.

A făcut o altă pauză şi m-a privit cu o strălucire ştrengară în ochi. De data asta reuşise să-mi clatine siguranța. Confesiunea tânărului era un element nou şi nu mai ştiam cum se termină povestea.

— Ei, ce s-a întâmplat? am întrebat, interesat cu adevărat.

— Tânărul a fost ucis imediat, bineînțeles, a spus el şi a izbucnit în râs.

Mi-a plăcut foarte mult modul în care mi-a trezit interesul, mai ales felul în care a făcut legătura cu cazul pe care-l cunoşteam. De fapt, părea că a făcut-o să mi se potrivească. El râdea de mine într-o manieră foarte subtilă şi artistică. Am râs şi eu cu el.

I-am povestit apoi că, indiferent de cât de stupid păream, eu m-am interesat cu adevărat de plante.

— Îmi place să mă plimb foarte mult, a spus el.

M-am gândit că a schimbat deliberat subiectul conversației, pentru a nu-mi răspunde. Nu am vrut să-l supăr cu insistența mea.

M-a întrebat dacă vreau să mă plimb cu el puțin prin deşert. I-am răspuns că mi-ar face mare plăcere.

— Ăsta nu e picnic, a spus el pe un ton de avertizare.

I-am spus că voiam foarte serios să lucrez cu el. I-am povestit că aveam nevoie de informații, de orice fel de informație despre folosirea plantelor medicinale, şi că voiam să-i plătesc pentru timpul şi efortul său.

— O să lucrezi pentru mine. Şi te voi plăti.

— Cât de mult o să-mi dai?

Am sesizat o notă de lăcomie în vocea lui.

— Cât crezi că e potrivit.

— Plăteşte-mă pentru timpul meu... cu timpul tău.

M-am gândit că era un tip foarte special. Am recunoscut că nu înțelegeam ce dorea. Mi-a replicat că nu era nimic de spus despre plante, de aceea ar fi imposibil să-mi ia banii.

M-a privit stăruitor.

— Ce faci în buzunar? m-a întrebat încruntat. Te joci cu cureaua?

Se referea la obiceiul meu de a lua notițe pe un carnețel, în buzunarele enorme ale

hanoracului.

Când i-am spus ce făceam, a început să râdă cu poftă.

I-am spus că nu voiam să-l deranjez scriind în fața lui.

— Dacă vrei să scrii, scrie, a spus. Nu mă deranjează.

Ne-am plimbat prin deşertul pustiu până la lăsarea serii. Nu mi-a arătat nici o plantă şi nici n-a vorbit de ele. Ne-am oprit o clipă să ne odihnim lângă nişte tufişuri mari.

— Plantele sunt nişte lucruri foarte speciale, a spus fără să mă privească. Ele trăiesc şi au sentimente.

Chiar în acel moment în care a făcut afirmația, o pală puternică de vânt a făcut să tremure tufişurile pustii din jur. Ele au produs un zgomot rapid.

— Ai auzit asta? m-a întrebat punându-şi mâna dreaptă la ureche ca să-şi îmbunătățească auzul. Frunzele şi vântul sunt de acord cu mine.

Am râs. Prietenul care ne făcuse legătura mă avertizase că bătrânul era foarte excentric. M-am gândit că "înțelegerea cu frunzele" era una dintre excentricitățile sale.

Ne-am mai plimbat puțin, dar el tot nu mi-a arătat vreo plantă şi nici nu a cules vreuna. Se prelingea pur şi simplu printre tufişuri şi le atingea cu blândețe. Apoi s-a oprit şi s-a aşezat pe o piatră să se odihnească şi să privească în jur.

Am insistat să vorbim. I-am spus iar că voiam foarte mult să învăț despre plante, în special despre peiota. L-am rugat să-mi furnizeze informații în schimbul unei recompense financiare.

— Nu trebuie să mă plăteşti, a spus. Poți să mă întrebi ce vrei. O să-ți spun ceea ce ştiu, apoi o să te învăț ce să faci.

M-a întrebat dacă sunt de acord. Eram încântat. Apoi a adăugat enigmatic:

— Probabil că nu e nimic de învățat despre plante pentru că nu e nimic de spus despre

ele.

Nu am înțeles ce voia să spună sau ce înțelegea prin asta.

— Ce ai spus?

A repetat afirmația de trei ori şi apoi întreaga zonă a fost inundată de zgomotul unui avion militar, care zbura la joasă înălțime.

— Priveşte! Lumea e de acord cu mine, a spus el punându-şi mâna stângă la ureche.

Îl găseam foarte amuzant. Râsul său era contagios.

— Eşti din Arizona, don Juan? am întrebat, într-un efort de a menține conversația în jurul ideii că el îmi va fi furnizor de informații.

M-a privit şi a dat din cap afirmativ. Ochii săi păreau obosiți. Îi vedeam albul din jurul pupilelor.

— Te-ai născut în localitatea asta?

A dat iar din cap fără să-mi răspundă. Părea să fie un gest afirmativ, dar părea de

asemenea şi ticul unei persoane cu gândul aiurea.

— Dar tu de unde eşti? a întrebat el.

— Vin din America de Sud.

— E un spațiu vast. Vii de peste tot?

Ochii săi mă pătrundeau din nou când mă privea. Am început să-i explic circumstanțele naşterii mele, dar el m-a întrerupt.

— Ne asemănăm. Eu locuiesc aici, dar în realitate sunt un indian Yaqui din Sonora.

— Nu mai spune! Eu vin din...

Nu m-a lăsat să continuu.

— Ştiu, ştiu, a spus el. Eşti cine eşti, de unde eşti, aşa cum eu sunt un indian Yaqui din Sonora.

Ochii săi erau foarte strălucitori, iar râsul său era ciudat de schimbător. Mă făcea să simt că m-a prins cu o minciună. Aveam o senzație ciudată de vinovăție. Aveam sentimentul că el ştia ceva ce eu nu ştiam sau nu voiam să-i spun.

Jena mea s-a amplificat. Probabil că a

remarcat-o, fiindcă s-a ridicat şi m-a întrebat dacă voiam să mănânc la un restaurant în oraş.

Mergând înapoi spre casă şi apoi conducând spre oraş, m-am simțit mai bine, dar nu eram tocmai relaxat. Mă simțeam amenințat cumva, deşi nu puteam găsi motivul.

Am vrut să-i cumpăr o bere la restaurant. A spus că nu bea niciodată, nici chiar bere. Am râs în gândul meu. Nu-l credeam; prietenul meu îmi spusese că "bătrânul nu era aproape niciodată în toate mințile". Efectiv nu mă deranja că mă mințea în legătură cu băutura. Îmi plăcea de el; era ceva foarte liniştitor în persoana sa.

Probabil că mi se citea îndoiala pe față, pentru că el a început să-mi explice că obişnuia să bea în tinerețe, dar într-o zi pur şi simplu a renunțat.

— Oamenii îşi dau greu seama că ne putem lepăda de orice în viață, oricând, uite aşa,

spuse el şi îşi pocni degetele.

— Crezi că poți renunța la fumat sau la băutură atât de uşor?

— Bineînțeles! a spus cu multă convingere. Fumatul şi băutura nu reprezintă nimic. Nimic, atât timp cât vrem să renunțăm la ele.

Exact în acel moment apa care fierbea în cafetieră a scos un sunet îngâmfat, mândru, puternic.

— Ai auzit? a exclamat don Juan cu o strălucire în ochi. Apa care fierbe e de acord cu mine.

A adăugat după o pauză:

— Un om poate primi confirmări de la orice din jurul său.

Exact în acel moment, cafetieră a scos un sunet gâlgâitor, cu adevărat obscen.

El a privit la aparat şi a spus calm:

— Mulțumesc.

A dat din cap şi apoi a izbucnit într-un râs clocotitor.

Eram luat prin surprindere. Râsul său era

puțin cam zgomotos, dar eram extrem de amuzat de el.

Atunci s-a terminat prima mea şedință cu furnizorul meu de informații. Şi-a luat la revedere la uşa restaurantului. I-am spus că trebuia să-mi vizitez nişte prieteni şi aş vrea să-l văd iar la sfârşitul săptămânii următoare.

— Când o să fii acasă?

El m-a privit scrutător:

— Oricând vei veni.

— Nu ştiu exact când voi veni.

— Vino liniştit şi nu-ți face probleme.

— Dar dacă nu eşti acasă?

— O să fiu acolo, a spus zâmbind şi a plecat.

Am alergat după el şi l-am întrebat dacă puteam să-mi aduc aparatul de fotografiat ca să-i fac câteva poze, lui şi casei sale.

— Asta nu se poate, a spus încruntându-se.

— Dar un casetofon? Te-ar deranja?

— Nici asta nu se poate.

M-am supărat şi am început să mă agit. Am spus că nu vedeam nici un motiv logic în refuzul său.

Don Juan a dat din cap negativ.

— Las-o baltă, a spus el scurt. Iar dacă vrei totuşi să mă vezi, nu mai vorbi despre asta.

Am mai făcut o ultimă încercare. I-am spus că pozele şi înregistrările erau indispensabile muncii mele. El mi-a replicat că un singur lucru e indispensabil pentru tot ceea ce facem, şi anume "spiritul".

— Nu poți face nimic fără spirit, a spus. Iar tu nu-l ai. Îngrijorează-te de asta, şi nu din cauza pozelor.

— Ce vrei să...?

M-a întrerupt cu o mişcare a mâinii şi s-a dat câțiva paşi înapoi.

— Ai grijă să te întorci, a spus el încetişor şi mi-a fluturat mâna în semn de rămas-bun.

2. ŞTERGEREA ISTORIEI PERSONALE

Joi, 22 decembrie 1960

Don Juan stătea pe podea, lângă uşa casei sale, cu spatele sprijinit de perete. A întors o strachină de lemn pentru lapte şi m-a rugat să mă aşez şi să mă simt ca acasă. I-am oferit câteva ţigări. Adusesem un cartuş. El a spus că nu fumează, dar a acceptat cadoul. Am discutat despre frigul nopţilor din deşert şi am atins şi alte subiecte obişnuite de conversaţie.

L-am întrebat dacă îi stricam tabieturile. El m-a privit cu un fel de încruntare şi a spus că nu avea aşa ceva şi că puteam să stau cu el toată după-amiaza, dacă voiam.

Pregătisem câteva fişe genealogice şi de înrudiri şi voiam să le completez cu ajutorul său. De asemenea, am selectat din literatura etnografică o listă lungă de culturi ce aparţineau indienilor din zonă. Voiam să le

trec în revistă cu el şi să marchez pe lista mea toate elementele care îi erau familiare.

Am început cu fişele rudelor.

— Cum îi spuneai tatălui tău? am întrebat.

— Îi spuneam Tată, a zis el cu o față serioasă.

M-am simțit puțin enervat, dar am continuat, în ideea că el nu a înțeles.

I-am arătat fişa şi i-am explicat că un spațiu era pentru tată şi celălalt pentru mamă. I-am dat ca exemplu cuvintele diferite folosite în engleză şi spaniolă pentru mamă şi tată.

M-am gândit că probabil trebuia să încep întâi cu mama.

— Cum îi spuneai mamei tale?

— Îi spuneam Mamă, a replicat el, pe un ton naiv.

— Vreau să spun, ce alte cuvinte foloseai ca să-i chemi pe părinți. Cum îi strigai? am spus, încercând să fiu politicos şi răbdător.

El s-a scărpinat în cap şi m-a privit cu o

expresie tâmpă.

— Drace! a spus. M-ai prins. Stai să mă gândesc.

După un moment de ezitare, păru să-şi amintească ceva şi m-am pregătit să scriu.

— Ei bine, a spus el, ca şi cum s-ar fi gândit cu seriozitate, cum altfel să-i fi strigat? Le spuneam Hei, hei Tată! Hei, hei Mamă!

Am râs împotriva dorinței mele. Exprimarea folosită era caraghioasă şi în acel moment nu ştiam dacă era un tip absurd, care mă lua peste picior, sau dacă era într-adevăr un om simplu. Recurgând la toată răbdarea pe care o aveam, i-am explicat că întrebările pe care i le pusesem erau foarte serioase şi că pentru munca mea era foarte important să găsesc formule potrivite. Am încercat să-l fac să înțeleagă ideea genealogiei şi a istoriei personale a cuiva.

— Care erau numele tatălui şi mamei tale?

El m-a privit cu nişte ochi limpezi şi buni.

— Nu-ți pierde timpul cu prostiile astea, a

spus el liniştit, dar cu o forță neaşteptată.

Nu ştiam ce să spun; era ca şi cum altcineva ar fi rostit cuvintele astea. Doar cu o clipă mai devreme era un indian stupid care se scărpina în cap, apoi, brusc schimbase rolurile; eu eram cel stupid, iar el se uita la mine cu o privire indescriptibilă, care nu era nici arogantă sau sfidătoare, nici nu exprima ură ori dispreț. Ochii săi erau blânzi, limpezi şi pătrunzători.

— Nu am istorie personală, a spus după o lungă pauză. Într-o zi, mi-am dat seama că istoria mea personală nu îmi mai era necesară, aşa că am renunțat la ea, ca la băutură.

Nu am înțeles exact ce voia să spună. Brusc, m-am simțit stingher, amenințat. I-am reamintit că mă asigurase că nu-l deranjează întrebările mele. El a confirmat.

— Nu mai am istorie personală, a spus şi m-a privit probator. Am renunțat la ea într-o zi când am simțit că nu mai îmi este

necesară.

L-am privit, încercând să găsesc înțelesuri ascunse în cuvintele sale.

— Dar cum poți să renunți la istoria personală? am întrebat pe un ton insistent.

— Întâi trebuie să ai dorința asta. Apoi începi să o reduci armonios puțin câte puțin.

— De ce trebuie să ai o astfel de dorință? am exclamat.

Țineam foarte mult la istoria mea personală. Rădăcinile familiei mele erau adânci. Simțeam într-adevăr că fără ele viața mea nu avea nici un scop, nici o continuitate.

— Ar trebui să-mi spui, poate, ce înțelegi prin a renunța la istoria personală.

— Să o laşi deoparte, asta înțeleg, a replicat el sec.

Am insistat, spunându-i că nu am înțeles propunerea sa.

— Să te luăm pe tine, de exemplu, am spus. Eşti un indian Yaqui. Nu poți schimba asta.

— Sunt oare? a întrebat, zâmbind. De unde ştii asta?

— Adevărat! Nu pot şti sigur acum, dar tu ştii şi asta contează. Asta înseamnă istorie personală.

Simțeam că l-am încuiat.

— Faptul că ştiu că sunt sau nu, un indian Yaqui nu înseamnă istorie personală. Doar dacă altcineva ştie asta, devine istorie personală. Şi te asigur că nimeni nu va şti asta cu siguranță.

Notasem cu stângăcie ceea ce a spus. M-am oprit şi l-am privit. Nu înțelegeam. Mi-am recapitulat impresiile despre el; modul misterios şi nemaiîntâlnit în care m-a privit la prima noastră întâlnire, farmecul cu care îmi declarase că primea confirmări de la orice din jurul său, umorul său enervant şi agilitatea sa, privirea care exprimase o adevărată prostie, când l-am întrebat despre tatăl şi mama sa, apoi forța neaşteptată a afirmațiilor lui, care m-a surprins nepregătit.

— Tu nu ştii cine sunt, nu-i aşa? a spus el, citindu-mi gândurile. N-o să ştii niciodată cine sau ce sunt, pentru că nu am istorie personală.

M-a întrebat dacă aveam tată. I-am spus că da. Mi-a replicat că tatăl meu era un exemplu pentru ceea ce avea el în minte. M-a pus să-mi amintesc ce gândea tatăl meu despre mine.

— Tatăl tău ştie totul despre tine, a spus el. Deci, el are reprezentarea ta. Ştie cine eşti şi ce faci şi nu există nici o putere pe acest pământ care să-l facă să-şi schimbe ideea despre tine.

Don Juan a continuat, spunându-mi că toţi cei care mă cunoşteau aveau câte o idee despre mine şi că eu susţineam ideile lor prin tot ceea ce făceam.

— Nu vezi? a întrebat el teatral. Trebuie să-ţi tot înnoieşti istoria personală, spunându-le părinţilor şi celor apropiaţi, ca şi prietenilor tăi, tot ce faci. Pe de altă parte, dacă nu ai

istorie personală, nu sunt necesare explicațiile; nimeni nu este supărat sau deziluzionat de faptele tale. Iar mai presus de toate, nimeni nu te va deranja cu gândurile sale.

Brusc, ideea mi s-a clarificat. Aproape că o cunoşteam, dar nu o examinasem niciodată. Era, într-adevăr, o concepție atrăgătoare să nu ai o istorie personală, cel puțin la nivel intelectual; totuşi, îmi producea un grad de singurătate pe care îl găseam amenințător şi neplăcut. Voiam să discut sentimentele mele cu el, dar mi-am păstrat controlul; era ceva teribil de nepotrivit cu situația dată. Mă simțeam ridicol să intru într-un conflict filozofic cu un indian bătrân, care, evident, nu avea "sofisticarea" unui student. Reuşise întru câtva să mă distragă de la ideea originală de a-l întreba ceva despre genealogia sa.

— Nu ştiu cum am ajuns să discutăm despre asta, când tot ce voiam erau doar

câteva nume pentru fişele mele, am spus, încercând să readuc conversația la subiectul dorit.

— Este foarte simplu. Am ajuns să discutăm despre asta, pentru că am spus că punând întrebări despre trecutul cuiva, nu aduni decât nişte prostii.

Tonul lui era ferm. Simțeam că nu exista nici un mod de a-l face să devieze, aşa că am schimbat tactica.

— Ideea asta, de a nu avea istorie personală, este ceva ce fac indienii Yaqui?

— E ceva ce fac eu.

— De unde ai învățat?

— Am învățat în cursul vieții mele.

— Te-a învățat tatăl tău?

— Nu. Să spunem că am învățat singur şi acum îți voi dezvălui ție secretul, ca să nu pleci astăzi cu mâna goală.

Vocea îi devenise şoptită. Am râs de ciudățeniile lui. Trebuia să recunosc faptul că era uimitor. Mi-a trecut prin minte că mă

aflam în prezența unui actor înnăscut.

— Scrie, a spus el încurajator. De ce nu? Se pare că e mai comod pentru tine să scrii.

L-am privit şi probabil că ochii mei trădau confuzia. Şi-a lovit coapsele şi a râs cu mare plăcere.

— E perfect să-ți ştergi întreaga istorie personală, a spus el rar pentru a-mi da timp să scriu în modul meu stângaci, pentru că asta te va elibera de gândurile împovărătoare ale celorlalți.

Efectiv, nu puteam crede ce spunea. Am avut un moment de confuzie. El probabil că mi-a citit pe față ce se petrecea în mine şi s-a folosit imediat de acest lucru.

— Să te luăm pe tine, de exemplu, a spus el. Chiar acum, nu ştii dacă vii sau pleci. Şi asta pentru că mi-am eliminat istoria personală. Am creat în jurul meu şi al vieții mele, încetul cu încetul, o ceață şi acum nimeni nu mai ştie cu siguranță cine sau ce sunt.

— Dar tu ştii, nu-i aşa? am intervenit.

— Fii sigur că... nu ştiu, a exclamat el şi s-a rostogolit pe podea, râzând de privirea mea surprinsă.

A făcut o pauză destul de lungă, ca să mă facă să cred că va spune că ştia, aşa cum anticipam. Subterfugiul lui era foarte ameninţător pentru mine. Efectiv, mi s-a făcut frică.

— Acesta este micul secret pe care ţi-l voi spune astăzi, a spus, cu o voce scăzută. Nimeni nu cunoaşte istoria mea personală. Nimeni nu ştie ce sau cine sunt. Nici chiar eu.

Privea cu ochii întredeschişi nu la mine, ci undeva peste umărul meu drept. Stătea cu picioarele încrucişate, spatele lui era drept şi totuşi părea foarte relaxat. În acel moment, reprezenta chiar imaginea impetuozităţii. Mi l-am imaginat ca pe un şef indian, un "luptător cu piele roşie" din povestirile romanţioase ale copilăriei mele. Nostalgia m-

a furat şi m-au învăluit cele mai perfide şi contradictorii sentimente. Puteam spune sincer că el îmi plăcea foarte mult, dar în acelaşi timp şi că mi-era o frică de moarte de el.

El şi-a păstrat privirea aceea ciudată multă vreme.

— Cum poți să ştii cine sunt, când sunt doar asta? a spus el, cuprinzând împrejurimile cu un semn al capului.

Apoi m-a privit şi a zâmbit:

— Trebuie să creezi o ceață în jurul tău, încetul cu încetul; trebuie să ştergi totul în jurul tău, până când nimic nu mai este sigur sau real. Străduințele tale sunt prea reale; purtarea ta este prea reală. Nu mai lua lucrurile aşa cum sunt. Trebuie să începi să te ştergi.

— În ce scop? am întrebat amenințător.

Apoi am înțeles că îmi schița un mod de comportament. În toată viața mea, de câte ori încerca cineva să-mi spună ce să fac,

ajungeam la un punct limită; numai gândul că mi se spunea ce să fac, mă împingea imediat în defensivă.

— Ai spus că vrei să te învăț despre plante, a spus el calm. Vrei să primeşti ceva degeaba? Ce crezi că este asta? Ne-am înțeles că tu pui întrebări şi eu îți spun ceea ce ştiu. Dacă asta nu-ți place, nu mai avem ce discuta.

Franchețea lui teribilă m-a făcut să mă simt prost şi a trebuit să recunosc cu părere de rău că avea dreptate.

— Hai atunci s-o spunem altfel, a continuat el. Dacă vrei să înveți despre plante, deoarece nu este într-adevăr nimic de spus despre ele, printre altele, trebuie să-ți elimini istoria personală.

— Cum?

— Începând cu lucruri simple, ca de exemplu să nu spui ceea ce faci cu adevărat. Apoi trebuie să părăseşti pe oricine te cunoaşte bine. Asta va crea în jurul tău o

ceață.

— Dar este absurd, am protestat. De ce să nu mă cunoască oamenii? Ce este rău în asta?

— Ceea ce este rău, e că, o dată ce te cunosc, devii ceva de la sine înțeles, iar din acel moment nu vei mai fi în stare să întrerupi densitatea gândurilor lor. Mie personal îmi place libertatea fundamentală a necunoscutului. Nimeni nu mă cunoaşte cu siguranță, aşa cum te cunosc pe tine oamenii, de exemplu.

— Dar asta ar fi o minciună.

— Nu am nici o tangență cu minciuna sau cu adevărul, a spus el sever. Minciunile sunt minciuni, doar dacă ai istorie personală.

Am argumentat că nu-mi plăcea să-i induc în eroare deliberat pe oameni sau să-i înşel. Răspunsul lui a fost că oricum îi înşelam.

Bătrânul atinsese un punct sensibil din viața mea. Nu m-am oprit să-l întreb ce înțelegea prin asta, sau cum ştia că eu îi

mistificam pe oameni tot timpul. Am reacționat pur şi simplu la afirmația lui, apărându-mă cu ajutorul unei explicații. Am replicat că eram dureros de conştient că familia şi prietenii mei mă credeau nedemn de încredere, când în realitate nu am spus niciodată în viață o minciună.

— Ai ştiut întotdeauna să minți, a spus el. Singurul lucru care lipsea era că nu ştiai că o faci. Acuma ştii.

Am protestat:

— Dar nu înțelegi că sunt plictisit de cei ce nu mă cred demn de încredere?

— Dar eşti nedemn de încredere, mi-a replicat el cu convingere.

— Pe toți dracii, omule, nu sunt! am exclamat.

Starea mea, în loc să-l forțeze să devină serios, l-a făcut să râdă isteric. Efectiv îl disprețuiam pe bătrân pentru impertinența lui. Din nefericire, avea dreptate în privința mea.

M-am calmat după o vreme, iar el a continuat să vorbească.

— Când nu ai istorie personală, a explicat el, nimic din ceea ce spui nu poate fi luat drept minciună. Problema ta este că ai prea multe explicații de dat tuturor, dar în acelaşi timp vrei să păstrezi luciditatea, noutatea a ceea ce faci. Ei bine, deoarece nu poți fi emoționat după ce ai explicat tot ce ai făcut, minți pentru a menține continuitatea.

Eram cu adevărat derutat de subiectul conversației. Am notat toate detaliile ei cu cea mai mare fidelitate posibilă, preocupându-mă mai degrabă de ceea ce spunea, decât să fac o pauză pentru a reflecta asupra prejudecăților mele sau asupra ideilor lui.

— De acum încolo, trebuie să le arăți oamenilor pur şi simplu ceea ce vrei să le arăți, dar fără să le spui vreodată cum ai făcut-o.

— Nu pot ține secrete! am exclamat. Ceea ce spui este fără sens pentru mine.

— Atunci schimbă-te! a spus el scurt, cu o sclipire pătimaşă în ochi.

Arăta ca un animal ciudat. Şi totuşi, era atât de coerent în gândurile lui şi atât de retoric! Înverşunarea mea a cedat locul unei stări de confuzie care mă irita.

— Vezi, a continuat el, avem doar două alternative: ori continuăm totul simplu şi real, ori nu. Dacă o urmăm pe prima, ajungem să ne plictisim groaznic de noi înşine şi de lumea noastră. Dacă o urmăm pe a doua şi ne ştergem istoria personală, creăm în jurul nostru o ceață, o stare foarte incitantă şi misterioasă, în care nu ştie nimeni de unde va sări iepurele, nici chiar noi înşine.

M-am plâns că pierderea istoriei personale nu ar face decât să îmi mărească senzația de nesiguranță.

— Când nimic nu este sigur, rămânem permanent în alertă, permanent în gardă, a spus el. E mult mai captivant să nu ştii din

ce tufiş va sări iepurele, decât să te porţi ca şi cum ai şti totul.

Un timp îndelungat n-a mai spus nimic; s-a scurs, probabil, o oră într-o tăcere totală. Nu ştiam ce să mai întreb. În final, s-a ridicat şi m-a rugat să-l conduc până în oraşul apropiat.

Nu înțelegeam de ce, dar conversația noastră m-a extenuat. Simțeam că sunt gata să adorm. M-a rugat să opresc pe drum şi mi-a spus că, dacă voiam să mă relaxez, trebuia să urc pe vârful unui deluşor de pe marginea drumului şi să mă întind pe burtă, cu capul spre est.

Părea ceva urgent. N-am vrut să protestez, sau, probabil, eram prea obosit chiar şi să vorbesc. Am urcat dealul şi am făcut ce îmi spusese.

Am stat doar două sau trei minute, dar a fost suficient pentru a-mi recâştiga energia.

Am condus spre centrul oraşului, unde mi-a spus să-l las.

— Întoarce-te, a spus el în timp ce cobora din maşină. Ai grijă să te întorci.

3. PIERDEREA IMPORTANŢEI DE SINE

Am avut ocazia să discut despre primele două vizite la don Juan cu prietenul meu care ne-a pus în legătură. Era de părere că îmi pierdeam timpul. I-am relatat, în detaliu, fiecare subiect de conversație. El s-a gândit că exageram şi idealizam un bătrân nebun şi ridicol.

Nu aveam nici o intenție să procedez aşa cu un om atât de uimitor. Eu credeam sincer că ideile critice la adresa personalității mele subminaseră serios apropierea de el. Trebuia totuşi să admit că ele au fost întotdeauna apropouri strict limitate şi adevărate punct cu punct.

Esența îndoielilor mele consta în refuzul meu de a accepta ideea că don Juan era în stare să-mi distrugă toate prejudecățile despre lume, dar şi în faptul că refuzam să fiu de acord cu prietenul meu, care credea că "bătrânul indian era doar un nebun".

M-am simțit obligat să-i fac o altă vizită înainte de a-mi forma o idee clară.

Vineri, 28 decembrie 1960

Imediat după sosirea mea, m-a luat la o plimbare prin tufişurile pustii. Nici măcar nu s-a uitat la pachetul cu mezeluri pe care îl adusesem. Părea să mă aştepte.

Ne-am plimbat ore întregi. Nu a cules şi nu mi-a arătat nici o plantă. Totuşi, m-a învățat un "mod specific de a merge". A spus că trebuia să-mi *îndoi* degetele uşor în timp ce mergeam, astfel încât să-mi mențin atenția asupra cărării şi a împrejurimilor. El a comentat că modul meu normal de a merge era consumator de energie şi, pe lângă asta, nu trebuia să car niciodată ceva în mână. Dacă trebuie să car lucruri, atunci trebuia să folosesc orice fel de rucsac sau orice fel de sacoşă ce se putea duce pe umăr. Ideea lui era că prin forțarea mâinilor într-o anumită

poziție, eşti capabil să obții mai multă vigoare şi conştiință.

N-am găsit nici un motiv de a-l contrazice aşa că mi-am îndoit degetele aşa cum mi-a spus, continuând să merg. Conştiința mea nu era deloc diferită, nici vigoarea.

Am pornit de dimineață şi ne-am oprit să ne odihnim pe la prânz. Transpirasem şi am încercat să beau din termos, dar el m-a oprit, spunând că este mai bine să iau doar o gură de apă. A tăiat câteva frunze dintr-un tufiş mic şi gălbui şi le-a mestecat. Mi-a dat şi mie câteva, însoțindu-le cu mențiunea că erau excelente şi că, dacă le voi mesteca încet, setea îmi va dispărea. Nu mi-a dispărut, dar nici nu mă mai simțeam incomod.

Părea că mi-a citit gândurile şi mi-a explicat că nu simțeam beneficiile "adevăratului mod de a merge" sau ale mestecării frunzelor, deoarece eram tânăr şi puternic şi corpul meu nu simțea nimic, pentru că era cam neştiutor.

A râs. Eu nu eram vesel deloc şi asta părea să-l amuze şi mai tare. Şi-a corectat afirmația precedentă, spunând că totuşi corpul meu nu era chiar insensibil, ci zăcea doar într-un fel de amorțeală.

Exact în acel moment pe deasupra noastră a trecut în zbor o cioară enormă croncănind. Asta m-a surprins şi am început să râd. Crezusem că ocazia cerea să râd, dar spre deplina mea uimire, el m-a apucat zdravăn de braț şi m-a liniştit. Avea o expresie foarte serioasă.

— Asta nu era o glumă, a spus sever, ca şi cum ştiam despre ce vorbea.

I-am cerut o explicație. I-am povestit că era ciudat că râsul meu la trecerea ciorii l-a supărat, când am râs şi la zgomotul cafetierei.

— Ceea ce ai văzut nu era doar o cioară! a exclamat el.

— Dar am văzut-o şi era o cioară, am insistat.

— N-ai văzut nimic, nebunule, a spus el cu o voce arțăgoasă.

Grosolănia lui nu era necesară. I-am spus că nu-mi plăcea să supăr oamenii şi că ar fi fost mai bine să plec, dacă tot nu avea nevoie de prezența mea.

A râs cu poftă, ca şi cum aş fi fost un clovn care îl distra special pe el. Enervarea şi stinghereala mea au crescut direct proporțional.

— Eşti foarte violent, a comentat el sec. Te iei mult prea în serios.

— Dar nu făceai oare acelaşi lucru? am replicat. Nu te luai în serios când te-ai supărat pe mine?

Mi-a răspuns că nici în cel mai îndepărtat gând al lui nu s-ar fi supărat pe mine. Mă privea pătrunzător.

— Ceea ce ai văzut nu era o confirmare din partea lumii. Ciorile care zboară sau croncănesc nu sunt niciodată confirmări. Asta era o prevestire.

— O prevestire în legătură cu ce?

— O indicație foarte importantă despre tine, a replicat el enigmatic.

Exact în acel moment, vântul a aruncat o ramură uscată a unui tufiş exact la picioarele noastre.

— Asta a fost o confirmare! a exclamat el şi m-a privit cu ochi strălucitori, după care a izbucnit într-un hohot de râs.

Pe măsură ce mergeam, aveam sentimentul că mă tachina în timp ce-şi expunea legile ciudatului său joc, potrivit căruia era normal ca el să râdă, dar nu şi eu. Enervarea mea a explodat din nou şi i-am spus ceea ce gândeam despre el.

Nu s-a arătat deloc supărat sau ofensat. A râs şi râsul lui mi-a sporit frustrarea şi supărarea. M-am gândit că mă umilea deliberat. Am decis chiar atunci că mă săturasem de "munca de teren".

M-am ridicat şi i-am spus că voiam să pornesc înapoi spre casă, pentru că trebuia

să plec la Los Angeles.

— Stai jos! a spus el pe un ton imperativ. Te-ai supărat ca o domnişoară bătrână. Nu poți să pleci acum, pentru că n-ai terminat încă.

Îl uram. Mă gândeam că e un om dispreţuitor.

A început să cânte un cântec mexican idiot. Era evident că imita un cântăreț cunoscut. Lungea anumite silabe şi le scurta pe altele şi transforma cântecul, dându-i o formă foarte caraghioasă. Era atât de comic, încât am început să râd.

— Vezi, râzi de cântecul ăsta stupid, a spus el. Dar cel care cântă în modul ăsta şi cei ce-l ascultă nu râd deloc; ei cred că este ceva serios.

— Ce vrei să spui?

Credeam că a născocit deliberat exemplul, ca să-mi spună că am râs de cioară, pentru că nu o luasem în serios, în acelaşi mod în care nu luam în serios nici cântecul. Dar m-a

surprins iar. A spus că eram, ca şi cântărețul şi oamenii cărora le plăceau cântecele lui, încrezut şi extrem de serios când era vorba de o prostie pe care un om în toate mințile nu ar da nici doi bani.

Apoi a recapitulat, ca să-mi reîmprospăteze memoria, tot ce spusese înainte în legătură cu subiectul "învățătura despre plante". A accentuat emfatic faptul că, dacă voiam să învăț, trebuia să-mi remodelez o mare parte din comportament.

Iritarea mi-a crescut atât de tare, încât trebuia să fac un efort deosebit ca să pot lua notițe.

— Te iei prea mult în serios, a spus el încet. Te crezi mult prea important în mintea ta. Asta trebuie s-o schimbi. Te consideri atât de important, încât te crezi îndreptățit să te deranjeze orice lucru. Te simți atât de important, încât eşti gata să dai bir cu fugiții de îndată ce lucrurile nu merg cum vrei tu. Probabil ai impresia că asta demonstrează că

ai caracter. E un nonsens! Eşti slab şi îngâmfat!

Am încercat să protestez, dar el nu s-a lăsat clintit. Mi-a arătat că în cursul vieții mele nu am terminat nimic, datorită acestui simț al importanței disproporționate pe care mi-o atribuiam.

Eram năucit de certitudinea cu care făcea afirmațiile. Erau adevărate, bineînțeles, dar asta mă făcea să mă simt nu numai supărat, ci şi amenințat.

— Importanța de sine e un alt lucru care trebuie lăsat de-o parte, exact ca istoria personală, a spus el pe un ton teatral.

Nu voiam să-l contrazic. Era evident că eram total dezavantajat; el nu avea de gând să se întoarcă acasă până nu era gata, iar eu singur nu cunoşteam drumul. Trebuia să stau cu el.

A făcut o mişcare bruscă şi ciudată, părea că miroase aerul în jurul său, capul i se mişca încet şi ritmic. Părea să se afle într-o

stare de alertă neobişnuită. S-a întors şi m-a ţintuit cu o privire plină de curiozitate şi de uimire. Ochii săi se plimbau în sus şi în jos pe corpul meu, ca şi cum ar fi căutat ceva anume; apoi s-a ridicat dintr-o dată şi a început să meargă foarte repede. Aproape că fugea. L-am urmat. A menţinut acelaşi ritm timp de aproape o oră.

În final, s-a oprit lângă un deal pietros şi ne-am aşezat la umbra unui tufiş. Alergarea îmi provocase o oboseală generală, deşi starea mea era bună. Era ciudat modul în care mă schimbasem. Mă simţeam aproape entuziasmat, dar când începuse să iuţească pasul, după controversa noastră, fusesem furios pe el.

— E foarte ciudat, am spus, dar mă simt foarte bine.

Am auzit croncănitul unei ciori la distanţă. El şi-a pus degetul la urechea dreaptă şi a zâmbit.

— Asta era o prevestire.

O piatră mică s-a rostogolit pe deal şi a căzut cu zgomot în tufişuri.

El a râs tare şi a indicat cu degetul în direcția sunetului.

— Iar asta a fost o confirmare.

Apoi m-a întrebat dacă eram pregătit să discut despre importanța de sine. Am râs; sentimentul de supărare era atât de departe, încât nici nu puteam să-mi dau seama cum de reuşisem să mă supăr aşa pe el.

— Nu pot înțelege ce se petrece cu mine. Mă supărasem, dar acum nici nu mai ştiu de ce nu mai sunt supărat.

— Lumea din jurul nostru este foarte misterioasă. Nu-şi dezvăluie uşor secretele.

Îmi plăceau afirmațiile sale enigmatice. Erau provocatoare şi pline de mister. Nu puteam determina dacă aveau înțelesuri ascunse sau dacă erau doar un nonsens.

— Dacă te întorci vreodată aici în deşert, evită dealul acela pietros unde ne-am oprit astăzi. Evită-l ca pe o plagă.

— De ce? Care este problema?

— Încă nu e timpul să-ți explic asta. Acum discutăm despre pierderea importanței de sine. Atât timp cât te simți cel mai important lucru din lume, nu poți aprecia cu adevărat lumea din jurul tău. Eşti ca un cal cu ochelari, tot ceea ce vezi eşti tu însuți, rupt de orice altceva.

M-a examinat pentru o clipă.

— O să discut cu micuțul meu prieten de aici, a arătat el cu degetul spre o plantă.

S-a lăsat în genunchi în fața ei şi a început s-o mângâie şi să discute cu ea. La început nu înțelegeam ce spunea, dar apoi a schimbat limba şi vorbea în spaniolă. O vreme, a murmurat fel de fel de prostii. Apoi s-a ridicat.

— Nu contează ce-i spui plantei. Poți foarte bine să compui cuvinte, ceea ce contează este să-i dai sentimentul că o placi şi că o tratezi ca pe un egal.

El a explicat că un om care răneşte plantele

trebuie întotdeauna să le ceară scuze pentru asta şi să le asigure că într-o zi le va servi de mâncare chiar corpul său.

— Deci, până la urmă, plantele şi noi suntem egali. Nici noi, nici ele nu suntem mai mult sau mai puțin importanți. Haide, vorbeşte cu micuța plantă, m-a îndemnat el. Spune-i că nu te mai simți important.

M-am apropiat şi am îngenuncheat în fața plantei, dar nu am reuşit să-i vorbesc. Mă simțeam ridicol şi am râs. Totuşi, nu eram supărat.

Don Juan m-a bătut pe spate şi mi-a spus că e foarte bine, cel puțin mi-am câştigat stăpânirea de sine.

— De acum încolo, vorbeşte cu plantele mici. Vorbeşte-le până îți pierzi sentimentul de importanță. Vorbeşte cu ele, până poți s-o faci, în fața celorlalți. Du-te la dealurile acelea şi exersează singur.

L-am întrebat dacă era de ajuns să vorbesc cu plantele în tăcere, doar în mintea mea.

El a râs şi m-a mângâiat pe cap:

— Nu! Trebuie să le vorbeşti clar şi tare, dacă vrei ca ele să-ți răspundă.

M-am dus în zona indicată, râzând singur de excentricitățile lui. Am încercat chiar să vorbesc cu plantele, dar sentimentul că eram caraghios era copleşitor.

După ce am socotit că am aşteptat destul, m-am întors la don Juan. Aveam certitudinea că el ştia că nu am vorbit cu plantele.

Nu m-a privit. Mi-a făcut semn să mă aşez lângă el.

— Urmăreşte-mă atent, a spus. Voi avea o convorbire cu micul meu prieten.

A îngenuncheat în fața unei plante micuțe şi s-a mişcat şi şi-a contorsionat corpul câteva minute în şir, vorbind şi râzând. Credeam că a înnebunit.

— Această mică plantă mi-a spus că e bună de mâncat, a spus el în timp ce se ridica, şi că o mână de astfel de plante ar putea menține sănătos un om. Ea mi-a mai

spus că există o grămadă de astfel de plante care cresc pe aici.

Don Juan a arătat spre versantul unui deal aflat la vreo sută optzeci de metri.

— Hai să le găsim, a spus.

Am râs de ciudățeniile lui. Eram sigur că vom găsi plantele, pentru că el era un expert în teren şi ştia unde erau plantele medicinale şi comestibile.

În timp ce mergeam spre zona respectivă, el mi-a spus că trebuia să remarc planta, pentru că era bună şi de mâncare, şi ca medicament. L-am întrebat, jumătate în glumă jumătate în serios, dacă asta i-a spus planta. El s-a oprit şi m-a examinat cu un aer neîncrezător. A clătinat din cap dintr-o parte în alta.

— Ah! a exclamat el râzând. Deşteptăciunea te face mai prost decât credeam. Cum putea să-mi spună mica plantă ceea ce ştiu de o viață?

A continuat apoi să-mi explice că el

cunoştea totul în legătură cu proprietățile acelei plante şi că ea i-a spus doar că exista un mănunchi similar în zona arătată, iar pe ea nu o deranja să spună asta.

După ce am sosit pe versantul dealului, am găsit o zonă cu asemenea plante. Mi-a venit să râd, dar nu mi-a dat timp. Voia să-i mulțumesc mănunchiului de plante. Mă simțeam teribil de complexat şi nu mă puteam decide s-o fac.

A zâmbit binevoitor şi a făcut o altă afirmație enigmatică. A repetat-o de trei, patru ori, ca să-mi dea timp s-o înțeleg.

— Lumea din jurul nostru este un mister, iar oamenii nu sunt mai buni decât celelalte lucruri. Dacă o mică plantă este generoasă cu noi, trebuie să-i mulțumim, altfel s-ar putea să nu ne dea drumul.

Modul în care m-a privit când a spus-o mi-a dat un fior. M-am aplecat grăbit asupra plantei şi i-am spus: "Mulțumesc", cu voce tare.

El a început să râdă liniştit şi controlat.

Ne-am mai plimbat o oră şi apoi am pornit spre casă. La un moment dat, am rămas în urmă şi a trebuit să mă aştepte. A verificat dacă aveam degetele îndoite. Nu le aveam. Mi-a spus poruncitor că, de câte ori mă voi plimba cu el, trebuie să observ şi să copiez manierele sale sau să nu mai revin.

— Nu pot să te aştept ca pe un copil, mi-a spus el pe un ton de dojană.

Afirmația asta m-a aruncat în brațele stingherelii şi ale uimirii. Cum era posibil ca un om bătrân să meargă mai bine ca mine? Credeam că sunt atletic şi puternic, dar totuşi el a trebuit să se oprească efectiv şi să mă aştepte.

Mi-am îndoit degetele şi am fost în stare să mențin pasul său rapid, fără efort, deşi totul era destul de ciudat. De fapt, simțeam că uneori mâinile mă trăgeau în față.

Mă simțeam voios. Eram aproape fericit că mă plimbam aiurea cu bătrânul indian

ciudat. Am început să-l întreb dacă o să-mi arate vreo dată vreo peiota. El m-a privit, dar n-a spus nici un cuvânt.

4. MOARTEA E UN SFETNIC

Miercuri, 25 ianuarie 1961

— O să mă înveți vreodată despre peiotă? am întrebat.

El nu a răspuns şi, aşa cum o mai făcuse, m-a privit ca şi cum aş fi fost nebun.

Îi menționasem deja de nenumărate ori subiectul în conversații obişnuite, dar de fiecare dată el se încrunta şi dădea din cap. Nu era un gest afirmativ sau negativ; era mai degrabă un semn de disperare şi de neîncredere.

S-a ridicat brusc. Stăteam pe terenul din fața casei lui. Invitația de a-l urmări era un semn aproape imperceptibil din cap.

Am intrat în tufişul pustiu, în direcție sudică. El repeta în timp ce mergeam că trebuia să fiu conştient de inutilitatea importanței de sine şi a istoriei mele personale.

— Prietenii tăi, a spus el întorcându-se spre mine. Pe cei care te cunosc de mult timp trebuie să-i părăseşti.

Am crezut că e nebun şi insistența lui era idioată, dar nu am spus nimic. El m-a privit şi a început să râdă.

După o plimbare lungă, ne-am oprit. Eram gata să mă aşez să mă odihnesc, dar el mi-a spus să mă duc la vreo douăzeci de metri şi să vorbesc, cu voce clară şi tare, cu mănunchiurile de plante. M-am simțit stingherit şi abătut. Cererile lui ciudate erau mai mult decât puteam suporta şi i-am repetat că nu puteam discuta cu plantele, pentru ca mă simțeam ridicol. El părea că a luat o decizie bruscă şi mi-a spus că nu mai trebuia să vorbesc plantelor, până când nu mă simțeam natural şi în largul meu cu ele.

— Vrei să înveți despre ele, dar nu vrei să faci nimic, a spus el acuzator. Ce vrei să faci?

Explicația mea a fost că doream să am o informație completă despre folosirea

plantelor, de aceea l-am rugat să-mi furnizeze informații. I-am oferit chiar şi bani pentru timpul pierdut.

— Ar trebui să iei banii. Aşa ne vom simți amândoi mai bine. Atunci aş putea să te întreb orice, pentru că ai lucra pentru mine şi te-aş plăti pentru asta. Ce zici de asta?

El m-a privit îngândurat şi a făcut un gest obscen din gură, mişcându-şi buza de jos şi limba, expirând cu mare forță.

— Uite ce cred despre asta, a spus el şi a râs nestăpânit, la imaginea uimirii care mi se putea citi pe față.

Pentru mine era evident că nu era el omul cu care să fi putut discuta uşor în contradictoriu. În pofida vârstei sale, era exuberant şi incredibil de puternic. Avusesem ideea că, fiind atât de bătrân, el putea fi pentru mine "furnizorul de informații" perfect. Am fost obişnuit să cred că oamenii bătrâni erau cei mai buni "informatori", pentru că erau prea slabi ca să facă altceva

în afară de a purta discuții. Pe de altă parte, don Juan era un subiect sărac. Simțeam că era periculos şi greu de manevrat. Prietenul care ne făcuse cunoştință avea dreptate. Don Juan era un indian bătrân şi excentric; şi deşi nu era tot timpul în afara realității, aşa cum îmi spusese prietenul meu, era şi mai rău, era nebun. M-am simțit din nou cuprins de amărăciune şi de îndoială, aşa cum mai simțisem şi înainte. Credeam că depăşisem toate acestea. De fapt, nu mai avusesem vreo problemă în a mă convinge că doream să-l vizitez iar. Totuşi, în capul meu apăruse ideea că probabil eram şi eu puțin nebun, când mi-am dat seama că îmi plăcea să fiu în preajma lui. Ideea că sentimentul importanței de sine era un obstacol avusese un adevărat impact asupra mea. Dar totul era, aparent, doar un exercițiu intelectual din partea mea; în momentul în care am fost confruntat cu purtarea lui stranie, am început să simt o teamă ciudată şi am vrut să plec.

Am spus că eu credeam că suntem atât de diferiți, încât nu exista nici o posibilitate de a rămâne împreună.

— Unul din noi trebuie să se schimbe, a spus el, privind în pământ. Şi ştii cine.

A început să murmure un cântec popular mexican şi apoi şi-a ridicat brusc capul şi m-a privit. Ochii lui erau fioroşi şi ardeau. Am vrut să-mi mut privirea sau să închid ochii, dar, spre uimirea mea, nu puteam să mă desprind de privirea lui fixă.

M-a întrebat ce am văzut în ochii lui. Am răspuns că nu am văzut nimic, dar el a insistat să-i spun ce am simțit datorită privirii sale. M-am luptat să-l fac să înțeleagă că singurul lucru de care m-au făcut conştient ochii lui era stinghereala mea şi că modul în care m-a privit era foarte stânjenitor.

Nu a cedat. A continuat să mă privească. Nu era o privire amenințătoare sau rea; era mai degrabă o privire fixă, misterioasă şi

neplăcută.

M-a întrebat dacă îmi aminteam de o pasăre.

— O pasăre? am exclamat.

El a râs ca un copil şi şi-a mutat privirea.

— Da, a spus uşor. O pasăre, o pasăre foarte simpatică.

Şi-a fixat iar privirea asupra mea şi mi-a comandat să-mi amintesc. A spus cu o convingere extraordinară că mai văzusem acea privire.

În acel moment, aveam impresia că bătrânul încerca să mă provoace, împotriva dorinței mele, ori de câte ori deschidea gura. I-am întors privirea, cu un dispreț evident. În loc să se supere, el a început să râdă.

Şi-a lovit coapsa cu mâna şi a strigat, ca şi cum ar fi călărit un cal sălbatic. Apoi a devenit serios şi mi-a spus că avea o mare importanță să nu mă mai lupt cu el şi să-mi amintesc de acea pasăre hazlie despre care vorbea el.

— Priveşte-mă în ochi.

Ochii lui erau extraordinar de arzători. Era în ei un sentiment care îmi amintea efectiv de ceva, dar nu eram sigur despre ce era vorba. Am reflectat o clipă şi apoi am avut o revelație bruscă; nu era forma ochilor sau a capului, ci o anumită îndârjire rece în privirea lui, care îmi amintea de privirea din ochii unui şoim. Exact în momentul acestei amintiri, el mă privea pieziş şi, pentru o clipă, am simțit în minte un haos. Am avut impresia că văd trăsăturile unui şoim, în loc de ale lui don Juan. Imaginea era prea efemeră, iar eu eram prea supărat ca să-i dau atenție.

I-am spus foarte emoționat că puteam jura că am văzut pe fața lui trăsăturile unui şoim. El a avut un alt atac de râs.

Văzusem privirea în ochii unui şoim. Când eram copil îi vânam, iar după bunicul meu, eram vânător bun. El avea o fermă de pui Leghorn şi acolo şoimii reprezentau o

amenințare permanentă pentru întreaga afacere. Vânatul lor era ceva folositor şi, de asemenea, "drept". Până atunci uitasem că mă urmărise ani de zile îndârjirea acelor ochi, dar totul era atât de departe în trecut, încât credeam că uitasem de ea.

— Obişnuiam să vânez şoimi.

— Ştiu, a replicat firesc don Juan.

Tonul lui avea o asemenea certitudine, încât am început să râd. M-am gândit că era un individ uimitor. Totul suna ca şi cum el ar fi ştiut că eu vânasem şoimi. Simțeam un dispreț extrem pentru el.

— De ce te superi? a întrebat el pe un ton sincer interesat.

Nu ştiam nici eu de ce. A început să mă examineze într-un mod foarte neobişnuit. M-a rugat să mă uit la el şi să-i povestesc despre acea pasăre foarte hazlie despre care îmi amintea. M-am luptat cu el şi i-am replicat nemulțumit că nu era nimic de discutat. Apoi m-am simțit împins să-l întreb

de ce a spus că ştia că eu am vânat şoimi. În loc să-mi răspundă, el a comentat iar purtarea mea. Mi-a spus că eram un tip violent, capabil "să fac spume la gură", până şi la căderea unei păsări. Am protestat că nu era adevărat; întotdeauna am crezut că sunt mai degrabă comod şi un om de treabă. I-am spus că era vina lui că îmi pierdeam controlul sub impactul acțiunilor şi cuvintelor lui neaşteptate.

— Dar de ce te superi?

Am trecut în revistă sentimentele şi reacțiile mele. Nu aveam nici un motiv să fiu supărat pe el.

El a insistat iar să privesc în ochii lui şi să-i vorbesc despre "ciudatul şoim". Îşi schimbase cuvintele; înainte îi spusese o "pasăre foarte hazlie", apoi a substituit exprimarea cu termenul "şoim ciudat". Schimbarea formulării a avut ca rezultat o modificare a stării mele. Am devenit brusc trist.

Şi-a închis ochii până când au devenit două fante şi a spus pe un ton foarte teatral că "vedea" un şoim foarte ciudat. A repetat de trei ori afirmația, ca şi cum acesta s-ar fi aflat chiar în fața lui.

— Nu-ți aduci aminte?

Nu-mi aminteam nimic de genul ăsta:

— Ce este ciudat la acest şoim?

— Tu trebuie să-mi spui asta, a replicat el.

Am insistat repetându-i că nu aveam nici o posibilitate să ştiu la ce se referea, de aceea nu puteam să-i spun nimic.

— Nu te lupta cu mine! a spus el. Luptă-te cu indiferența ta şi aminteşte-ți.

O clipă, m-am chinuit la modul foarte serios să înțeleg ce vrea să spună, fără să mă gândesc la faptul că puteam la fel de bine să încerc să-mi amintesc.

— A existat o vreme când ai văzut o mulțime de păsări, a spus el ca şi când ar fi încercat să-mi ofere un reper.

I-am povestit că, în copilărie, am locuit la o

fermă, unde am vânat sute de păsări.

El a răspuns că, dacă e aşa, nu voi avea nici o dificultate în a-mi reaminti toate păsările hazlii pe care le-am vânat.

M-a privit întrebător, ca şi cum mi-ar fi dat o ultimă indicație.

— Am vânat atâtea păsări, încât nu-mi pot aminti totul despre asta.

— Pasărea asta este specială, a replicat el aproape în şoaptă. Pasărea asta este un şoim.

Am început iar să mă întreb ce dorea de la mine. Mă tachina? Era nervos? După un interval lung, m-a îndemnat să-mi amintesc. Am simțit că pentru mine nu avea nici un sens să încerc să-i opresc jocul; singurul lucru pe care-l puteam face era să-i țin companie.

— Vorbeşti despre un şoim pe care l-am vânat? am întrebat.

— Da, a şoptit el cu ochii închişi.

— Deci, s-a întâmplat în copilăria mea?

— Da.

— Dar ai spus că vezi un şoim în fața ta, acum.

— Văd.

— Ce încerci să-mi faci?

— Încerc să te fac să-ți aminteşti.

— Ce anume, pentru Dumnezeu!

— Un şoim rapid ca lumina, a spus el, privindu-mă în ochi.

Am simțit că mi s-a oprit inima.

— Acum, priveşte-mă.

Dar nu puteam. I-am auzit vocea ca un sunet slab. O amintire surprinzătoare mă absorbise pe de-a întregul. Şoimul alb!

Totul a început cu explozia de supărare a bunicului, când a numărat puii de găină Leghorn. Dispăreau în mod constant şi de neînțeles. El personal a organizat o pază meticuloasă, iar după zile întregi de urmărire permanentă, am observat o pasăre mare şi albă, zburând cu un pui în gheare. Pasărea era rapidă şi, după câte se pare, cunoştea

drumul. Ea s-a repezit din spatele unor copaci, a prins puiul şi a zburat cu el printr-o deschidere dintre ramuri. Totul a fost atât de rapid, încât bunicul meu ar fi observat cu greu, dar eu am observat şi am ştiut că era un şoim. Bunicul a spus că dacă era aşa, atunci trebuie să fie un albinos.

Am început o campanie împotriva şoimului alb şi de două ori am crezut că l-am atins. El şi-a aruncat şi prada, dar a scăpat. Era prea rapid pentru mine. Era, de asemenea, şi foarte inteligent; nu s-a mai întors niciodată să vâneze la ferma bunicului.

L-aş fi uitat, dacă bunicul nu m-ar fi pus să-l vânez. Am urmărit şoimul alb două luni prin toată valea în care locuiam. I-am învățat obiceiurile şi puteam să-i intuiesc aproape ruta de zbor, deşi viteza şi rapiditatea apariției lui mă surprindeau întotdeauna. Puteam să mă laud că îl împiedicam să prindă prada, probabil de câte ori ne întâlneam, dar nu l-am putut prinde

niciodată.

În cele două luni în care am purtat război cu şoimul alb, m-am apropiat doar o dată de el. Îl urmărisem toată ziua şi eram obosit. Mă aşezasem să mă odihnesc sub un eucalipt şi am adormit. Țipătul brusc al unui şoim m-a trezit. Am deschis ochii, fără să fac vreo mişcare şi am văzut o pasăre albă pe ramurile cele mai înalte ale eucaliptului. Era şoimul albinos. Urmărirea era terminată. Era o lovitură foarte dificilă; eram întins pe spate, iar pasărea se afla cu spatele spre mine. O pală bruscă de vânt mi-a permis să acopăr zgomotul ridicării puştii de calibru douăzeci şi doi pentru a putea ochi. Voiam să aştept până când pasărea se va întoarce sau până când îşi lua zborul, astfel încât să nu ratez. Dar şoimul alb a rămas nemişcat. Pentru a putea trage mai bine, trebuia să mă mişc, iar şoimul alb era prea rapid ca să-mi permită acest lucru. M-am gândit că cea mai bună alternativă era să aştept. Şi am aşteptat

mult, un timp interminabil. Probabil că m-a afectat aşteptarea sau probabil că singurătatea locului unde eram eu şi pasărea şi-a spus cuvântul; am simțit brusc un fior pe spate şi m-am ridicat pe neaşteptate şi am plecat. Nici nu m-am uitat înapoi să văd dacă pasărea zburase.

Nu am dat niciodată o semnificație prea mare întâlnirii mele finale cu şoimul alb. Totuşi, era teribil de ciudat că nu am tras în el. Până atunci împuşcasem o mulțime de şoimi. La ferma unde crescusem, împuşcarea păsărilor sau vânarea vreunui animal era o chestiune banală.

Don Juan a ascultat atent în timp ce-i povesteam despre şoimul alb.

— Dar de unde ai aflat despre şoimul alb? am întrebat când am terminat.

— L-am văzut, a replicat el.

— Unde?

— Chiar aici, în fața ta.

Nu mai aveam chef să-l contrazic.

— Ce înseamnă toate astea?

El a spus că o pasăre mică şi albă, ca aceea, era o prevestire, iar faptul că nu am împuşcat-o a fost singurul lucru bun pe care l-aş fi putut face.

— Moartea ta te-a prevenit, a spus el pe un ton misterios. Întotdeauna apare ca un fior pe şira spinării.

— Despre ce vorbeşti?

Mă speria efectiv, cu vorbele lui misterioase.

— Ştii multe despre păsări, a spus. Ai omorât prea multe. Ştii să aştepți. Ai aşteptat liniştit ore întregi. Ştiu asta. Am văzut-o.

Cuvintele lui îmi produceau o mare frământare. M-am gândit că ceea ce mă supăra cel mai mult la el era siguranța lui. Nu suportam siguranța lui dogmatică în legătură cu nişte evenimente din viața mea, de care nu eram nici eu sigur. Am fost cuprins de sentimentele mele de deprimare şi nu l-am văzut întinzându-se spre mine, până

când nu mi-a şoptit ceva la ureche. La început nu am înțeles şi el a repetat. Mă îndemna să mă întorc normal şi să privesc la bolovanul din stânga mea. Mi-a spus că moartea mea stătea acolo şi că mă privea, iar dacă mă întorceam când îmi va face el semn, voi fi capabil s-o văd.

Mi-a făcut un semn din ochi. M-am întors şi mi s-a părut că observ o sclipire pe bolovan. Am simțit un fior în corp, muşchii abdomenului mi s-au contractat involuntar şi am simțit un spasm. După o clipă, mi-am recâştigat calmul şi mi-am explicat senzația de a fi văzut sclipirea umbrei ca fiind o iluzie optică provocată de întoarcerea bruscă a capului.

— Moartea e însoțitorul nostru etern, a spus don Juan cu un aer foarte serios. Se află întotdeauna la stânga noastră, la o lungime de braț. Ea te privea când urmăreai şoimul alb; ți-a şoptit la ureche şi i-ai simțit fiorul, aşa cum l-ai simțit şi astăzi. Ea te-a

urmărit întotdeauna. O va face până în ziua în care te va atinge.

Şi-a întins braţul şi m-a atins uşor pe umăr, în acelaşi timp pocnind din limbă. Efectul a fost devastator: aproape că mi s-a făcut rău de la stomac.

— Tu eşti băiatul care a practicat urmărirea şi a aşteptat atent, aşa cum aşteaptă moartea; ştii foarte bine că moartea e în stânga ta, la fel cum erai şi tu în stânga şoimului alb.

Cuvintele lui aveau puterea ciudată de a-mi provoca o spaimă nedorită; singura mea apărare era constrângerea de a scrie tot ce spunea.

— Cum te poţi simţi atât de important, când ştii că moartea îţi dă târcoale?

Aveam sentimentul că răspunsul meu nu era necesar. Nu puteam spune nimic. Mă cuprindea o nouă stare.

— Ceea ce trebuie să faci, când eşti nerăbdător, e să te întorci spre stânga şi să

ceri un sfat de la moartea ta. Dacă moartea face un semn spre tine sau dacă prinzi o licărire a ei, sau dacă ai doar sentimentul că însoțitorul tău te priveşte, scapi de o mare cantitate de meschinării.

S-a aplecat iar spre mine şi mi-a şoptit ca, dacă mă întorceam brusc spre stânga, la semnul lui, puteam să văd iar moartea pe bolovan.

Ochii lui mi-au dat un semnal aproape imperceptibil, dar nu am îndrăznit să mă uit.

I-am spus că îl cred şi că nu trebuie să mai insiste cu problema asta, pentru că eram speriat. El a izbucnit într-unul din hohotele lui de râs.

Mi-a replicat că problema morții noastre nu era niciodată întinsă destul de departe. Iar eu am argumentat că n-ar avea nici un sens pentru mine să insist asupra morții, pentru că gândul ăsta mi-ar aduce doar stingherealălă şi frica.

— Eşti plin de prostii! Moartea este

singurul sfetnic inteligent pe care-l avem. De câte ori simți, aşa cum faci mereu, că totul merge prost şi că eşti pe cale să fii anihilat, întoarce-ți capul spre moartea ta şi întreab-o dacă este aşa. Moartea îți va spune că te înşeli; că nu contează nimic în afară de atingerea ei. Moartea ta o să-ți spună: "Încă nu te-am atins!"

A dat din cap şi părea că aşteaptă răspunsul. Nu aveam nici unul. Gândurile mele erau copleşitoare. Dăduse o lovitură zdrobitoare egoismului meu. Meschinăria de a fi supărat pe el era monstruoasă în lumina morții mele.

Aveam sentimentul că el era perfect conştient de schimbarea mea. Întorsese cursul discuției în favoarea sa. Zâmbea şi a început să mormăie o melodie mexicană.

— Da, a spus încetişor după o pauză lungă. Unul din noi trebuie să se schimbe repede. Unul din noi trebuie să învețe că moartea e un vânător şi că întotdeauna se

află în stânga oricui. Unul din noi doi trebuie să ceară sfatul morții şi să se debaraseze de acea meschinărie afurisită ce le aparține acelor oameni care îşi trăiesc viețile, ca şi cum moartea nu i-ar atinge niciodată.

Am rămas tăcuți mai mult de o oră, apoi am pornit înapoi. Ne-am vânturat prin deşertul pustiu ore întregi. Nu l-am întrebat dacă în asta exista vreun scop anume; nu conta. El reuşise cumva să-mi reactualizeze un sentiment vechi, ceva de care aproape că uitasem, bucuria nebună de a mă plimba fără să urmăresc nici un scop intelectual.

L-am rugat să mă lase să mai văd o dată lucrul acela de pe bolovan.

— Lasă-mă să mai văd o dată umbra aceea.

— Vrei să spui moartea ta, nu-i aşa? a replicat el cu o undă de ironie în glas.

O clipă m-am simțit jenat.

— Da, am spus în final. Lasă-mă să-mi mai văd o dată moartea.

— Nu acum. Eşti prea solid.

— Poftim?

A început să râdă, iar dintr-un motiv oarecare, râsul lui nu mai era stânjenitor şi insidios, aşa cum fusese înainte. Nu mă gândeam că era diferit, din punctul de vedere al intensității sau al tăriei, sau al spiritului lui; elementul nou apărut era starea mea. În viziunea morții mele iminente, frica şi supărarea nu aveau nici un sens.

— Atunci lasă-mă să vorbesc cu plantele.

— Acum eşti prea bun. Treci dintr-o extremă în cealaltă. Linişteşte-te! Nu este nevoie să vorbeşti plantelor, dacă nu vrei să le cunoşti secretele, iar pentru asta trebuie să ai cea mai fermă intenție. Aşa că păstrează-ți bunele intenții. Nu e nevoie nici să-ți vezi moartea. Este suficient să-i simți prezența în jurul tău.

5. ASUMAREA RESPONSABILITĂȚII

Marți, 11 aprilie 1961

Am ajuns la casa lui don Juan duminică dimineața, pe 9 aprilie.

— Bună dimineața, don Juan. Sunt bucuros să te văd!

M-a privit şi a început să râdă uşor. Venise la maşină când tocmai o parcam şi mi-a ținut uşa deschisă, cât timp luam nişte pachete cu mâncare pe care i le adusesem.

Ne-am dus spre casă şi m-am aşezat lângă uşă.

Asta era prima dată când eram cu adevărat conştient de ceea ce făceam aici. De trei luni aşteptam efectiv să mă întorc pe "teren". Eră ca şi cum ar fi explodat în mine o bombă cu efect întârziat şi mi-am amintit brusc de ceva transcendental pentru mine. Mi-am reamintit că o dată în viață am fost foarte răbdător şi foarte eficient.

Înainte ca don Juan să spună ceva, i-am pus întrebarea care mă apăsa cel mai tare. De trei luni, eram obsedat de amintirea şoimului alb. Cum ştiuse el, când eu însumi uitasem de ea?

El a râs, dar nu a răspuns. L-am rugat să-mi spună.

— Nu a fost nimic, a răspuns el cu convingerea lui caracteristică. Oricine poate spune că eşti ciudat. Eşti doar amorțit, asta-i tot.

Am simțit că iar mă scotea din sărite şi mă împingea într-un colț în care nu-mi plăcea să fiu.

— E posibil să-ți vezi moartea? am întrebat, încercând să rămân la subiect.

— Bineînțeles, a râs el. E aici, cu noi.

— De unde ştii asta?

— Sunt un om bătrân; cu vârsta, înveți tot felul de lucruri.

— Eu cunosc o mulțime de oameni, dar ei nu au învățat asta niciodată. Tu cum ai

reuşit?

— Ei bine, să spunem că eu cunosc o mulţime de lucruri, pentru că nu am o istorie personală şi pentru că nu mă mai simt mai important decât alte lucruri, şi pentru că moartea stă aici, cu mine.

Şi-a întins braţul stâng şi şi-a mişcat degetele de parcă ar fi atins efectiv ceva.

Am râs. Ştiam că el mă sugestiona. Bătrânul diavol iar avea de gând să mă bată la cap, probabil cu importanţa de sine, dar de data asta nu conta. Ideea că am avut odată o răbdare superbă mă umplea de o euforie ciudată şi liniştită, care diminua toate sentimentele de intoleranţă şi de nervozitate faţă de don Juan; în loc de asta, simţeam o senzaţie de minunare faţă de acţiunile sale.

— Cine eşti tu, de fapt? l-am întrebat.

El a părut surprins. Şi-a deschis ochii până au ajuns la o mărime enormă şi a clipit ca o pasăre, închizându-şi pleoapele ca pe nişte obturatoare. Ele s-au lăsat şi s-au ridicat iar,

în timp ce privirea i-a rămas fixă. Manevra lui m-a surprins şi m-a înviorat, iar el a râs cu deliciul unui copil.

— Pentru tine sunt Juan Matus şi mă aflu la dispoziția ta, a spus el cu o politețe exagerată.

Apoi i-am pus întrebarea care mă frământa de multă vreme:

— Ce mi-ai făcut în prima zi, când ne-am întâlnit?

Mă refeream la privirea cu care mă fixase cu acea ocazie.

— Eu? Nimic, a replicat el, cu un ton de inocență perfectă.

I-am descris cum m-am simțit când m-a privit şi cât de neobişnuit a fost pentru mine să rămân cu gura căscată.

A râs până i-au curs lacrimile pe obraji. Am simțit iar o animozitate față de el. Mă gândeam că eu eram atât de serios şi de precaut şi el era atât de "indian" în purtarea lui necioplită.

El a detectat, se pare, starea mea de spirit şi s-a oprit brusc din râs.

După o ezitare lungă, i-am spus că râsul lui mă enerva, pentru că eu încercam în mod serios să înțeleg ce se întâmplase cu mine.

— Nu este nimic de înțeles, a replicat el fără să se sinchisească.

Am refăcut pentru el succesiunea evenimentelor neobişnuite care avuseseră loc atunci când l-am întâlnit, începând cu privirea misterioasă pe care mi-o aruncase, reamintirea şoimului alb şi vederea pe un bolovan a umbrei despre care el spunea că este moartea mea.

— De ce faci toate astea cu mine?

În întrebarea mea nu era nici o provocare. Eram doar curios de ce toate mi se întâmplau numai mie în mod special.

— M-ai rugat să-ți spun tot ce ştiu despre plante, a spus el.

Am simțit o notă de sarcasm în vocea lui. Suna de parcă voia să râdă de mine.

— Dar ce mi-ai spus până acum nu are nici o legătură cu plantele, am protestat.

Răspunsul lui a fost că îmi trebuia timp să învăț despre ele.

Aveam sentimentul că era inutil să discut cu el. Apoi mi-am dat seama de prostia şi de uşurința concluziilor absurde pe care le-am tras. În timp ce eram acasă, îmi promisesem că n-o să-mi mai pierd cumpătul sau că nu mă voi mai supăra pe don Juan. Totuşi, în situația aceea, în clipa în care el m-a refuzat, am avut un alt atac de bombăneală. Simțeam că pentru mine nu exista nici un mod de a interacționa cu el şi asta mă înfuria.

— Acum gândeşte-te la moartea ta, a spus brusc don Juan. E la o lungime de braț. Te poate atinge în orice clipă, aşa că nu ai deloc timp pentru gânduri şi stări fără rost. Nici unul din noi nu are timp pentru asta. Vrei să ştii ce ți-am făcut în prima zi în care ne-am întâlnit? Te-am *văzut* şi am *văzut* că tu te gândeai că mințeai. Dar nu mă mințeai deloc.

I-am spus că explicația lui îmi mărea confuzia. El a replicat că ăsta era motivul pentru care nu voia să-mi explice acțiunile sale şi că explicațiile nu erau necesare. El a spus că singurul lucru care conta era acțiunea, în locul discuțiilor.

A tras o rogojină de paie, s-a întins şi şi-a sprijinit capul de o boccea. S-a aranjat confortabil şi apoi mi-a spus că mai era un lucru pe care voia să-l fac, dacă voiam să învăț despre plante.

— Ceea ce era deplasat la tine când te-am *văzut* şi e la fel şi acum este că tu nu-ți asumi responsabilitatea pentru ceea ce faci, a spus el rar, dându-mi timp să înțeleg. Când îmi spuneai toate lucrurile alea în stația de autobuz, erai conştient că erau minciuni. De ce mințeai?

I-am explicat că obiectivul final era să găsesc un furnizor-cheie de informații pentru munca mea.

Don Juan a zâmbit şi a început să

fredoneze un cântec mexican.

— Când un om se decide să facă ceva, el trebuie să facă față la tot, dar trebuie să-şi asume responsabilitatea pentru ceea ce face. Indiferent ce face, el trebuie să ştie întâi pentru ce o face, apoi trebuie să înceapă să acționeze fără să aibă dubii sau regrete față de ele.

M-a examinat. Nu ştiam ce să spun. În final, am încercat o opinie, aproape un protest.

— Asta este imposibil!

M-a întrebat de ce şi am spus că era probabil ideal pentru toți să se gândească atunci când fac aşa ceva. Totuşi, în practică nu există nici un mod de a evita îndoielile şi regretele.

— Bineînțeles că există un mod, a replicat el cu convingere.

— Priveşte-mă. Eu nu am îndoieli sau regrete. Tot ce fac reprezintă decizia şi responsabilitatea mea. Cel mai simplu lucru

pe care-l fac, de exemplu când te iau la o plimbare prin deşert, poate însemna, foarte simplu, moartea mea. Moartea îmi dă târcoale. De aceea, nu am timp de îndoieli şi regrete. Dacă trebuie să mor pentru că te iau la o plimbare, atunci pot muri. Tu, pe de altă parte, simți că eşti nemuritor şi că deciziile unui om nemuritor pot fi anulate sau regretate, sau puse la îndoială. E timp doar pentru decizii.

Am argumentat cu sinceritate că, după mine, asta era o lume ireală, pentru că era formată arbitrar, luând o formă de comportare ideală şi spunând că ăsta era modul de a acționa.

I-am vorbit despre tatăl meu, care obişnuia să-mi citească foarte mult despre minunile unei minți sănătoase într-un corp sănătos şi cum trebuie să-şi tempereze tinerii corpul lor cu munci grele şi în acțiuni şi competiții atletice. Era tânăr; când eu aveam opt ani, el avea douăzeci şi şapte. În timpul fiecărei veri,

venea de la oraş, unde preda la şcoală, şi stătea cel puțin o lună cu mine, la ferma bunicilor mei, unde trăiam. Pentru mine era o lună nebună. I-am povestit lui don Juan o întâmplare din comportarea tatălui meu, care credeam că era aplicabilă la situația actuală.

Aproape imediat ce sosea la fermă, tatăl meu obişnuia să mă ia la plimbare cu el, ca să discutăm diverse lucruri, iar în timp ce ne plimbăm el făcea planuri pentru noi, să mergem să înotăm, în fiecare zi la şase dimineața. Seara, punea ceasul la cinci şi jumătate ca să fie destul timp, pentru că la şase fix trebuia să fim în apă. Dimineața, când suna ceasul, el sărea din pat, îşi punea ochelarii şi se ducea la fereastră, să se uite afară.

Eu țineam minte chiar şi monologul care urma întotdeauna.

— Uhm... E puțin cam înnorat astăzi. Ascultă, o să mai stau cinci minute întins, O.K.? Nu mai mult de cinci minute! Doar să-

mi întind puțin muşchii şi să mă trezesc.

În mod invariabil, dormea până la zece, uneori până la prânz.

I-am spus lui don Juan că lucrul care mă enerva cel mai mult era faptul că el nu voia să renunțe la ideile lui absolut trăsnite. Repeta ritualul în fiecare dimineață, până îi răneam sentimentele, refuzând să mai potrivesc soneria ceasului.

— Nu erau idei trăsnite, a spus don Juan, luând apărarea tatălui meu. Doar că el nu ştia cum să se scoale din pat, asta-i tot.

— Oricum, sunt totdeauna răutăcios față de ideile nerealiste.

— Atunci, care ar fi fost o hotărâre realistă? a întrebat don Juan cu un zâmbet reținut.

— Dacă tatăl meu şi-ar fi spus că nu poate să meargă să înoate la şase dimineața, ci probabil la trei după-amiaza.

— Deciziile tale rănesc spiritul, a spus don Juan cu un aer de seriozitate gravă.

Mi s-a părut chiar că detectez o umbră de tristețe în glasul lui. Am rămas tăcuți o vreme. Morocăneala mea se evaporase. M-am gândit la tatăl meu.

— El nu voia să înoate la trei după-amiaza. Nu înțelegi? a spus don Juan.

Cuvintele lui m-au făcut să tresar.

I-am spus că tatăl meu era slab şi tot atât de slabă era şi lumea lui de fapte ideale, pe care nu le materializa niciodată. Aproape că țipam.

Don Juan nu a spus nici un cuvânt. A dat încet şi ritmic din cap. Mă simțeam extrem de trist. De câte ori mă gândeam la tatăl meu, aveam un sentiment de epuizare.

— Crezi că tu eşti mai puternic, nu-i aşa? a întrebat el într-o doară.

Am răspuns că aşa mă credeam şi am început să-i explic toată starea emoțională prin care tatăl meu mă făcea să trec, dar el m-a oprit.

— Era rău cu tine?

— Nu.

— Îi era ruşine cu tine?

— Nu.

— Făcea tot ce putea pentru tine?

— Da.

— Atunci, ce era deplasat la el?

Am început iar să strig că el era slab, dar mi-am dat seama şi am coborât tonul. Mă simțeam puțin ridicol să fiu examinat de don Juan.

— De ce faci toate astea? Parcă discutam despre plante.

Mă simțeam mai enervat şi mai descurajat ca niciodată. I-am spus că nu era problema lui sau calificarea lui de a judeca purtarea mea, iar el a izbucnit în râs.

— Când te enervezi, întotdeauna simți că ai dreptate, nu-i aşa? a spus el şi a clipit ca o pasăre.

Avea dreptate. Aveam tendința de a mă simți îndreptățit să fiu supărat.

— Hai să nu mai discutăm despre tatăl

meu, am spus eu, mimând o expresie fericită. Să discutăm despre plante.

— Nu. Să discutăm despre tatăl tău, a insistat el. De aici începem astăzi. Dacă tu credeai că erai atât de puternic față de el, de ce nu te duceai să înoți în locul lui, la şase dimineața?

I-am spus că nu puteam crede că mă întreba asta în mod serios. M-am gândit întotdeauna că problema înotului la şase dimineața era problema tatălui meu, nu a mea.

— Din momentul în care ai acceptat ideea asta, era şi problema ta.

Am răspuns că nu o acceptasem niciodată, că ştiam întotdeauna că tatăl meu nu era sincer fața de propria persoană. Don Juan m-a întrebat de ce, la drept vorbind, nu dădusem glas atunci opiniilor mele.

— Nu-i spui tatălui tău lucruri de genul ăsta, am replicat eu fără convingere.

— De ce?

— Nu se proceda aşa în casa mea, de aceea.

— În casa ta ai făcut şi lucruri mai rele, a declarat el, cu un aer de cunoscător. Singurul lucru pe care nu l-ai făcut a fost să-ți mulțumeşti spiritul.

Era în cuvintele sale o forță atât de devastatoare, încât au găsit ecou în mintea mea. Îmi redusese toată apărarea la tăcere. Am rămas fără argumente. M-am refugiat în carnețelul de notițe.

Am mai încercat o ultimă explicație simplă şi i-am spus că toată viața mea am tot întâlnit oameni de genul tatălui meu, care, exact ca şi el, mă includeau în schemele lor, dar că, în mod metodic, de fiecare dată mă trezeam fără finalizarea proiectului.

— Te plângi, a spus el încet. Te-ai plâns toată viața, pentru că nu ți-ai asumat responsabilitatea pentru propriile decizii. Dacă ți-ai fi asumat responsabilitatea pentru ideea tatălui tău, ai fi înotat singur la şase

dimineața, dacă era nevoie, ori i-ai fi spus să se ducă la dracu' de prima dată când a deschis gura, după ce-i cunoşteai năravul. Dar tu n-ai spus nimic. De aceea, eşti la fel de slab ca şi tatăl tău. Să-ți asumi responsabilitatea deciziilor înseamnă să fi gata să mori pentru ele.

— Stai! Stai! i-am spus. Ai început să deformezi situația.

Nu m-a lăsat să termin. Aveam de gând să-i spun că îl folosisem pe tatăl meu doar ca un exemplu de modalitate de a acționa nerealist şi că nimeni în toate mințile nu ar dori să moară pentru un lucru atât de idiot.

— Nu contează care este decizia. Nimic nu poate fi mai mult sau mai puțin serios decât altceva. Nu vezi? Într-o lume în care moartea e un vânător, nimic nu este mic sau mare, la nivel de decizie. Există doar decizii pe care le luăm în fața morții inevitabile.

Nu puteam spune nimic. A trecut probabil vreo oră. Don Juan stătea perfect nemişcat

pe rogojina sa, deşi nu dormea.

— De ce îmi spui toate astea, don Juan? De ce-mi faci asta?

— Tu ai venit la mine. Nu, nu aşa s-a întâmplat, ai fost adus la mine, iar eu am avut o inițiativă cu tine.

— Poftim?

— Ai fi putut avea şi o inițiativă față de tatăl tău, înotând pentru el, dar nu ai făcut-o, probabil pentru că erai prea tânăr. Eu am trăit mai mult decât tine. Eu nu am decizii de luat în ce mă priveşte. Nu am nici o urgență în viața mea, de aceea pot să am o inițiativă cu tine.

După-amiază am ieşit la plimbare. Umblam cu uşurință în cadența pasului său şi mă minunam din nou de uimitoarea vigoare fizică de care dădea dovadă. Părea atât de vioi şi avea paşii atât de siguri, încât, pe lângă el, eu păream un copil. Am luat-o în direcție estică. Am observat că nu-i plăcea să vorbească în timpul mersului. Dacă îi

vorbeam, el se oprea ca să-mi răspundă.

După vreo două ore, am ajuns lângă un deal; el s-a aşezat şi mi-a făcut semn să stau lângă el. M-a anunțat pe un ton semiteatral că o să-mi spună o poveste.

— A fost odată un tânăr, a început el, un indian sărac, care trăia printre albi, la oraş. Nu avea casă rude, sau prieteni. Venise la oraş ca să-şi găsească norocul şi dăduse doar de mizerie şi de durere. Din când în când, lucrând din greu, primea câțiva cenți, destul pentru o îmbucătură; în rest, trebuia să cerşească sau să fure mâncare. Într-o zi, continuă don Juan, tânărul s-a dus la piață. Umbla în sus şi în jos pe stradă, orbit, cu ochii înnebuniți de toate lucrurile bune pe care le văzuse. Era atât de rătăcit, încât nu vedea pe unde calcă şi a ajuns să dea peste nişte coşuri şi a căzut peste un bătrân. Acest bătrân căra patru bagaje enorme şi se aşezase să mănânce şi să se odihnească. Don Juan a zâmbit şi a spus că bătrânului i s-a

părut destul de ciudat că acest tânăr căzuse peste el. Pe de altă parte, tânărul era supărat şi i-a spus să dispară din drumul lui. Nu se gândea că ar fi existat vreun motiv al întâlnirii lor. Nu observase că drumurile lor se încrucişaseră efectiv. Don Juan a imitat mişcările cuiva, care umbla după ceva care se rostogolea. A spus că bagajele bătrânului se rostogoliseră de-a lungul străzii. Când tânărul a văzut boccelele, s-a gândit că a găsit de mâncare pentru ziua aceea. L-a ajutat pe bătrân să se ridice şi a insistat să-l ajute să care bagajele grele. Bătrânul i-a spus că era în drum spre casa lui aflată în munți, iar tânărul a insistat să meargă cu el, cel puțin o bucată de drum.

Bătrânul a luat-o spre munți şi, în timp ce mergeau, el i-a dat tânărului o parte din mâncarea pe care o cumpărase în piață. Tânărul a mâncat zdravăn, iar când a fost destul de sătul, a început să remarce cât de grele erau bagajele pe care le ținea strâns în

brațe.

Don Juan şi-a deschis ochii şi, afişând un zâmbet diabolic, şi-a continuat relatarea spunând că tânărul l-a întrebat pe bătrân: "Ce cari în bagajele astea?" Bătrânul nu i-a răspuns la întrebare, dar i-a spus că o să-i arate un tovarăş sau un prieten, care o să-i aline suferințele şi o să-l sfătuiască în legătură cu lumea înconjurătoare.

Don Juan a făcut un gest maiestuos cu amândouă mâinile şi a spus că bătrânul a chemat-o pe cea mai frumoasă căprioară pe care o văzuse vreodată tânărul. Căprioara era atât de blândă, încât a venit şi s-a plimbat în jurul lui. Scânteia şi strălucea. Tânărul era fermecat şi şi-a dat seama imediat că era o "căprioară-spirit". Bătrânul i-a spus că dacă dorea să aibă acel prieten şi înțelepciunea lui, tot ce avea de făcut era să lase bagajele.

Zâmbetul lui don Juan sugera acum ambiția; el a spus că dorințele mărunte ale băiatului i-au dat ghes când a auzit de

această cerere. Ochii lui don Juan au devenit mici şi diabolici când a dat glas întrebării tânărului: "Ce ai în aceste patru bagaje enorme?" Bătrânul i-a răspuns senin că avea doar mâncare: "*pinole*"[2] şi apă. Don Juan s-a oprit din povestit şi mi-a dat târcoale de câteva ori. Nu ştiam ce făcea. Dar aparent gesturile sale completau povestea. Cercul părea să reprezinte deliberările tânărului.

Don Juan a continuat povestind că, bineînțeles, tânărul nu a crezut nimic din cele spuse. El a calculat că dacă bătrânul, care era evident un vrăjitor, voia să dea pentru bagajele lui o "căprioară-spirit", atunci probabil că el le avea pline cu o putere nemărginită. Don Juan şi-a contorsionat iar fața într-un zâmbet diabolic şi a continuat spunând că tânărul a declarat că voia să ia bagajele. A urmat o pauză lungă, care părea să marcheze sfârşitul poveştii. Don Juan a

---

[2] *Fel de mâncare din mălai prăjit cu zahăr*

rămas tăcut, totuşi eram sigur că dorea să-l întreb, aşa că am făcut-o.

— Ce s-a întâmplat cu tânărul?

— A luat bagajele, a replicat el cu un zâmbet de satisfacție.

A urmat o pauză lungă. Am râs. Mă gândeam că era o adevărată "poveste indiană".

Ochii lui don Juan străluceau în timp ce-mi zâmbea. Era în el un aer de inocență. A început să râdă uşor şi m-a întrebat:

— Nu vrei să ştii ce eră în bagaje?

— Bineînțeles că vreau să ştiu. Am crezut că ăsta era sfârşitul poveştii.

— Oh, nu, a spus el cu o sclipire şireată în ochi. Tânărul a luat bagajele şi a plecat cu ele într-un loc pustiu, unde le-a deschis.

— Şi ce a găsit?

Don Juan m-a privit şi am simțit că ştia de acrobațiile mele mintale. A clătinat din cap şi a chicotit.

— Ei bine, l-am îndemnat eu, bagajele erau

goale?

— În ele se găseau doar mâncare şi apă. Iar tânărul, într-un acces de furie, le-a zdrobit de stânci.

Am spus că reacția era normală — oricine în locul lui ar fi făcut la fel.

Răspunsul lui don Juan a fost că tânărul era un nebun, care nu ştia ce căuta. El nu ştia ce era *puterea,* deci nu putea spune dacă a găsit-o sau nu. El nu-şi asumase responsabilitatea pentru decizia lui, de aceea a fost înfuriat de gafa pe care o făcuse. Se aşteptase să câştige ceva, dar nu a primit în schimb nimic. Don Juan a speculat că, dacă aş fi fost în locul tânărului şi mi-aş fi urmat înclinațiile, m-aş fi supărat şi aş fi avut remuşcări, şi fără îndoială că mi-aş fi petrecut restul vieții compătimindu-mă pentru ceea ce am pierdut.

Apoi el a explicat şi purtarea bătrânului. Acesta îl hrănise cu abilitate pe tânăr, ca să-i dea senzația de "îndrăzneala omului cu

stomacul plin"; de aceea, când tânărul a găsit în bagaje doar mâncare şi apă, el le-a zdrobit supărat.

— Dacă ar fi fost conştient de decizia lui şi şi-ar fi asumat responsabilitatea pentru ea, ar fi luat mâncarea şi ar fi fost mai satisfăcut cu ea. Şi, probabil, şi-ar fi dat seama că şi mâncarea aceea era putere.

6. A DEVENI UN VÂNĂTOR

Vineri, 23 iunie 1961

Imediat ce m-am aşezat, am început să-l bombardez pe don Juan cu întrebări. El nu mi-a răspuns, ci mi-a făcut semn nerăbdător cu mâna să tac. Părea să se găsească într-o dispoziție de seriozitate.

— Mă gândesc că nu te-ai schimbat deloc, de când încerci să înveți despre plante, a spus el pe un ton acuzator.

A început să-mi reamintească atunci, cu voce înceată, de toate schimbările de personalitate pe care mi le recomandase. I-am replicat că am privit cu seriozitate problema şi că am ajuns la concluzia că-mi este imposibil să îndeplinesc cele cerute, pentru că fiecare dintre ele se afla în contradicție cu ideile mele. El a considerat că simpla privire a lor nu era suficientă şi că tot ce-mi spusese el nu era doar de distracție.

Am insistat iar că, deşi făcusem foarte puțin pentru a-mi adapta modul de viață conform ideilor sale, eu voiam cu adevărat să învăț despre plante.

După o pauză lungă şi stânjenitoare, l-am întrebat curajos:

— O să mă înveți despre peiotă, don Juan?

A răspuns că intențiile mele nu erau de ajuns şi că a învăța despre peiotă — el i-a spus *Mescalito* pentru prima dată — era o problemă foarte serioasă. Părea că nu mai are altceva de spus.

Totuşi, spre seară, el a pus la cale un test pentru mine. Mi-a expus problema direct, fără să-mi dea vreo indicație pentru soluționare. Trebuia să găsesc un loc sau un punct folositor, exact în zona din fața uşii casei sale, unde stăteam de obicei să discutăm, un punct în care mă puteam simți perfect voios şi însuflețit. În timpul nopții, în timp ce încercam să găsesc "punctul" rostogolindu-mă pe jos, am detectat de două

ori o schimbare de culoare în întunericul uniform al podelei, dintr-o anumită zonă.

Problema m-a extenuat şi am adormit pe unul din cele două locuri în care detectasem o schimbare de culoare. Dimineață, don Juan m-a trezit şi m-a anunțat că am reuşit. Nu numai că găsisem punctul, dar de asemenea am găsit şi opusul lui, un punct inamic sau negativ şi culorile asociate lor.

Sâmbătă, 24 iunie 1961

Am plecat prin tufişurile pustii, dimineața devreme. În timp ce ne plimbam, don Juan mi-a explicat că găsirea unui punct "bun" sau "ostil", era o cerință pentru un om aflat în pustietate. Am vrut să îndrept conversația spre subiectul peiotei, dar el a refuzat să vorbească despre ea. M-a avertizat că nu trebuia să insist, până nu vorbea el despre acest subiect.

Ne-am aşezat să ne odihnim la umbra unor

tufişuri înalte, într-o zonă cu vegetație deasă. Rămurişul pustiu încă nu se uscase; era o zi caldă şi muştele continuau să mă bâzâie, dar pe don Juan nu-l deranjau deloc. Mă întrebam dacă el le ignora pur şi simplu, dar apoi am observat că nu-i aterizau deloc pe față.

— Uneori este nevoie să găseşti repede un punct benefic afară, în câmpul deschis, a continuat don Juan. Sau poate este necesar să determini rapid dacă punctul pe care te-ai aşezat este bun sau nu, ca să te odihneşti pe el. Odată ne-am aşezat să ne odihnim pe un deal, iar tu te-ai supărat şi ai fost foarte trist. Punctul acela îți era ostil. M-a avertizat o cioară mică, îți aminteşti?

Mi-am amintit, într-adevăr, că el îmi spusese să evit zona aceea în viitor. Mi-am amintit, de asemenea, că mă supărasem pe el, pentru că nu mă lăsase să râd.

— Credeam că cioara care zbura pe deasupra capului era o prevestire doar

pentru mine. Nu m-am gândit că ciorile ar fi prietenoase şi cu tine.

— Despre ce vorbeşti?

— Cioara aceea era o prevestire. Dacă ai fi avut cunoştinţe despre ciori, ai fi evitat locul acela ca pe o plagă. Dar ciorile nu-ţi pot sta la dispoziţie tot timpul, de aceea trebuie să ştii să găseşti singur un loc potrivit pentru odihnă.

După o pauză lungă, don Juan s-a întors brusc spre mine şi mi-a spus că, pentru a putea găsi un loc bun de odihnă, tot ce trebuia să fac era să-mi încrucişez ochii. S-a uitat la mine cu o privire de cunoscător şi mi-a spus pe un ton confidenţial că făcusem exact acest lucru, când mă rostogolisem pe veranda lui şi tocmai de aceea am fost capabil să găsesc cele două puncte şi culorile lor. M-a lăsat să înţeleg că era impresionat de performanţa mea.

— E nu ştiu cu adevărat ce am făcut, am spus.

— Ți-ai încrucişat ochii, a accentuat el. Asta este tehnica, trebuie să fi făcut asta, dar nu-ți aminteşti.

Don Juan a descris apoi tehnica despre care spunea că i-a luat ani întregi pentru a o perfecționa. În mod concret, era vorba de a-ți forța treptat ochii ca să vadă aceeaşi imagine separat. Lipsa conversiei imaginii impune o percepție dublă a lumii; această percepție dublă, conform lui don Juan, îți dă oportunitatea de a judeca acele schimbări din jur pe care ochii nu le percep în mod obişnuit.

Don Juan m-a pus s-o încerc, asigurându-mă că vederea nu va fi lezată. Mi-a spus că trebuia să încep întâi să privesc în clipiri scurte, aproape cu colțurile ochilor. Mi-a indicat un tufiş mare şi mi-a arătat cum să fac. Aveam o senzație stranie, văzând ochii lui don Juan cum aruncau ochiade extrem de rapide spre tufiş. Ochii lui îmi aminteau de aceia ai unui animal şiret, care nu poate privi

drept.

Ne-am plimbat vreo oră în timp ce încercam să nu-mi fixez vederea pe vreun lucru anume. Apoi, don Juan m-a pus să încep să separ imaginile percepând-o pe fiecare doar cu un singur ochi. După altă oră, a început să mă doară tare capul şi a trebuit să mă opresc.

— Crezi că poți găsi singur un loc bun, unde să ne odihnim?

N-aveam nici o idee despre criteriul de găsire a unui "loc potrivit". El mi-a explicat că, privind în ochiade scurte, ochii puteau percepe viziuni neobişnuite.

— Ca de exemplu, ce? am întrebat.

— Mai exact, nu sunt viziuni. Se aseamănă mai mult cu nişte sentimente. Dacă priveşti la un tufiş sau la un copac, sau la o piatră, unde vrei să te odihneşti, ochii tăi te pot face să simți dacă locul respectiv este sau nu, cel mai bun.

L-am rugat iar să-mi descrie cum se

prezentau acele sentimente, dar el nu putea să mi le descrie sau pur şi simplu nu voia s-o facă. A spus că trebuia să practic, alegând un loc, şi că el îmi va spune apoi dacă ochii mei au lucrat sau nu.

La un moment dat, am prins în câmpul vederii mele ceva despre care credeam că e o piatră care reflecta lumina. Nu puteam să o văd dacă o fixam, dar dacă cercetam zona cu nişte ochiade rapide, puteam desluşi un fel de strălucire slabă. I-am arătat lui don Juan locul. Era în mijlocul unei suprafețe plate, neumbrite, şi pe care nu era nici un tufiş. El a râs cu plăcere şi m-a întrebat de ce am ales acel loc. I-am explicat că am observat o strălucire.

— Nu mă interesează ce ai văzut. Puteai să fi văzut până şi un elefant. Important este ceea ce simți.

Nu simțeam nimic. El mi-a aruncat o privire misterioasă, apoi a spus că ar fi vrut să poată să-mi facă un serviciu şi să rămână

cu mine ca să ne odihnim acolo, dar el o să stea în altă parte în timp ce eu îmi voi încerca alegerea.

M-am aşezat, în timp ce el mă privea plin de curiozitate de la o distanță de vreo nouă-doisprezece metri. După câteva minute, a început să râdă cu voce tare. M-a enervat. Simțeam că râdea de mine şi m-am supărat. Am început iar să mă întreb ce motive aveam să mă aflu acolo. Era ceva total deplasat în întâlnirea mea cu don Juan. Simțeam că eram doar un pion în ghearele lui.

Brusc, don Juan s-a repezit în plină viteză la mine, m-a prins de braț şi m-a tras cu el vreo trei metri. M-a ajutat să mă ridic şi şi-a şters transpirația de pe frunte. Apoi am observat că se folosise "la limită". M-a bătut pe spate şi mi-a spus că am ales locul rău şi că el a trebuit să mă salveze în grabă, pentru că văzuse că punctul în care stăteam era gata să-mi cuprindă toate sentimentele. Am râs. Imaginea lui don Juan repezindu-se la mine

era foarte caraghioasă. El alergase efectiv ca un tânăr. Picioarele lui se mişcau de parcă transformau praful roşu şi moale al deşertului în trambulină pentru a se catapulta spre mine. Îl văzusem râzând de mine, apoi în câteva secunde târându-mă de braț.

După o vreme, m-a îndemnat să caut mai departe un loc potrivit să ne odihnim. Am continuat să ne plimbăm, dar nu am detectat sau "simțit" nimic. Dacă aş fi fost mai relaxat, probabil aş fi observat sau aş fi simțit ceva. Totuşi, nu mai eram supărat pe el. În final, el mi-a arătat nişte pietre şi ne-am oprit acolo.

— Nu fi dezamăgit, a spus don Juan. Îți trebuie mult timp ca să-ți antrenezi ochii.

Nu am spus nimic. Nu aveam de gând să mă las dezamăgit de ceva total de neînțeles. Totuşi, trebuia să admit că, de când începusem să-l vizitez pe don Juan, mă supărasem foarte tare pe el şi fusesem agitat până aproape să mi se facă rău, stând pe

locuri pe care el le denumea ostile.

— Trucul este să simți cu ochii. Acum problema ta este că nu ştii ce să simți. Totuşi, o să reuşeşti după o practică adecvată.

— Poate o să-mi spui tu, don Juan, ce trebuie să simt.

— Asta este imposibil.

— De ce?

— Nimeni nu poate spune ce trebuie să simți. Nu e o căldură sau o lumină, sau o licărire, sau o culoare. Este altceva.

— Nu poți să-mi descrii?

— Nu. Tot ce pot face este să-ți dau tehnica. O dată ce ai învățat să separi cele două imagini şi să vezi totul dublu, trebuie să-ți focalizezi atenția în zona dintre cele două imagini. Orice schimbare demnă de notat va avea loc acolo, în acea zonă.

— Ce fel de schimbări sunt acestea?

— Asta nu-i important. Contează sentimentul pe care-l ai. Fiecare om este

diferit. Astăzi ai văzut o licărire, dar asta nu înseamnă nimic, pentru că lipsea sentimentul. Nu pot să-ți spun ce să simți. Trebuie să înveți singur.

Am stat o vreme în tăcere. Don Juan şi-a acoperit fața cu pălăria şi a rămas nemişcat, ca şi cum ar fi dormit. Eram absorbit de notițe, până când a făcut o mişcare bruscă, provocându-mi o tresărire. S-a ridicat brusc şi m-a privit încruntându-se.

— Tu ai abilitate pentru vânătoare. Asta ar trebui să înveți, să vânezi. N-o să mai vorbim despre plante.

Şi-a umflat o clipă fălcile şi apoi a adăugat candid:

— Oricum, nu cred că am făcut-o vreodată, nu-i aşa? râse el.

Am petrecut restul zilei plimbându-ne, în timp ce îmi dădea explicații foarte detaliate despre şerpii cu clopoței. Modul în care se cuibăresc, în care se mişcă, ce obiceiuri sezoniere au, subterfugiile în comportare.

Apoi a început să coroboreze fiecare dintre cele descrise, iar în final a prins şi a omorât un şarpe mare; i-a tăiat capul, i-a curățat viscerele, l-a jupuit şi a prăjit carnea. Mişcările lui aveau o asemenea grație şi precizie, încât era o adevărată plăcere să te afli lângă el. Îl ascultasem şi îl urmărisem vrăjit. Concentrarea era atât de mare, încât restul lumii dispăruse pentru mine.

A urmat o revenire dură în lumea obişnuită când am început să mănânc din şarpe. Mi s-a făcut greață îndată ce am început să mestec o bucată de carne de şarpe. Era o greață deplasată, căci carnea era delicioasă, dar stomacul meu părea să fie o unitate independentă. Am reuşit s-o înghit cu mare greutate. Credeam că don Juan o să aibă un atac de inimă de cât de tare râdea.

După aceea ne-am aşezat la umbra unor stânci, pentru o odihnă pe îndelete. Am început să lucrez la notițe; iar mulțimea lor mi-a relevat faptul că el îmi dăduse un volum

incredibil de informații despre şerpii cu clopoței.

— Spiritul tău de vânător s-a întors la tine, a spus brusc don Juan, cu o față serioasă. Acum eşti prins.

— Poftim?

Am vrut să fie mai explicit cu această afirmație, dar el a râs şi a repetat-o doar.

— Cum adică sunt prins? am insistat.

— Vânătorii vor vâna mereu. Şi eu sunt un vânător.

— Vrei să spui că-ți câştigi existența vânând?

— Vânez ca să pot trăi. Eu pot trăi oriunde.

El a indicat împrejurimile cu mâna.

— Să fii un vânător înseamnă să ştii foarte multe. Înseamnă că poți vedea lumea în moduri diferite. Pentru a fi vânător, trebuie să fii în echilibru perfect cu totul, altfel vânătoarea devine o treabă fără sens. De exemplu, astăzi am prins un şarpe de dimensiuni mici. A trebuit să-i cer scuze

pentru că i-am scurtat viața atât de brusc; am făcut asta ştiind că şi propria viață va fi întreruptă într-o zi, foarte asemănător, brusc şi definitiv. Aşa că, în fond, noi şi şarpele suntem pe aceeaşi treaptă. Unul dintre ei ne-a hrănit astăzi.

— Nu mi-am închipuit un echilibru de genul ăsta când vânam, am spus.

— Nu e adevărat. Nu omorai pur şi simplu animalele. Tu şi familia ta mâncați tot ce vânai tu.

Afirmațiile lui emanau convingerea cuiva care fusese acolo. Avea, bineînțeles, dreptate. Erau timpuri când eu asigurasem carne de sălbăticiuni pentru familia mea.

După un moment de ezitare, am întrebat:

— De unde ştii asta?

— Sunt unele lucruri pe care le ştiu. Totuşi, nu pot să-ți spun cum.

I-am povestit că mătuşile şi unchii mei denumeau în mod foarte serios toate păsările pe care le aduceam "fazani".

Don Juan a spus că îşi putea imagina cu uşurinţă cum îi spuneau ei unei vrăbii un "fazan micuţ" şi a adăugat şi o interpretare hazlie referitoare la felul lor de a mânca. Mişcările extraordinare ale fălcilor lui îmi dădeau efectiv impresia că mesteca o pasare întreagă, cu oase cu tot.

— Eu cred cu adevărat că ai o atracţie spre vânătoare, a spus el fixându-mă. Şi noi care am descojit un alt copac. Probabil că tu vrei să-ţi schimbi modul de viaţă, pentru a deveni un vânător.

El mi-a reamintit că aflasem, cu un foarte mic efort din partea mea, că în lume existau lucruri bune şi rele pentru mine; apoi a adăugat că aflasem, de asemenea, şi culorile asociate acestor lucruri.

— Asta înseamnă să ai abilitatea de a vâna, a declarat el. Nu toţi cei care încearcă vor afla şi culorile, şi punctele în acelaşi timp.

Suna foarte frumos şi romantic să fii vânător, dar pentru mine era o absurditate,

pentru că nu mă interesă în mod special să vânez.

— Nu trebuie să te intereseze sau să-ți placă, a replicat el. Ai o înclinație naturală. Eu cred că celor mai buni vânători nu le place să vâneze; ei o fac bine, atâta tot.

Aveam sentimentul că don Juan era în stare să-şi susțină ideea cu orice fel de argumente, şi totuşi el afirma că nu-i plăcea deloc să vorbească.

— E la fel cu ceea ce ți-am spus despre vânători. Nu trebuie neapărat să-mi placă să vorbesc. Doar că am o abilitate pentru asta şi o fac bine, asta-i tot.

Îi găseam abilitatea mintală cu adevărat amuzantă.

— Vânătorii trebuie să fie indivizi excepțional de închişi. Un vânător lasă foarte puține lucruri în voia sorții. Am încercat tot timpul să te conving că trebuie să trăieşti într-un mod diferit. Totuşi, nu am reuşit încă. Nu era nimic de care să te agăți. Acum

stau altfel lucrurile. Ți-am readus vechiul spirit de vânător, poate te va schimba.

Am protestat că nu voiam să fiu un vânător. I-am amintit că, la început, n-am vrut decât să-mi povestească despre plantele medicinale, dar el m-a îndepărtat atât de mult de subiectul inițial, încât nu-mi mai puteam aminti dacă intenționasem cu adevărat sau nu să învăț despre plante.

— Bun. Foarte bine. Dacă nu ai o idee clară despre ceea ce vrei, poți deveni şi măi modest. S-o spunem altfel. Pentru scopurile tale nu contează cu adevărat dacă înveți despre plante sau despre vânătoare. Mi-ai spus chiar tu asta. Te interesează tot ce-ți poate spune cineva. Adevărat?

Îi spusesem asta, încercând să definesc scopul antropologiei şi pentru a-l convinge să devină furnizorul meu de informații.

Don Juan a chicotit, evident conştient că deținea controlul asupra situației.

— Eu sunt un vânător, a spus el, de parcă

îmi citea gândurile. Eu las foarte puține lucruri în voia sorții. Probabil că ar trebui să-ți explic cum am învățat să fiu vânător. Nu am trăit întotdeauna ca acum. La un moment dat în viața mea, a trebuit să mă schimb. Acum îți arăt ție această direcție. Te ghidez. Ştiu despre ce vorbesc; cineva m-a învățat asta. Nu mi-am imaginat singur toate lucrurile astea.

— Vrei să spui că ai avut un profesor, don Juan?

— Să spunem că cineva m-a învățat să vânez aşa cum vreau să te învăț acum pe tine, a spus el şi a schimbat repede subiectul. Eu cred că a fost o vreme când vânătoarea era una dintre cele mai mari îndeletniciri ale omului, a spus el. Toți vânătorii erau oameni puternici. De fapt, un vânător trebuia să fie puternic, pentru a rezista rigorilor acestei vieți.

Am devenit brusc curios. Oare se referea la un timp înainte de Cucerire[3]? Am început să-l chestionez:

— Când se întâmpla ceea ce spuneai?

— Odată ca niciodată.

— Când? Ce înseamnă "odată ca niciodată"?

— Înseamnă odată ca niciodată sau poate înseamnă acum, astăzi. Nu contează. Odată ştia oricine că un vânător era cel mai bun dintre oameni. Acum nu mai ştie oricine asta, dar există destui oameni care o ştiu. Aşa ca mine, sau, într-o zi, ca tine chiar. Înțelegi ce vreau să spun.

— Asta ştiu indienii Yaqui despre vânători? Asta vreau să ştiu.

— Nu neapărat.

— Indienii Pima ştiu?

— Nu toți. Doar unii dintre ei.

Am înşirat diverse grupuri învecinate.

---

[3] *Cucerirea Americii de către spanioli*

Voiam să-l fac să afirme că vânătoarea era o credință şi o practică împărtăşite de anumiți oameni. Dar el a evitat să-mi răspundă direct, aşa că am schimbat subiectul.

— De ce faci toate astea pentru mine, don Juan?

El şi-a scos pălăria şi şi-a scărpinat tâmplele, simulând deruta.

— Eu fac un gest cu tine, a spus el uşor. Alți oameni au făcut şi ei câte un gest similar cu tine; într-o zi, o să ai şi tu o inițiativă cu alții. Să spunem că e rândul meu. Într-o zi mi-am dat seama că dacă voiam să fiu un vânător demn de tot respectul personal, trebuia să-mi schimb modul de viață. Obişnuiam să mă vait şi să mă plâng foarte des. Aveam motive bune să simt că trebuia să mă schimb. Sunt indian şi indienii sunt tratați ca nişte câini. Nu era nimic de făcut ca să remediez asta, aşa că tot ce îmi rămăsese era doar mâhnirea mea. Dar apoi norocul meu mi-a surâs şi am găsit pe cineva

care m-a învățat să vânez. Şi mi-am dat seama că modul meu de viață nu era bun deloc... aşa că l-am schimbat.

— Dar eu sunt foarte fericit cu viața mea, don Juan. De ce ar trebui s-o schimb?

El a început să murmure un cântec mexican, foarte încet, apoi a îngânat melodia. Capul lui se mişca în sus şi în jos, în timp ce însoțea ritmul cântecului.

— Crezi că noi doi suntem egali? a întrebat el cu voce aspră.

Întrebarea lui m-a prins nepregătit. Am simțit un bâzâit specific în urechi, de parcă el ar fi țipat cuvintele, ceea ce nu făcuse; totuşi, era un sunet metalic ce îmi reverbera în urechi.

M-am scărpinat în urechea stângă cu degetul mic al mâinii stângi. Simțeam o mâncărime în urechi şi le frecam cu degetele de la mâini, într-un ritm nervos. Mişcarea era mai degrabă un tremur al întregului braț.

Don Juan îmi urmărea mişcările vizibil

fascinat.

— Ei bine... suntem noi egali?

— Fireşte că suntem egali.

Eu eram, bineînţeles, condescendent. Simţeam o căldură faţă de el, deşi uneori nu ştiam ce să fac cu el; totuşi, credeam în subconştient, deşi nu o spuneam, că eu, fiind student la universitate, un om din lumea vestică sofisticată, eram superior unui indian.

— Nu, a spus el, nu suntem.

— Ba fireşte că suntem, am protestat.

— Nu, a spus el cu voce scăzută. Nu suntem egali. Eu sunt un luptător şi un vânător, iar tu eşti un codoş.

Am rămas cu gura căscată. Nu puteam crede că don Juan chiar spusese asta. Mi-am lăsat notesul să cadă şi l-am fixat cu o privire tâmpă, apoi bineînţeles m-am înfuriat.

El m-a privit cu ochi calmi şi reci. I-am evitat privirea fixă. Apoi a început să vorbească. Articula cuvintele cu claritate. Ele

ţâşneau lin şi letal. A spus că eu codoşeam pentru altcineva. Că nu luptam pentru propriile bătălii, ci pentru bătăliile unor oameni necunoscuți. Că nu voiam să învăț despre plante, sau despre vânătoare, sau despre orice altceva. Şi că lumea lui de acțiuni, de sentimente şi de decizii sigure era infinit mai eficace decât idioțenia fără sens căreia îi spuneam "viața mea".

După ce a terminat de vorbit, era amorțit. Vorbise fără a fi bătăios sau orgolios, cu atâta putere şi totuşi cu atâta calm, încât nu mai eram deloc nervos.

Am rămas tăcuți. Mă simțeam stânjenit şi nu găseam nimic de spus. L-am aşteptat să spargă el tăcerea. Au trecut ore întregi. Don Juan a devenit din ce în ce mai rigid, până când corpul lui a căpătat o încremenire ciudată, aproape înspăimântătoare; silueta lui a ajuns din ce în ce mai insesizabilă. Pe măsură ce se întuneca şi, când în cele din urmă, s-a lăsat în jurul nostru bezna, el

părea să se fi pierdut în umbra pietrelor. Imobilitatea lui era totală, de parcă şi-ar fi încetat existența.

Era miezul nopții, când mi-am dat în sfârşit seama că el putea sta nemişcat acolo, în sălbăticie, lângă pietrele acelea, probabil chiar şi o veşnicie, dacă ar fi trebuit. Lumea lui de acțiuni, de sentimente şi de decizii era într-adevăr superioară.

I-am atins uşor brațul şi m-au podidit lacrimile.

7. A FI INACCESIBIL

Joi, 29 iunie 1961

Don Juan m-a vrăjit iar folosindu-şi cunoştinţele sale despre detaliile concrete ale acestui joc, aşa cum o făcuse zi de zi, timp de aproape o săptămână. El mi-a explicat întâi şi apoi a coroborat un număr de tactici de vânătoare, bazate pe ceea ce el numea "subterfugiile prepeliţelor". Am fost atât de absorbit de explicaţiile sale, încât s-a scurs o zi întreagă şi nu am observat trecerea timpului. Am uitat să şi mănânc. Don Juan a făcut remarce glumeţe, că era destul de neobişnuit pentru mine să pierd o masă.

La sfârşitul zilei, el a prins cinci prepeliţe într-o capcană foarte ingenioasă, pe care tot el mă învăţase s-o asamblez şi s-o montez.

— Două ne ajung, a spus el şi le-a lăsat pe celelalte trei să zboare.

Apoi m-a învăţat cum să frig prepeliţa. Am

vrut să tai câțiva arbuşti şi să fac un grătar, aşa cum făcea bunicul meu, căptuşit cu frunze şi ramuri verzi şi acoperit cu pământ, dar don Juan a spus că nu este nevoie să jignesc şi arbuştii, o dată ce el insultase prepelița.

După ce am terminat de mâncat, ne-am îndreptat pe îndelete spre o zonă pietroasă. Ne-am aşezat pe o coastă de deal cu piatră şi nisip şi am spus în glumă că după mine aş fi gătit toate cinci prepelițele şi că grătarul meu ar fi fost mai gustos decât frigarea lui.

— Fără îndoială, a spus don Juan. Dar dacă ai fi făcut toate astea, am fi putut să nu mai părăsim întregi locul acela.

— Ce vrei să spui? am întrebat. Ce ne-ar fi oprit?

— Arbuştii, prepelițele, totul în jurul nostru s-ar fi aliat pentru asta.

— Niciodată nu ştiu când vorbeşti serios.

El a făcut un gest teatral de nerăbdare şi a pocnit din buze:

— Ai o concepție foarte ciudată despre ce înseamnă a vorbi serios. Eu râd foarte mult, pentru că îmi place să râd, dar tot ce spun este al naibii de serios, chiar dacă tu nu înțelegi. De ce ar trebui să fie lumea din jurul nostru numai aşa cum o crezi tu? Cine ți-a dat autoritatea să spui asta?

— Nu e nici o dovadă că lumea este altfel, am spus eu.

Se întuneca. Mă întrebam dacă era timpul să ne întoarcem la casa lui, dar el nu părea să se grăbească, iar eu mă simțeam foarte bine.

Vântul era rece. El s-a ridicat brusc şi mi-a spus că trebuia să ne urcăm pe deal şi să stăm în picioare, într-o zonă fără arbuşti.

— Nu-ți fie frică, a spus el. Eu sunt prietenul tău şi o să am grijă să nu ți se întâmple nimic rău.

— Ce vrei să spui? am întrebat eu alarmat.

Don Juan avea cea mai perfidă uşurință de a mă face să trec de la starea de bucurie

senină la cea de frică extremă.

— Lumea este foarte ciudată la această oră. Asta vreau să spun. Indiferent de ce vezi, să nu-ți fie frică.

— Ce o să văd?

— Încă nu ştiu, a spus el privind în depărtare, spre sud.

Nu părea îngrijorat. Am continuat şi eu să privesc în aceeaşi direcție.

A tresărit brusc şi a indicat cu mâna spre o zonă întunecată, aflată în desişul pustiu.

— Uite, acolo e, a spus el, de parcă aştepta ceva care a apărut brusc.

— Ce este?

— E acolo, a repetat el. Priveşte! Priveşte!

Nu vedeam nimic, doar arbuşti.

— Acum e aici, a spus el cu o mare grabă în voce. E aici.

În acel moment m-a lovit o rafală bruscă de vânt şi mi-a ars ochii. Am privit spre zona respectivă. Nu era absolut nimic neobişnuit.

— Nu văd nimic.

— Tocmai ai simțit. Chiar acum. Ți-a intrat în ochi şi te-a oprit să vezi.

— Despre ce vorbeşti?

— Te-am adus în mod special pe un vârf de deal. Aici suntem uşor de remarcat şi vine ceva la noi.

— Ce? Vântul?

— Nu numai vântul, a spus el aspru. Pentru tine poate fi vântul, pentru că asta este tot ce cunoşti.

Mi-am încordat ochii, fixând arbuştii pustii. Don Juan a stat tăcut lângă mine o clipă, apoi s-a dus la un tufiş apropiat şi a început să rupă ramuri mari din arbuştii înconjurători; a strâns opt şi a făcut o legătură. Mi-a spus să fac la fel şi să-mi cer scuze fața de plante, cu voce tare, pentru că le mutilez.

Când a strâns două legături, m-a pus s-o iau la goană spre vârful dealului cu ele şi să mă întind pe spate între două pietre mari. A aranjat ramurile cu o viteză uluitoare şi mi-a

acoperit cu ele corpul, apoi s-a acoperit şi pe sine în aceeaşi manieră şi mi-a şoptit printre frunze că ar trebui să urmăresc cum se va potoli aşa-zisul vânt, o dată ce am devenit amândoi de neremarcat.

La un moment dat, spre uimirea mea, vântul a încetat efectiv să mai bată, aşa cum prezisese don Juan. S-a întâmplat atât de treptat, încât n-aş fi realizat schimbarea, dacă nu aş fi aşteptat-o în mod deliberat. Vântul a suflat o vreme printre frunzele de pe fața mea, apoi în jurul nostru s-a făcut treptat linişte.

I-am şoptit lui don Juan că vântul s-a oprit şi el mi-a răspuns în şoaptă că nu trebuia să fac nici o mişcare sau zgomot, pentru că ceea ce eu denumeam vânt nu era deloc vânt, ci era ceva dotat cu voință şi putea să ne recunoască.

Am râs cu nervozitate. Don Juan mi-a atras atenția asupra stării de linişte din jurul nostru cu o voce înăbuşită şi mi-a şoptit că el

o să se ridice, iar eu trebuia să-l urmez dând frunzele uşor deoparte cu mâna stângă.

Ne-am ridicat în acelaşi timp. Don Juan a privit o vreme în depărtare, spre sud, şi apoi s-a întors brusc cu fața spre vest.

— Viclean. Cu adevărat viclean, a murmurat el, indicând o zonă spre sud-vest. Uite! Uite! m-a îndemnat el.

Am fixat cu toată intensitatea de care eram capabil locul acela. Voiam să văd lucrul la care se referea, dar nu am remarcat nimic. Sau, mai degrabă, nu am remarcat nimic diferit față de ceea ce mai văzusem înainte; erau doar arbuşti, care păreau să fie agitați de un vânt uşor; ei se încrețeau.

— E aici, a spus don Juan.

În acel moment, am simțit pe fața mea o rafală de vânt. Parcă vântul începuse efectiv să bată, după ce ne-am ridicat. Nu puteam crede asta; trebuia să existe o explicație logică.

Don Juan a chicotit uşor şi mi-a spus să

nu-mi suprasolicit creierul, încercând să motivez ceea ce se întâmpla.

— Hai să mai strângem nişte ramuri, a spus el. Nu îmi place să le fac asta micilor plante, dar trebuie să le *oprim.*

El a adunat ramurile pe care le-am folosit ca să ne acoperim şi a presărat peste ele pământ şi pietricele. Apoi, repetând aceleaşi mişcări pe care le mai făcusem şi înainte, ne-am adunat câte opt ramuri noi. În acest timp, vântul continua să bată fără încetare. Îl puteam simți cum îmi zburlea părul în jurul urechilor. Don Juan mi-a şoptit că, odată acoperiți, nu trebuia să fac nici cea mai mică mişcare sau să scot vreun sunet. M-a acoperit foarte repede pe tot corpul, apoi s-a întins şi s-a acoperit şi el.

Am stat în poziția asta vreo douăzeci de minute, iar în acest timp s-a produs un fenomen extraordinar; vântul s-a transformat iar, dintr-o rafală puternică şi continua, într-o vibrație blândă.

Mi-am ținut respirația, aşteptând semnalul lui don Juan. La un moment dat, el a împins uşor ramurile. L-am imitat şi ne-am ridicat. Vârful dealului era liniştit. Se simțea doar o vibrație uşoară a frunzelor din tufişurile din jur.

Ochii lui don Juan fixau o zonă aflată în arbuştii de la sud de noi.

— Uite-l iar! a exclamat el cu voce tare.

Am sărit involuntar, gata să-mi pierd echilibrul, iar el mi-a ordonat cu voce tare şi imperativă să privesc.

— Ce trebuie să văd? am întrebat disperat.

El a spus că vântul, sau altceva se găsea deasupra arbuştilor şi era ca un nor, sau ca o spirală şi că îşi căuta drumul spre vârful dealului pe care ne aflam.

Am zărit o unduire în tufişurile din depărtare.

— Uite-l că vine, mi-a şoptit don Juan în ureche. Uite-l cum ne caută.

Chiar atunci m-a lovit în față o rafală

puternică de vânt, aşa cum mă lovise şi mai înainte. Totuşi, de data asta, reacția mea a fost diferită. Eram înspăimântat. Nu văzusem ceea ce îmi descrisese don Juan, dar desluşisem o unduire foarte stranie trecând printre arbuşti. Nu voiam să cedez fricii mele şi am căutat în mod deliberat o explicație potrivită. Mi-am zis că trebuiau să fie curenți de aer continui în zonă, iar don Juan, fiind foarte obişnuit cu întreaga regiune, era nu numai conştient de asta, dar şi capabil să deducă modul lor de evoluție. Tot ce avea de făcut era să se întindă şi să aştepte ca vântul să se oprească; iar o dată ce s-a oprit, se ridica şi nu aştepta decât să înceapă din nou.

Vocea lui don Juan m-a scos din miezul gândurilor mele. Mi-a spus că era timpul să plecăm. M-am blocat; voiam să stau, să fiu sigur că vântul se va potoli.

— Nu am văzut nimic, don Juan.

— Totuşi, ai observat ceva neobişnuit.

— Poate că ar trebui să-mi spui ce trebuia

să văd.

— Ți-am spus deja. Ceva care se ascunde în vânt şi arată ca o spirală, un nor, o ceață, o figură, care dă târcoale.

Don Juan a făcut un gest cu mâinile, ca să descrie o mişcare orizontală şi verticală.

— El se mişcă într-o direcție anume, a continuat el. Ori se rostogoleşte, ori se învârteşte. Un vânător trebuie să ştie toate astea pentru a se putea mişca corect.

Am vrut să râd de el, dar el părea că încearcă atât de mult să se facă înțeles, încât n-am îndrăznit. M-a privit o clipă şi mi-am mutat privirea.

— Să crezi că lumea asta este doar aşa cum crezi tu că este e o prostie. Lumea e un loc misterios. În special, la asfințit.

El a arătat spre vânt, cu o mişcare a bărbiei.

— Ăsta ne poate urmări, a spus el. Poate să ne obosească sau chiar să ne ucidă.

— Vântul ăsta?

— La această oră a zilei, în asfințit, nu e vânt. La ora asta este doar putere.

Am stat pe vârful dealului o oră. Vântul a bătut tare şi constant tot timpul.

Vineri, 30 iunie 1961

Spre seară, după ce am mâncat, don Juan şi cu mine am ieşit în fața uşii lui. Eu m-am aşezat pe "locul" meu şi am început să lucrez la notițe. El s-a întins pe spate, cu mâinile aşezate pe stomac. Stătusem toată ziua pe lângă casă, din cauza "vântului". Don Juan a explicat că deranjase deja vântul deliberat şi că era mai bine să nu-i mai dăm târcoale. A trebuit chiar să dorm acoperit cu ramuri.

O rafală bruscă de vânt l-a făcut pe don Juan să se ridice cu o mişcare incredibil de agilă.

— La dracu'. Te caută vântul.

— Nu pot să înghit chestia asta, don Juan, i-am spus râzând. Zău că nu pot.

Nu eram încăpățânat, mi-era doar imposibil să accept că vântul avea propria voință şi că mă căuta sau că ne văzuse şi se grăbise spre noi, pe vârful dealului. Am spus că ideea unui "vânt intenționat" era o viziune despre lume mai degrabă simplistă, decât reală.

— Atunci, ce este vântul? a întrebat el pe un ton provocator.

I-am explicat răbdător că masele de aer cald şi rece produceau presiuni diferite şi că presiunea făcea ca masele de aer să se mişte pe orizontală şi pe verticală. Mi-a trebuit multă vreme, până să-i explic toate detaliile de bază ale meteorologiei.

— Vrei să spui că vântul se rezumă doar la aer cald şi rece? a întrebat el pe un ton uimit.

— Din păcate, da, am răspuns eu şi m-am bucurat în tăcere de triumful meu.

Don Juan părea să fie uluit. Dar apoi m-a privit şi a început să râdă în hohote.

— Opiniile tale sunt opinii definitive, a

spus el, cu o notă de sarcasm. Sunt ultimul cuvânt, nu-i aşa? Totuşi, pentru un vânător, opiniile tale sunt doar o prostie. Nu contează că presiunea este unu sau doi, sau zece; dacă ai trăi acolo, în sălbăticie, ai şti că în timpul asfințitului vântul devine putere. Un vânător foarte bun ştie asta şi acționează în consecință.

— Cum acționează el?

— Foloseşte asfințitul şi puterea aceea ascunsă în vânt.

— Cum?

— Dacă îi convine, vânătorul se ascunde de putere, acoperindu-se şi rămânând nemişcat, până se termină asfințitul şi puterea l-a luat în protecția ei.

Don Juan a făcut un gest de a închide ceva prin învăluire, cu mâinile lui.

— Protecția ei este ca...

A făcut o pauză, în căutarea unui cuvânt, iar eu i-am sugerat "cocon".

— E adevărat. Protecția puterii te învăluie

ca pe un cocon. Un vânător poate sta în câmp deschis şi nu-l va deranja nici un coiot sau puma, sau vreo insectă lipicioasă. Puma poate veni până la nasul vânătorului să-l miroasă, iar dacă vânătorul nu se mişcă, puma va pleca. Îți pot garanta asta. Pe de altă parte, dacă vânătorul vrea să fie remarcat, tot ce are el de făcut, este să stea pe vârful unui deal în timpul asfințitului şi puterea îl va căuta şi îl va sâcâi toată noaptea. De aceea, dacă vânătorul vrea să călătorească noaptea sau dacă vrea să rămână treaz, el trebuie să se lase remarcat de vânt. În asta constă secretul marilor vânători. A fi disponibil şi indisponibil la o anumită cotitură a drumului.

Mă simțeam puțin încurcat şi l-am rugat să-şi recapituleze puțin ideea. Don Juan mi-a explicat că el folosise vântul şi asfințitul, pentru a sublinia importanța crucială a interacțiunii dintre a te ascunde şi a te face remarcat.

— Trebuie să înveți să devii în mod deliberat disponibil şi indisponibil, a spus el. După cum se desfăşoară viața ta acum, eşti nedorit de disponibil tot timpul.

Am protestat. Aveam sentimentul că viața mea devenea din ce în ce mai secretă. El a spus că nu îi înțelegeam punctul de vedere şi că a nu fi disponibil nu însemna să fii secretos sau să te ascunzi, ci să fii inaccesibil.

— Hai să-ți spun altfel, a continuat el răbdător. Nu are nici o importanță că te ascunzi, dacă toată lumea ştie unde te ascunzi. Problemele tale chiar acum se trag din asta. Când te ascunzi, toți ştiu că te ascunzi, iar când nu te ascunzi, eşti la dispoziția oricui să-ți dea un brânci.

Începeam să mă simt amenințat şi am început să mă apăr.

— Nu te justifica, a spus don Juan sec. Nu e nevoie. Suntem nişte proşti cu toții şi tu nu poți fi altfel. A fost o vreme în viața mea când,

asemenea ție, eram disponibil la nesfârşit, până când din mine n-a mai rămas nimic decât poate doar plânsul. Şi am plâns zdravăn, aşa cum ai făcut-o şi tu.

Don Juan m-a măsurat o clipă cu privirea, apoi a oftat tare.

— Eram totuşi mai tânăr decât tine, a continuat el, dar într-o bună zi m-am săturat şi m-am schimbat. Să zicem că într-o zi, când am devenit vânător, am aflat secretul de a fi disponibil şi indisponibil.

I-am spus că ce-mi spunea el mă depăşea. Nu puteam, realmente, să-mi dau seama ce înțelegea el prin a fi disponibil. Folosise expresiile spaniole *ponerse al alcance* şi *ponerse en el medio del camino,* ceea ce înseamnă *"a fi la îndemână"* şi *"a sta în mijlocul unui drum foarte circulat".*

— Trebuie să te retragi, a explicat el. Trebuie să te retragi din mijlocul drumului foarte circulat. Întreaga ta ființă e acolo, de aceea n-are nici un rost să te ascunzi; n-ai

face decât să-ți închipui că te-ai ascuns. A te afla în mijlocul unui drum înseamnă ca toți cei ce trec pe lângă tine să-ți urmărească sosirile şi plecările.

Metafora lui era interesantă, dar în acelaşi timp şi criptică.

— Vorbeşti în şarade, i-am spus.

M-a privit fix vreme îndelungată, apoi a început să fredoneze o melodie. Mi-am îndreptat spatele şi l-am ascultat cu atenție. Ştiam că atunci când don Juan fredona o melodie mexicană, era pe cale să mă facă zob.

— Hei, a spus el zâmbind, aruncându-mi o privire furişă, ce s-a întâmplat cu prietena ta blondă? Fata aia la care țineai cu-adevărat.

Probabil că am făcut o mutră de prost derutat, fiindcă a început să râdă cu mare plăcere. Nu ştiam ce să spun.

— Tu însuți mi-ai povestit despre ea, a spus încercând să mă liniştească.

Eu însă nu-mi aminteam să-i fi povestit

ceva cu atât mai puțin despre fata blondă.

— Nu ți-am pomenit niciodată despre aşa ceva, am spus.

— Ba ai făcut-o, a zis el, neluând în seamă ce-i spusesem.

Am vrut să protestez, dar el m-a oprit, spunând că nu conta de unde ştia despre ea, că problema importantă era că îmi plăcea de ea.

Simțeam cum răbufnirea creştea în mine.

— Nu temporiza lucrurile, a spus don Juan sec. E timpul să pui stavilă sentimentelor tale de importanță de sine. Ai avut odată o femeie, o femeie foarte dragă şi într-o zi ai pierdut-o.

Am început să mă întreb dacă îi vorbisem vreodată lui don Juan despre ea. Am ajuns la concluzia că nu avusesem niciodată ocazia. Totuşi, s-ar fi putut. De fiecare dată când mergea cu mine cu maşina, vorbeam neîncetat despre tot felul de lucruri. Nu-mi reaminteam tot ce vorbeam, pentru că nu

puteam lua notițe când conduceam. Mă simțeam într-un fel liniştit de concluziile mele. I-am spus că avea dreptate. Existase în viața mea o fată blondă foarte importantă.

— De ce nu e cu tine? a întrebat el.

— A plecat.

— De ce?

— Au fost mai multe motive.

— Nu au fost atât de multe motive. A fost unul singur. Erai prea disponibil.

Voiam foarte serios să ştiu ce a vrut să spună. El mă atinsese iar. Părea că ştie efectul celor spuse şi a încrețit din buze, ca să-şi ascundă un zâmbet ştrengar.

— Ştiau toți despre voi doi, a spus el cu o convingere neclintită.

— Nu era bine?

— Era foarte rău. Ea era o persoană minunată.

Mi-am exprimat sentimentul sincer că tatonarea asta în întuneric mi se părea odioasă, în special datorită faptului că el îşi

făcea întotdeauna afirmațiile cu siguranța cuiva care ar fi fost de față şi ar fi văzut totul.

— Dar e adevărat, a spus el cu o candoare dezarmantă. Am văzut tot. Era o persoană minunată.

Ştiam că nu avea sens să îl contrazic, dar eram supărat pe el că atinsese acest punct dureros din viața mea şi am spus că fata în chestiune nu era o persoană minunată în definitiv, că, după opinia mea, era mai degrabă slabă.

— La fel eşti şi tu, a spus el calm. Dar asta nu este important. Ceea ce contează e că tu ai căutat-o peste tot; asta o face o persoană foarte deosebită în lumea ta, iar pentru o persoană deosebită trebuie să ai doar cuvinte minunate.

Mă simțeam stânjenit; începuse să mă cuprindă o mare tristețe.

— Ce îmi faci tu mie, don Juan? am întrebat. Tu ai reuşit întotdeauna să mă întristezi. De ce?

— Acum te complaci în sentimentalism, a spus el acuzator.

— Ce urmăreşti prin toate astea, don Juan ? am întrebat.

— Să fii inaccesibil, a declarat el. Am pomenit persoana aceea, pentru a-ți demonstra în mod concret ceea ce n-am putut să fac în cazul vântului. Ai pierdut-o pentru că erai accesibil; ai fost mereu în raza ei de acțiune şi viața ta era o viață de rutină.

— Nu! am spus. Te înşeli. Viața mea nu a fost niciodată rutină.

— A fost şi este rutină, a spus el dogmatic. Este o rutină neobişnuită, iar asta îți dă impresia că nu e rutină, dar te asigur că este.

Voiam să bombănesc şi să mă pierd în morocăneală, dar ochii lui mă făceau să mă simt întrucâtva neliniştit; ei păreau că mă împung în mod continuu.

— Arta vânătorului este să devină inaccesibil, a spus el. În cazul acelei fete blonde, ar fi însemnat ca tu să devii un

vânător şi să o întâlneşti cu chibzuință. Nu aşa cum ai făcut. Ai stat cu ea zi de zi, până când singurul sentiment care a rămas a fost plictiseala. Adevărat?

Nu am răspuns. Simțeam că nu era nevoie. Avea dreptate.

— Să fii inaccesibil înseamnă să te atingi de lumea din jurul tău cu economie. Nu trebuie să mănânci cinci prepelițe; mănânci doar una. Nu strici plantele doar ca să faci un grătar. Nu te expui puterii vântului decât dacă este necesar. Nu foloseşti şi nu storci oamenii până n-a mai rămas nimic din ei, în special pe cei pe care-i iubeşti.

— Nu m-am folosit niciodată de cineva, am spus cu sinceritate.

Dar don Juan a susținut că am făcut-o şi că de aceea îmi puteam permite să afirm că m-am plictisit de oameni.

— Să fii indisponibil înseamnă să eviți în mod deliberat extenuarea ta şi a celorlalți. Înseamnă că nu eşti înfometat şi disperat, ca

un nenorocit, care simte că nu va mai mânca niciodată şi devorează toată mâncarea pe care o are, toate cele cinci prepelițe!

Era clar că lovea sub centură. Am râs şi asta părea că-l mulțumeşte. M-a bătut uşor pe spate.

— Un vânător ştie că va avea mereu ceva în capcane, aşa că nu se îngrijorează. Să te îngrijorezi înseamnă să devii accesibil, nedorit de accesibil. Iar o dată ce te îngrijorezi, te agăți de orice cu disperare, iar o dată ce te agăți, eşti expus la extenuare sau rişti să extenuezi tu orice sau pe oricine de care te agăți.

I-am spus că în viața mea de zi cu zi, e de neconceput să devii inaccesibil. Punctul meu de vedere era că, pentru a funcționa, trebuia să fiu în apropierea oricui avea ceva de-a face cu mine.

— Ți-am spus deja că a fi inaccesibil nu înseamnă să te ascunzi sau să fii secretos, a spus el calm. Nu înseamnă că nu mai poți

vorbi cu oamenii. Un vânător îşi foloseşte lumea cu economie şi cu delicateţe, indiferent că lumea înseamnă lucruri sau plante, sau animale, sau oameni, sau putere. Un vânător are legături strânse cu lumea lui şi totuşi el este inaccesibil aceleiaşi lumi.

— Asta e o contradicţie, am spus. Nu poate fi inaccesibil dacă e aici, în lume, oră de oră, zi de zi.

— Nu ai înţeles, a spus don Juan răbdător. El e inaccesibil pentru că nu îşi foloseşte lumea până la ultima picătură. El o atinge uşor, stă atât cât are nevoie şi apoi pleacă uşor mai departe, aproape fără să lase vreo urmă.

8. ÎNTRERUPEREA ŞABLOANELOR VIEŢII

Duminică, 16 iulie 1961

Am petrecut toată dimineaţa urmărind nişte rozătoare care arătau ca nişte veveriţe grase; don Juan le spunea şobolani de apă. Mi-a spus despre ei că erau foarte rapizi când trebuiau să scape de pericol, dar că după aceea aveau teribilul obicei de a se opri sau chiar de a se căţăra pe o piatră, să stea pe labele din spate, ca să privească în jur şi să se dichisească.

— Au ochi foarte buni, a spus don Juan. Trebuie să te mişti o dată cu ei, să prevezi când şi unde se vor opri, astfel încât să te opreşti şi tu în acelaşi timp.

Am început să-i urmăresc cu atenţie şi am avut ceea ce ar fi putut fi o zi de teren pentru vânători, pentru că am observat foarte mulţi. În final, le puteam prezice mişcările aproape

fără greş.

Don Juan mi-a arătat cum să fac capcane pentru rozătoare. El mi-a explicat că un vânător trebuie să-şi facă timp să constate cu ce se hrănesc sau să descopere locurile în care se cuibăresc, pentru a stabili unde să pună capcanele; de montat le va monta noaptea şi tot ce va avea de făcut în ziua următoare va fi să le sperie, astfel încât ele să cadă în dispozitivele lui de prindere.

Am adunat câteva bețe şi ne-am apucat să construim capcanele. Aproape că o terminasem pe a mea şi mă întrebam înfrigurat dacă va funcționa sau nu, când don Juan s-a oprit brusc şi s-a uitat la încheietura mâinii sale stângi, parcă ar fi verificat un ceas pe care nu l-a avut niciodată şi mi-a spus că, în conformitate cu ceasul lui, era timpul prânzului. Eu țineam o nuia lungă, pe care tocmai mă pregăteam să o arcuiesc într-un cerc. Am pus-o automat jos, cu tot restul echipamentului de vânătoare.

Don Juan m-a privit cu o expresie de curiozitate. Apoi a imitat sunetul unei sirene, la prânz. Am râs. Sunetul scos de el era perfect. M-am dus în direcția lui şi am remarcat că mă privea fix. Dădea din cap dintr-o parte în alta.

— Fir-ar să fie! a spus el.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat.

A imitat din nou sunetul strident al unei sirene de fabrică.

— Prânzul s-a terminat. Înapoi la muncă!

O clipă, m-am simțit puțin confuz, dar apoi m-am gândit că el se joacă, probabil pentru că nu aveam nimic de mâncat. Fusesem atât de absorbit de rozătoare, încât uitasem că nu aveam provizii cu noi. Am luat iar nuiaua şi am încercat să o îndoi. După o clipă, don Juan a emis iar "fluieratul" său.

— E timpul să mergem acasă, a declarat el.

Şi-a examinat ceasul imaginar, m-a privit şi a clipit.

— E cinci după-amiază, a spus el cu aerul

cuiva care dezvăluie un secret.

M-am gândit că se săturase brusc de vânătoare şi că amâna totul pentru altă dată. Am lăsat pur şi simplu totul jos şi am început să mă pregătesc de plecare. Nu l-am privit. Presupuneam că îşi pregăteşte şi el echipamentul. Când am terminat, mi-am ridicat privirea şi l-am văzut la câțiva paşi, stând cu picioarele încrucişate.

— Sunt gata, am spus. Putem pleca oricând.

El s-a ridicat şi s-a urcat pe o stâncă. A stat acolo, la vreo doi metri de pământ, privindu-mă. Şi-a pus mâinile căuş la gură şi a scos un sunet foarte pătrunzător şi prelung. Era ca o sirenă de fabrică multiplicată. S-a întors, descriind un cerc perfect şi a fluierat.

— Ce faci, don Juan? am întrebat.

Mi-a spus că dădea semnal pentru ca toată lumea să se ducă acasă. Eram complet zăpăcit. Nu-mi puteam da seama dacă

glumea sau pur şi simplu îşi pierduse minţile. L-am urmărit atent şi am încercat să leg ceea ce făcea el acum cu ceva ce mi-ar fi spus mai înainte. Vorbisem mult în cursul dimineţii, dar nu-mi aminteam nimic important.

Don Juan se afla tot în picioare pe vârful pietrei. M-a privit, a zâmbit şi a clipit iar. M-am alarmat brusc. Don Juan şi-a pus mâinile la gură şi a scos iar un sunet ca un fluierat.

A spus că era opt dimineaţa şi că trebuia să desfac echipamentul, pentru că aveam în faţa noastră o zi întreagă.

Eram complet zăpăcit. În câteva minute, frica a produs în mine o dorinţă irezistibilă de a fugi de acolo. M-am gândit că don Juan înnebunise. Eram gata să o întind, când el a coborât de pe piatră şi a venit spre mine zâmbind.

— Crezi că am înnebunit, nu-i aşa? a întrebat el.

I-am răspuns că mă speriase de moarte cu

purtarea lui neaşteptată.

Mi-a replicat că noi eram la fel. Nu am înțeles ce voia să spună. Eram foarte preocupat de gândul că acțiunile lui păreau ale unui nebun sadea. El mi-a spus că a încercat în mod deliberat să mă sperie aşa de tare cu ciudățenia purtării lui neaşteptate, pentru că eu însumi îi făceam să se urce pe pereți cu ciudățenia purtării mele obişnuite. A adăugat că aveam şabloane şi că tabieturile mele erau la fel de nebune ca fluieratul lui.

Eram şocat şi am afirmat că nu aveam nici un fel de tabieturi. I-am spus că eu credeam că viața mea era de fapt o nebunie, pentru că nu aveam tabieturi sănătoase.

Don Juan a râs şi mi-a făcut semn să stau lângă el. Toată situația se schimbase iar, în mod misterios. Frica mea dispăruse în momentul în care el începuse să vorbească.

— Care sunt şabloanele mele?

— Tot ceea ce faci este un şablon.

— Nu suntem toți la fel?

— Nu toți. Eu nu fac lucruri după şabloane.

— Ce a produs toate astea, don Juan? Ce am făcut sau ce am spus, să te fac să te porți aşa cum ai făcut-o?

— Te îngrijorai de masă.

— Nu ți-am spus nimic; de unde ştii că mă gândeam la masă?

— Tu te gândeşti la masă în fiecare zi, pe la prânz şi pe la şase seara şi pe la opt dimineața, a spus el cu un zâmbet malițios. La orele astea te gândeşti la masă, chiar dacă nu ți-e foame. Tot ce a trebuit să fac, pentru a-ți arăta cât de înecat de rutină îți este spiritul, a fost să fluier. Spiritul tău e antrenat să lucreze la un semnal.

M-a fixat întrebător. Nu mă puteam apăra.

— Acum eşti gata să transformi vânătoarea într-o rutină, a continuat el. Ți-ai stabilit deja ritmul în vânătoare; vorbeşti într-un anumit moment, mănânci într-un anumit moment şi dormi într-un anumit moment.

Nu puteam obiecta nimic. Modul în care îmi descrisese don Juan obiceiurile mele de masă corespundea cu distribuția pe care o folosisem pentru orice în viață. Totuşi, eram convins că viața mea era mai puțin transformată în rutină decât a multora dintre prietenii şi cunoştințele mele.

— Acum ştii multe despre vânătoare, a continuat don Juan. Va fi uşor pentru tine să-ți dai seama că un vânător bun ştie un lucru mai presus de toate — el cunoaşte obiceiurile prăzii sale. Asta îl face un vânător bun. Dacă ți-ai fi reamintit modul în care am procedat când te-am învățat să vânezi, probabil că ai fi înțeles ce vreau să spun. Întâi te-am învățat cum să faci şi să pui capcanele tale, apoi te-am învățat obiceiurile animalelor pe care le urmăreai, iar apoi am testat capcanele pentru rutinele lor. Acestea alcătuiesc formele exterioare ale vânătorii. Acum trebuie să te învăț partea finală şi, de departe, cea mai grea. Probabil că vor trece

ani întregi, înainte să poți spune că ai înțeles-o şi că eşti un vânător.

Don Juan a făcut o pauză ca să-mi dea timp. El şi-a scos pălăria şi a imitat mişcările de a se spăla ale rozătoarelor pe care le observasem. Mi se părea foarte caraghios. Capul lui rotund îl făcea să semene cu una dintre acele rozătoare.

— Să fii un vânător nu înseamnă doar un joc de-a pune capcane, a continuat el. Un vânător foarte bun nu prinde vânat pentru că pune capcane sau pentru că a studiat obiceiurile prăzii sale, ci pentru că el însuşi nu are rutine. Acesta este atuul lui. El nu este ca toate animalele pe care le urmăreşte, fixat de rutine grele şi de subterfugii previzibile; el e liber, fluid, imprevizibil.

Ceea ce spunea don Juan îmi suna ca o idealizare nerațională şi arbitrară. Nu puteam concepe o viață fără rutine. Am vrut să fiu foarte cinstit cu el şi nu doar să fiu de acord sau nu cu el. Simțeam că lucrul la care se

gândea nu putea fi îndeplinit de mine sau de altcineva.

— Nu mă interesează ce simți, a spus el. Pentru a fi un vânător trebuie să renunți la rutinele vieții tale. La vânătoare ai reuşit. Ai învățat repede şi acum îți dai seama că prada ta este uşor previzibilă.

L-am rugat să fie mai explicit şi să-mi dea exemple mai concrete.

— Vorbesc despre vânătoare, a spus el calm. De aceea, eu cunosc lucruri pe care la fac animalele; locurile unde mănâncă, locul, felul şi timpul în care dorm; unde se cuibăresc; cum merg. Astea sunt rutinele pe care ți le-am indicat, astfel încât să fii conştient de existența lor în ființa ta. Ai observat obişnuințele animalelor în deşert. Ele mănâncă, sau beau în anumite locuri, se cuibăresc în locuri anume, îşi lasă urmele în moduri specifice; de fapt, tot ce fac ele poate fi prevăzut sau refăcut de un vânător bun. Aşa cum ți-am spus înainte, în ochii mei tu

te comporți ca prada ta. Odată în viața mea, cineva mi-a arătat acelaşi lucru, aşa că nu eşti unic în asta. Toți ne purtăm ca prada pe care o urmărim. Asta ne face, bineînțeles, şi pe noi pradă pentru altceva sau altcineva. Acum, problema unui vânător care cunoaşte toate astea este să înceteze de a mai fi o pradă el însuşi. Înțelegi ce vreau să spun?

Mi-am exprimat iar opinia că propunerea lui era imposibilă.

— Îți trebuie timp să înțelegi, a spus don Juan. Ai putea să începi să nu mai mănânci masa de prânz, în nici o zi, la ora douăsprezece.

M-a privit şi a zâmbit binevoitor. Expresia lui era foarte caraghioasă şi m-a făcut să râd.

— Totuşi, există anumite animale care sunt imposibil de urmărit, a continuat el. De exemplu, există unele căprioare cu care un vânător ar putea să se întâlnească, pur şi simplu din noroc, o singură dată în viață.

Don Juan a făcut o pauză teatrală şi m-a

privit pătrunzător. Părea că aşteaptă o întrebare, dar nu aveam nici una.

— De ce crezi că sunt atât de greu de găsit şi atât de unice? a întrebat el.

Am dat din umeri, pentru că nu ştiam ce să spun.

— Ele nu au tabieturi, a spus el pe un ton de revelație. Asta le face magice.

— O căprioară trebuie să doarmă noaptea, am spus. Asta nu este o rutină?

— Bineînțeles, dacă ea doarme în fiecare noapte, în acelaşi interval şi într-un anumit loc. Dar aceste căprioare magice nu se comportă aşa. De fapt, într-o zi o să verifici singur asta. Probabil că soarta ta va fi să urmăreşti una dintre ele tot restul vieții.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Îți place să vânezi; probabil că într-o zi, într-un loc în lume, drumul tău se va încrucişa cu cel al unei căprioare magice şi atunci vei putea s-o urmăreşti. O căprioară magică este o viziune demnă de reținut. Eu

am fost destul de norocos să întâlnesc una. După ce am învățat şi am practicat mult timp vânătoarea, mă aflam odată în munții din Mexicul central, într-o pădure cu copaci groşi, când am auzit brusc un fluierat suav. Mi-era necunoscut; niciodată, în toți anii mei de hoinăreală în pustietăți, nu mai auzisem un astfel de sunet. Nu-l puteam localiza; părea că vine din direcții diferite. M-am gândit că, probabil, eram înconjurat de o turmă sau de o haită de animale necunoscute. Am auzit iar sunetul chinuitor; părea că vine de peste tot. Atunci mi-am dat seama că am mare noroc. Am ştiut că acolo se afla o ființă magică, o căprioară. Ştiam, de asemenea, că o căprioară magică ştie tabieturile oamenilor obişnuiți şi ale vânătorilor. E foarte uşor de ghicit ce ar face un om normal într-o situație de genul acesta. În primul rând, frica l-ar transforma imediat într-o pradă. După ce ajunge o pradă, el are de făcut două lucruri. Ori să fugă, ori să-şi

pregătească o rezistență. Dacă nu e înarmat, el fuge unde vede cu ochii pentru a-si salva viața. Dacă e înarmat, el şi-ar putea pregăti arma şi apoi şi-ar organiza rezistența ori ar putea rămâne pe loc nemişcat, ori s-ar putea arunca la pământ. Pe de altă parte, un vânător care hoinăreşte în sălbăticie nu va merge niciodată într-un loc fără să-i cunoască punctele de protecție, astfel încât să se poată ascunde imediat. Ar putea să-şi arunce poncho-ul pe jos, l-ar putea agăța de o ramură, ca momeală, apoi s-ar putea ascunde şi să aştepte acolo până la următoarea mişcare a inamicului. Deci, în prezența căprioarei magice, eu nu m-am comportat în nici un fel obişnuit. M-am aşezat repede în cap şi am început să bocesc uşor; îmi curgeau efectiv lacrimile şi am suspinat atât de mult, încât era să leşin. Brusc, am simțit o briză uşoară; ceva îmi mirosea părul din spatele urechii drepte. Am încercat să întorc capul să văd ce este şi am

căzut, apoi m-am aşezat şi am văzut o făptură dezinvoltă, strălucitoare, care mă fixa cu privirea. Căprioara mă privea, iar eu i-am spus că nu îi fac nimic. Şi ea a vorbit cu mine.

Don Juan s-a oprit şi m-a privit. Am zâmbit involuntar. Adevărul este că ideea de a vorbi cu o căprioară era destul de incredibilă.

— A vorbit cu mine, a spus don Juan cu un zâmbet.

— Căprioara a vorbit?

— Da, a vorbit.

Don Juan s-a ridicat şi şi-a apucat sacul cu uneltele de vânătoare.

— Ce a spus? am întrebat eu pe jumătate în glumă.

Mă gândeam că mă lua peste picior. Don Juan a tăcut puțin, ca şi cum ar fi vrut să-şi reamintească, apoi ochii săi străluceau când mi-a povestit ce spusese căprioara.

— Căprioara magică a spus: "Salut, prietene", a continuat don Juan. Iar eu am

răspuns: "Salut". Apoi ea m-a întrebat: "De ce plângi?", iar eu am spus: "Pentru că sunt trist". Apoi creatura magică s-a apropiat de urechea mea şi a spus la fel de clar, cum vorbesc eu acum "Nu fi trist".

Don Juan mă privea fix în ochi. Am desluşit în ei o strălucire de răutate pură. Apoi a început să râdă cu putere.

Am spus că dialogul lui cu căprioara trebuie să fi fost un fel de mimă.

— Dar la ce te aşteptai? a întrebat el râzând. Sunt un indian.

Avea un simț al umorului atât de exotic, încât tot ce am putut să fac a fost să râd cu el.

— Nu crezi că o căprioară magică vorbeşte, nu-i aşa?

— Îmi pare rău, dar nu pot crede că se pot întâmpla astfel de lucruri, am spus.

— Nu te condamn, a spus el pe un ton liniştitor. E unul din lucrurile cele mai grozave.

9. ULTIMA BĂTĂLIE PE PĂMÂNT

Luni, 24 iulie 1961

Pe la prânz, după ce am bântuit ore întregi prin deşert, don Juan a ales un loc de odihnă într-o zonă umbrită. Imediat ce ne-am aşezat, el a început să vorbească. A spus că am învățat multe despre vânătoare, dar că nu m-am schimbat atât de mult cât dorea el.

— Nu este destul să ştii cum să faci şi să instalezi capcane. Un vânător trebuie să trăiască precum un vânător pentru a putea scoate din viața lui maximum. Din nefericire, schimbările sunt dificile şi apar foarte încet; uneori, unui om îi trebuie ani întregi pentru a deveni convins de ideea de schimbare. Mie mi-au trebuit ani întregi, dar poate că nu am avut talent pentru vânătoare. Cred că pentru mine, cel mai dificil lucru a fost să vreau cu adevărat să mă schimb.

L-am asigurat că îi înțelegeam punctul de

vedere. De fapt, de când a început să mă învețe să vânez, am început şi eu să-mi reevaluez acțiunile. Pentru mine, probabil cea mai dramatică descoperire a fost faptul că îmi plăceau metodele lui. Îmi plăcea don Juan ca persoană. În comportamentul său era ceva solid; modul în care se stăpânea nu lăsa nici un dubiu în legătură cu măiestria lui şi totuşi el nu se folosise niciodată de avantajul său ca să-mi impună ceva. Simțeam că interesul lui de a-mi schimba modul de viață era legat de o sugestie nedefinită sau poate de vreun comentariu autoritar al eşecurilor mele. El mă făcuse foarte conştient de eşecurile mele totuşi nu-mi puteam da seama cum ar fi putut remedia ceva în mine cu metodele lui. Eu credeam sincer că în lumina a ceea ce voiam să fac în viață, metodele lui nu mi-ar fi adus decât mizerie şi privațiune, deci impasul. Totuşi, învățasem să-i respect arta, care fusese exprimată întotdeauna în termeni de precizie

şi de frumusețe.

— M-am decis să-mi schimb tactica, a spus el.

L-am rugat să-mi explice; afirmația lui era vagă şi nu eram sigur dacă se referea sau nu la mine.

— Un vânător bun îşi schimbă drumurile ori de câte ori are nevoie, a replicat el. Ştii şi tu asta.

— Ce ai de gând, don Juan ?

— Un vânător trebuie să cunoască nu numai obiceiurile prăzii sale, el trebuie să ştie şi faptul că pe acest pământ există puteri care-i ghidează pe oameni şi animalele şi tot ceea ce este viu.

S-a oprit. Am aşteptat, dar se pare că terminase tot ce avusese de spus.

— Despre ce puteri vorbeşti? l-am întrebat eu după o pauză lungă.

— Despre acele puteri care ne ghidează viața şi moartea.

Don Juan s-a oprit şi părea că-i vine foarte

greu să vorbească. Şi-a frecat mâinile şi a dat din cap, umflându-şi fălcile. Mi-a făcut de două ori semn să tac, atunci când am vrut să-l rog să fie mai explicit.

— Nu-ți va fi uşor să te opreşti, a spus el în final. Ştiu că eşti încăpățânat, dar asta nu contează. Cu cât eşti mai încăpățânat, cu atât va fi mai bine în final, când te vei schimba.

— Fac tot ce pot, am spus.

— Nu. Nu sunt de acord. Nu faci tot ce poți. Ai spus asta doar pentru că sună frumos pentru tine; de fapt, spui acelaşi lucru despre tot ce faci. Ani întregi ai dat tot ce ai avut mai bun în tine în zadar. Trebuie făcut ceva ca să remediem asta.

Ca de obicei, m-am simțit obligat să mă apar. De regulă, don Juan părea că ținteşte cele mai slabe puncte ale mele. Apoi mi-am amintit că, de câte ori am încercat să mă apăr împotriva criticii sale, am ajuns să fiu ridicol; de aceea, m-am oprit în mijlocul unei

explicații foarte lungi.

Don Juan m-a examinat cu curiozitate şi a râs. Mi-a reamintit pe un ton foarte blând că îmi spusese deja că suntem cu toții nebuni şi că nici eu nu făceam excepție.

— Întotdeauna te simți obligat să-ți explici acțiunile, de parcă ai fi singurul om de pe pământ care greşeşte. E vechiul tău sentiment de importanță. Ai prea multă; de asemenea, ai prea multă istorie personală. Pe de altă parte, nu-ți foloseşti moartea ca sfetnic, iar mai presus de toate, eşti prea accesibil. Cu alte cuvinte, viața ta e la fel de dezordonată ca atunci când ne-am întâlnit.

Am avut iar un acces de mândrie şi am vrut să-l contrazic. Dar el mi-a făcut un semn să tac.

— Trebuie să-ți asumi responsabilitatea că te afli într-o lume ciudată. Ştii, noi suntem într-o lume ciudată.

Am dat din cap afirmativ.

— Nu vorbim despre acelaşi lucru. Pentru

tine, lumea e supranaturală, pentru că este uluitoare, înspăimântătoare, misterioasă, de neînțeles; interesul meu a fost să te conving că trebuie să-ți asumi responsabilitatea că eşti aici, în această lume minunată, în acest deşert minunat, în acest timp minunat. Am vrut să te conving că trebuie să înveți să faci să conteze fiecare acțiune, o dată ce eşti aici pentru un timp foarte scurt, de fapt prea scurt ca să fii martor la toate minunățiile ei.

Am insistat că a fi plictisit de lume, sau a fi în dezacord cu ea este o atitudine umană.

— Atunci, schimb-o, a replicat el sec. Dacă nu răspunzi la provocarea asta, eşti ca şi mort.

El m-a îndemnat să denumesc o problemă, o idee din viața mea, care să-mi fi angajat toate gândurile. Am denumit arta. Întotdeauna am vrut să fiu un artist şi pentru asta îmi exersasem mâna ani întregi. Încă mai aveam o amintire dureroasă legată de eşecul meu.

— Nu ți-ai asumat niciodată responsabilitatea de a exista în lumea asta neînțeleasă, a spus el cu un ton acuzator. De aceea, nu ai fost niciodată un artist şi probabil că n-o să fii niciodată un vânător.

— Dar eu am dat tot ce am avut mai bun, don Juan.

— Nu. Tu nu ştii ce înseamnă să dai tot ce ai mai bun.

— Fac tot ce pot.

— Iar greşeşti. Poți mai mult. E un singur lucru rău la tine — crezi că ai prea mult timp.

El a făcut o pauză şi m-a privit, de parcă ar fi aşteptat o reacție din partea mea.

— Crezi că ai destul timp, a repetat el.

— Timp destul pentru ce, don Juan?

— Crezi că viața ta o să dureze o veşnicie.

— Nu. Nu cred.

— Atunci, dacă nu crezi, ce aştepți? De ce eziți să te schimbi?

— Te-ai gândit vreodată, don Juan, că

poate nu vreau să mă schimb?

— Da, m-am gândit. Nici eu nu am vrut să mă schimb, exact ca tine. Totuşi, nu îmi plăcea viața pe care o trăiam; eram plictisit, exact ca tine. Acum nu mai îmi ajunge.

Am afirmat vehement că insistența lui de a-mi schimba modul de viață era arbitrară şi înfricoşătoare. Am spus că eram efectiv de acord cu el, până la un anumit punct, dar simplul fapt că el era totdeauna cel care trăgea sforile făcea ca situația mea să fie insuportabilă.

— Nu ai timp pentru disputa asta, prostule, a spus el pe un ton sever. Indiferent ce faci tu acum, asta poate fi ultima ta faptă pe pământ. Poate fi foarte bine ultima ta bătălie. Nu există nici o putere care să garanteze că mai ai de trăit dincolo de această clipă.

— Ştiu asta, am spus eu, cu mânie reținută.

— Nu. Nu ştii. Dacă ai fi ştiut asta, ai fi fost

un vânător.

Am susținut că eram conştient de moartea mea iminentă, dar că era inutil să vorbesc sau să mă gândesc la ea, deoarece nu puteam face nimic ca s-o evit. Don Juan a râs şi a spus că eram un actor care interpretează în mod mecanic un rol.

— Dacă asta ar fi fost ultima ta bătălie pe pământ, aş spune că eşti un idiot, a spus el calm. Îți risipeşti ultima acțiune pe pământ într-o atitudine stupidă.

Am rămas tăcuți o clipă. Gândurile mele rătăceau. Bineînțeles, el avea dreptate.

— Nu ai timp, prietene, nu ai timp. Nici unul din noi nu are timp.

— Sunt de acord, don Juan, dar…

— Nu fi doar de acord cu mine, mi-a spus pe un ton repezit. În Ioc să fii atât de uşor de acord, trebuie să acționezi pe baza ideii. Primeşte provocarea. Schimbă-te!

— Pur şi simplu?

— Exact. Schimbarea despre care vorbesc

nu are loc niciodată în mod treptat; ea se petrece brusc. Iar tu nu te pregăteşti pentru acea acțiune bruscă, care va aduce cu sine o schimbare totală.

Mă gândeam că în ceea ce spusese era o contradicție. I-am explicat că, dacă m-aş pregăti pentru vreo schimbare, în mod sigur că aceasta s-ar petrece treptat.

— Nu te-ai schimbat deloc. De aceea crezi că te schimbi puțin câte puțin. Totuşi, probabil că vei fi surprins într-o zi, când vei trece printr-o schimbare bruscă şi fără nici o avertizare. Eu ştiu că aşa este, de aceea nu renunț la a te convinge.

Nu mai puteam continua cu argumentele mele. Nu eram sigur la ce voia să se refere. După o pauză de o clipă, don Juan a început să-şi expună punctul de vedere.

— Poate ar trebui să mă exprim altfel. Ceea ce îți recomand este să observi că noi nu avem nici o asigurare că viețile noastre vor continua la infinit. Tocmai am spus că

schimbarea apare brusc şi neaşteptat şi la fel apare şi moartea. Ce crezi că putem face în acel moment?

Am crezut că era o exprimare retorică, dar el şi-a ridicat întrebător sprâncenele, îndemnându-mă să răspund.

— Să trăim, pe cât posibil, fericiți.

— Exact! Dar cunoşti pe cineva care trăieşte fericit?

Primul meu impuls a fost să spun nu; m-am gândit că puteam da drept exemplu o serie de oameni pe care îi cunoşteam. Totuşi, chibzuind mai bine, am ştiut că efortul meu n-ar fi decât o încercare zadarnică de a mă dezvinovăți.

— Nu! am spus. Efectiv, nu cunosc.

— Eu, da, a spus don Juan. Există câțiva oameni care sunt foarte atenți la natura acțiunilor lor. Fericirea lor constă în faptul că ştiu că acționează în deplină cunoştință de cauză, de aceea acțiunile lor au o putere specială; acțiunile lor au un sens anume…

Don Juan părea că nu-şi găseşte cuvintele. Şi-a frecat tâmplele şi a zâmbit. Apoi, s-a ridicat, ca şi cum conversația noastră s-ar fi terminat. L-am implorat să încheie ceea ce îmi spunea. S-a aşezat şi a țâțâit tare din buze.

— Acțiunile noastre au putere. În special, când persoana care acționează ştie că ele reprezintă ultima sa bătălie. Există o fericire ciudată şi mistuitoare în a acționa în deplină cunoştință de cauză că tot ceea ce faci poate fi foarte bine ultima ta faptă pe pământ. Îți recomand să îți reconsideri viața şi să acționezi în lumina acestei idei.

Nu am fost de acord cu el. Pentru mine, fericirea consta în faptul că eram de acord că în acțiunile mele exista o continuitate inerentă şi că eram în stare să fac dacă voiam orice şi oricând, în special ceea ce-mi plăcea. I-am explicat că dezacordul meu nu era gratuit, fiind fondat pe convingerea mea că atât lumea cât şi eu însumi beneficiam de

o continuitate determinabilă.

Don Juan părea să se amuze de eforturile pe care le făceam pentru a da sens ideii. A râs, a dat din cap, şi-a trecut mâna prin păr, iar în final, când am ajuns la "o continuitate determinabilă" şi-a aruncat pălăria la pământ şi a sărit pe ea.

Am terminat râzând de clovneriile lui.

— Nu ai timp, prietene. În asta constă nefericirea ființelor umane. Nici unul dintre noi nu are destul timp, iar continuitatea ta nu are sens în această lume misterioasă şi înfricoşătoare. Continuitatea nu-ți conferă decât timiditate. Acțiunile tale nu pot avea aspectul, puterea, forța irezistibilă a acțiunilor unui om care ştie că îşi duce ultima bătălie pe pământ. Cu alte cuvinte, continuitatea ta nu te face fericit sau puternic.

Am recunoscut că mi-era frică să mă gândesc că voi muri şi l-am acuzat că îmi producea o mare nelinişte discutând şi

pomenind mereu de moarte.

— Dar toți vom muri, a spus el.

Arătă înspre nişte dealuri aflate în zare.

— Acolo există sigur ceva care mă aşteaptă; şi tot atât de sigur mă voi şi duce acolo. Dar poate că tu eşti altfel şi că pe tine moartea nu te aşteaptă deloc.

A râs de gestul meu de disperare.

— Nu vreau să mă gândesc la ea, don Juan.

— De ce nu?

— Nu are sens. Dacă este acolo şi mă aşteaptă, de ce să mă gândesc la ea?

— Nu am spus că trebuie să te îngrijorezi din cauza ei.

— Atunci, ce trebuie să fac ?

— Foloseşte-o. Concentrează-ți atenția pe legătura existentă între tine şi moartea ta, fără remuşcări sau tristețe, sau grijă. Concentrează-ți atenția asupra faptului că nu ai timp la dispoziție şi lasă-ți acțiunile să decurgă conform acestei convingeri.

Consideră că fiecare acțiune a ta este ultima ta bătălie pe pământ. Doar în aceste condiții acțiunile tale vor avea putere adevărată. Altfel, ele vor fi atât timp cât vei trăi doar acțiunile unui om timid.

— E atât de rău să fii un om timid?

— Nu. Nu e dacă ai fi nemuritor, dar dacă vei muri nu ai timp pentru timiditate, pur şi simplu pentru că timiditatea te face să te agăți de ceva care se află doar în gândurile tale. Te alină cât timp totul e liniştit, dar apoi lumea misterioasă şi înfricoşătoare îşi va deschide barierele şi pentru tine, aşa cum o va deschide pentru fiecare dintre noi şi atunci o să-ți dai seama că metodele tale sigure nu erau sigure deloc. Timiditatea ne opreşte de la examinarea şi exploatarea destinului nostru de oameni.

— Nu este normal să trăieşti tot timpul cu ideea morții, don Juan.

— Moartea ne aşteaptă, iar ceea ce facem acum poate fi foarte bine ultima noastră

bătălie pe pământ, a replicat el cu o voce solemnă. Îi spun ultima bătălie, pentru că este o luptă. Majoritatea oamenilor trec de la o acțiune la alta fără nici o luptă sau vreun gând. Un vânător, dimpotrivă, îşi evaluează fiecare acțiune; deoarece el are conştiința morții sale, el procedează judicios, ca şi cum fiecare acțiune a sa ar fi ultima lui bătălie. Doar un nebun ar evita să observe avantajul pe care-l are vânătorul asupra semenilor săi. Un vânător conferă tot respectul ultimei sale bătălii şi este normal ca în ultima sa acțiune pe pământ să dea tot ce are mai bun. E plăcut în modul ăsta, fiindcă i se mai atenuează frica.

— Ai dreptate, am admis eu. E doar greu de acceptat.

— O să-ți trebuiască mulți ani ca să te convingi şi apoi îți vor trebui alți ani ca să acționezi ca atare. Sper doar să-ți fi rămas destul timp la dispoziție.

— Mă sperii când spui asta, am spus.

Don Juan m-a examinat cu o expresie serioasă pe față.

— Ți-am spus, asta este o lume supranaturală. Forțele care ghidează oamenii sunt imprevizibile, înfricoşătoare, totuşi splendoarea lor e ceva care merită să fie observat.

S-a oprit şi m-a privit iar. Părea gata să-mi dezvăluie ceva, dar s-a recules şi a zâmbit.

— Există ceva care ne ghidează? am întrebat.

— Bineînțeles. Există puteri care ne ghidează.

— Poți să le descrii?

— Nu prea, doar că le denumesc forțe, spirite, curente, vânturi sau orice altceva asemănător.

Am vrut să-l descos mai mult, dar înainte să întreb ceva, el s-a ridicat. L-am fixat cu privirea, uluit. Se ridicase dintr-o singură mişcare; corpul lui a țâşnit în sus, pur şi simplu, şi acum se afla în picioare.

Încă mai reflectam asupra abilității necesare unui om pentru a se mişca cu atâta iuțeală, când el mi-a spus pe un ton sec, de comandă, să vânez un iepure, să-l prind, să-l omor, să-l jupoi şi să frig carnea înainte de asfințit.

A privit spre cer şi mi-a spus că o să am probabil destul timp.

Am început automat, procedând aşa cum făcusem de nenumărate ori. Don Juan mergea pe lângă mine şi îmi urmărea mişcările cu o privire scrutătoare. Eram foarte calm şi mă mişcăm atent, de aceea nu am avut nici o problemă să prind un iepure mascul.

— Acum, ucide-l, a spus sec don Juan.

M-am aplecat spre capcană să prind iepurele. Îl prinsesem de urechi şi îl trăgeam afară, când m-a copleşit brusc o senzație de spaimă. Pentru prima oară de când don Juan începuse sa mă învețe să vânez, mi-am dat seama că el nu mă învățase cum să ucid

prada. În nenumăratele ieşiri, când am colindat prin deşert, el însuşi ucisese doar un iepure, două prepelițe şi un şarpe cu clopoței.

Am lăsat iepurele şi m-am uitat la don Juan.

— Nu pot să-l ucid.

— De ce nu?

— Nu am făcut niciodată asta.

— Dar ai omorât sute de păsări şi alte animale.

— Cu o armă, nu cu mâinile.

— Care este diferența? Timpul iepurelui ăsta a trecut.

Tonul lui don Juan m-a şocat; era atât de autoritar, atât de cunoscător, încât nu lăsa nici un dubiu în legătură cu faptul că el ştia că timpul iepurelui se terminase.

— Omoară-l! mi-a comandat cu o privire feroce în ochi.

— Nu pot.

El a țipat la mine că iepurele trebuia să moară. A spus că hoinărelile lui în acest

deşert minunat se terminaseră. Nu avea sens să mă împotmolesc, pentru că puterea sau spiritul care ghidează iepurii îl condusese în capcană exact pe acesta, exact la ora asfinţitului. M-au copleşit o sumedenie de gânduri şi de sentimente confuze, de parcă s-ar fi aflat acolo, undeva, aşteptându-mă. Am simţit cu o dureroasă claritate tragedia iepurelui, de a fi căzut în capcana mea. În câteva secunde, mintea mea a trecut în revistă momentele cruciale ale vieţii mele, nenumăratele ocazii când am fost şi eu ca acest iepure.

L-am privit şi el m-a privit pe mine. Iepurele se retrăsese în fundul cuştii; era aproape încolăcit, foarte liniştit şi nemişcat. Am schimbat o privire tăcută, iar această privire, pe care mi-o închipuiam ca o disperare tăcută, a pecetluit în mine o identificare completă.

— La dracu' cu el, am spus tare. Nu omor nimic. Iepurele ăsta e liber.

O emoție profundă m-a făcut să tremur. Brațele îmi tremurau când am încercat să înşfac iepurele de urechi; el s-a mişcat repede şi l-am ratat. Am încercat iar şi m-am bâlbâit din nou. Eram disperat. Aveam o senzație de greață şi am lovit repede cuşca, ca să o sparg şi să las iepurele liber. Cuşca era neaşteptat de tare şi nu s-a rupt aşa cum doream. Disperarea mi s-a transformat într-un sentiment insuportabil de chin. Folosindu-mi toată forță, am lovit marginea cuştii cu piciorul drept. Bețele s-au rupt cu zgomot. Am tras iepurele afară. Am avut un sentiment de uşurare, care s-a risipit în clipa următoare. Iepurele îmi atârna moale în mână. Era mort.

N-am ştiut ce să fac. Mă preocupa să aflu de ce a murit. M-am întors spre don Juan. El mă privea fix. Un sentiment de spaimă mi-a produs în corp un fior.

M-am aşezat lângă nişte pietre. Aveam o durere de cap teribilă. Don Juan mi-a pus

mâna pe cap şi mi-a şoptit că trebuia să jupoi iepurele şi să-l frig înainte ca asfințitul să se termine.

Mi-era greață. El mi-a vorbit foarte răbdător, de parcă se adresa unui copil. A spus că puterile care ghidau oamenii sau animalele conduseseră iepurele acela spre mine, în acelaşi mod în care mă vor conduce pe mine spre propria moarte. El a spus că moartea iepurelui fusese pentru mine un cadou, exact aşa cum moartea mea va fi un cadou pentru altcineva sau altceva.

Eram amețit. Evenimentele din ziua aceea pur şi simplu mă zdrobiseră. Am încercat să mă gândesc că era doar un iepure; totuşi, nu puteam să mă eliberez de identificarea pe care o avusesem cu el.

Don Juan a spus că trebuia să mănânc puțin din carnea lui, chiar dacă era doar o îmbucătură, pentru a-mi valida descoperirea.

— Nu pot să fac asta, am protestat eu blând.

— Suntem nişte zdrențe în mâinile acestor forțe, s-a răstit el la mine. Aşa că opreşte-ți importanța de sine şi foloseşte cum se cuvine darul ăsta.

Am luat iepurele; era cald.

Don Juan s-a întins şi mi-a şoptit în ureche:

— Capcana ta a fost ultima lui bătălie pe pământ. Ți-am spus, el nu mai avea timp de hoinărit prin deşertul acesta minunat.

10. A DEVENI ACCESIBIL PUTERII

Imediat ce am coborât din maşină, m-am plâns lui don Juan că nu mă simțeam bine.

— Stai jos, stai jos, a spus el şi aproape m-a condus de mână spre verandă. A zâmbit şi m-a bătut pe spate.

Cu două săptămâni înainte, pe data de 4 august, don Juan schimbase tactica, după cum a spus-o chiar el, dându-mi să înghit nişte măciulii de peiotă. În momentul culminant al experienței mele halucinatorii, m-am jucat cu un câine care trăia la casa unde avusese loc şezătoarea cu peiotă. Don Juan a interpretat lucrul acesta drept ceva special. El a explicat că în momente de manifestare ale puterii de genul celui pe care îl trăisem eu atunci, lumea acțiunilor obişnuite nu exista şi nimic nu putea fi luat de-a gata, că de fapt câinele nu era cu adevărat un câine, ci încarnarea lui Mescalito, puterea sau zeitatea conținută în

peiotă.

Efectele secundare ale acestei experiențe erau o stare generală de melancolie şi de oboseală, plus incidența unor vise şi coşmaruri excepțional de intense.

— Unde este trusa de scris? a întrebat don Juan în timp ce mă aşezam.

Îmi lăsasem notesul în maşină. Don Juan s-a întors la maşină, a scos de acolo cu atenție geanta mea şi mi-a adus-o.

M-a întrebat dacă purtam de obicei geanta când mergeam. Am răspuns afirmativ.

— Asta-i nebunie. Ți-am spus să nu cari nimic în mâini când mergi. Ia-ți un rucsac.

Am râs. Ideea de a-mi duce notițele într-un rucsac era ridicolă. I-am povestit că de obicei purtam costum şi că un rucsac peste un costum ar fi o imagine stupidă.

— Atunci puneți pardesiul peste rucsac. E mai bine ca oamenii să creadă că eşti cocoşat, decât să-ți ruinezi corpul, cărând asta peste tot.

M-a îndemnat să scot notesul şi să scriu. Părea că face un efort deliberat ca să mă liniştească.

M-am plâns iar de sentimentul de disconfort fizic şi de sentimentul ciudat de nefericire pe care-l trăiam.

Don Juan a râs şi a spus:

— Începi să înveți.

Apoi am avut o conversație lungă cu el. Mi-a spus că Mescalito, lăsându-mă să mă joc cu el, mă indicase drept "cel ales" şi că, deşi el era uimit de prevestire, pentru că nu eram indian, îmi va dezvălui un secret. Mi-a spus că şi el avusese un "binefăcător" care îl învățase cum să devină un "om al cunoaşterii".

Am simțit că ceva înspăimântător era gata să mi se întâmple. Revelația că eu eram omul ales pentru el, plus ciudățenia indiscutabilă a purtărilor sale şi efectul devastator pe care îl avusese asupra mea peiota mi-au creat o stare de nelinişte şi de nehotărâre

insuportabile. Don Juan mi-a neglijat sentimentele şi a recomandat să mă gândesc doar la minunea faptului că Mescalito s-a jucat cu mine.

— Nu te gândi la altceva. Restul va veni de la sine.

S-a ridicat, m-a bătut uşor pe cap şi a spus cu o voce blândă:

— O să te învăț cum să devii un luptător, exact aşa cum te-am învățat să vânezi. Trebuie să te avertizez totuşi că învățând să vânezi nu înseamnă că ai devenit un vânător, nici că învățând cum să devii un luptător te vei şi transforma într-unul. M-a cuprins un sentiment de frustrare, o stinghereală fizică vecină cu amărăciunea sufletească. M-am plâns de visele şi de coşmarurile intense pe care le aveam.

Păru că se gândeşte un moment şi se aşeză iar.

— Sunt vise stranii, am spus.

— Întotdeauna ai avut vise stranii, a

replicat el.

— De data asta îți spun eu că sunt cu adevărat mult mai stranii decât le-am avut vreodată.

— Nu te îngrijora. Sunt doar vise. Asemenea viselor oricărui visător obişnuit, ele nu au putere. Aşa încât ce nevoie ai să te îngrijorezi sau să discuți despre ele?

— Mă deranjează, don Juan. Nu pot face ceva pentru a le opri?

— Nimic. Lasă-le să treacă, a spus el. Acum a venit timpul ca să devii accesibil la putere şi o să începi prin a aborda problemele "visatului".

Tonul pe care l-a folosit când a spus "visat" m-a făcut să mă gândesc la faptul că el utiliza cuvântul într-o manieră foarte deosebită. Reflectam asupra unei întrebări potrivite, când a început iar să vorbească.

— Nu ți-am vorbit niciodată despre "visat", pentru că până acum nu am avut altă grijă decât să te învăț să vânezi şi să fii un

vânător. Un vânător nu are legătură cu manipularea puterii, de aceea visele lui sunt vise obişnuite. Ele pot fi intense, dar nu înseamnă "visat". Pe de altă parte, un luptător caută puterea, iar unul dintre drumurile spre ea este "visatul". Poți spune că diferența între un luptător şi un vânător este că luptătorul se află în drumul său spre putere, în timp ce vânătorul nu ştie nimic sau foarte puțin, despre ea. Decizia în legătură cu cine poate fi vânător şi cine poate fi un luptător nu ține de noi. Decizia aceasta ține de zona puterilor care-i ghidează pe oameni. De aceea, jocul tău cu Mescalito a fost o prevestire atât de importantă. Forțele acelea te-au ghidat spre mine; ele te-au adus în stația de autobuz, îți aminteşti? Un măscărici oarecare te-a adus la mine. O prevestire perfectă, un clovn care te-a indicat. Aşa că te-am învățat să devii un vânător. Şi apoi cealaltă prevestire perfectă, Mescalito însuşi jucându-se cu tine. Înțelegi ce vreau

să spun?

Logica lui stranie era copleşitoare. Cuvintele îmi creau viziuni despre mine, sucombând în fața a ceva necunoscut şi înfricoşător, ceva la care nu mă aşteptam şi care nici nu concepeam că există, nici în cele mai stranii fantezii.

— Ce crezi că ar trebui să fac? am întrebat.

— Să devii accesibil puterii; ocupă-te de vise, a răspuns el. Tu le spui vise pentru că nu ai putere. Un luptător, fiind un om care caută puterea, nu le spune vise, el le declară reale.

— Vrei să spui că el îşi ia visele drept realitate?

— El nu ia nimic drept altceva. Ceea ce tu numeşti vise, reprezintă realitatea pentru un luptător. Trebuie să înțelegi că un luptător nu este un nebun. Un luptător este un vânător imaculat, care vânează putere; el nu este un bețiv, nici un nebun şi nu are nici timpul, nici dispoziția pentru a se grozăvi sau

pentru a se minți, sau pentru a face o mişcare greşită. Miza este prea mare pentru aşa ceva. Miza este viața lui perfect ordonată, care i-a luat atât de mult timp ca s-o lege şi s-o perfecționeze. El n-o să lase totul deoparte din cauza unei greşeli stupide de calcul, luând ceva drept altceva. "Visatul" este real pentru un luptător pentru că în el acesta poate acționa deliberat, el poate alege şi refuza, poate alege dintr-o varietate de subiecte pe acela care conduce la putere şi apoi îl poate manipula şi folosi, în timp ce în visele obişnuite, el nu poate acționa deliberat.

— Vrei să spui, don Juan, că "visatul" este ceva real?

— Bineînțeles că este real.

— La fel de real precum ceea ce facem noi acum?

— Dacă vrei să compari lucrurile, pot spune că probabil este chiar mai real. În "vis" ai putere; poți schimba lucrurile; poți afla

nenumărate fapte ascunse; poți controla orice doreşti.

Premisele lui don Juan mă încântaseră întotdeauna până la un anumit punct. Puteam înțelege uşor ideea lui că cineva poate face orice în vise, dar nu puteam să-l iau în serios. Saltul era prea mare.

Ne-am privit pentru o clipă. Afirmațiile lui erau nesănătoase şi totuşi el era, după cele mai severe evaluări ale mele, unul dintre cei mai sănătoşi oameni pe care îi întâlnisem vreodată.

I-am spus că nu puteam crede că el lua visele în serios. El a chicotit ca şi cum ar fi ştiut cât de şubredă era poziția mea, apoi s-a ridicat fără un cuvânt şi a intrat în casă.

Am rămas multă vreme într-o stare de stupoare, până când m-a chemat el în spatele casei. Făcuse nişte fiertură de grâu şi mi-a întins o strachină.

L-am întrebat de timpul în care eşti treaz. Voiam să ştiu dacă avea vreo denumire în

particular. Dar el n-a răspuns sau n-a vrut să răspundă.

— Cum denumeşti ceea ce facem acum? am întrebat, înțelegând că ceea ce făceam era realitate, stare opusă viselor.

— Îi spun a mânca, a spus el şi şi-a reținut râsul.

— Eu îi spun realitate, am spus. Pentru că faptul că noi mâncăm are loc cu adevărat.

— Şi "visatul" are loc, a replicat el chicotind. Şi la fel şi vânatul, mersul, râsul.

N-am continuat să-l contrazic. Totuşi, nu puteam să-i accept premisa nici dacă mă forțam dincolo de puterile mele. El părea încântat de disperarea mea.

Imediat ce am terminat de mâncat, el a declarat liniştit că vom merge la plimbare, dar că nu vom mai colinda prin deşert ca până atunci.

— De data asta va fi altfel, a spus el. De acum încolo, vom merge la locuri ale puterii; o să înveți cum să te faci accesibil puterii.

Mi-am exprimat iar agitația interioară. Am spus că nu eram calificat pentru sarcina asta.

— Haide, te complaci în frica asta tembelă, mi-a spus pe un ton scăzut, bătându-mă pe spate şi zâmbind binevoitor. Am avut grijă de spiritul tău de vânător. Îți place să te plimbi cu mine prin deşertul acesta minunat.

A început să meargă printre tufişurile pustii. Mi-a făcut un semn cu capul să-l urmez. Aş fi putut să mă duc la maşină şi să-l părăsesc, doar că îmi plăcea să mă vântur prin deşertul acela minunat cu el. Îmi plăcea senzația, pe care o simțeam doar în compania lui, că aceasta era într-adevăr o lume înfricoşătoare, misterioasă şi totuşi minunată. Precum spusese el, eram prins.

Don Juan m-a condus la dealurile dinspre est. A fost o plimbare lungă. Era o zi fierbinte; totuşi căldura, care de obicei era insuportabilă pentru mine, acum trecea cumva neobservată.

Am mers o bună bucată de drum într-un canion, până când don Juan s-a oprit şi s-a aşezat la umbra unor bolovani. Am scos din rucsacul meu nişte biscuiţi, dar don Juan mi-a spus să nu mă deranjez cu ei.

A declarat că trebuia să stau într-un loc proeminent. Mi-a indicat un bolovan aproape rotund şi izolat, aflat la vreo trei, patru metri şi m-a ajutat să mă urc pe el. M-am gândit că o să stea şi el acolo, dar el s-a căţărat doar puţin, pentru a-mi da nişte bucăţi de carne uscată. Mi-a spus cu o expresie extrem de serioasă că era carne cu putere şi că trebuia s-o mestec foarte încet şi că nu trebuia s-o amestec cu altă mâncare. Apoi s-a întors la zona umbrită şi şi-a sprijinit spatele de piatră. Părea relaxat, adormit. A rămas în aceeaşi poziţie până am terminat de mâncat. Apoi s-a îndreptat şi şi-a înclinat capul spre dreapta. Părea că ascultă cu atenţie. Mi-a aruncat două, trei priviri, s-a ridicat brusc şi a început să scruteze împrejurimile, în modul

unui vânător. Am înghețat pe loc şi îmi mişcăm doar ochii pentru a-i urmări mişcările. El a făcut atent câțiva paşi după nişte pietre, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca vânatul să apară în zona în care ne aflam. Apoi am observat că eram într-o curbură rotundă, ca un golfuleț, al canionului, înconjurați de bolovani de gresie.

Don Juan a apărut brusc din spatele pietrelor şi mi-a zâmbit. Şi-a întins mâinile, a căscat şi a venit spre bolovanul pe care eram. Mi-am relaxat poziția şi m-am aşezat.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat în şoaptă.

El mi-a răspuns, urlând, că în jur nu există nici un motiv de îngrijorare.

Am simțit imediat un şoc în stomac. Răspunsul lui era nepotrivit şi n-am înțeles de ce țipase, doar dacă nu avea vreun motiv s-o facă.

Am început să alunec de pe bolovan, dar el a urlat să mai stau pe el un pic.

— Ce faci? am întrebat.

El s-a aşezat şi s-a ascuns între două pietre aflate la baza bolovanului pe care stăteam şi apoi a spus cu o voce foarte tare că el se uitase în jur, pentru că i s-a părut că a auzit ceva.

L-am întrebat dacă auzise vreun animal mare. Şi-a pus mâna la ureche şi a urlat că nu mă putea auzi şi că trebuia să-i urlu cuvintele. M-am simțit jenat să țip, dar el m-a îndemnat cu voce ridicată să vorbesc. Am țipat că voiam să ştiu ce se întâmplă şi el mi-a țipat că nu era de fapt nimic în jurul nostru. A țipat, întrebându-mă dacă vedeam ceva neobişnuit de pe bolovan. Am spus nu, iar el m-a rugat să-i descriu terenul dinspre sud.

Am urlat unul la altul o vreme şi apoi mi-a făcut semn să cobor. M-am dus lângă el şi mi-a şoptit în ureche că urlatul era necesar pentru a ne face simțită prezența, pentru că trebuia să mă fac accesibil puterii acelei bălți.

Am privit în jur, dar nu am putut vedea balta. El a indicat că stăteam chiar pe ea.

— Aici este apă, a spus el în şoaptă, şi de asemenea puterea. Există un spirit aici şi trebuie să-l atragem; poate că va veni la tine.

Am vrut să ştiu mai mult despre presupusul spirit, dar el a insistat să păstrez o tăcere totală. M-a sfătuit să stau perfect liniştit şi să nu scot nici un suspin, sau să fac cumva vreo mişcare care ne-ar putea trăda prezența.

Aparent, era foarte uşor pentru el să rămână ore întregi complet nemişcat; pentru mine, însă, era o adevărată tortură. Picioarele mi-au amorțit, mă durea spatele şi începeam să simt tensiunea pe gât şi în umeri. Întregul corp mi-a amorțit şi s-a răcit. Când don Juan s-a sculat într-un târziu, eram foarte stânjenit. El a sărit brusc în picioare şi mi-a dat mâna ca să mă ajute să mă ridic.

Pe când încercam să-mi întind picioarele, mi-am dat seama de uşurința de neconceput

cu care a sărit în picioare don Juan după ore întregi de imobilitate. Mi-a trebuit ceva timp ca muşchii mei să-şi recâştige elasticitatea necesară pentru mers.

Don Juan s-a îndreptat înapoi spre casă. Mergea extrem de încet. A stabilit o distanță de trei paşi de la care să-l urmăresc. A dat târcoale drumului obişnuit şi l-a traversat de patru-cinci ori în direcții diferite; când am ajuns în sfârşit la casa lui, era spre seară.

Am încercat să-l întreb despre evenimentele zilei. El a explicat că discuția nu era necesară. Deocamdată, trebuia să mă abțin să-i pun întrebări până când eram într-un loc al puterii.

Eram foarte curios să aflu ce voia să spună cu asta şi am încercat să şoptesc o întrebare, dar el mi-a amintit cu o privire rece şi severă că ştia ce vorbeşte.

Am stat pe verandă ore întregi. Am lucrat la notițele mele. Din când în când, el îmi dădea câte o bucată de carne uscată; în cele

din urmă, s-a făcut prea întuneric ca să mai scriu. Am încercat să mă gândesc la noile întâmplări, dar o parte din mine a refuzat şi am adormit.

Sâmbătă, 19 august 1961

Ieri dimineață, eu şi don Juan am mers cu maşina în oraş şi am luat micul dejun la restaurant. M-a sfătuit să nu-mi schimb prea drastic obiceiurile de masă.

— Corpul tău nu este obişnuit cu carnea de putere, a spus el. Te-ai îmbolnăvi dacă nu ai mânca hrana ta obişnuită.

Chiar el a mâncat cu inima uşoară. Când am glumit pe seama asta, el a spus simplu:

— Corpului meu îi place orice.

Pe la prânz ne-am aventurat iar în canion. Am început să ne facem remarcați de spirit prin "discuții zgomotoase" şi printr-o tăcere forțată care a durat ore întregi.

Când am plecat de acolo, în loc să ne

îndreptăm spre casa lui, don Juan s-a îndreptat spre munţi. Întâi am mers pe nişte pante uşoare, apoi ne-am căţărat pe vârful unor dealuri înalte. Acolo, don Juan a ales un loc de odihnă într-o zonă deschisă, neumbrită. El mi-a spus că trebuia să aşteptăm asfinţitul şi că trebuia să mă comport cât mai firesc, ceea ce însemna că-i puteam pune şi întrebările dorite.

— Ştiu că spiritul acela dă târcoale pe aici, a spus el cu voce foarte înceată.

— Unde?

— Pe aici, prin tufişuri.

— Ce fel de spirit este?

El m-a privit întrebător şi a replicat:

— Câte feluri de spirite sunt?

Am râs amândoi. Puneam întrebări din nervozitate.

— O să vină la asfinţit, a spus el. Trebuie doar să aşteptăm.

Am rămas tăcut. Nu mai aveam întrebări.

— Acum este timpul în care trebuie să

vorbim, a spus el. Vocea umană atrage spiritele. Există unul prin apropiere acum, care dă târcoale. Noi ne facem disponibili lui, aşa că trebuie să continuăm să vorbim.

Aveam un sentiment idiot de vid interior. Nu mă puteam gândi la ce aş fi avut de spus. El a râs şi m-a bătut pe spate.

— Eşti cu adevărat imposibil, a spus el. Când trebuie să vorbeşti limba ți-este legată. Haide, loveşte-ți gingiile!

El a făcut un gest hilar, lovindu-şi gingiile, prin deschideri şi închideri rapide ale gurii.

— Există anumite lucruri pe care le vom discuta de acum încolo în locuri ale puterii, a continuat el. Te-am adus aici, pentru că asta e prima ta încercare. Acesta este un loc al puterii şi aici putem discuta doar despre putere.

— Zău că nu ştiu ce este puterea, am spus.

— Puterea este ceva cu care are de-a face luptătorul, a spus el. La început este o afacere incredibilă şi îndepărtată; este greu

chiar să te gândeşti la ea. Asta se întâmplă acum cu tine. Apoi puterea devine o problemă serioasă; poți să nu o ai sau poate să nu-ți dai seama cu adevărat că există, totuşi ştii că ceva este, ceva care înainte nu era de remarcat. Apoi puterea se manifestă ca ceva necontrolabil care vine asupra eului tău. Pentru că nu este posibil să-ți spun cum vine sau cum este cu adevărat. Nu este nimic şi totuşi face să apară minuni chiar în fața ochilor tăi. Iar în final, puterea este ceva aflat în tine însuți. Ceva care controlează acțiunile tale şi totuşi este la comanda ta.

A urmat o pauză scurtă. Don Juan m-a întrebat dacă l-am înțeles. M-am simțit ridicol confirmând. El a părut că remarcă neîncrederea mea şi a chicotit.

— O să te învăț chiar aici primul pas spre putere, a spus el, de parcă mi-ar fi dictat o scrisoare. O să te învăț cum să declanşezi "visatul".

M-a privit şi m-a întrebat iar dacă l-am

înțeles. Nu-l înțelesesem. Îl urmăream cu mare greutate. El a explicat că a "declanşa visatul" însemna să ai un control concis şi pragmatic asupra situației generale dintr-un vis, comparabil cu controlul pe care îl ai asupra oricărei decizii pe care o iei în deşert, ca de exemplu să te cațări pe un deal sau să rămâi în umbra canionului.

— Trebuie să începi prin a face ceva foarte simplu, a spus el. La noapte în visele tale trebuie să-ți cauți mâinile.

Am râs cu voce tare. Tonul lui era atât de firesc, de parcă mi-ar fi spus să fac ceva obişnuit.

— De ce râzi? m-a întrebat el surprins.

— Cum pot să mă uit la mâini în vise?

— Foarte simplu, le fixezi, exact aşa.

Şi-a înclinat capul înainte şi s-a holbat la mâinile lui cu gura căscată. Gestul lui eră atât de caraghios, încât a trebuit să râd.

— Serios, cum te aştepți să fac asta? am întrebat.

— Aşa cum ți-am spus, m-a repezit el. Bineînțeles, poți să te uiți la ce dracu' îți place — pantofii tăi, buricul, sau chiar la socoteala ta, dacă aşa îți place. Am spus mâinile tale, pentru că a fost cel mai uşor lucru pentru mine. Nu te gândi că e o glumă. "Visatul" este la fel de serios ca şi "vederea" sau moartea, sau oricare alt lucru în lumea asta misterioasă şi înfricoşătoare. Gândeşte-te la asta ca la ceva plăcut. Imaginează-ți toate lucrurile de neconceput pe care le-ai putea realiza. Un om care vânează putere, aproape nu are limite în "visatul" lui.

L-am rugat să-mi dea câteva indicații ajutătoare.

— Nu există nici o indicație, a spus el. Priveşte doar la mâini.

— Trebuie să fie mai multe de spus, am insistat.

El a dat din cap, îngustându-şi ochii şi fixându-mă cu ochiade scurte.

— Toți suntem diferiți, a spus el în final.

Ceea ce numeşti tu indicații ar fi doar ce am făcut eu când învățam. Noi nu suntem la fel; nu ne asemănăm deloc.

— Poate m-ar putea ajuta orice mi-ai spune.

— Pentru tine ar fi mai simplu să începi uitându-te la mâini.

El păru că-şi organizează gândurile şi clătină din cap în sus şi în jos.

— De fiecare dată când te uiți la ceva în vise, îşi schimbă forma, a spus el după o tăcere lungă. Trucul în a învăța cum să "declanşezi visatul" este evident nu doar să priveşti la mâinile tale, ci să menții imaginea lor. "Visatul" este real când reuşeşti să păstrezi orice în câmpul vizual. Apoi nu mai există nici o diferență între ceea ce faci când dormi şi ceea ce faci când eşti treaz. Înțelegi ce vreau să spun?

Am mărturisit că, deşi înțelegeam ce spusese el, eram incapabil să accept premisa lui. Am pus problema că într-o lume civilizată

există destule persoane care au avut iluzii şi nu pot distinge ceea ce are loc în lumea reală de ceea ce are loc în fanteziile lor. Am spus că, fără îndoială, astfel de persoane sunt bolnave mintal şi că, de fiecare dată când îmi cerea să acționez ca un om nebun, îmi crea o greutate tot mai mare. După lunga mea explicație, don Juan a făcut un gest comic de disperare punându-şi mâinile pe obraji şi oftând zgomotos.

— Lasă-ți în pace lumea civilizată, a spus el. Las-o să trăiască! Nimeni nu-ți cere să te comporți ca un om nebun. Ți-am spus deja, un luptător trebuie să fie perfect pentru a avea de-a face cu puterile pe care le vânează; cum poți concepe că un luptător n-ar fi în stare să diferențieze lucrurile? Pe de o parte, tu, prietene, care ştii ce este lumea reală, ai orbecăi şi ai muri într-o clipă, dacă ar trebui să depinzi de abilitatea ta de a deosebi ceea ce este real de ceea ce nu este real.

Evident că nu exprimasem exact lucrul la

care mă gândisem de fapt. De fiecare dată când protestam, îmi exprimam pur şi simplu frustrarea insuportabilă de a mă afla într-o poziție nesigură.

— Nu încerc să te transform într-un om bolnav, nebun, a continuat don Juan. Poți face asta fără ajutorul meu. Dar forțele care ne ghidează te-au adus la mine şi eu m-am străduit să te învăț să-ți schimbi comportamentul stupid şi să trăieşti viața puternică şi curată a unui vânător. Apoi, forțele te-au ghidat iar şi mi-au spus să te învăț să trăieşti viața impecabilă a unui luptător. Se pare că nu poți. Dar cine poate spune? Noi suntem la fel de misterioşi şi de înfricoşători ca lumea asta de nedesluşit, aşa că cine poate spune de ce eşti capabil?

În vocea lui don Juan se desluşea un ton profund de tristețe. Am vrut să-mi cer scuze, dar el a început iar să vorbească.

— Nu trebuie să te uiți la mâinile tale, a spus el. Aşa cum ți-am spus, poți alege orice.

Dar alege dinainte un lucru şi găseşte-l în visurile tale. Am spus mâinile tale, pentru că ele vor fi întotdeauna acolo. Când încep să-şi piardă forma, trebuie să-ți muți privirea de pe ele şi să alegi altceva şi apoi să priveşti iar la mâini. Îți trebuie multă vreme pentru a perfecționa tehnica asta.

Eram atât de cufundat în consemnarea notițelor mele, încât nu observasem că se întunecase. Soarele dispărea deja la orizont. Cerul era înnorat şi asfințitul era iminent. Don Juan s-a ridicat şi a aruncat câteva priviri spre sud.

— Să mergem, a spus el. Trebuie s-o luăm spre sud, până când se va arăta spiritul bălții.

Am mers probabil vreo oră. Terenul s-a schimbat brusc şi am ajuns într-o zonă aridă. Era un deal mare şi rotund, unde tufişurile arseseră. Arăta ca o țeastă chealã. Ne-am dus spre el. M-am gândit ca don Juan se va urca pe panta dulce, dar el s-a oprit şi

a rămas într-o poziție foarte atentă. Corpul lui părea că s-a tensionat în întregime şi preț de o clipă l-a străbătut un fior. Apoi s-a relaxat iar şi a rămas moale. Nu-mi puteam da seama cum putea corpul lui să rămână drept, în timp ce muşchii lui erau atât de relaxați.

Exact în acel moment o pală puternică de vânt m-a făcut să tresar. Corpul lui don Juan s-a întors în direcția vântului, spre vest. El nu şi-a folosit muşchii pentru a se întoarce sau cel puțin nu i-a folosit aşa cum îi folosesc eu pentru a mă întoarce. Corpul lui don Juan părea mai degrabă să fi fost tras din afară. Ca şi cum altcineva i-ar fi aranjat corpul cu fața spre o nouă direcție.

Am continuat să-l urmăresc. El m-a privit din colțul ochiului. Expresia de pe fața lui era una de hotărâre. Toată ființa lui exprima atenție şi l-am fixat cu uimire. Nu mai fusesem niciodată într-o situație care să necesite o astfel de concentrare ciudată.

Pe neaşteptate, corpul lui s-a cutremurat ca şi cum ar fi fost atins de un duş cu apă rece. L-a mai străbătut o dată şi apoi a început să meargă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

L-am urmat. Am ocolit dealurile aride pe la est, până am ajuns în partea de mijloc a lor; el s-a oprit acolo, întorcându-se cu fața spre vest.

De unde stăteam, vârful dealului nu era atât de rotund şi arid cum părea de la distanță. Era o peşteră sau o gaură, lângă vârf. Am privit fix la ea, pentru că don Juan făcea la fel. O altă pală puternică de vânt mi-a trecut ca un fior pe spate. Don Juan s-a întors spre sud şi a scrutat zona cu ochii.

— Acolo! a spus el în şoaptă şi a indicat un obiect pe sol.

Mi-am forțat ochii să văd. Se afla ceva pe sol, la vreo şase metri. Era de culoare maro deschis şi, când m-am uitat la el, tremura. Mi-am concentrat toată atenția asupra lui.

Obiectul era aproape rotund şi părea ghemuit; de fapt, arăta ca un câine ghemuit.

— Ce este? i-am şoptit lui don Juan.

— Nu ştiu, mi-a răspuns el în şoaptă, uitându-se la obiect. Ție ce-ți pare a fi?

I-am spus că părea să fie un câine.

— Prea mare pentru un câine, a spus el sec.

Am făcut doi paşi spre el; dar don Juan m-a oprit uşor.

Am privit iar obiectul. Era în mod clar un animal oarecare, ce dormea sau era mort. Aproape îi puteam vedea capul; urechile lui arătau ca urechile unui lup. Eram deja foarte sigur că era un animal ghemuit. M-am gândit că ar fi putut fi un vițel brun. I-am şoptit asta lui don Juan. El a răspuns că era prea compact ca să fie un vițel şi apoi avea urechile ascuțite.

Animalul tremura şi atunci am observat că era viu. Puteam să-l văd efectiv cum respira, totuşi nu părea să respire ritmic. Respirațiile

lui păreau mai mult nişte tremurături neregulate. În acel moment am avut o revelație bruscă.

— Este un animal care moare, i-am şoptit lui don Juan.

— Ai dreptate, mi-a şoptit el. Dar ce fel de animal?

Nu-i puteam distinge clar trăsăturile. Don Juan a făcut doi paşi atenți spre el. L-am urmat. Era destul de întuneric şi a trebuit să mai facem doi paşi pentru a păstra animalul în raza vizuală.

— Ai grijă, mi-a şoptit don Juan în ureche. Dacă este un animal pe moarte, poate sări la noi cu ultimele forțe.

Animalul, orice era, părea să-şi trăiască ultimele clipe; respirația lui era neregulată, corpul îi tremura spasmodic, dar nu-şi schimba poziția ghemuită. La un moment dat totuşi un spasm colosal a ridicat efectiv animalul de pe sol. Am auzit un strigăt inuman şi animalul şi-a întins picioarele;

ghearele lui erau mai mult decât înspăimântătoare, erau grețoase. Animalul s-a rostogolit pe o parte, după ce şi-a întins picioarele şi apoi s-a rostogolit pe spate.

Am auzit un mârâit formidabil şi vocea lui don Juan, strigând:

— Fugi şi salvează-ți pielea!

Şi exact asta am făcut. M-am repezit spre vârful dealului cu o viteză şi o agilitate neobişnuite. Când eram la jumătatea drumului spre vârf, m-am uitat înapoi şi l-am văzut pe don Juan stând în acelaşi loc. El mi-a făcut semn să cobor. Am alergat în jos pe deal.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat, cu respirația oprită.

— Cred că animalul e mort, a spus.

Am înaintat cu băgare de seamă spre animal. Era întins pe spate. Apropiindu-mă de el, aproape am urlat de frică. Mi-am dat seama că nu era chiar mort. Corpul îi mai tremura încă. Picioarele lui, care loveau

aerul, tremurau sălbatic. În mod clar, erau ultimele lui tresăriri.

Am mers în fața lui don Juan. Un nou şoc a mişcat capul animalului şi l-am putut vedea. M-am întors spre don Juan, înspăimântat. Judecând după corpul lui, animalul era în mod clar un mamifer, dar avea un cioc, ca de pasăre.

L-am fixat cu privirea, cuprins de o spaimă cumplită. Mintea mea refuza să creadă. Eram încremenit. Nu puteam nici măcar să articulez un cuvânt. Niciodată în întreaga mea viață nu fusesem martor la aşa ceva. În fața ochilor mei era ceva de neconceput. Am vrut ca don Juan să-mi explice ce-i cu animalul acela incredibil, dar n-am putut decât să murmur ceva. El mă fixa cu privirea. L-am privit, apoi am privit animalul şi apoi ceva din mine a ordonat lucrurile şi am ştiut imediat ce era animalul. Am mers spre el şi l-am ridicat. Era o ramură mare dintr-un tufiş. Fusese arsă şi probabil că vântul aruncase

nişte cenuşă care se prinsese de ramura uscată şi astfel dădea aparența unui animal mare şi rotund. Culoarea cenuşie o făcea să arate cafeniu deschis în contrast cu vegetația verde.

Am râs de idioțenia mea şi i-am explicat emoționat lui don Juan că vântul care o mişca o făcea să pară un animal viu. M-am gândit că el va fi mulțumit de modul în care am rezolvat misterul, dar el s-a întors şi s-a dus spre vârful dealului. L-am urmat. S-a urcat în depresiunea care arăta ca o cavernă. Nu era o gaură, ci o neregularitate superficială în gresie.

Don Juan a luat nişte rămurele şi le-a folosit la măturatul prafului de pe fundul depresiunii.

— Trebuie să scăpăm de căpuşe, a spus el.

Mi-a spus să mă aşez şi să-mi aleg o poziție confortabilă pentru că vom petrece noaptea acolo.

Am început să discut despre ramură, dar el

m-a făcut să tac.

— Ceea ce ai făcut, nu este un triumf, a spus el. Ai risipit o putere minunată, o putere care a dat viață unui băț uscat.

El a spus că pentru mine ar fi fost un real triumf să-mi dau drumul şi să urmez puterea, până când lumea ar fi încetat să existe. Nu părea supărat pe mine sau dezamăgit de modul în care mă comportasem. A repetat de mai multe ori că ăsta era doar începutul şi că îți trebuie timp pentru a mânui puterea. M-a bătut pe umăr şi a glumit că înainte eram o persoană care ştia ce este real şi ce nu.

M-am simțit jenat. Am început să-mi cer scuze pentru tendința pe care o aveam de a fi mereu sigur de mine.

— Nu contează, a spus el. Ramura aceea era un animal adevărat şi era vie în momentul în care puterea a atins-o. Pentru că ceea ce o făcea vie era puterea, trucul era, la fel ca în vis, să susții viziunea ei. Înțelegi

ce vreau să spun?

Am vrut să întreb altceva, dar m-a făcut să tac şi a spus că trebuia să rămân complet tăcut, dar treaz toată noaptea şi că doar el singur va vorbi o vreme.

A spus că spiritul, care îi cunoştea vocea, ar putea fi oprit de sunetul ei şi ne-ar putea lăsa în pace. A explicat că ideea de a te face accesibil puterii are armonii superioare serioase. Puterea este o forță devastatoare, care poate duce uşor la moarte şi trebuie tratată cu mare grijă. A te face accesibil puterii era un lucru care trebuia făcut sistematic, dar întotdeauna cu mare grijă.

Era nevoie ca prezența cuiva să se facă remarcată prin vorbire ostentativ cu voce tare sau prin orice alt gen de activitate zgomotoasă, fiind necesar ca după aceea să urmeze o tăcere totală şi prelungă. O ieşire controlată, urmată de o tăcere controlată, iată ce caracterizează un luptător. El a spus că, în mod normal, ar fi trebuit să susțin

puțin mai mult viziunea monstrului viu. Într-o manieră controlată, fără a-mi pierde stăpânirea de sine sau să fiu deranjat de tulburare şi ar fi trebuit să lupt ca să îmi "opresc lumea". Mi-a spus că atunci când alergasem pe deal pentru a-mi salva viața, mă aflasem într-o stare perfectă pentru a "opri lumea". În această stare erau combinate frica, groaza, puterea şi moartea; el a spus că o astfel de stare ar fi foarte greu de repetat.

I-am şoptit în ureche:

— Ce înțelegi prin a "opri lumea"?

El mi-a aruncat o privire feroce şi a răspuns că era o tehnică practicată de cei care vânează puterea, o tehnică în urma căreia lumea, aşa cum o cunoaştem, este făcută să se prăbuşească.

11. ATITUDINEA UNUI VÂNĂTOR

Am ajuns cu maşina la casa lui don Juan joi, 31 august 1961, şi chiar înainte să-l fi putut saluta, el şi-a băgat capul pe fereastra portierei şi mi-a spus zâmbind:

— Trebuie să mergem cu maşina destul de mult, până la un loc al puterii şi este deja prânzul.

A deschis uşa maşinii, s-a aşezat lângă mine şi m-a condus spre sud, vreo sută zece kilometri; apoi ne-am întors spre est pe un drum de ţară şi am mers pe el până am atins pantele munţilor. Am parcat maşina lângă un drum, într-o depresiune aleasă de don Juan pe motiv că era destul de adâncă pentru a ascunde maşina. De acolo am urcat direct în vârful unor dealuri joase, traversând un vast platou plat şi pustiu. Când s-a întunecat, don Juan a ales un loc de dormit şi mi-a cerut să nu scot nici un sunet.

În ziua următoare, după o masă frugală, ne-am continuat călătoria spre est. Vegetația nu mai era formată din tufe de deşert, ci din copaci şi tufişuri de munte verzi.

Pe la prânz am urcat pe vârful unei faleze gigantice de conglomerate, care arăta ca un zid. Don Juan s-a aşezat şi mi-a făcut semn să fac şi eu la fel.

— Ăsta-i un loc al puterii, a spus el după o pauză. Ăsta e un loc în care cu multă vreme în urmă erau îngropați luptătorii.

În acel moment, o cioară a trecut în zbor, croncănind exact deasupra noastră. Don Juan i-a urmărit zborul cu o privire fixă.

Am examinat piatra şi tocmai mă întrebam cum erau îngropați luptătorii, când el m-a bătut pe umăr.

— Nu aici, prostule, a spus el zâmbind. Acolo, jos.

A indicat spre terenul de sub noi, aflat la baza platoului, spre est; mi-a explicat că

terenul era înconjurat de o împrejmuire naturală de bolovani. De unde stăteam, puteam vedea o zonă cu un diametru de o sută de metri şi care arăta că un cerc perfect. Suprafața ei era acoperită de tufişuri groase, camuflând bolovanii. N-aş fi observat forma ei perfect rotundă, dacă don Juan nu mi-ar fi atras atenția.

El a spus că în lumea veche a indienilor erau răspândite nenumărate astfel de locuri. Nu erau chiar locuri ale puterii, ca anumite dealuri sau formațiuni de şes locuite de spirite, ci mai degrabă locuri de instruire unde puteai fi învățat, unde puteai găsi soluții la probleme.

— Tot ce ai de făcut este să vii aici, a spus el. Sau să petreci noaptea pe piatra asta, pentru a-ți pune ordine în sentimente.

— O să petrecem noaptea aici?

— Aşa mă gândisem, dar o cioară mică mi-a spus tocmai să nu fac asta.

Am încercat să aflu mai multe despre

cioară, dar el m-a făcut să tac, făcând o mişcare nerăbdătoare cu mâna.

— Priveşte la cercul de bolovani, a spus ei. Fixează-l în memoria ta şi apoi, într-o zi, o cioară te va conduce la un alt loc asemănător. Cu cât este mai perfect rotund, cu atât mai mare este puterea lui.

— Oasele luptătorilor mai sunt îngropate aici?

Don Juan a făcut un gest comic de uimire şi apoi a zâmbit larg.

— Ăsta nu e un cimitir, a spus el. Aici nu este îngropat nimeni. Am spus doar că, odată, au fost îngropați luptătorii aici. Adică ei obişnuiau să vină în locul acesta să se îngroape pentru o noapte sau pentru două zile, sau cât aveau nevoie. Nu am vrut să spun că aici sunt îngropate oasele oamenilor. Nu mă interesează cimitirele. Nu există putere în ele. Totuşi, în oasele unui luptător există putere, dar ele nu se află niciodată în cimitire. Şi există încă şi mai multă putere în

oasele unui om al cunoaşterii; totuşi, ar fi practic imposibil să le găseşti.

— Cine este un om al cunoaşterii, don Juan?

— Orice luptător poate deveni un om al cunoaşterii. Aşa cum ți-am spus, un luptător este un vânător impecabil, care vânează putere. Dacă el reuşeşte în vânătoarea lui, poate deveni un om al cunoaşterii.

— Ce...

El mi-a oprit întrebarea cu o mişcare a mâinii. S-a ridicat, mi-a făcut semn să-l urmez şi a început să coboare pe partea estică, abruptă, a falezei. Pe latura aproape perpendiculară se afla o potecă ce conducea spre zona rotundă.

Ne-am continuat încet drumul coborând pe poteca periculoasă şi, când am atins baza solului, don Juan, fără să se oprească, m-a condus prin tufişurile groase până în mijlocul cercului. Acolo a folosit nişte ramuri groase şi a măturat o suprafață pe care să ne aşezăm.

Punctul format de el era de asemenea rotund.

— Am avut de gând să te îngrop aici toată noaptea, a spus el. Dar acum ştiu că încă nu este timpul. Tu nu ai putere. O să te îngrop doar foarte puțin timp.

Am devenit foarte nervos la ideea că urma să fiu închis şi l-am rugat să-mi spună cum avea de gând să mă îngroape. A chicotit ca un copil şi a început să culeagă ramuri uscate. Nu m-a lăsat să-l ajut şi mi-a spus să mă aşez şi să aştept.

El arunca ramurile pe care le strângea în cercul curat. Apoi m-a pus să mă întind cu capul spre est, să-mi pun jacheta sub cap şi a făcut în jurul corpului meu o cuşcă. A construit-o din bucăți de ramuri de vreo şaptezeci şi cinci de centimetri înfipte în pământ; ramurile, ce se terminau cu furci, serveau ca suport pentru nişte bețe lungi, care formau cadrul cuştii şi dădeau impresia unui sicriu deschis. A închis cuşca în formă de cutie cu frunze şi cu ramuri scurte,

aşezate deasupra betelor lungi. Mă aflam în interiorul cuştii de la umeri în jos. Mi-a lăsat capul afară, cu jacheta drept pernă.

Apoi a luat o bucată de lemn uscat şi, folosindu-l la săpat, a degajat pământul din jurul cuştii şi a acoperit-o cu el.

Cadrul cuştii era atât de solid şi frunzele atât de bine plasate, încât nu a pătruns nici un pic de pământ. Îmi puteam mişca picioarele şi puteam chiar să intru sau să ies din cuşcă.

Don Juan a spus că, în mod normal, luptătorul ar construi cuşca şi apoi ar intra în ea şi ar închide-o, din interior.

— Dar animalele? am întrebat. Nu pot scormoni suprafața de pământ şi să intre în cuşcă să rănească omul?

— Nu. Asta nu-l îngrijorează pe luptător. Este o grijă doar pentru tine, deoarece nu ai putere. Pe de altă parte, un luptător este dirijat de scopul lui inflexibil şi poate evita orice. Nici un şobolan sau şarpe, sau puma

nu-l poate deranja.

— Pentru ce se îngroapă luptătorii, don Juan?

— Pentru instruire şi putere.

Simțeam un sentiment extrem de plăcut de satisfacție şi de pace; în acel moment, lumea părea liberă. Liniştea era minunată şi în acelaşi timp moleşitoare. Nu eram obişnuit cu acel tip de linişte. Am încercat să vorbesc, dar el m-a făcut să tac. După o vreme, calmul locului mi-a afectat starea. Am început să mă gândesc la viața mea şi la povestea mea personală şi am simțit o senzație familiară de tristețe şi de remuşcare. I-am spus că nu meritam să fiu acolo, că lumea asta era puternică şi cinstită, iar eu eram slab, şi că spiritul meu fusese deformat de circumstanțele vieții mele.

El a râs şi m-a amenințat că-mi acoperă capul cu pământ dacă mai continui să vorbesc aşa. A spus că eram un om şi, ca orice om, meritam tot ce aparține omului —

bucurie, tristețe, durere şi luptă — şi că natura acțiunilor cuiva nu este importantă atâta vreme cât acționează ca un luptător.

Scăzându-şi vocea aproape la o şoaptă, el a spus că, dacă simțeam cu adevărat că spiritul meu fusese deformat, trebuia pur şi simplu să-l "repar" — să-l purific, să-l fac perfect — pentru că nu există o altă sarcină în întreaga noastră viață care să merite mai mult. A nu-ți "repara" spiritul înseamnă a-ți căuta moartea, iar asta înseamnă a nu căuta nimic, deoarece moartea ne va lua indiferent de ceea ce am face.

A făcut o pauză lungă şi apoi a spus cu un ton care exprima o convingere profundă:

— A căuta perfecțiunea spiritului luptătorului este singura sarcină demnă de bărbăția noastră.

Cuvintele lui au acționat asupra mea ca un catalizator. Am simțit că greutatea acțiunilor mele trecute mă apasă în mod stingheritor şi insuportabil. Am recunoscut că pentru mine

nu era nici o speranță. Am început să plâng, vorbind despre viața mea. Am spus că hoinăream de atât de multă vreme şi că devenisem nesimțitor la durere şi la tristețe, cu excepția unor ocazii când îmi dădeam seama de singurătatea şi de neputința mea.

El n-a spus nimic. M-a luat de subsuori şi m-a scos din cuşcă. M-am aşezat în capul oaselor, când mi-a dat drumul. Apoi s-a aşezat şi el. Între noi s-a aşternut o tăcere grea. M-am gândit că el îmi lăsa timp să-mi revin. Mi-am luat carnețelul şi am început să scriu cu nervozitate.

— Te simți ca o frunză în bătaia vântului, nu-i aşa? a spus el în cele din urma, fixându-mă cu privirea.

Era exact ceea ce simțeam. Părea să se fi înduioşat de mine. A spus că starea mea îi amintea de un cântec şi a început să cânte pe un ton scăzut; vocea lui era foarte plăcută, iar eu m-am lăsat purtat de versurile cântecului:

— Sunt atât de departe de cerul unde m-am născut. O imensă nostalgie îmi invadează gândurile. Acum, că sunt singur şi trist ca o frunză în vânt, uneori îmi vine să plâng, uneori îmi vine să rid de dor. *(Que lejos estoy del cielo donde he nacido. Imensa nostalgia in vade mi pensamiento. Ahora que estoy tan solo y triste cual hoja al viento, quisiera llorar, quisiera reir de sentimiento.)*

N-am mai vorbit multă vreme. În cele din urmă, el a spart tăcerea.

— Din ziua în care te-ai născut, într-un mod sau altul, cineva ți-a făcut ceva, a spus el.

— E adevărat, am spus.

— Şi ți-a făcut ceva împotriva dorinței tale.

— Aşa e.

— Iar acum eşti neputincios, ca o frunză în vânt.

— E adevărat. Aşa este.

Am spus că, uneori, circumstanțele vieții mele au fost devastatoare. El asculta atent,

dar nu-mi puteam da seama dacă încerca doar să fie de acord sau dacă era cu adevărat îngrijorat, până când am observat că încerca să-şi ascundă un zâmbet.

— Oricât de rău îți pare de tine, trebuie să te schimbi, a spus el pe un ton moale. Nu se potriveşte cu viața unui luptător.

A râs şi a cântat iar cântecul, dar a modificat intonația unor cuvinte; rezultatul a fost o văicăreală caraghioasă. El a arătat că motivul pentru care îmi plăcuse cântecul era că în viața mea nu făcusem altceva decât să caut în orice lucru scăparea şi să mă lamentez. Nu-l puteam combate. Avea dreptate. Totuşi, credeam că am suficiente motive să justific sentimentul pe care îl aveam de a fi ca o frunză în vânt.

— Cel mai greu lucru din lume este să-ți asumi temperamentul unui luptător, a spus el. Nu are sens să fii trist şi să te plângi şi să te simți îndreptățit s-o faci, crezând că cineva ne face întotdeauna ceva. Nimeni nu face

nimic nimănui, cu atât mai puțin unui luptător. Tu eşti aici, cu mine, pentru că vrei să fii aici. De acum ar fi trebuit să-ți asumi toată responsabilitatea, aşa că ideea că eşti ca o frunză în bătaia vântului este inadmisibilă.

S-a ridicat şi a început să demonteze cuşca. A dus pământul de unde l-a luat şi a împrăştiat cu atenție toate bețele în tufişuri. Apoi a acoperit zona curățată cu resturi şi praf, lăsând-o ca şi cum nimeni nu s-ar fi atins de ea.

Am remarcat eficiența lui. El a spus că un vânător bun ar şti că cineva a fost acolo, oricât de atent a fost el, pentru că urmele oamenilor nu pot fi şterse complet.

Ne-am aşezat cu picioarele încrucişate şi el mi-a spus să stau cât mai confortabil cu putință, cu fața spre punctul în care m-a îngropat el şi să rămân aşa până când starea mea de tristețe va dispărea.

— Un luptător se îngroapă pentru a găsi

putere, nu să se plângă, autocompătimindu-se, a spus el.

Am încercat să-i explic, dar el m-a oprit, făcând o mişcare nerăbdătoare a capului. A spus că a trebuit să mă scoată din cuşcă în grabă, pentru că starea mea era intolerabilă şi lui îi era teamă că locul se va simți jignit de moliciunea mea şi mă va leza.

— Autocompătimirea nu se potriveşte cu puterea, a spus el. Atitudinea unui luptător reclamă ca acesta să aibă control asupra lui însuşi şi, în acelaşi timp, să se abandoneze.

— Cum se poate aşa ceva? am întrebat. Cum poate el să se controleze şi să se abandoneze în acelaşi timp?

— Este o tehnică dificilă, a răspuns el.

Părea că deliberează dacă să continue sau nu. De două ori a fost gata să spună ceva, dar s-a răzgândit şi a zâmbit.

— Încă nu ți-ai depăşit tristețea, a spus. Încă te mai simți slab şi nu are sens să discutăm despre atitudinea unui luptător

acum.

A trecut aproape o oră în tăcere completă. Apoi m-a întrebat brusc dacă reuşisem să învăț tehnicile de a "visa", în legătură cu care mă instruise. Practicasem asiduu şi fusesem în stare, după un efort monumental, să obțin un anumit grad de control asupra viselor mele. Don Juan avea dreptate când spunea că poți interpreta exercițiul ca fiind o delectare. Pentru prima dată în viața mea, aşteptam cu nerăbdare să mă culc.

I-am dat un raport detaliat despre progresul meu.

Pentru mine fusese relativ uşor să învăț să păstrez imaginea mâinilor după ce învățasem să-mi comand să le privesc. Viziunile mele, deşi nu întotdeauna ale mâinilor mele, durau un timp relativ lung, până când în final pierdeam controlul şi mă cufundam în vise obişnuite, imprevizibile. Nu aveam nici un fel de voință când îmi dădeam comanda de a-mi privi mâinile sau alte subiecte din vis. Doar

se întâmpla. La un moment dat, îmi aminteam că trebuia să mă uit la mâinile mele şi apoi la împrejurimi. Erau totuşi nopți când nu-mi puteam aminti să fi făcut ceva.

El a părut satisfăcut şi a vrut să ştie care erau subiectele pe care le găseam de obicei în vise. Nu mă puteam gândi la nimic special şi am început să-i relatez un coşmar pe care-l avusesem cu o noapte înainte.

— Nu fi atât de pasionat, a spus el sec.

I-am spus că înregistrasem toate detaliile viselor mele. De când începusem să practic privitul mâinilor, visele mele deveniseră foarte atrăgătoare şi amintirea lor persista atât de mult, încât țineam minte fiecare detaliu. El a spus că era o pierdere de timp să le urmăresc, pentru că detaliile şi intensitatea nu erau deloc importante.

— Imediat ce începi să "declanşezi visatul", visele obişnuite încep să devină foarte intense, a spus el. Intensitatea şi claritatea reprezintă o barieră formidabilă, iar tu eşti cu

mult mai rău decât oricine am întâlnit în viața mea. Ai cea mai rea manie. Scrii tot ce poți.

Cu toată sinceritatea, credeam că ceea ce făceam era normal. Consemnarea meticuloasă a viselor mele îmi dădea un grad de claritate despre natura viziunilor pe care le aveam când dormeam.

— Las-o baltă! mi-a spus el imperativ. Nu e de nici un ajutor. Tot ce faci este să te îndepărtezi de scopul "visatului", care este controlul şi puterea.

S-a întins, acoperindu-şi ochii cu pălăria, şi a vorbit fără să se uite la mine.

— O să-ți reamintesc toate tehnicile pe care trebuie să le practici, a spus el. În primul rând, trebuie să-ți concentrezi privirea asupra mâinilor tale, ca punct de plecare. Apoi îți muți privirea asupra altor subiecte şi le priveşti cu ochiade scurte. Concentrează-ți privirea pe câte lucruri vrei. Aminteşte-ți că, dacă priveşti scurt, imaginea nu se mişcă.

Apoi întoarce-te la mâinile tale. De fiecare dată când îți priveşti mâinile, îți reînnoieşti puterea necesară pentru visat, aşa că la început nu te uita la prea multe lucruri. Vor fi de ajuns patru de fiecare dată. Mai târziu, poți lărgi domeniul, până când poți acoperi tot ce doreşti, dar imediat ce imaginile încep să se schimbe şi simți că pierzi controlul, întoarce-te la mâinile tale. Când crezi că poți privi la lucruri timp nedefinit, vei fi pregătit pentru o nouă tehnică. O să te învăț acum această nouă tehnică, dar vreau s-o aplici doar când vei fi gata.

A rămas tăcut vreo cincisprezece minute. În cele din urmă, s-a aşezat şi m-a privit.

— Următorul pas în "declanşarea visatului" este să înveți să călătoreşti, a spus el. În acelaşi mod în care ai învățat să-ți priveşti mâinile, trebuie să-ți doreşti să te mişti, să mergi în diverse locuri. La început, trebuie să stabileşti un loc în care vrei să te duci. Alege un loc bine cunoscut — poate şcoala ta sau

un parc, sau casa unui prieten — apoi doreşte-ți să te duci acolo. Tehnica asta este foarte dificilă. Trebuie să realizezi două lucruri: trebuie să-ți doreşti să mergi într-un anumit loc, şi apoi, când ai realizat tehnica asta, trebuie să înveți să controlezi timpul exact al călătoriei tale.

Notându-i afirmațiile, aveam sentimentul că sunt nebun. Scriam efectiv nişte instrucțiuni aiurite, fiind foarte atent să le urmez. Am simțit un val de remuşcare şi de stinghereală.

— Ce faci cu mine, don Juan? am întrebat, fără prea mult reproş în glas.

El a părut surprins. M-a fixat o clipă cu privirea şi apoi a zâmbit.

— Mi-ai tot pus întrebarea asta. Nu-ți fac nimic. Tu te faci accesibil puterii; o vânezi şi eu te ghidez.

Şi-a înclinat capul într-o parte şi m-a studiat. Mi-a ținut bărbia cu o mână şi cu cealaltă mână plasată în spatele capului mi-l

mişcă înainte şi înapoi. Muşchii gâtului îmi erau foarte încordați şi mişcarea capului a redus din tensiune.

Don Juan a privit o clipă la cer şi părea că examinează ceva pe el.

— E timpul să plecăm, a spus el sec şi s-a sculat.

Am luat-o spre est până când am ajuns într-un loc cu copaci mici, aflat într-o vale dintre două dealuri mari. Era deja ora cinci după-amiază. El a spus liniştit că puteam petrece noaptea în locul acela. A indicat spre copaci şi a adăugat că era şi apă prin apropiere.

Şi-a încordat corpul şi a început să adulmece aerul ca un animal. Vedeam cum muşchii stomacului lui se contractau în spasme foarte scurte, în timp ce el respira foarte rapid pe nas. M-a îndemnat să fac la fel şi să aflu singur unde era apa. Am încercat cu neîncredere să-l imit. După cinci-şase minute de respirație rapidă eram amețit,

dar nările mele se curățaseră într-un mod extraordinar şi puteam detecta efectiv mirosul sălciilor de apă. Totuşi, nu puteam spune unde erau.

Don Juan m-a îndemnat să mă odihnesc vreo câteva minute şi apoi m-a pus iar să adulmec aerul. A doua oară senzația a fost şi mai intensă. Puteam distinge venind din dreapta mea o adiere de salcie de apă. Ne-am îndreptat în direcția aceea şi am găsit un loc cu apă stătută, la vreo cinci sute de metri. Am ocolit ochiul de apă şi am ajuns la un platou uşor mai ridicat. Deasupra şi în jurul platoului, tufişurile erau foarte groase.

— Locul ăsta musteşte de pume şi de alte feline mai mici, a spus don Juan liniştit, de parcă ar fi fost vorba de o observație oarecare.

Am alergat lângă el şi a izbucnit în râs.

— În mod normal n-aş veni deloc aici, mi-a spus. Dar cioara mi-a indicat direcția asta. Trebuie să fie vorba de ceva special.

— Chiar trebuie să ne aflăm aici, don Juan?

— Trebuie. Altfel, aş evita locul ăsta.

Devenisem extrem de nervos. El mi-a spus să ascult atent ceea ce avea de spus.

— Singurul lucru pe care îl poți face aici este să vânezi pume, a spus el. Aşa că o să te învăț cum se face asta. Există un mod special de a construi o capcană pentru şobolanii de apă care trăiesc în jurul bălților. Ei servesc drept momeală. Laturile cuştii sunt făcute să cadă şi se pun pe ele vârfuri ascuțite. Acestea sunt ascunse când cuşca este ridicată şi nu fac nici un rău până când nu cade ceva în ea. În acest caz, pereții laterali cad şi vârfurile ascuțite se înfig în ceea ce se află în capcană.

Nu am putut înțelege ce voia să spună; dar a făcut o schița pe sol şi mi-a arătat că, dacă bețele laterale ale cuştii erau plasate ca nişte pivoți în nişte şanțuri ale ramei, cuşca se putea închide pe orice parte dacă ceva îi împingea capacul.

Vârfurile ascuțite erau făcute din aşchii ascuțite de lemn tare, plasate pe toată rama, de care erau şi fixate.

Don Juan a spus că, de obicei, se punea o grămadă de pietre pe o rețea de bețe, care erau legate de cuşcă şi atârnau deasupra ei. Când puma venea la capcana în care se aflau şobolani de apă drept momeală, de obicei încerca să o rupă, zgâriind-o cu toată forța; atunci aşchiile îi intrau în labe şi victima sărea în sus de durere, declanşând, astfel, o avalanşă de pietre ce se prăvăleau asupra ei.

— Într-o zi s-ar putea să fie nevoie să prinzi o puma, a spus el. Au puteri speciale. Sunt teribil de istețe şi singurul mod de a le prinde este să le înşeli cu ajutorul durerii şi cu mirosul sălciei de apă.

A asamblat o capcană cu o viteză şi o îndemânare uluitoare şi, după o lungă aşteptare, a prins şi trei rozătoare durdulii, ca nişte veverițe.

Mi-a spus să adun o mână de sălcii de la

marginea bălţii şi să-mi frec hainele cu ele. El a făcut la fel. Apoi a țesut repede şi cu îndemânare două împletituri simple din trestie, a adunat o grămadă mare de plante verzi şi noroi din baltă şi le-a dus pe platou, unde s-a ascuns.

În acest timp, rozătoarele asemănătoare cu veverițele începuseră să țipe foarte tare.

Don Juan mi-a vorbit din ascunzişul lui şi mi-a spus să folosesc cealaltă împletitură, să adun cu ea o grămadă de noroi şi de plante şi să mă cațăr pe ramurile mai joase ale unui copac apropiat de rozătoare.

Don Juan a spus că nu voia să rănească felina sau rozătoarele, aşa că, dacă puma venea la capcană, o să arunce în ea cu noroi. Mi-a atras atenția să fiu în alertă şi să lovesc felina cu plasa mea după ce va lovi şi el, pentru a o speria. Mi-a recomandat să fiu extrem de atent să nu cad din copac. Ultimele sale instrucțiuni au fost să stau nemişcat, astfel încât să mă confund cu

ramurile.

Nu puteam vedea unde era don Juan. Chițăitul rozătoarelor devenise extrem de tare şi, în cele din urmă se făcuse atât de târziu, încât de-abia puteam distinge contururile terenului. Am auzit un sunet brusc şi apropiat de paşi înfundați şi o răsuflare reținută de felină, apoi un mârâit uşor şi rozătoarele ce semănau cu nişte veverițe au încetat să mai chițăie. Exact atunci am văzut masa întunecată a unui animal sub copacul unde mă aflam. Ea a sărit la capcană încă înainte ca eu să am certitudinea că era o puma, dar, înainte s-o atingă, ceva a lovit-o şi ea s-a retras. Mi-am azvârlit plasa aşa cum îmi spusese don Juan. Am ratat, totuşi aceasta a făcut un zgomot foarte tare. În acea clipă, don Juan a lansat o serie de țipete stridente, care mi-au dat fiori pe şira spinării, iar felina, cu o agilitate extraordinară, a sărit pe platou şi a dispărut.

Don Juan a mai continuat să scoată o

vreme zgomotele acelea pătrunzătoare şi apoi mi-a spus să cobor din copac, să culeg cuşca cu rozătoare, să alerg până la platou şi de acolo până la el, cât puteam de repede.

Într-un timp extrem de scurt eram lângă don Juan. El mi-a spus să-i imit țipătul cât mai bine puteam, pentru a ține departe puma în timp ce el dezasambla cuşca şi dădea drumul rozătoarelor.

Am început să urlu, dar nu reuşeam să produc acelaşi efect. Vocea mea era aspră din cauza emoției.

El a spus că trebuia să mă abandonez şi să scot nişte răgete adevărate, pentru că puma se afla încă în împrejurimi. Brusc, mi-am dat seama cu adevărat de situație. Puma era reală. Am dat drumul unei serii "magnifice" de urlete pătrunzătoare.

Don Juan a râs cu poftă.

M-a lăsat să urlu o vreme şi apoi mi-a spus că trebuia să părăsim locul cât de repede cu putință, pentru că puma nu era proastă şi

probabil că-şi refăcea traseul până unde ne aflam.

— Ne va urmări în mod sigur, a spus el. Indiferent cât de atenți vom fi, vom lăsa în urma noastră o potecă largă, aproape cât autostrada Pan American.

Am mers foarte aproape de don Juan. Din când în când, el se oprea o clipă şi asculta. La un moment dat, a început să alerge prin întuneric şi eu l-am urmat cu mâinile întinse în fața ochilor, pentru a-mi proteja ochii de ramuri.

În final, am ajuns la baza falezei unde fusesem mai devreme. Don Juan a spus că, dacă reuşeam să ne cățărăm în vârf fără să fim sfâşiați de puma, ne vom afla în siguranță. El s-a urcat primul, ca să-mi arate drumul. Am început să ne cățărăm în întuneric. Nu ştiu cum, dar l-am urmat cu paşi extrem de siguri. Când eram aproape de vârf, am auzit un țipăt specific de animal. Era ca mugetul unei vaci, doar că era un pic

mai lung şi mai grosolan.

— Sus! Sus! a urlat don Juan.

M-am cățărat în întuneric în patru labe înaintea lui don Juan. Când el a ajuns pe vârful plat al falezei, eu stăteam deja jos şi îmi trăgeam sufletul.

El m-a rostogolit pe pământ. M-am gândit o clipă că efortul fusese prea mare pentru el, dar el râdea de viteza cu care mă cățărasem.

Am stat acolo în tăcere vreo două ore şi apoi am pornit înapoi spre maşină.

Duminică, 3 septembrie 1961

Când m-am trezit, don Juan nu era acasă. Am lucrat la notițele mele şi am avut timp să adun şi nişte lemne de foc din împrejurimi până a venit el. Mâncam când a intrat în casă. A început să râdă de ceea ce numea el tabietul meu de a mânca la prânz, dar a luat şi el din sandvişurile mele. I-am spus că ceea ce se întâmplase cu puma era uluitor pentru

mine. Privind retrospectiv, totul părea supranatural. Ca şi cum altcineva ar fi jucat rolul în numele meu. Succesiunea evenimentelor fusese atât de rapidă, încât nu avusesem timp să-mi fie frică. Avusesem timp destul să acționez, dar nu să şi deliberez asupra stărilor mele. Redactându-mi notițele, mi-a trecut prin minte întrebarea dacă văzusem sau nu cu adevărat puma. Ramura uscată era încă proaspătă în mintea mea.

— Era o puma, a spus ferm don Juan.

— Era un animal real, în carne şi oase?

— Bineînțeles.

I-am povestit că suspiciunile mele se născuseră din cauza uşurinței cu care se desfăşurase întreaga întâmplare. Ca şi cum puma ar fi aşteptat acolo, undeva, şi ar fi fost dresată să facă exact ce plănuise don Juan.

A rămas neclintit în fața şarjei mele de remarci sceptice. A râs de mine.

— Eşti un caraghios, a spus el. Ai văzut şi

ai auzit puma. Se afla exact sub copacul în care erai tu. Nu te-a mirosit şi nu a sărit la tine, datorită sălciilor. Ele taie orice alt miros, chiar şi pentru feline. Tu aveai în poală o grămadă din ele.

Am spus că nu era vorba de faptul că nu l-aş fi crezut, dar că în noaptea aceea se întâmplase ceva foarte străin de evenimentele din viața mea obişnuită. O vreme, în timp ce îmi scriam notițele, am avut chiar sentimentul că don Juan ar fi putut juca rolul pumei. Totuşi, a trebuit să abandonez ideea, pentru că văzusem forma întunecată a unui patruped care sărea la cuşcă şi apoi dispărea pe platou.

— De ce faci atâta tărăboi? a spus el. Era doar o felină mare. Trebuie să fie mii de feline în munții aceia. Mare lucru! Ca de obicei, îți concentrezi atenția asupra a ceea ce nu trebuie. Nu are nici o importanță dacă era o puma sau erau pantalonii mei. Importante erau sentimentele tale în acel moment.

În toată viața mea nu văzusem şi nu auzisem vreo felină dând târcoale. Când m-am gândit la ea, n-am putut trece peste faptul că a fost doar la câțiva paşi de mine.

Don Juan a ascultat atent, în timp ce eu am trecut în revistă întreaga experiență.

— Ce-i cu venerația asta față de o felină? a întrebat el cu o privire cercetătoare. Ai fost în apropierea majorității animalelor care trăiesc pe aici şi nu ai fost niciodată înfricoşat de ele. Îți plac felinele?

— Nu, nu-mi plac.

— Ei bine, atunci las-o baltă. Oricum, lecția nu se referea la modul de a vâna pume.

— Atunci la ce?

— Cioara aceea mică mi-a indicat respectivul punct şi acolo am "văzut" nevoia de a te face să înțelegi cum se acționează când ai temperament de luptător. Tot ce ai făcut noaptea trecută a fost făcut într-o anumită stare. Te controlai şi în acelaşi timp te abandonaseşi când ai coborât din copac să

iei cuşca şi ai alergat spre mine. Nu erai paralizat de frică. Şi apoi, lângă vârful falezei, când leul a scos un răget, te-ai mişcat foarte bine. Sunt sigur că nu ai crede ce ai făcut dacă te-ai uita la faleză în timpul zilei. Aveai un grad de abandon, dar, în acelaşi timp şi un anume autocontrol. Nu te-ai scăpat în pantaloni şi totuşi ai lăsat totul deoparte şi te-ai cățărat pe zid într-un întuneric deplin. Ai fi putut greşi poteca şi ai fi putut muri. Pentru a te cățăra pe zidul acela în beznă, trebuia să te abandonezi şi în acelaşi timp să îți menții controlul. Asta numesc eu atitudinea unui luptător.

Am spus că orice făcusem în noaptea aceea era produsul fricii mele, şi nu rezultatul vreunei stări de control şi abandon.

— Ştiu asta, a spus el, zâmbind. Şi am vrut să-ți arăt că poți să te stimulezi dincolo de limitele tale, dacă te afli în starea potrivită. Un luptător îşi creează propria stare sufletească. Tu nu ai ştiut asta. Frica te-a

trecut în starea unui luptător, dar acum că ştii despre ea, orice te poate ajuta pentru a o obține.

Am vrut să-l combat, dar motivele mele nu erau clare. Simțeam un sentiment inexplicabil de enervare.

— Este preferabil să acționezi tot timpul într-o astfel de stare, a continuat el. Ea elimină prostiile şi te lasă purificat. Când ai ajuns pe vârful falezei ai avut un sentiment magnific, nu-i aşa?

I-am spus că am înțeles ce voia să spună, totuşi simțeam că era o tâmpenie să aplic în viața mea obişnuită ceea ce mă învăța el.

— Este nevoie de o atitudine de luptător pentru fiecare acțiune, a spus el. Altfel, devii distorsionat şi urât. Într-un mod de viață fără această atitudine nu există putere. Uită-te la tine! Totul te ofensează şi te deranjează. Te tânguieşti şi te plângi şi crezi că oricine te poate face să dansezi cum vrea el. Eşti o frunză în bătaia vântului. Nu există putere în

viața ta. Ce sentiment urât trebuie să fie! Pe de altă parte, un luptător este un vânător. El calculează totul. Acesta-i controlul. Dar, o dată ce calculele lui se termină, el acționează. Îl lansează. Acesta-i abandonul. Un luptător nu este o frunză în bătaia vântului. Nimeni nu-l poate împinge; nimeni nu-l poate determina să facă ceva împotriva lui sau împotriva judecății lui. Un luptător este canalizat spre supraviețuire şi el supraviețuieşte în cea mai bună dintre toate manierele posibile.

Mi-a plăcut teoria lui, deşi o găseam nerealistă. Părea prea simplistă pentru lumea complexă în care trăiam.

El a râs de argumentele mele şi eu am insistat că atitudinea de luptător nu m-ar putea ajuta să depăşesc sentimentul de a fi ofensat sau de a fi efectiv lezat de acțiunile semenilor mei, ca în cazul ipotetic în care m-ar hărțui fizic o persoană crudă şi rea, aflată pe o poziție de autoritate.

El a explodat în râs şi a recunoscut că exemplul era un apropo.

— Un luptător poate fi rănit, dar nu ofensat, a spus el. Pentru un luptător, în acțiunile semenilor săi nu există nimic care să-l ofenseze, atât timp cât el însuşi acționează într-o stare potrivită. În noaptea aceea nu ai fost ofensat de felină. Faptul că te-a urmărit nu te-a enervat. Nu te-am auzit blestemând-o, nici nu te-am auzit spunând că nu avea dreptul să te urmărească. Atât cât ştiai tu, era o puma crudă şi rea. Dar asta n-a contat în timp ce te luptai să o eviți. Singurul lucru important era să supraviețuieşti. Şi asta ai şi făcut foarte bine. Dacă ai fi fost singur şi puma te-ar fi prins şi te-ar fi sfârtecat de moarte, n-ai fi avut niciodată posibilitatea de a te plânge sau de a te simți ofensat de acțiunile ei. Starea unui luptător nu este atât de exagerată pentru lumea ta sau a altcuiva. Ai nevoie de ea pentru a depăşi orice fleac.

I-am explicat modul meu de raţiune. Puma şi semenii mei nu puteau fi puşi pe acelaşi plan pentru că eu cunoşteam subterfugiile oamenilor, dar nu ştiam nimic despre cele ale pumei. Ceea ce mă ofensa la semenii mei era că ei acţionează în mod ticălos şi cu bună ştiinţă.

— Ştiu, ştiu, a spus don Juan răbdător. A acumula atitudinea unui luptător nu este o problemă simplă. Este o revoluţie. A pune puma şi rozătoarele de apă pe acelaşi plan cu semenii noştri oameni este o acţiune magnifică a spiritului luptătorului. Îţi trebuie putere ca să faci asta.

12. O BĂTĂLIE A PUTERII

Joi, 28 decembrie 1961

Am pornit într-o călătorie dimineața foarte devreme. Am mers cu maşina întâi spre sud şi apoi spre est, în direcția munților. Don Juan luase cu el tigve cu mâncare şi apă. Am mâncat în maşină înainte să pornim la drum.

— Stai aproape de mine, a spus el. Asta e o regiune necunoscută pentru tine şi trebuie să fim atenți. Mergi în căutarea puterii şi tot ceea ce faci contează. Urmăreşte vântul, în special spre sfârşitul zilei. Fii atent când îşi schimbă direcția şi schimbă-ți şi tu de fiecare dată poziția, astfel încât să fiu tot timpul un ecran între tine şi vânt.

— Ce facem în munții aceştia, don Juan?

— Vânezi putere.

— Vreau să spun, ce vom face în mod special?

— Când ajungi să vânezi puterea, nu există

nici un plan. Vânatul puterii sau vânătoarea în sine sunt la fel. Un vânător vânează ceea ce se iveşte, astfel încât el trebuie să fie permanent într-o stare de atenție maximă. Cunoşti acum vântul şi deci poți vâna puterea aflată în vânt şi singur. Dar sunt alte lucruri pe care nu le cunoşti: ele sunt ca vântul, la anumite ore şi în anumite locuri devin centre ale puterii. Puterea este ceva foarte special, a spus el. Este imposibil să o țintuieşti şi să spui ce este cu adevărat. E o senzație pe care o ai despre anumite lucruri. Puterea este personală. Ea aparține doar sinelui. De exemplu, binefăcătorul meu putea să omoare o persoană doar cu privirea. Femeile se uscau văzând cu ochii, după ce el punea ochii pe ele. Şi totuşi, nu proceda aşa tot timpul, ci doar când era vorba de puterea lui personală.

— Cum reuşea să-i îmbolnăvească?

— Nu ştiu asta. Nu ştia nici chiar el. Aşa este puterea. Ea te comandă şi totuşi ți se

subordonează. Un vânător al puterii, o prinde şi o adună ca descoperire personală. Astfel, puterea personală creşte şi poți ajunge ca un veritabil luptător care deține atâta putere personală, încât devine un om al cunoaşterii.

— Cum aduni putere, don Juan?

— Aici este vorba despre un alt sentiment. Depinde de ce fel de persoană este luptătorul. Binefăcătorul meu era un om cu o natură violentă. El acumula puterea prin acel sentiment. Tot ce făcea el era puternic şi direct. Îmi sugera ceva care zdrobeşte orice. Şi tot ce i se întâmpla avea loc în această manieră.

I-am spus că nu prea înțelegeam cum putea fi adunată puterea printr-un sentiment.

— Nu se poate explica asta, a spus el, după o pauză lungă. Trebuie s-o faci singur.

El a luat tigvele cu mâncare şi le-a fixat pe spate. Mi-a întins o frânghie cu opt bucăți de carne uscată agățate de ea şi mi-a spus s-o

atârn de gât.

— Asta este mâncare a puterii, a spus el.

— Ce o face să fie o mâncare a puterii, don Juan?

— Este carnea unui animal care avea putere. O căprioară, o căprioară unică. Puterea mea personală mi-a adus-o. Carnea asta ne va susține săptămâni de zile sau chiar luni de zile, dacă va fi cazul. Mestecă bucăți din ea şi mestecă bine. Lasă-i puterea să-ți pătrundă în corp.

Am început să mergem. Era aproape ora unsprezece. Don Juan mi-a reamintit felul în care trebuia să mergem.

— Urmăreşte vântul, a spus el. Nu-l lăsa să te oprească din mers. Şi nu-l lăsa nici să te obosească. Mestecă din carnea puterii şi ascunde-te după corpul meu. Vântul n-o să-mi facă nimic; ne cunoaştem foarte bine.

M-a condus pe o potecă ce ducea direct în munții cei înalți. Ziua era noroasă şi stătea să plouă. De sus, de pe munte, coborau spre

noi nori joşi de ploaie şi ceață.

Am mers în tăcere deplină până la trei după-amiază. Faptul că mestecam carnea uscată mă înviorase într-adevăr. Urmărirea schimbărilor bruşte petrecute în direcția vântului a devenit şi ea o acțiune misterioasă, până într-atât încât aveam impresia că tot corpul sesizează schimbările chiar înainte ca ele să se petreacă. Aveam senzația că puteam detecta undele de vânt ca un fel de presiune pe partea superioară a pieptului, pe bronhii. De fiecare dată când urma să sesizez o undă de vânt, simțeam furnicături în piept şi în gât.

Don Juan s-a oprit o clipă şi a privit în jur. Părea că se orientează şi apoi s-a întors spre dreapta. Am observat că şi el mestecа o bucățică de carne uscată. Mă simțeam foarte bine şi nu eram deloc obosit. Faptul că trebuia să fiu atent la schimbările vântului fusese atât de captivant, încât nu realizasem trecerea timpului.

Am intrat într-o viroagă adâncă şi am urcat pe o latură a ei, până la un platou mic aflat pe versantul abrupt al muntelui. Ne aflam destul de sus, aproape de vârful muntelui.

Don Juan s-a căţărat pe o piatră imensă care se găsea la marginea platoului şi m-a ajutat şi pe mine să mă urc. Piatra arăta astfel încât părea un dom în prelungirea pereţilor perpendiculari. Ne-am plimbat încet în jurul ei. Până la urmă a trebuit să realizez această mişcare în şezut, sprijinit în mâini şi călcâie. Eram ud de transpiraţie şi eram nevoit să-mi usuc des mâinile.

Din partea cealaltă puteam vedea, aproape de vârful muntelui, o cavitate foarte mare şi destul de joasă. Arăta ca un hol care fusese tăiat în stâncă. Eroziunea vânturilor transformase gresia într-un fel de balcon cu doi piloni.

Don Juan a spus că vom înnopta acolo, pentru că era un loc foarte sigur, fiind prea larg pentru o vizuină de pume sau alte

animale şi prea deschis pentru un culcuş de şobolani şi expus la prea mult vânt, pentru a fi cuib de insecte. El a râs, adăugind că era un loc ideal pentru oameni, deoarece nici o altă creatură vie nu putea rezista acolo.

S-a cățărat ca o capră neagră. M-am minunat de agilitatea lui uluitoare.

M-am târât încet pe şezut şi apoi am încercat să alerg pe panta muntelui, pentru a ajunge la lespedea aceea. Ultimii metri m-au extenuat de tot. L-am întrebat în glumă pe don Juan câți ani avea de fapt. Mă gândeam că, pentru a atinge lespedea aşa cum o făcuse el, trebuia să fii extrem de bine făcut şi de tânăr.

— Sunt atât de tânăr cât vreau să fiu, a răspuns el. Asta ține tot de puterea personală. Dacă acumulezi putere, corpul tău poate realiza fapte de necrezut. Pe de altă parte, dacă îți consumi puterea, o să te îngraşi în foarte scurt timp.

Lungimea lespezii era orientată în direcție

est-vest. Partea deschisă a "balconului" se afla spre sud. M-am dus în partea vestică. Vederea era superbă. Ploaia ne încercuise. Arăta ca o perdea transparentă, agățată deasupra terenului.

Don Juan a spus că aveam timp destul ca să construim un adăpost. El mi-a spus să fac o grămadă de pietre, cât de multe puteam căra, în timp ce el aduna nişte ramuri pentru acoperiş.

Într-o oră, el a construit un zid de vreo treizeci de centimetri grosime, pe marginea estică a lespezii. Era cam de şaizeci de centimetri lungime şi de nouăzeci de centimetri înălțime. A legat şi a împletit câteva mănunchiuri de ramuri pe care le adunase construind un acoperiş pe care l-a asigurat cu două bețe lungi, care se terminau în furci. Un alt băț de aceeaşi lungime era fixat chiar de acoperiş şi îl susținea pe partea cealaltă a peretelui. Întreaga structura arăta ca o masă înaltă, cu trei picioare.

Don Juan s-a aşezat sub ea cu picioarele încrucişate, exact pe marginea "balconului". El mi-a spus să stau lângă el, în dreapta lui. Am rămas tăcuți o vreme.

Don Juan a spart tăcerea. Mi-a spus în şoaptă că trebuia să acționăm ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic neobişnuit. Am întrebat dacă trebuia să fac ceva în mod special. Mi-a răspuns că trebuia să mă ocup cu scrisul, ca şi cum m-aş fi aflat acasă la biroul meu, fără nici o altă grijă în lume, cu excepția scrisului. La un moment dat, el o să-mi facă un semn cu cotul, iar eu va trebui să mă uit acolo unde îmi indica el cu ochii. M-a avertizat că, indiferent de ce ar fi urmat să văd, nu trebuia să scot nici un cuvânt. Doar el putea vorbi fără a fi pedepsit, pentru că pe el îl cunoşteau toate puterile din munții aceia.

I-am urmat instrucțiunile întocmai şi am scris vreun ceas. Eram cufundat în gânduri. Brusc, am simțit o atingere uşoară pe braț şi

am văzut ochii lui don Juan mişcându-se pentru a-mi indica un banc de ceață aflat cam la două sute de metri, coborând din vârful muntelui. Don Juan mi-a şoptit la ureche, pe un ton abia perceptibil chiar şi la o distanță mică:

— Plimbă-ți ochii de-a lungul bancului de ceață, a spus el. Dar nu te uita direct la el. Clipeşte şi nu-ți fixa privirea pe ceață. Când vei vedea un punct verde pe bancul de ceață, fă-mi semn din ochi.

Mi-am plimbat ochii de la stânga la dreapta de-a lungul bancului de ceață care venea uşor spre noi. Am petrecut poate o oră în poziția asta. Se întuneca. Ceața se mişca extrem de încet. La un moment dat am avut sentimentul că detectasem o uşoară strălucire în dreapta mea. La început m-am gândit că văzusem o pată de tufişuri verzi prin ceață. Când m-am uitat direct la ea nu am observat nimic, dar când mă uitam fără să-mi focalizez privirea, puteam detecta o

zonă vag verzuie.

I-am indicat-o lui don Juan. El şi-a mijit ochii şi şi-a fixat privirea pe ea.

— Centrează-ți ochii pe punctul acela, mi-a şoptit în ureche. Uită-te fără să clipeşti, până când o să "vezi".

Am vrut să-l întreb ce trebuia să văd, dar mi-a aruncat o privire scânteietoare, ca să-mi amintească faptul că nu trebuia să vorbesc.

Mi-am fixat iar privirea. Porțiunea de ceață care coborâse de sus stătea agățată de parcă ar fi fost o materie solidă. I se vedeau contururile exact în punctul în care văzusem nuanța verde. Când mi-au obosit ochii şi i-am încrucişat, am văzut întâi porțiunea de ceață supraimpusă peste bancul de ceață şi apoi am văzut între ele o fâşie îngustă de ceață care arăta ca o structură subțire, nesprijinită, un pod care unea muntele de deasupra mea şi bancul de ceață din fața mea. O clipă mi s-a părut că vedeam ceața transparentă, care era suflată de pe vârful

muntelui în jos, trecând pe lângă pod, fără să-l deranjeze. Parcă podul ar fi fost solid. La un moment dat, mirajul a devenit atât de complet, încât puteam distinge chiar bezna de sub pod, în contrast cu culoarea deschisă a gresiei de construcție.

M-am holbat la pod zăpăcit. Şi apoi, ori mi-am ridicat ochii la nivelul lui, ori podul însuşi s-a lăsat la nivelul meu. Brusc, priveam la o grindă dreaptă aflată chiar în fața mea. Era o grindă imensă ca lungime, solidă, îngustă şi fără grilaje, dar destul de largă pentru a putea merge pe ea.

Don Juan m-a scuturat viguros de braț. Îmi simțeam capul săltând în sus şi în jos şi apoi am remarcat că ochii mă mâncau teribil. Mi i-am frecat aproape inconştient. Don Juan a continuat să mă scuture, până când i-am deschis din nou. Şi-a turnat puțină apă în palma din tigva lui şi m-a stropit pe față. Senzația a fost foarte neplăcută. Răceala apei era atât de mare, încât simțeam picăturile ca

nişte răni pe piele. Apoi am observat că eram fierbinte. Aveam febră.

Don Juan mi-a dat nişte apă să beau şi apoi m-a stropit pe gât şi pe urechi.

Am auzit un strigăt prelung de pasăre, straniu şi foarte tare. Don Juan a ascultat atent o clipă şi apoi a împins cu piciorul pietrele din zid şi a coborât acoperişul. A aruncat în tufişuri acoperişul şi a azvârlit toate pietrele, una câte una, pe pantă.

Mi-a şoptit în ureche:

— Bea nişte apă şi mestecă-ți carnea uscată. Nu putem sta aici. Țipătul acela nu a fost o pasăre.

Am coborât de pe lespede şi am început să mergem spre est. În scurt timp, era atât de întuneric, de parcă s-ar fi lăsat o cortină în fața ochilor mei. Ceața era ca o barieră impenetrabilă. Nu-mi dădusem niciodată seama cât de paralizantă putea fi ceața noaptea. Nu puteam înțelege cum reuşea don Juan să meargă. Mă țineam de brațul lui ca

un orb.

Aveam întrucâtva sentimentul că umblam pe marginea unei prăpăstii. Picioarele mele refuzau să mai meargă. Rațiunea mea avea încredere în don Juan şi eu doream în mod rațional să merg, dar corpul meu nu voia, aşa că don Juan a trebuit să mă tragă după el prin beznă.

Trebuia să fi cunoscut terenul la perfecție. S-a oprit la un moment dat şi m-a pus să mă aşez. Nu îndrăzneam să-i dau drumul la mână. Corpul meu simțea cu certitudine că stăteam pe marginea unei stânci şi că, dacă mă mişcăm doar cu un centimetru la dreapta, cădeam în abis. Eram sigur că ne aflam pe panta unui munte, pentru că tot corpul meu se mişca inconştient spre dreapta. M-am gândit că motivația era păstrarea poziției sale verticale, aşa că am încercat să-l echilibrez aplecându-mă spre stânga, pe don Juan, cât puteam de mult.

Don Juan s-a dat brusc la o parte din calea

mea şi am căzut la pământ. Atingerea solului mi-a redat simțul echilibrului. Zăceam pe o suprafață plană. Am început să recunosc împrejurimile pipăind zona. Am recunoscut frunze uscate şi bețe.

A urmat o izbucnire bruscă de lumină, care a străfulgerat totul în jur şi apoi un tunet zguduitor. L-am văzut pe don Juan stând în stânga mea, în picioare, iar la câțiva paşi, în spatele lui, erau nişte copaci imenşi şi o peşteră.

Don Juan mi-a spus să intru în grotă. M-am târât în ea şi m-am aşezat cu spatele sprijinit de perete.

L-am simțit pe don Juan aplecându-se spre mine pentru a-mi şopti să nu scot nici un cuvânt.

Au urmat trei fulgere, unul după altul. Cu coada ochiului, l-am văzut pe don Juan stând cu picioarele încrucişate în stânga mea. Peştera era o formațiune concavă, destul de mare pentru a adăposti două-trei

persoane. Părea să se fi format la baza unei stânci. Am simțit că fusesem isteț că m-am târât în ea, pentru că altfel m-aş fi lovit cu capul de piatră.

Strălucirea fulgerului mi-a sugerat ce grosime avea bancul de ceață. Prin lumina opacă, de culoare cenuşie-deschisă a masei de ceață, am observat trunchiurile masive ale unor copaci enormi, ca nişte siluete.

Don Juan mi-a şoptit că ceața şi fulgerele se întovărăşeau şi că trebuia să-mi păstrez vigilența permanent trează pentru că mă aflam în miezul unei bătălii a puterii. În acel moment, un fulger surprinzător de lumină a îmbrățişat întregul peisaj de fantasme. Ceața era ca un filtru alb care a înghețat fulgerul şi l-a difuzat uniform; ceața era ca o substanță albă şi densă, care atârna între copacii înalți. Chiar în fața mea însă, la nivelul solului, ceața se subția. Am putut distinge clar trăsăturile terenului. Ne aflam într-o pădure de pini şi ne înconjurau copaci foarte înalți.

Erau atât de înalți, încât aş fi putut jura că eram în pădurile de sequoia, dacă n-aş fi ştiut în ce regiune eram.

A urmat un baraj de fulgere, care a durat câteva minute. Fiecare fulger făcea şi mai clare trăsăturile pe care le observasem deja. Am văzut chiar în fața mea o potecă lipsită de orice vegetație. Părea că ducea spre o zonă fără copaci.

Erau atât de multe fulgere, încât nu reuşeam să-mi dau seama de unde veneau. Totuşi, totul fusese atât de bine luminat, încât nu mai eram atât de stânjenit. Imediat ce a fost destulă lumină care să ridice cortina grea de întuneric din jurul meu, mi-au dispărut toate incertitudinile şi frica. Astfel încât, atunci când a urmat o pauză lungă între fulgerări, nu mai eram dezorientat de bezna din jurul meu.

Don Juan mi-a şoptit că văzusem destul şi că acum trebuia să-mi concentrez atenția asupra sunetului tunetului. Mi-am dat

seama, spre uimirea mea, că nu dădusem nici o atenție tunetelor, în pofida faptului că fuseseră colosale. Don Juan a adăugat că trebuia să urmăresc sunetul şi să privesc în direcția din care credeam că vine.

Nu mai erau baraje de fulgere şi trăsnete, ci doar fulgerări sporadice de lumină intensă şi zgomot. Trăsnetul părea că vine mereu din dreapta mea. Ceața se ridica, iar eu fiind obişnuit deja cu întunericul, am putut distinge mase de vegetație. Fulgerele şi tunetele au continuat şi la un moment dat s-a înseninat toată partea dreaptă şi am putut vedea cerul.

Furtuna electrică părea că se mişcă spre dreapta mea. A urmat un alt fulger şi la lumina lui am văzut, în depărtare, la extrema mea dreaptă, un munte. Fulgerul a iluminat fundalul, demascând silueta masivă a munților.

Pe vârful lor am zărit copaci; ei arătau ca nişte tăieturi negre fine, aşezate deasupra

cerului de un alb strălucitor. Am văzut şi nori cumulus peste munți.

În jurul nostru ceața se împrăştiase. Era un vânt liniştit şi puteam auzi fâşâitul frunzelor din copacii din stânga mea. Furtuna electrică se îndepărtase şi nu măi putea lumina copacii, dar masa lor întunecată rămânea perceptibilă. Totuşi, în lumina furtunii am reuşit să văd că la dreapta mea se afla un masiv muntos îndepărtat şi că pădurea se limita spre stânga mea. Parcă priveam într-o vale întunecată, pe care n-o puteam vedea deloc. Raza pe care avea loc furtuna se întindea pe partea opusă a văii.

Apoi a început să plouă. Mi-am lipit spatele de piatră atât cât am putut mai bine. Pălăria îmi folosea ca acoperiş. Stăteam cu genunchii la piept şi, astfel, mi s-au udat doar gambele şi pantofii.

A plouat multă vreme. Ploaia era călduță. O simțeam pe picioare. Apoi am adormit.

M-au trezit zgomotele făcute de păsări. Am privit în jur după don Juan. Nu era acolo; în mod normal, m-aş fi întrebat unde era şi dacă m-a lăsat singur, dar şocul care m-a cuprins când am văzut împrejurimile aproape că m-a paralizat.

M-am ridicat. Picioarele îmi erau ude leoarcă, borul pălăriei era saturat şi mai era încă apă în ea care mi s-a împrăştiat pe corp. Nici vorbă să fi fost în vreo cavernă, ci sub nişte tufişuri groase. Am avut un moment de confuzie fără egal. Stăteam în picioare pe o bucată de teren plană, dintre două deluşoare acoperite cu tufişuri. Nu existau copaci în stânga mea şi în dreapta nu era nici o vale. Exact în fața mea, unde văzusem o potecă în pădure, se afla un tufiş uriaş.

Am refuzat să cred ceea ce vedeam. Diferența dintre cele două feluri în care percepusem realitatea mă făcea să mă zbat în

căutarea unei explicații. M-am gândit că era foarte posibil să fi dormit atât de tare, încât don Juan să mă fi cărat în spate în altă parte, fără să mă trezească.

Am examinat locul unde adormisem. Terenul era uscat şi la fel era şi alături, acolo unde stătuse don Juan.

L-am strigat de două ori şi apoi am avut o criză de anxietate şi am zbierat numele lui cât de tare am putut. A ieşit din spatele unor tufişuri. Mi-am dat seama imediat că ştia ce se întâmpla cu mine. Zâmbetul lui era atât de şăgalnic, încât am ajuns în cele din urmă să zâmbesc şi eu.

N-am vrut să mai pierd timpul jucându-ne. Am izbucnit, întrebând ce se întâmpla cu mine. I-am explicat cât puteam mai bine fiecare detaliu al halucinațiilor mele nocturne. El a ascultat fără să mă întrerupă. Totuşi, nu şi-a putut păstra seriozitatea şi a început să rida de două ori, dar şi-a revenit imediat.

I-am cerut de două-trei ori să comenteze ce-i relatasem, dar el a dat doar din cap, ca şi cum totul ar fi fost de neînțeles şi pentru el.

Când mi-am terminat descrierea, el m-a privit şi a spus:

— Arăți groaznic. Poate ai nevoie să mergi în tufişuri.

A chicotit o clipă şi apoi a adăugat că ar trebui să-mi scot hainele să le întind, ca să se poată usca.

Soarele strălucea. Pe cer se aflau câțiva nori. Era o zi cu vânt răcoros.

Don Juan a plecat, spunându-mi că merge să caute nişte plante şi că eu, în timpul acesta, trebuia să-mi revin, să mănânc ceva şi să nu-l chem până când nu eram din nou calm şi în forță.

Hainele mele erau ude. M-am aşezat la soare să mă usuc. Am simțit că singurul mod de a mă linişti era să-mi scot carnețelul şi să scriu.

Am mâncat în timp ce lucram la notițe.

După două ore eram mult mai relaxat şi l-am strigat pe don Juan. Mi-a răspuns dintr-un loc care se găsea aproape de vârful muntelui. Mi-a spus să adun tigvele şi să mă duc la el. Când am ajuns acolo, l-am găsit stând pe o piatră netedă. A deschis o tigvă şi şi-a scos de acolo ceva de mâncare. Mi-a dat două bucăţi mari de carne.

Nu ştiam de unde să încep. Erau atâtea lucruri de care voiam să-l întreb. El părea conştient de starea mea şi a râs cu adevărată încântare.

— Cum te simţi? m-a întrebat el pe un ton poznaş.

N-am ştiut ce să spun. Eram încă tulburat.

Don Juan m-a îndemnat să mă aşez pe lespede. El a spus că piatra era un obiect al puterii şi că mă voi simţi regenerat după ce voi sta puţin pe ea.

— Stai jos, mi-a comandat el sec.

Nu zâmbea. Ochii lui erau pătrunzători. M-am aşezat automat.

Mi-a spus că nu mă purtam respectuos cu puterea, acționând cu posomorâre şi că trebuia să termin cu asta sau puterea se va întoarce împotriva noastră şi nu ne va lăsa niciodată să părăsim dealurile acelea pustii.

După un moment de pauză, m-a întrebat liniştit:

— Cum mai stai cu "visatul"?

I-am explicat cât de dificil devenise pentru mine să-mi comand să-mi văd mâinile în vis. La început, fusese relativ uşor, probabil datorită noutății conceptului. N-am avut nici o problemă să-mi amintesc faptul că trebuia să mă uit la mâini. Dar tulburarea trecuse şi timp de câteva nopți n-am putut s-o fac deloc.

— Trebuie să porți o bandă pe cap, a spus el. Obținerea unei benzi de cap este o manevră subtilă. Eu nu pot să ți-o dau, pentru că trebuie s-o faci chiar tu. Dar tu nu poți face una până când nu ai viziunea ei în "vis". Înțelegi ce vreau să spun? Banda de

cap trebuie făcută conform unei viziuni specifice. Şi trebuie să aibă o fâşie de-a curmezişul, care să se potrivească fix pe creştetul capului. Sau poate foarte bine să fie o şapcă fixă. "Visatul" e mai uşor când ai un obiect al puterii în creştetul capului. Ai putea purta pălărie sau chiar o glugă, precum călugării, când te culci, dar obiectele astea n-ar produce decât vise intense, nu "visat".

A rămas tăcut o clipă şi apoi a început să vorbească foarte repede, spunându-mi că viziunea benzii de cap putea să-mi apară nu numai în cursul "visatului", dar şi în stări de veghe ca rezultat al oricărui eveniment îndepărtat şi aparent fără nici o legătură ca, de exemplu, zborul păsărilor, mişcarea apei, a norilor şi altele.

— Un vânător al puterii urmăreşte totul, a continuat el. Şi totul îi spune câte un secret oarecare.

— Dar cum de poți fi sigur că lucrurile spun secrete? am întrebat eu.

Mă gândeam că ar putea avea vreo formulă anume cu ajutorul căreia putea să facă interpretări "corecte".

— Siguranța o poți obține doar dacă vei îndeplini toate instrucțiunile pe care ți le-am dat încă din prima zi în care ne-am văzut, a spus. Pentru a avea putere, trebuie să trăieşti cu putere.

A zâmbit binevoitor. Părea să-şi fi pierdut patima; mi-a dat chiar un uşor ghiont.

— Mănâncă din carnea puterii, m-a îndemnat el.

Am început să mestec nişte carne uscată şi în acel moment mi-am dat brusc seama că, probabil, carnea era cea care conținea vreo substanță psihotropă, şi că de aici mi-au apărut halucinațiile. O clipă, m-am simțit aproape lămurit. Dacă el pusese ceva în carne, mirajele erau perfect de înțeles. L-am rugat să-mi spună dacă era ceva în "carnea puterii".

El a râs, dar nu mi-a răspuns direct. Am

insistat, asigurându-l că nu eram supărat sau enervat, dar că trebuia să ştiu, astfel încât să-mi pot explica satisfăcător evenimentele care avuseseră loc în noaptea anterioară. L-am îndemnat, l-am linguşit şi, în final, l-am rugat să-mi spună adevărul.

— Eşti chiar țicnit, a spus el, dând din cap în semn de neîncredere. Ai o tendință insidioasă. Continui să încerci să explici totul în sensul dorit de tine. Nu există nimic în carne, cu excepția puterii. Puterea nu a fost pusă acolo de mine sau de alt om, ci de puterea însăşi. Este carnea uscată a unei căprioare, iar acea căprioară a fost un cadou pentru mine în acelaşi mod în care un anumit iepure ți-a fost făcut cadou ție cu puțină vreme în urmă. Nici tu, nici eu nu am pus ceva în iepurele acela. Nu ți-am cerut să usuci carnea iepurelui, pentru că asta ți-ar fi cerut mai multă putere decât ai. Totuşi, ți-am spus să mănânci carnea. Nu ai mâncat mult din ea, din cauza prostiei tale. Ceea ce ți s-a

întâmplat noaptea trecută n-a fost nici glumă, nici vreun renghi. Ai avut o întâlnire cu puterea. Ceața, întunericul, fulgerele, tunetul şi ploaia făceau parte toate dintr-o bătălie a puterii. Ai avut norocul prostului. Un luptător ar da orice pentru o astfel de bătălie.

Argumentul meu era că întregul eveniment nu fusese o bătălie a puterii, pentru că nu fusese real.

— Şi ce este real? a întrebat foarte calm, don Juan.

— Asta, ceea ce privim este real, am spus, indicând împrejurimile.

— Dar la fel a fost şi podul pe care l-ai văzut noaptea trecută, la fel au fost şi pădurea, şi tot restul.

— Dar dacă ele au fost reale, de ce nu sunt şi acum?

— Dar sunt. Dacă ai avea destulă putere, le-ai putea vedea iar. Chiar acum, nu poți face asta, deoarece crezi că te ajută foarte

mult dacă te îndoieşti şi te dondăneşti. Nu e aşa, prietene. Nu e. Sunt lumi după lumi, chiar aici, în fața noastră. Şi nu e nimic de râs în ele. Noaptea trecută, dacă nu te-aş fi prins de braț, ai fi trecut pe podul acela, indiferent dacă ai fi vrut sau nu. Şi mai devreme, a trebuit să te protejez de vântul care te căuta.

— Ce s-ar fi întâmplat dacă nu m-ai fi protejat?

— Deoarece nu ai destulă putere, vântul te-ar fi făcut să-ți pierzi drumul sau chiar te-ar fi ucis, împingându-te într-o prăpastie. Dar ceața a fost adevăratul lucru noaptea trecută, în ceață ți s-ar fi putut întâmpla două lucruri. Ai fi putut trece peste pod în partea cealaltă sau ai fi putut să cazi pradă morții tale. Oricum, ai fi depins de putere. Totuşi, un lucru a fost sigur. Dacă nu te-aş fi protejat, ar fi trebuit să treci podul, în pofida oricărui lucru. Asta este natura puterii. Aşa cum ți-am mai spus înainte, ea te comandă

şi totuşi se află sub comanda ta. De exemplu, noaptea trecută, puterea te-ar fi forțat să treci peste pod şi apoi ar fi fost la comanda ta pentru a te susține în drum. Te-am oprit pentru că ştiu că nu ai destulă putere şi nu cunoşti modul de a o folosi, iar fără putere podul s-ar fi prăbuşit.

— Ai văzut podul, don Juan?

— Nu. Am "văzut" doar puterea. Ar fi putut fi orice. Pentru tine, de data asta, puterea a fost un pod. Nu ştiu de ce un pod. Suntem creaturi misterioase.

— Ai văzut vreodată un pod în ceață, don Juan?

— Niciodată. Dar asta e pentru că nu sunt ca tine. Eu am văzut alte lucruri. Bătăliile mele cu puterea au fost foarte diferite de ale tale.

— Ce ai văzut, don Juan? Poți să-mi spui?

— În prima mea bătălie a puterii, mi-am văzut inamicii în ceață. Tu nu ai inamici. Nu-i urăşti pe oameni. Eu îi uram pe atunci. Mă

complăceam să-i urăsc pe oameni. Acum nu mai fac asta. Mi-am învins ura, dar pe atunci era cât pe-aci să mă distrugă. Bătălia ta a puterii, pe de altă parte, a fost curată. Nu te-a consumat. Te consumi singur acum cu propriile gânduri tembele şi cu îndoielile. Asta este modul tău de a te complace. Ceața a fost impecabilă cu tine. Ai o afinitate cu ea. Ea ți-a dat un pod surprinzător, iar acel pod va exista de acum încolo pentru tine în ceață. Ți se va dezvălui iar şi iar, până când va trebui să-l treci într-o zi. Îți recomand serios ca de azi încolo să nu mergi singur prin zone cețoase, până când nu vei şti ce faci. Puterea este ceva foarte ciudat. Pentru a o avea şi a o comanda, trebuie să ai o putere cu care să începi. Totuşi, este posibil să o aduni încetul cu încetul, până când vei avea destulă putere pentru a susține singur o bătălie a puterii.

— Ce este o bătălie a puterii?

— Ceea ce ți s-a întâmplat noaptea trecută a fost începutul unei bătălii a puterii. Scenele

pe care le-ai zărit sunt locul puterii, într-o zi o să aibă sens şi pentru tine; scenele acelea sunt foarte cu înțeles.

— Nu poți să-mi explici rostul lor, don Juan?

— Nu. Scenele acelea sunt cucerirea ta personală, pe care n-o poți împărți cu nimeni. Dar ceea ce s-a întâmplat noaptea trecută a fost doar începutul, o încăierare. Adevărata bătălie va avea loc atunci când vei traversa podul acela. Ce este pe partea cealaltă? Doar tu o să ştii asta. Şi numai tu vei şti ce se află la capătul potecii prin pădure. Dar toate astea s-ar putea să ți se întâmple sau nu. Pentru a călători pe acele poteci necunoscute şi pe acele poduri, trebuie să ai destulă putere personală.

— Ce se întâmplă dacă nu ai destulă putere personală?

— Moartea aşteaptă întotdeauna, iar când puterea luptătorului se termină, moartea îl atinge pur şi simplu. Astfel, a te aventura în

necunoscut fără putere este o prostie. Nu poți afla decât moartea.

Nu prea ascultam. Continuam să cochetez cu ideea că ceea ce îmi produsese halucinațiile fusese carnea uscată. Mă atrăgea ideea acestui gând.

— Nu te forța încercând să afli, a spus el, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Lumea e un mister. Ceea ce privim noi acum nu este totul. Există mult mai mult în lume, de fapt, atât de mult, încât este nesfârşit. Aşa că atunci când încerci să afli totul, tot ce faci de fapt nu este decât să-ți apropii lumea. Noi doi suntem aici, în lumea pe care tu o declari reală, pentru simplul motiv că o cunoaştem amândoi. Tu nu cunoşti lumea puterii, de aceea nu poți s-o transformi în ceva familiar.

— Ştii că nu-ți pot combate ideea, am spus. Dar mintea mea nici nu o poate accepta.

El a râs şi m-a atins uşor pe cap.

— Eşti cu adevărat un prost, a spus el. Dar nu-i nimic. Ştiu cât de dificil este să trăieşti

ca un luptător. Dacă mi-ai fi urmat toate instrucțiunile şi ai fi făcut tot ce te-am învățat, acum ai fi avut destulă putere pentru a trece peste podul acela. Destulă putere să "vezi" şi să "opreşti lumea".

— Dar de ce aş vrea putere, don Juan?

— Acum nu te poți gândi la un motiv. Totuşi, dacă ai aduna destulă putere, puterea însăşi ți-ar găsi un motiv destul de bun. Sună aiurea, nu-i aşa?

— Tu de ce ai vrut puterea, don Juan?

— Sunt ca tine. N-am vrut-o. Nu găseam nici un motiv pentru a o avea. Aveam toate îndoielile pe care le ai şi tu acum şi n-am urmat niciodată instrucțiunile date sau credeam că n-o fac; totuşi, în pofida stupidității mele am adunat destulă putere şi, într-o zi, puterea mea personală a făcut ca lumea să se prăbuşească.

— Dar de ce ai dori să "opreşti lumea"?

— Nimeni n-o doreşte, asta e problema. Doar că se întâmplă. Iar o dată ce ştii cum e

să "opreşti lumea", îți dai seama că există o rațiune pentru asta. Vezi, o parte din arta unui luptător constă în a face ca lumea să dispară pentru un motiv anume şi apoi s-o restabilească pentru a continua să trăiască.

I-am spus că probabil cel mai sigur mod de a mă ajuta, ar fi să-mi dea un exemplu de motiv concret pentru răzbunarea lumii.

El a rămas tăcut o vreme. Părea că se gândeşte la ce să-mi răspundă.

— Nu-ți pot spune asta, a zis. Îți trebuie prea multă putere ca să ştii asta. Într-o zi o să trăieşti ca un luptător, contrar voinței tale; atunci probabil că vei fi adunat destulă putere personală pentru a-ți răspunde şi singur la întrebare. Te-am învățat aproape tot ce are nevoie un luptător pentru a porni în lume, adunând singur putere. Totuşi, ştiu că tu nu poți face asta şi trebuie să fiu răbdător cu tine. Ştiu sigur că ai nevoie de o viață de luptă pentru a te afla în lumea puterii.

Don Juan a privit la munți şi la cer.

Soarele era deja în drum spre vest şi deasupra munților se formau rapid nori de ploaie. Nu ştiam cât e ora; uitasem să-mi întorc ceasul. L-am rugat să-mi spună el. A avut un nou atac de râs şi s-a rostogolit de pe lespede în tufişuri.

S-a ridicat şi şi-a întins brațele, căscând.

— E devreme, a spus. Trebuie să aşteptăm până când se adună ceața pe vârful muntelui şi apoi trebuie să stai singur în picioare pe lespedea asta şi să-i mulțumeşti cetii pentru favorurile ei. Las-o să vină şi să te învăluie. Voi fi pe aproape să te asist, dacă e nevoie.

Într-un fel, ideea de a sta singur în ceață mă înspăimânta. M-am simțit ridicol că reacționez într-o astfel de manieră irațională.

— Nu poți părăsi munții ăştia pustii fără să mulțumeşti, a spus el pe un ton ferm. Un luptător nu întoarce niciodată spatele puterii fără a mulțumi pentru favorurile primite.

El s-a întins pe spate, cu mâinile sub cap şi cu pălăria pe față.

— Cum ar trebui să aştept ceața? am întrebat. Ce ar trebui să fac?

— Scrie! a spus el de sub pălărie. Dar nu-ți închide ochii şi nu-i întoarce spatele.

Am încercat să scriu, dar nu m-am putut concentra. M-am ridicat şi m-am foit neliniştit în zonă. Don Juan şi-a ridicat pălăria şi m-a privit cu un soi de enervare.

— Stai jos! mi-a ordonat.

A spus că bătălia puterii încă nu se terminase şi că trebuia să îmi învăț spiritul să fie răbdător. Nimic din ceea ce făceam nu trebuia să-mi trădeze sentimentele, dacă nu voiam să rămân prins în munții aceia.

S-a aşezat în capul oaselor şi şi-a mişcat mâna într-un gest imperativ. A spus că trebuia să acționez ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic neobişnuit, pentru că locurile puterii, ca cel pe care ne aflam, aveau potențialul de a-i stoarce pe oamenii neliniştiți. Şi, astfel, se pot naşte nişte legături ciudate şi dăunătoare cu un anume

loc.

— Aceste legături îl pot ancora pe un om de un loc al puterii uneori pe viață, a spus el. Iar ăsta nu e un loc pentru tine. Nu l-ai găsit singur. Aşa că strânge-ți cureaua şi nu-ți pierde pantalonii.

Avertismentele lui au avut un efect de vrajă asupra mea. Am scris ore întregi fără nici o întrerupere.

Don Juan s-a culcat şi nu s-a trezit până când ceața coborând de pe vârful muntelui n-a ajuns la vreo sută de metri de noi. S-a ridicat şi a examinat împrejurimile. Am privit în jur fără să întorc spatele. Ceața invadase deja platourile, coborând din munți spre dreapta mea. Pe stânga mea peisajul era limpede; totuşi, vântul părea că vine din dreapta mea şi împingea ceața pe platouri, parcă să ne înconjoare.

Don Juan a şoptit că trebuia să rămân impasibil, stând în picioare unde eram, fără să închid ochii, şi că nu trebuia să mă întorc

până nu voi fi înconjurat complet de ceață; doar atunci era posibil să începem coborârea.

S-a ascuns la piciorul unor pietre, la câțiva paşi în spatele meu.

Tăcerea din munții aceia era ceva magnific şi, în acelaşi timp, înfricoşător. Vântul uşor care ducea ceața îmi dădea senzația că ea îmi sâsâie în urechi. Valuri mari de ceață au coborât panta ca nişte mormane solide de materie albă, care se rostogoleau peste mine. Am mirosit ceața. Era un amestec specific de miros pătrunzător şi înmiresmat. Şi apoi m-a învăluit.

Am avut impresia că ceața acționa asupra pleoapelor. Le simțeam grele şi îmi venea să închid ochii. Eram rece. Mă mânca gâtul şi îmi venea să tuşesc, dar nu îndrăzneam. Mi-am ridicat bărbia şi mi-am întărit gâtul ca să uşurez senzația de tuse, iar în timp ce priveam în sus, am avut senzația că puteam percepe grosimea bancului de ceață. Ca şi cum ochii mei i-ar fi putut evalua grosimea,

trecând prin ea. Ochii au început să mi se închidă şi nu mă puteam împotrivi dorinței de a adormi. Simțeam că sunt gata-gata să cad la pământ. În acel moment, don Juan a sărit, m-a apucat de brațe şi m-a scuturat. Şocul a fost suficient ca să-mi redea luciditatea.

Mi-a şoptit în ureche că trebuia să cobor dealul gonind cât puteam de repede. El va veni în urma mea, pentru că nu voia să fie zdrobit de pietrele pe care le-aş putea disloca în drumul meu. A spus că eu eram conducătorul, deoarece era bătălia mea cu puterea şi trebuia să fiu cu capul limpede şi să nu abandonez, pentru a ne ghida uşor de acolo.

— Asta este, a spus el cu voce tare. Dacă nu ai atitudinea unui luptător, s-ar putea să nu părăsim niciodată ceața.

Am ezitat o clipă. Nu eram sigur că puteam găsi drumul în jos prin munții aceia.

— Fugi, iepure, fugi! a urlat don Juan şi m-

a împins uşor pe pantă.

13. ULTIMA REZISTENȚĂ A LUPTĂTORULUI

Duminică, 28 ianuarie 1962

Pe la zece dimineața, don Juan a intrat în casă. Plecase în zori de zi. L-am salutat. A chicotit, a dat mâna cu mine într-un gest caraghios şi m-a salutat plin de ceremonie.

— O să mergem într-o mică excursie, a spus el. O să ne duci cu maşina într-un loc foarte special, în căutarea puterii.

A desfăcut două plase şi a pus în ele două tigve cu mâncare, le-a legat cu o sfoară subțire şi mi-a dat una mie.

Am condus lejer spre nord vreo şase sute cincizeci de kilometri, apoi am părăsit şoseaua Pan Americană şi am luat-o pe un drum cu pietriş spre vest. Ore în şir maşina părea să fie singura care rula pe drum. La un moment dat, am remarcat că nu mai vedeam prin parbriz. M-am forțat disperat să văd

ceva în jur, dar era prea întuneric şi parbrizul era acoperit cu insecte zdrobite şi cu praf.

I-am spus lui don Juan că trebuia să opresc şi să şterg parbrizul. El mi-a ordonat să continuu să conduc, chiar dacă trebuia să merg cu cinci kilometri pe oră, cu capul scos, ca să văd drumul. Mi-a spus că nu putem opri maşina până nu ajungeam la destinație.

La un moment dat, m-a pus să fac la dreapta. Era atât de întuneric şi atâta praf, încât nu mai ajutau nici farurile prea mult. Am ieşit de pe drum cu mare trepidație. Mi-era frică de marginile drumului, dar praful era întărit.

Am condus vreo sută de metri extrem de încet, ținând uşa deschisă, ca să văd ce e afară. În sfârşit, don Juan m-a pus să opresc. A spus că trebuia să parchez chiar în spatele unui bolovan imens, care o să ascundă maşina vederii.

Am coborât din maşină şi m-am plimbat în

jur, ghidat de faruri. Voiam să cercetez împrejurimile, pentru că nu ştiam unde mă aflam. Dar don Juan a stins farurile. El a spus cu voce tare că nu era timp de pierdut, că trebuia să încui maşina şi să pornim la drum.

Mi-a dat plasa cu tigve. Era atât de întuneric, încât m-am împiedicat şi era să le scap. Don Juan mi-a ordonat pe un ton moale şi ferm că trebuia să mă aşez până când ochii mi se obişnuiau cu întunericul. Dar problema nu erau ochii mei. Când coborâsem din maşină vedeam foarte bine. Ceea ce se schimbase era o nervozitate deosebită, care mă făcea să acţionez de parcă aş fi fost cu mintea aiurea. Interpretam totul greşit.

— Unde mergem? am întrebat.

— O să mergem în întuneric beznă, spre un loc special, a spus el.

— De ce?

— Ca să aflu sigur dacă eşti capabil sau

nu, să continui să vânezi puterea.

L-am întrebat dacă ceea ce îmi propunea el era un test şi, în eventualitatea că eşuam, dacă va mai vorbi cu mine şi dacă îmi va mai spune despre cunoaşterea lui.

A ascultat fără să mă întrerupă. A spus că ceea ce făceam nu era un test, că aşteptam o prevestire, iar dacă ea nu apărea, concluzia ar fi că nu voi reuşi să vânez puterea, caz în care voi fi liber de alte impuneri, liber să fiu cât de prost doream. A continuat apoi că indiferent ce se întâmpla, el era prietenul meu şi că va discuta întotdeauna cu mine.

Parcă presimțeam că voi eşua.

— Prevestirea n-o să apară, am spus în glumă. O ştiu. Am puțină putere.

El a râs şi m-a bătut uşor pe spate.

— Nu te îngrijora, a replicat el. Prevestirea va apărea. O ştiu. Am mai multă putere decât tine.

El şi-a găsit afirmația hilară. Şi-a lovit coapsele şi a izbucnit în râs.

Don Juan mi-a legat plasă pe spate şi a spus că trebuia să merg la un pas în spatele lui şi să-i calc pe cât posibil pe urme.

Mi-a şoptit pe un ton foarte teatral:

— Asta e o plimbare pentru putere, aşa că totul contează.

A spus că, dacă-i călcam pe urme, puterea pe care o răspândea el prin mers mi se va transmite mie.

M-am uitat la ceas: era unsprezece noaptea.

M-a pus, ca pe un soldat, în poziție de drepți. Apoi mi-a împins în față piciorul drept şi arătam ca şi cum tocmai făceam un pas înainte. Apoi s-a postat în fața mea în aceeaşi poziție şi a început să meargă, după ce a repetat instrucțiunile că trebuia să-mi potrivesc paşii perfect în urmele lăsate de el. Mi-a şoptit cu claritate că nu trebuia să mă gândesc la nimic altceva, decât să păşesc exact pe urmele sale; nu trebuia să mă uit nici înainte, nici într-o altă parte, ci la paşii

pe care-i făceam.

A început cu un pas foarte liniştit. N-am avut nici o problemă să-l urmăresc; mergeam pe un sol relativ tare. I-am menținut pasul vreo treizeci de metri şi urmându-l la perfecție; apoi am privit o clipă într-o parte, iar în clipa următoare am dat peste el.

A chicotit şi mi-a spus că nu i-am făcut nimic la gleznă când l-am călcat cu pantofii mei mari, dar dacă urma să mă tot împiedic, în zori unul din noi avea să fie şchiop. El a spus râzând, pe un ton foarte scăzut, dar cu o voce fermă, că nu intenționa să se rănească din cauza prostiei şi a lipsei mele de atenție şi că, dacă îl mai călcam o dată, va trebui să merg în picioarele goale.

— Nu pot să merg desculț, am spus cu o voce tare şi aspră.

Don Juan a râs şi mai tare şi a trebuit să aşteptăm până s-a oprit.

M-a asigurat iar că vorbea serios. Mergeam să atingem puterea şi totul trebuia să fie

perfect.

Ideea de a merge desculț prin deşert m-a speriat groaznic. Don Juan a glumit spunând că familia mea făcea parte dintre acelea în care oamenii nu se descălțau nici în pat. Bineînțeles, avea dreptate. Nu mersesem niciodată desculț, iar pentru mine a merge fără pantofi prin deşert ar fi însemnat sinucidere.

— Deşertul acesta musteşte de putere, mi-a şoptit don Juan în ureche. Nu e timp pentru timiditate.

Am început iar să mergem. Don Juan păstra un pas lejer. După o vreme, am remarcat că părăsisem terenul tare şi că mergeam pe nisip moale. Paşii lui don Juan se afundau şi lăsau urme adânci.

Am mers ore întregi, până când don Juan s-a oprit. Nu s-a oprit brusc, ci m-a anunțat dinainte, astfel încât să nu dau peste el. Terenul devenise iar tare şi se părea că urcam pe o pantă. Don Juan mi-a spus că,

dacă aveam nevoie să merg în tufişuri, trebuia s-o fac acum pentru că, din acel moment, aveam să mergem întins, fără nici o pauză. M-am uitat la ceas: era ora unu noaptea.

După o pauză de zece-cincisprezece minute, don Juan m-a aliniat iar şi am pornit din nou la drum. Avusese dreptate, era o încordare teribilă. Nu făcusem niciodată ceva care să necesite atâta concentrare. Pasul lui don Juan era atât de rapid şi tensiunea urmăririi lor se accentua atât de mult, încât la un moment dat nu mai simțeam că umblu. Nu-mi mai simțeam nici tălpile şi nici picioarele. Parcă mergeam prin aer şi o forță oarecare mă împingea. Concentrarea mea fusese atât de mare, încât nu am remarcat schimbarea treptată de lumină. Brusc, am devenit conştient că puteam să-l văd pe don Juan în fața mea. Îi puteam vedea picioarele şi urmele paşilor, în loc să-i ghicesc pe jumătate, aşa cum făcusem aproape toată

noaptea.

La un moment dat, el a sărit pe neaşteptate într-o parte şi inerția m-a dus încă vreo douăzeci de metri mai departe. Încetinindu-mi mersul, picioarele au început să-mi slăbească şi să tremure, până când am căzut la pământ.

Am privit la don Juan, care mă examina calm. El nu părea obosit. În schimb, eu de-abia îmi mai trăgeam răsuflarea şi eram ud de o transpirație rece.

Don Juan m-a întors în poziția de culcat, trăgându-mă de braț. El a spus că, dacă voiam să îmi recâştig forțele, trebuia să stau întins cu capul spre est. Încetul cu încetul, m-am relaxat şi mi-am odihnit corpul, care mă durea. În cele din urmă, am avut destulă energie să mă ridic. Am vrut să mă uit la ceas, dar el m-a oprit, punându-mi mâna pe încheietură. M-a întors foarte uşor spre est şi mi-a spus că nu aveam nevoie să mă zăpăcesc cu ornicul meu, că mă aflam într-

un timp magic şi că vom descoperi cu siguranță dacă eram sau nu capabil să urmăresc puterea.

Am privit în jur. Eram pe vârful unui deal înalt şi foarte mare. Am vrut să merg spre ceva care arăta ca o margine sau o crăpătură în piatră, dar don Juan a sărit şi m-a reținut.

Mi-a ordonat să stau pe locul pe care căzusem până când soarele va apărea din spatele unor piscuri muntoase apropiate.

A arătat spre est şi mi-a atras atenția spre un banc mare de nori de la orizont. El a spus că ar fi o prevestire bună dacă vântul ar sufla norii la timp pentru ca primele raze de soare să-mi atingă trupul pe vârful dealului.

Mi-a spus să stau liniştit cu piciorul drept în față, ca şi cum aş merge, şi să nu privesc direct la orizont, ci să mă uit fără să-mi fixez ochii pe ceva anume.

Picioarele mi-au amorțit şi mă dureau gambele. Era o poziție ucigătoare şi muşchii picioarelor mă dureau prea tare ca să mă mai

susțină. Am rezistat cât de mult am reuşit. Era gata să cad. Picioarele îmi tremurau incontrolabil, când don Juan a dat semnalul că mă pot opri. M-a ajutat să mă aşez.

Bancul de nori nu se mişcase şi nu am văzut soarele răsărind la orizont. Singurul comentariu al lui don Juan a fost:

— Ce păcat!

N-am vrut să-l întreb imediat care erau implicațiile imediate ale eşecului, dar, cunoscându-l pe don Juan, eram sigur că trebuia să urmeze ceea ce-i dictau prevestirile lui. Iar în dimineața aceea nu fusese nici o prevestire. Durerea din gambe se evaporase şi simțeam o undă de bunăstare. Am început să alerg pe loc, pentru a-mi decontracta muşchii. Don Juan mi-a spus foarte uşor să alerg pe un deal alăturat şi să strâng nişte frunze dintr-un anumit tufiş şi să-mi frec picioarele, pentru a-mi alina durerea.

De unde stăteam, puteam vedea foarte bine

un tufiş mare şi luxuriant. Frunzele păreau să fie foarte umede. Le mai folosisem şi înainte. Nu simțisem niciodată că m-au ajutat, dar don Juan a susținut întotdeauna că efectul plantelor cu adevărat prietene era atât de subtil, încât de-abia dacă era perceptibil; totuşi, ele produceau întotdeauna rezultatele aşteptate.

Am alergat până pe celălalt deal. Când am ajuns pe vârful lui, mi-am dat seama că efortul fusese prea mare pentru mine. Mi-a trebuit multă vreme ca să-mi recapăt suflul şi mă durea şi stomacul. M-am lăsat pe vine şi apoi m-am încovoiat puțin, până m-am simțit relaxat. Apoi m-am ridicat şi m-am întins să iau frunzele pe care mi le indicase don Juan. Dar n-am putut găsi tufişul. Am privit în jur. Eram sigur că mă găseam la locul potrivit, dar în jur nu era nimic care să semene, cât de cât, cu acea plantă. Totuşi, acela trebuia să fie locul pe care îl văzusem. Orice alt loc s-ar fi aflat în afara razei vizuale

a oricui ar fi stat în locul unde era don Juan.

Am renunțat să mai caut şi m-am întors pe celălalt deal. Don Juan a zâmbit binevoitor când i-am explicat greşeala mea.

— De ce spui că e o greşeală? a întrebat el.

— Evident că tufişul nu este acolo, am spus.

— Dar l-ai văzut, nu-i aşa?

— Credeam că l-am văzut.

— Ce vezi acum în locul lui?

— Nimic.

Nu era absolut nici o vegetație pe locul unde văzusem planta. Am încercat să-mi explic că ceea ce văzusem era iluzie optică, un fel de miraj. Fusesem cu adevărat extenuat şi din cauza asta putusem foarte uşor să văd ceva ce mă aşteptam să fie acolo, dar care nu era de fapt.

Don Juan a chicotit uşor şi m-a fixat o clipă cu privirea.

— Nu văd nici o greşeală, a spus el. Planta este acolo, pe vârful acela de deal.

A fost rândul meu să râd. Am cercetat atent toată zona. Nu se zărea nici o astfel de plantă, iar ceea ce văzusem era, atât cât îmi dădeam eu seama, o halucinație.

Don Juan a început să coboare dealul foarte calm şi mi-a făcut semn să-l urmez. Am urcat pe celălalt deal şi am stat exact acolo unde mi s-a părut că am văzut tufişul.

Am chicotit cu certitudinea faptului ca aveam dreptate. Don Juan a chicotit şi el.

— Du-te pe partea cealaltă a dealului, a spus don Juan. O să găseşti acolo planta.

Am susținut că cealaltă parte a dealului nu fusese în raza mea vizuală, că ar putea fi o plantă acolo, dar că asta nu însemna nimic.

Don Juan mi-a făcut semn cu o mişcare a capului să-l urmez. El a mers în jurul dealului, în loc să treacă direct peste coamă, şi s-a oprit teatral lângă un tufiş verde, fără să-l privească.

S-a întors şi m-a privit. Era o privire ciudat de pătrunzătoare.

— Trebuie să fie sute de astfel de plante pe aici, am spus.

Don Juan a coborât foarte liniştit pe partea cealaltă a dealului, iar eu pe urmele lui. Am căutat peste tot un tufiş similar, dar nu se vedea nici unul. Am făcut vreo patru sute de metri până să dăm peste o altă plantă. Fără să spună nici un cuvânt, don Juan m-a condus înapoi în vârful primului deal. Am stat acolo o clipă, apoi m-a dus într-o altă expediție după plantă, dar în direcție opusă. Am străbătut toată zona şi am găsit două tufişuri, la vreun kilometru şi jumătate. Acestea crescuseră împreună şi ieşeau în evidență ca o pată de verde intens, mai luxuriante decât toate celelalte tufişuri din împrejurimi.

Don Juan m-a privit cu o expresie serioasă. Nu ştiam ce să cred despre asta.

— Asta este o prevestire foarte ciudată, a spus el.

Ne-am întors la primul vârf de deal, făcând

un ocol mare, pentru a ne apropia dintr-o direcție nouă. El părea că vrea să ocolească pentru a-mi dovedi că sunt foarte puține astfel de plante prin împrejurimi. N-am găsit nici una în drumul nostru. Când am ajuns pe vârful unui deal, ne-am aşezat în tăcere totală. Don Juan şi-a dezlegat tigvele.

— O să te simți mai bine după ce o să mănânci, a spus.

Nu-şi putea ascunde încântarea. Avea un zâmbet radios în timp ce mă mângâia pe cap. Mă simțeam dezorientat. Noua turnură era tulburătoare, dar eram prea înfometat şi obosit ca să reflectez asupra ei.

După ce am mâncat, m-am simțit foarte adormit. Don Juan m-a îndemnat să folosesc tehnica privirii fără focalizarea ochilor, pentru a găsi un loc potrivit de somn, pe vârful dealului unde văzusem tufişul.

Am ales unul. El a cules resturile de pe suprafața respectivă şi a făcut cu ele un cerc de dimensiunea corpului meu. A tras foarte

uşor nişte ramuri din tufişuri şi a curățat cu ele zona cercului. Imita doar mişcările maturatului, nu atingea efectiv pământul cu ramurile. Apoi a înlăturat toate pietrele din interiorul cercului şi le-a pus în centrul lui; pe urmă le-a sortat meticulos pe mărimi în două grămezi egale la număr.

— Ce faci cu pietrele astea? l-am întrebat.

— Nu sunt pietre, a spus el. Sunt corzi. Ele vor ține suspendat locul tău.

A luat pietrele mai mici şi a marcat cu ele circumferința cercului. Le-a pus la distanțe egale şi a ancorat ferm în pământ fiecare piatră cu ajutorul unui băț, de parcă ar fi fost un zidar.

Nu m-a lăsat să intru în interiorul cercului, ci m-a pus să mă plimb în jurul lui şi să urmăresc ce face el. A socotit optsprezece pietre, mergând în sens invers acelor de ceasornic.

— Acum aleargă la poalele dealului şi aşteaptă, a spus. Eu o să vin la marginea lui

şi o să văd dacă te afli în punctul potrivit.

— Ce vrei să faci?

— O să-ți arunc fiecare dintre corzile astea, a spus, indicând spre grămada de pietre mai mari. Tu va trebui să le aşezi pe sol, în punctul pe care ți-l voi indica, la fel cum le-am pus eu pe celelalte.

Trebuie să fii extrem de atent. Când ai de-a face cu puterea, trebuie să fii perfect. Aici greşelile sunt mortale. Fiecare dintre astea este o coardă, o coardă care ne poate ucide dacă o lăsăm liberă; aşa că nu-ți poți permite să faci greşeli. Trebuie să-ți fixezi privirea pe punctul unde voi azvârli coarda. Dacă te laşi atras de ceva oarecare, coarda va deveni o piatră oarecare şi n-o să fii în stare să o departajezi de celelalte pietre din jur.

Am sugerat că ar fi mai uşor dacă aş căra una câte una "corzile" jos.

Don Juan a râs şi a clătinat din cap.

— Astea sunt corzi, a insistat el, şi trebuie să fie aruncate de mine şi trebuie să fie

culese de tine.

Mi-au trebuit ore întregi să îndeplinesc sarcina. Gradul de concentrare cerut era teribil. Don Juan îmi amintea de fiecare dată să fiu atent şi să-mi fixez privirea. El avea dreptate să facă asta. Să alegi o piatră anume, care venea rostogolindu-se pe deal, dislocând alte pietre în drum, era ceva într-adevăr înnebunitor.

Când am închis cercul în întregime şi am urcat pe deal, era gata să cad mort de oboseală. Don Juan a cules câteva ramuri mici şi a pardosit cercul cu ele. Mi-a dat nişte frunze şi mi-a spus să le pun în pantaloni, pe pielea zonei ombilicale. A adăugat că îmi vor ține cald şi că nu voi avea nevoie de pătură pentru a dormi. M-am rostogolit pe o parte în cerc. Ramurile formau un pat moale şi am adormit instantaneu.

Când m-am trezit, era spre seară. Era înnorat şi vânt. Norii de deasupra erau nori cumulus compacți, dar spre vest erau nori

cirus subțiri şi soarele strălucea pe ici-colo printre ei.

Somnul mă înviorase. Mă simțeam vioi şi fericit. Vântul nu mă deranja. Nu mi-era frig. Mi-am sprijinit capul pe brațe şi am privit în jur. Nu observasem înainte că dealul era destul de înalt. Vederea spre vest era impresionantă. Era o zonă vastă de dealuri mici şi apoi deşertul. Spre nord şi est se distingea un peisaj cu munți cafeniu-închis, iar spre sud se vedea o întindere nesfârşită de dealuri şi câmpii şi nişte munți albăstrui aflați la distanță.

M-am ridicat în capul oaselor. Don Juan nu se vedea nicăieri. Am avut o senzație bruscă de teamă. M-am gândit că poate m-a lăsat singur acolo, iar eu nu cunoşteam drumul înapoi spre maşina mea. M-am întins iar pe patul de ramuri şi, destul de ciudat, neliniştea mea s-a risipit. Am simțit iar un sentiment de linişte, o stare desăvârşită de bine. Era o senzație total nouă pentru mine;

gândurile mele parcă se opriseră. Eram fericit. Mă simțeam sănătos. Mă umplea o efervescență foarte liniştită. Dinspre vest bătea un vânt foarte uşor şi îmi mătura întregul corp, dar nu mi-era frig. Îl simțeam pe față şi pe la urechi, ca pe o undă blândă de apă caldă, care mă îmbăia şi apoi trecea şi mă cuprindea iar. Era o stare ciudată, care nu semăna cu nimic din viața mea ocupată şi dezlânată. Au început să-mi curgă lacrimile, nu de tristețe sau de autocompătimire, ci din cauza unei bucurii inexplicabile, inefabile.

Voiam să rămân în punctul acela pentru totdeauna şi aş fi făcut-o, dacă nu ar fi apărut don Juan să mă smulgă de pe loc.

— Te-ai odihnit destul, a spus el şi m-a ridicat.

M-a luat foarte calm într-o plimbare în jurul dealului. Ne-am plimbat în tăcere totală. El părea interesat să mă facă să observ peisajul din jurul nostru. Îmi indica norii, sau munții, cu câte o mişcare a ochilor

sau cu o mişcare a bărbiei.

Imaginea de seară era superbă. Îmi evoca senzații de disperare şi de venerație. Îmi amintea de scene din copilăria mea.

Ne-am suit pe cel mai înalt punct al dealului, un pisc vulcanic, şi ne-am aşezat confortabil cu spatele sprijinit de rocă, cu fața spre sud. Întinderea nesfârşită a câmpiei spre sud era cu adevărat magnifică.

— Fixează-ți toate astea în memorie, mi-a şoptit don Juan în ureche. Locul acesta este al tău. În dimineața asta ai "văzut", iar asta a fost o prevestire. Ai găsit punctul ăsta prin "vedere". Prevestirea a fost neaşteptată, dar s-a întâmplat. O să vânezi putere indiferent că-ți place sau nu. Nu este o decizie umană, nici a ta, nici a mea. Acum, la drept vorbind, vârful ăsta de deal este al tău, este locul tău preferat; tot ce se află în jur îți este dat în grijă. Trebuie să ai grijă de tot ce este aici, iar, la rândul lor, toate cele de aici vor avea grijă de tine.

L-am întrebat glumeț dacă totul era al meu. El a răspuns: "Da", pe un ton foarte serios. Am râs şi i-am spus că ceea ce făcea el îmi amintea de povestea cuceririi Lumii Noi de către spanioli, care au împărțit-o în numele regelui lor. Ei se urcau pe vârful unui munte şi îşi atribuiau tot ce puteau vedea într-o direcție anume.

— Asta este o idee bună, a spus el. O să-ți dau tot pământul pe care îl poți vedea, nu într-o singură direcție, ci tot ce se află în jurul tău.

S-a ridicat şi, cu mâna întinsă, întorcându-şi corpul, a descris un cerc complet.

— Tot pământul ăsta este al tău, a spus.

Am râs cu voce tare.

El a chicotit şi m-a întrebat:

— De ce nu? De ce nu-ți pot da terenul ăsta?

— Nu eşti proprietarul lui, am spus.

— Şi ce dacă? Spaniolii nu erau nici ei proprietari şi totuşi l-au împărțit şi l-au dat.

Aşa că de ce nu poți să-l iei şi tu în posesie în acelaşi mod?

L-am scrutat cu privirea, să văd dacă pot detecta starea lui adevărată din spatele zâmbetului. A avut o explozie de râs şi aproape că s-a rostogolit de pe piatră.

— Tot terenul ăsta, atât de mult cât poți vedea, este al tău, a continuat el, zâmbind încă. Nu să-l foloseşti, ci să ți-l aminteşti. Totuşi, vârful ăsta de deal este al tău pentru tot restul vieții tale. Eu ți-l dau ție, pentru că tu ți l-ai găsit singur. Este al tău. Acceptă-l!

Am râs, dar don Juan părea foarte serios. Cu excepția zâmbetului lui comic, el părea să creadă efectiv că îmi poate da acel vârf de deal.

— De ce nu? a întrebat el, de parcă mi-ar fi citit gândurile.

— Îl accept, am spus eu jumătate în glumă.

Zâmbetul lui a dispărut. Şi-a îngustat ochii, privindu-mă.

— Fiecare rocă, piatră şi tufiş de pe dealul

ăsta, în special de pe vârf, îți este încredințată, a spus. Fiecare vierme care trăieşte aici este prietenul tău. Le poți folosi şi ele te pot folosi.

Am rămas tăcuți câteva minute. Gândurile mele erau neobişnuit de rare. Simțeam vag că această schimbare bruscă a dispoziției mele îmi prevestea ceva, dar nu mi-era frică şi nici nu eram neliniştit. Doar că nu mai voiam să discut. Cuvintele îmi păreau cumva inexacte şi înțelesul lor dificil de prins. Nu simțisem niciodată aşa ceva în legătură cu vorbele şi, după ce mi-am dat seama de starea mea neobişnuită, m-am grăbit să încep să vorbesc.

— Dar ce pot face cu dealul ăsta, don Juan?

— Fixează-ți în memorie fiecare trăsătură a lui. Ăsta este locul unde vei veni în "vis". Ăsta este locul unde o să te întâlneşti cu puterile, unde îți vor fi dezvăluite într-o zi secrete. Tu vânezi putere şi ăsta este locul tău, locul din

care îți vei aduna resursele. Acum nu are sens pentru tine. Aşa că lasă-l să fie un pic de neînțeles deocamdată.

Am coborât de pe vârf şi el m-a condus la o depresiune în formă de cupă, aflată pe partea vestică a dealului. Acolo ne-am aşezat şi am mâncat.

Fără îndoială că se petrecea ceva indescriptibil de plăcut cu mine pe acel deal. Mâncarea, ca şi odihna, îmi produceau o senzație de ceva desăvârşit. Lumina soarelui de apus avea o strălucire bogată, aproape aurie, şi totul în jur părea îmbrăcat cu o nuanță aurie. Eram copleşit de observarea peisajului; nu voiam nici măcar să gândesc.

Don Juan mi-a vorbit aproape în şoaptă. Mi-a spus să remarc fiecare detaliu din împrejurimi, indiferent cât de mic era sau de lipsit de importanță. În special trăsăturile mai proeminente ale peisajului înspre vest. El a spus că trebuie să privesc la soare fără să-mi fixez privirea pe el, până când va dispărea

la orizont.

Ultimele minute de lumină, exact înainte ca soarele să atingă o pătură de nori joşi sau de ceață erau absolut magnifice. Parcă soarele ar fi inflamat pământul, îmbrățişându-l ca un rug. Am simțit pe față o senzație de incandescență.

— Ridică-te! a urlat don Juan, trăgându-mă în sus.

El a sărit de lângă mine şi m-a îndemnat cu o voce imperativă să alerg pe loc pe punctul pe care stăteam.

Pe măsură ce executam ceea ce-mi spusese el, am simțit cum tot corpul îmi era invadat de căldură. Era o căldură aurie. O simțeam în cerul gurii şi în "acoperişul" ochilor. Parcă partea superioară a capului meu ardea la foc liniştit, care radia o strălucire aurie.

Ceva din mine m-a făcut să alerg mai tare şi mai tare pe măsură ce soarele a început să dispară. La un moment dat, am simțit că sunt atât de uşor, încât mi-aş fi putut lua

zborul. Don Juan mi-a prins foarte ferm încheietura dreaptă. Senzația provocată de presiunea mâinii sale mi-a readus un simț al sobrietății şi al stăpânirii de sine. Am căzut la pământ, iar el s-a aşezat lângă mine.

După câteva minute de odihnă, el s-a ridicat, m-a bătut pe umăr şi mi-a făcut semn să-l urmez. Ne-am cățărat iar pe piscul de rocă vulcanică unde fusesem şi înainte. Roca ne proteja de vântul rece. Don Juan a spart tăcerea.

— A fost o prevestire excelentă, a spus. Cât de ciudat! S-a întâmplat la sfârşitul zilei. Noi doi suntem diferiți. Tu eşti mai mult o creatură a nopții. Eu prefer strălucirea tânără a dimineții. Sau, mai exact, strălucirea soarelui de dimineață mă caută; dar de tine se îndepărtează. Pe de altă parte, soarele de apus te-a îmbăiat. Flăcările sale te-au pârlit uşor, fără să te ardă. Cât de ciudat!

— De ce este ciudat?

— N-am văzut-o niciodată să se întâmple aşa. Prevestirea, când apare, trebuie să țină întotdeauna de domeniul soarelui tânăr.

— De ce este aşa, don Juan?

— Nu este timpul să discutăm despre asta, a spus el scurt. Cunoaşterea este putere. Îți trebuie multă vreme ca să aduni destulă putere, că să poți vorbi despre ea.

Am încercat să insist, dar el a schimbat brusc subiectul. M-a întrebat despre progresele mele realizate în materie de "visat".

Începusem să visez locuri specifice, ca, de exemplu, şcoala şi casele câtorva prieteni.

— Ai fost în locurile astea ziua sau noaptea? a întrebat el.

Visele mele corespundeau cu ora la care eram obişnuit să vizitez acele locuri — la şcoală ziua, iar la casele prietenilor mei, noaptea.

El a sugerat că trebuie să încerc să "visez" în timpul când dormeam ziua şi să aflu dacă puteam vizualiza locul ales, aşa cum se

întâmplă când "visez". Dacă "visam" noaptea, viziunile mele locale trebuiau să fie de noapte. El a spus că ceea ce îți apare în "vis" trebuie să corespundă cu timpul zilei la care are loc "visatul"; altfel, nu ai "visa", ci doar ai avea vise obişnuite.

— Pentru a te ajuta singur, trebuie să-ți alegi un obiect anume, care ține de locul unde trebuie să te duci şi apoi trebuie să-ți concentrezi atenția asupra lui, a continuat. De exemplu, aici, pe acest vârf de deal, ai acum un tufiş anume, pe care trebuie să-l observi, până când va avea un loc în memoria ta. Poți să te întorci aici în timp ce "visezi", pur şi simplu reamintindu-ți acel tufiş sau reamintindu-ți roca asta pe care stăm acum, sau orice altceva de aici. Este mai uşor să călătoreşti în "vis", când îți poți focaliza atenția pe un loc al puterii, ca acesta. Poate că şcoala unde te duci este un loc al puterii pentru tine. Foloseşte-l! Focalizează-ți atenția pe orice obiect de acolo şi apoi regăseşte-l în

"vis". De la acel obiect anume ales, te întorci la mâinile tale şi apoi la alt obiect şi tot aşa. Dar acum trebuie să-ți fixezi atenția pe tot ce există pe acest deal, pentru că este cel mai important loc din viața ta.

El m-a privit, parcă pentru a judeca efectul vorbelor sale.

— Acesta este locul unde o să mori, a spus el cu voce moale.

M-am agitat nervos, schimbându-mi pozițiile, iar el a zâmbit.

— Va trebui să vin pe acest deal de multe ori cu tine, a spus. Şi apoi va trebui să vii singur, până când vei fi saturat de el, până când dealul acesta se va infiltra în tine. O să-ți dai seama de timpul când vei fi plin de el. Dealul ăsta, aşa cum este acum, va fi atunci locul ultimului dans.

— Ce vrei să spui prin ultimul meu dans, don Juan?

— Acesta-i locul ultimei tale rezistențe, a spus. O să mori aici, indiferent unde eşti.

Fiecare luptător are un loc unde moare. Un loc predilect, care este plin de amintiri de neuitat, unde şi-au lăsat marca evenimente pline de putere, un loc unde el a fost martor, unde i-au fost dezvăluite secrete, un loc unde el şi-a adunat puterea personală. Un luptător are obligația să se întoarcă la acel loc de predilecție ori de câte ori atinge puterea, pentru a o aduna acolo. El se duce acolo ori în persoană, ori cu ajutorul "visatului". Iar în final, într-o zi când timpul lui pe pământ s-a terminat şi moartea lui l-a atins pe umărul stâng, spiritul lui, care este întotdeauna pregătit, zboară la locul lui de predilecție şi acolo luptătorul dansează în fața morții sale. Fiecare luptător are o formă specifică, o atitudine specifică a puterii, pe care o dezvoltă de-a lungul vieții. Este un fel de dans. O mişcare pe care o face sub influența puterii lui personale. Dacă un luptător pe moarte are puterea limitată, dansul lui este scurt; dacă puterea lui este mare, dansul lui

este magnific. Dar indiferent dacă puterea lui este mică sau magnifică, moartea trebuie să se oprească şi să urmărească ultima lui rezistență pe pământ. Moartea nu îl poate lua pe luptătorul care îşi reface truda de o viață pentru ultima dată, până când nu şi-a terminat dansul.

Cuvintele lui don Juan m-au făcut să tremur. Liniştea, asfințitul, scena magnifică, toate păreau să fie plasate acolo ca sprijin pentru imaginea ultimului dans de putere al luptătorului.

— Poți să mă înveți acel dans, în pofida faptului că nu sunt un luptător? am întrebat.

— Orice om care vânează putere trebuie să învețe acel dans, a spus el. Totuşi, nu te pot învăța acum. În curând s-ar putea să ai un adversar pe măsură şi atunci o să-ți arăt prima mişcare a puterii. Tu va trebui să adaugi celelalte mişcări, pe măsură ce înaintezi în viață. Fiecare mişcare nouă trebuie obținută în timpul unei lupte a

puterii. Aşa că, la drept vorbind, atitudinea şi înfăţişarea unui luptător oglindesc povestea vieţii sale, un dans care se lungeşte pe măsură ce puterea lui personală creşte.

— Moartea chiar se opreşte ca să vadă dansul unui luptător?

— Un luptător este doar un om. Un om umil. El nu poate schimba planurile morţii sale. Dar spiritul lui impecabil, care a adunat putere în urma unor uluitoare greutăţi, poate reţine sigur moartea o clipă, o clipă destul de lungă pentru a-l lăsa să se bucure pentru ultima dată de puterea personală. Putem spune că acesta este un gest pe care moartea îl are pentru cei care au un spirit impecabil.

Am simţit o nelinişte copleşitoare şi am vorbit pentru a o îndepărta. L-am întrebat dacă el cunoscuse luptători care au murit şi în ce mod le afectase moartea ultimul lor dans.

— Las-o baltă, a spus el sec. Moartea este ceva monumental. Înseamnă mai mult decât

nişte zvâcnituri din picioare şi rigiditatea corpului.

— Şi eu voi dansa în fața morții mele, don Juan?

— Bineînțeles! Tu vânezi puterea personală, deşi nu trăieşti deocamdată ca un luptător. Astăzi soarele ți-a dat o prevestire. Cea mai bună realizare în lupta ta de o viață va fi înfăptuită spre sfârşitul zilei. Evident că nu-ți place strălucirea tinerească a luminii de dimineață. Dar şansa ta este soarele de seară, galben şters, moale. Nu-ți place arşița, îți place strălucirea. Şi astfel, o să dansezi în fața morții tale aici, pe acest vârf de deal, la sfârşitul zilei. Şi ultimul tău dans va vorbi de lupta ta, de bătăliile pe care le-ai câştigat şi de cele pe care le-ai pierdut; o să exprime bucuriile şi uimirile tale în întâlnirile cu puterea personală. Dansul tău va spune despre secretele şi minunile pe care le-ai adunat. Iar moartea ta va sta acolo şi te va urmări. Soarele de seară va străluci pe tine,

fără să te ardă, aşa cum a făcut-o astăzi. Vântul va fi slab şi dulce şi vârful tău de deal va tremura. Când vei atinge sfârşitul dansului, o să priveşti soarele, pentru că n-o să-l mai vezi iar treaz sau în "vis" şi apoi moartea ta va indica spre sud. Spre nemărginit.

14. MERSUL PUTERII

Sâmbătă, 8 aprilie 1962

— Moartea este un personaj, don Juan? l-am întrebat pe don Juan, aşezându-mă pe verandă.

În privirea lui don Juan se desluşea un aer de uimire. Avea în mâini un sac cu alimente, pe care i-l adusesem. L-a pus atent jos şi s-a aşezat în fața mea. M-am simțit încurajat şi i-am explicat că voiam să ştiu dacă moartea este un personaj sau e ca o persoană, când urmăreşte ultimul dans al luptătorului.

— Care este diferența? a întrebat don Juan.

I-am spus că imaginea mă fascina şi voiam să ştiu cum ajunsese la ea. De unde ştia că era aşa.

— Este foarte simplu, a spus el. Un om al cunoaşterii ştie că moartea este ultimul martor, pentru că el "vede".

— Vrei să spui că ai fost şi tu martor la ultimul dans al unui luptător?

— Nu. Nu poți fi un astfel de martor. Doar moartea poate face asta. Dar mi-am "văzut" propria moarte urmărindu-mă şi i-am dansat ca şi cum aş fi murit. La sfârşitul dansului, moartea nu a indicat nici o direcție, iar locul meu de predilecție nu a tremurat spunându-mi la revedere. Aşa că timpul meu pe pământ nu era încă terminat şi nu am murit. Când toate astea au avut loc, eu aveam o putere limitată şi nu înțelegeam semnele propriei morți, de aceea credeam că mor.

— Era moartea ta ca o persoană?

— Eşti o pasăre caraghioasă. Crezi că o să înțelegi punând întrebări. Nu cred că o să reuşeşti, dar cine sunt eu ca s-o spun? Moartea nu este ca o persoană. Este mai degrabă ca o prezență. Dar tot atât de bine poți spune că ea nu este nimic şi totuşi este totul. Ai avea dreptate în ambele ipostaze, moartea este tot ceea ce doreşti. Eu sunt

obişnuit cu oamenii, aşa că, pentru mine, moartea este o persoană. De asemenea, sunt obişnuit cu misterele, aşa că, pentru mine, moartea are ochii cavernoşi. Eu pot privi în ei. Sunt ca două ferestre, şi totuşi, se mişcă, aşa cum se mişcă ochii. Şi astfel, pot spune că moartea cu ochii ei cavemoşi priveşte la un luptător, în timp ce el îşi execută ultimul dans.

— Dar este aşa doar pentru tine, don Juan, sau este la fel şi pentru alți luptători?

— Este la fel pentru fiecare luptător care are un dans al puterii şi totuşi nu este. Moartea este martor la ultimul dans al luptătorului, dar felul în care un luptător îşi vede moartea este o problemă personală. Ar putea fi orice — o pasăre, o persoană, un tufiş, o pietricică, un val de ceață sau o prezență necunoscută.

Imaginile lui don Juan despre moarte m-au tulburat. Nu puteam găsi cuvinte potrivite ca să-mi exprim întrebările şi mă bâlbâiam. El

m-a fixat cu privirea, zâmbind, şi m-a îndemnat să vorbesc.

L-am întrebat dacă maniera în care îşi vede moartea un luptător depindea de modul în care a fost crescut. Am folosit drept exemple indienii Yaqui şi Yuma. Ideea mea era că modul în care ți-ai percepe moartea este determinat de cultură.

— Nu contează cum ai fost crescut, a spus el. Ceea ce determină modul în care o faci este puterea personală. Un om este doar suma puterilor lui personale, iar acea sumă decide felul în care trăieşte şi moare acesta.

— Ce este puterea personală?

— Puterea personală este un sentiment, a spus el. Ceva care seamănă cu sentimentul de a fi norocos. Sau ai putea să o denumeşti o stare. Puterea personală este ceva ce acumulezi în pofida originii. Ți-am spus deja că un luptător este un vânător de putere şi că eu te învăț cum s-o vânezi şi cum s-o acumulezi. Dificultatea cu tine, care apare la

noi toți, este că trebuie să fii convins. Tu ai nevoie să crezi că puterea personală poate fi folosită şi că este posibil să o acumulezi, dar tu nu ai fost convins încă.

I-am spus că el îşi lămurise ideea şi că eu eram cât se poate de convins. A râs.

— Nu despre acest tip de convingere vorbesc, a spus.

M-a bătut uşor pe umăr de câteva ori şi a adăugat cu un chicotit:

— Ştii, nu am nevoie să mi se facă pe plac.

M-am simțit obligat să-l asigur că vorbeam serios.

— Nu mă îndoiesc, a spus el. Dar a fi convins înseamnă să acționezi singur. Îți va trebui un mare efort ca să faci asta. Mult mai mult decât ai făcut până acum. De-abia ai început.

A rămas tăcut o clipă. Fața lui a căpătat o expresie placidă.

— E curios modul în care îți aminteşti uneori de mine, a continuat el. Nici eu nu am

vrut s-o iau pe drumul unui luptător. Credeam că toată munca asta este inutilă şi, deoarece toţi urmează să murim, ce diferenţă ar fi s-o facem ca un luptător? Greşeam. Dar a trebuit s-o aflu singur. Ori de câte ori îţi dai seama că greşeşti şi că în mod sigur ar fi o mare diferenţă, poţi spune că eşti convins. Şi apoi poţi proceda şi de unul singur. Şi de unul singur ai putea deveni chiar şi un om al cunoaşterii.

L-am rugat să-mi explice ce înţelegea el prin om al cunoaşterii.

— Un om al cunoaşterii este un om care a urmat cu încredere greutăţile învăţăturii, a spus. Un om care, fără să se grăbească sau să ezite, a ajuns cât de departe a putut în descoperirea secretelor puterii personale.

El a discutat subiectul în treacăt şi apoi a abandonat acest subiect de conversaţie, spunând că eu trebuie să fiu interesat doar de ideea acumulării de putere personală.

— Asta este de neînţeles, am protestat. Nu

pot să-mi dau seama unde vrei să ajungi de fapt.

— Vânarea puterii este un eveniment special, a spus. La început trebuie să fie doar o idee, apoi trebuie stabilită pas cu pas şi apoi, bingo! Se întâmplă.

— Cum se întâmplă?

Don Juan s-a ridicat. A început să-şi întindă brațele şi să-şi arcuiască spatele ca o pisică. Ca de obicei, oasele lui au produs o serie de sunete trosnite.

— Să mergem, a spus. Ne aşteaptă o călătorie lungă.

— Dar sunt atât de multe lucruri despre care aş vrea să te întreb, am spus.

— O să mergem la un loc al puterii, a spus el, intrând în casă. De ce nu-ți păstrezi întrebările pentru când vom ajunge acolo? S-ar putea să avem ocazia să discutăm acolo.

Am crezut că vom merge cu maşina, aşa că m-am ridicat şi m-am dus la ea, dar don Juan m-a chemat din casă şi mi-a spus să

îmi iau plasa cu tigvele. El mă aştepta la marginea tufişurilor pustii din spatele casei.

— Trebuie să ne grăbim, a spus.

Am ajuns la pantele lejere ale părții de vest a munților Sierra Madre pe la trei după-amiaza. Fusese o zi călduroasă, dar spre seară vântul s-a răcit. Don Juan s-a aşezat pe o piatră şi mi-a făcut semn să-l imit.

— Ce-o să facem aici, de data asta, don Juan?

— Ştii foarte bine că ne aflăm aici ca să vânăm putere.

— Ştiu asta. Dar ce o să facem aici în mod special?

— Ştii că nu am nici cea mai mică idee.

— Vrei să spui că nu urmezi niciodată un plan?

— Vânarea puterii este o afacere foarte ciudată, a spus. Nu există nici un plan anterior. Asta este excitant în afacerea asta. Un luptător procedează totuşi ca şi cum ar avea un plan, pentru că el are încredere în

puterea lui personală. El ştie sigur că aceasta o să-l facă să se manifeste în cea mai potrivită manieră.

Am argumentat că afirmațiile lui erau întrucâtva contradictorii. Dacă un luptător are deja putere personală, atunci de ce o mai vânează?

Don Juan a ridicat sprâncenele şi a simulat un gest de dezgust.

— Tu eşti cel care vânează putere personală, a spus. Iar eu sunt luptătorul care deja o are. M-ai întrebat dacă am un plan şi eu am spus că am încredere în puterea mea personală, care mă va ghida, şi de aceea nu am nevoie de nici un plan.

Am rămas tăcuți o clipă, apoi el a început iar să meargă. Pantele erau foarte abrupte şi cățăratul pe ele era foarte dificil şi obositor pentru mine. Pe de altă parte, vitalitatea lui don Juan părea să fie fără sfârşit. El nu alerga şi nu se grăbea. Mersul lui era ferm şi neobosit. Am remarcat că nici măcar nu

transpira, chiar după ce am urcat o pantă enormă şi aproape verticală. Când am ajuns în vârful ei, don Juan era deja acolo, aşteptându-mă. Când m-am aşezat jos lângă el, am simțit că inima mea îmi bătea gata-gata să-mi sară din piept. M-am întins pe spate şi transpirația a erupt pur şi simplu prin porii pielii mele.

Don Juan a râs sănătos şi m-a rostogolit înainte şi înapoi o vreme. Mişcarea m-a ajutat să-mi regăsesc suflul.

I-am spus că eram pur şi simplu uluit de rezistența lui fizică.

— Am încercat să-ți atrag tot timpul atenția asupra acestui lucru, a spus el.

— Nu eşti deloc bătrân, don Juan!

— Bineînțeles că nu. Am tot încercat să te fac să observi astă.

— Cum o faci?

— Nu fac nimic. Corpul meu se simte perfect, asta-i tot. Mă tratez foarte bine, de aceea nu am nici un motiv să mă simt obosit

sau strâmtorat. Secretul constă nu în ceea ce îi faci corpului, ci în ceea ce nu-i faci.

Am aşteptat o explicație. El a părut conştient de incapacitatea mea de a înțelege. A zâmbit cunoscător şi s-a ridicat.

— Acesta este un loc al puterii, a spus. Găseşte pentru noi un loc de odihnă aici pe deal.

Am început să protestez. Voiam să-mi spună ce anume nu trebuia să-i fac corpului. El a făcut un gest imperativ.

— Termină cu prostiile, a spus el moale. De data asta acționează doar pentru o schimbare. Nu contează cât de mult îți trebuie să găseşti un loc potrivit de odihnă. Ar putea să-ți ia toată noaptea. Nu este important nici dacă găseşti punctul; problema importantă este să încerci să-l găseşti.

Mi-am pus deoparte notesul şi m-am ridicat. Don Juan mi-a reamintit, aşa cum făcuse de nenumărate ori când îmi ceruse să

găsesc un loc de odihnă, că trebuia să mă uit fără să-mi focalizez privirea pe un loc anume, închizându-mi ochii până când viziunea se estompează puțin.

Am început să mă plimb, "măturând" terenul cu ochii pe jumătate închişi. Don Juan mergea cu doi paşi în urma mea şi la un metru în dreapta.

Întâi am trecut în revistă periferia dealului. Intenția mea era să acopăr suprafața în spirală, până în centrul dealului. Dar, o dată ce am trecut de circumferința dealului, don Juan m-a oprit.

El a spus că lăsam preferința mea pentru rutină să-mi ia locul. El a adăugat, pe un ton sarcastic, că în mod sigur aveam de gând să acopăr metodic întreaga zonă, dar într-un mod atât de static, că nu voi fi în stare să percep locul potrivit. A mai spus că el ştia unde era locul acela, aşa că nu aveam nici o şansă de a încerca să improvizez ceva.

— Ce ar trebui să fac? am întrebat.

Don Juan m-a pus să mă aşez. Apoi a cules un tip de frunză de pe mai multe tufişuri şi mi le-a dat mie. Mi-a ordonat să mă întind pe spate, să-mi desfac cureaua şi să-mi pun frunzele pe pielea regiunii ombilicale. Mi-a supervizat mişcările şi mi-a indicat să presez cu amândouă mâinile frunzele pe corp. Apoi mi-a ordonat să închid ochii şi m-a avertizat că, dacă voiam ca rezultatele să fie perfecte, să nu slăbesc presiunea asupra frunzelor, să nu-mi deschid ochii sau să nu încerc să mă ridic atunci când îmi va pune el corpul într-o poziție a puterii.

M-a prins de subsuoara dreaptă şi m-a rotit. Aveam o dorință invincibilă să privesc printre gene, dar don Juan mi-a pus mâinile pe ochi. Mi-a ordonat să am grijă doar de senzația de căldură care va veni de la frunze.

Am stat nemişcat o clipă, apoi am început să simt o căldură ciudată emanând din frunze. Întâi am sesizat-o cu palmele, apoi

căldura s-a extins asupra abdomenului, iar în final, mi-a invadat efectiv tot corpul. În câteva minute, picioarele îmi ardeau cu o temperatură care îmi amintea de zilele când aveam febră mare.

I-am spus lui don Juan despre senzația neplăcută pe care o resimțeam şi dorința mea de a-mi scoate pantofii. El a zis că mă va ajuta să mă ridic în picioare, dar că nu trebuia să-mi deschid ochii până când nu-mi va spune el s-o fac şi că trebuia să continui să presez frunzele pe stomac, până când voi găsi punctul potrivit de odihnă.

Când am fost pe picioare, el mi-a şoptit în ureche să deschid ochii, spunând că trebuia să umblu fără nici un plan, lăsând puterea frunzelor să mă ghideze.

Am început să mă plimb fără nici o țintă. Căldura din corpul meu îmi dădea o senzație de disconfort. Credeam că am febră mare şi m-am cufundat în încercarea de a elucida metoda prin care a produs-o don Juan.

Don Juan mergea în spatele meu. A scos brusc un strigăt care aproape că m-a paralizat. Apoi mi-a explicat râzând că zgomotele bruşte sperie spiritele neplăcute. Mi-am îngustat ochii şi m-am plimbat înainte şi înapoi cam vreo jumătate de oră. În acest timp, febra neplăcută din corpul meu s-a transformat într-o căldură plăcută. Simțeam o senzație de uşurință, păşind în sus şi în jos pe deal. Totuşi, mă simțeam dezamăgit; mă aşteptam să detectez cumva un fel de fenomen vizual, dar nu s-a produs nici o schimbare de acest gen, nici o culoare neobişnuită sau sclipire, sau mase întunecate.

În cele din urmă, am obosit să-mi îngustez ochii şi i-am deschis. Stăteam în fața unei mici lespezi de gresie, care era unul dintre puținele locuri pietroase de pe deal; în rest era doar praf cu tufişuri mici, larg distanțate. Se părea că vegetația arsese cândva, iar cea nou crescută nu era încă matură. Dintr-un

motiv necunoscut, simțeam că lespedea era minunată. Am rămas în fața ei multă vreme, apoi m-am aşezat pur şi simplu.

— Bun! Bun! a spus don Juan şi m-a bătut pe spate.

Apoi mi-a spus să trag atent frunzele de sub haine şi să le pun pe piatră.

Imediat ce am luat frunzele de pe piele, m-am răcorit. Mi-am luat pulsul. Părea să fie normal.

Don Juan a râs şi mi-a spus "doctor Carlos" şi m-a întrebat dacă puteam să-i iau şi lui pulsul. A spus că ceea ce simțisem era puterea frunzelor şi că acea putere mă limpezise şi mă ajutase să-mi îndeplinesc sarcina.

Am declarat că nu făcusem nimic special şi că mă aşezasem pe locul acela pentru că găsisem culoarea gresiei foarte atrăgătoare.

Don Juan n-a spus nimic. Stătea în picioare la câțiva paşi de mine. A sărit brusc înapoi cu o agilitate incredibilă, a fugit,

sărind peste nişte tufişuri, spre o culme pietroasă, aflată la oarecare distanță.

— Care-i problema? am întrebat, alarmat.

— Urmăreşte direcția în care va sufla vântul frunzele tale, a spus. Numără-le repede. Vântul vine. Păstrează jumătate din ele şi pune-le înapoi pe buric.

Am numărat 20 de frunze. Am băgat 10 sub cămaşă şi apoi o pală puternică de vânt le-a împrăştiat pe celelalte 10 în direcția vestică. Văzând frunzele zburând, am avut un sentiment straniu că o entitate adevărată le împrăştia în masa amorfă de tufişuri verzi.

Don Juan s-a întors unde eram şi s-a aşezat lângă mine, în stânga, cu fața spre sud.

N-am scos nici un cuvânt multă vreme. Nu ştiam ce să spun. Eram extenuat. Voiam să închid ochii, dar nu îndrăzneam. Don Juan a observat, probabil, starea mea şi a spus că puteam să adorm. M-a sfătuit să-mi pun mâinile pe abdomen, peste frunze, şi să

încerc să simt că stau suspendat pe patul de "corzi" pe care mi-l făcuse la "locul meu de estimat". Am închis ochii şi m-a invadat amintirea păcii şi a plenitudinii pe care o simțisem când am adormit pe acel vârf de deal. Am vrut să-mi dau seama dacă puteam simți efectiv că sunt suspendat, dar am adormit.

M-am trezit exact înainte de apus. Somnul mă refăcuse şi mă înviorase. Don Juan adormise şi el. Şi-a deschis ochii în acelaşi timp cu mine. Era vânt, dar nu-mi era frig. Frunzele de pe stomacul meu acționaseră, se pare, ca un fel de cuptor, un încălzitor oarecare.

Am examinat împrejurimile. Locul pe care-l alesesem pentru odihnă era ca un mic bazin. Puteai să stai pe el ca pe o canapea lungă; era destul zid de piatră pentru a te sprijini cu spatele. Am constatat, de asemenea, că don Juan îmi adusese notesurile şi mi le pusese sub cap.

— Ai găsit locul bun, a spus el zâmbind. Şi întreaga operație a avut loc aşa cum ți-am spus eu că va fi. Puterea te-a ghidat aici, fără nici un plan din partea ta.

— Ce fel de frunze mi-ai dat? am întrebat.

Căldura care radiase de la frunze şi mă ținuse într-o stare atât de confortabilă, fără pături şi alte haine, era pentru mine un fenomen într-adevăr captivant.

— Erau doar nişte frunze, a spus don Juan.

— Vrei să spui că aş putea lua frunze din orice tufiş şi ar produce acelaşi efect asupra mea?

— Nu. Nu vreau să spun că tu singur ai putea face asta. Tu nu ai putere personală. Vreau să spun că orice fel de frunze te-ar ajuta, dacă persoana care ți le dă are putere personală. Ceea ce te-a ajutat astăzi a fost puterea, nu frunzele.

— Puterea ta, don Juan?

— Presupun că ai putea spune că a fost

puterea mea; deşi nu este chiar corect. Puterea nu aparține cuiva. Unii dintre noi o pot acumula şi apoi ea poate fi dată direct altcuiva. Vezi, cheia spre puterea acumulată este că poate fi folosită pentru a ajuta pe altcineva să adune putere.

L-am întrebat dacă puterea lui era limitată doar pentru a-i ajuta pe alții. Don Juan mi-a explicat răbdător că el îşi putea folosi puterea personală cum dorea, la tot ce voia el, dar dacă era vorba de a o da direct altei persoane, era inutil dacă acea persoană nu o folosea pentru propria căutare de putere personală.

— Tot ce face un om ține de puterea lui personală, a continuat don Juan. De aceea, pentru cineva care nu are deloc, faptele unui om puternic sunt într-adevăr incredibile, îți trebuie putere chiar şi pentru a concepe ce este puterea. Asta am încercat să-ți spun tot timpul. Dar ştiu că nu înțelegi, nu pentru că nu vrei, ci pentru că ai foarte puțină putere

personală.

— Ce ar trebui să fac, don Juan?

— Nimic. Continuă doar ca şi acum. Puterea va găsi un mod.

S-a ridicat şi a descris un cerc complet, fixându-şi privirea pe împrejurimi. Corpul lui se mişca în acelaşi timp cu ochii; efectul total era acela al unei jucării mecanice rigide care se rotea în jurul axei sale, într-o mişcare continuă şi neschimbată.

L-am privit cu gura deschisă. El şi-a ascuns un zâmbet, cunoscând surpriza mea.

— Astăzi o să vânezi puterea în întunericul zilei, a spus şi s-a aşezat.

— Poftim?

— La noapte o să te aventurezi pe dealurile acelea necunoscute, în întuneric ele nu sunt dealuri.

— Ce sunt?

— Sunt altceva. Ceva de negăsit pentru tine, deoarece nu le-ai simțit niciodată prezența.

— Ce vrei să spui, don Juan? Întotdeauna mă sperii cu vorbele tale enigmatice.

El a râs şi mi-a lovit uşor gamba.

— Lumea este un mister, a spus. Şi nu este doar aşa cum o crezi tu.

Păru că se gândeşte o clipă. Capul lui se clătină în sus şi în jos ritmic, apoi zâmbi şi adăugă:

— Ei bine, este şi cum o crezi tu, dar nu doar atât; este mult mai mult. Ai aflat de asta tot timpul şi poate că în noaptea asta o să mai afli o mică bucățică.

Tonul lui mi-a provocat un fior în corp.

— Ce ai de gând să faci? am întrebat.

— Nu plănuiesc nimic. Totul este decis de aceeaşi putere care ți-a permis să găseşti punctul ăsta.

Don Juan s-a ridicat şi a arătat spre ceva aflat în depărtare. Am presupus că voia să mă ridic şi să mă uit. Am încercat să sar în picioare, dar înainte s-o fac, don Juan m-a împins în jos cu mare forță.

— Nu te-am rugat să mă urmezi, a spus el pe un ton sever.

Apoi şi-a înmuiat tonul şi a adăugat:

— O să ai o noapte dificilă şi vei avea nevoie de toată puterea personală pe care o poți avea. Stai aici, unde eşti, şi păstrează-te pentru mai târziu.

A explicat că nu arăta nimic în mod special, ci se convingea doar că anumite lucruri erau acolo. M-a asigurat că totul era foarte bine şi a spus că trebuia să stau liniştit şi să-mi văd de treabă, pentru că aveam destul timp să scriu până când se va întuneca. Zâmbetul lui era contagios şi foarte relaxant.

— Dar ce o să facem, don Juan?

El a dat din cap dintr-o parte în alta, într-un gest exagerat de neîncredere.

— Scrie! mi-a comandat şi mi-a întors spatele.

Nu aveam nimic altceva de făcut. Am lucrat la notițe până când s-a întunecat şi nu mai

puteam să scriu.

Don Juan a rămas în aceeaşi poziție tot timpul cât am scris. Părea absorbit şi privea fix undeva în depărtare, spre vest. Dar imediat ce m-am oprit, s-a întors spre mine şi a spus pe un ton glumeț că singurele moduri de a mă reduce la tăcere erau să-mi dea ceva de mâncare sau să mă pună să scriu sau să mă culce.

A scos o legăturică din raniță şi a desfăcut-o ceremonios. Conținea bucăți de carne uscată. Mi-a dat o bucată, şi-a luat şi el una şi a început s-o mestece. M-a anunțat în treacăt că era hrană cu putere de care aveam amândoi nevoie acum. Eram prea înfometat ca să mă gândesc că în carne s-ar fi putut afla vreo substanță psihotropă. Am mâncat într-o tăcere absolută carnea şi până atunci se lăsase deja întunericul.

Don Juan s-a ridicat şi şi-a întins brațele şi spatele. El mi-a sugerat să fac la fel, spunându-mi că este un exercițiu bun să-ți

întinzi tot corpul după somn sau mersul sau statul în aceeaşi poziție.

I-am urmat sfatul şi câteva dintre frunzele păstrate sub cămaşă mi-au alunecat pe picioare. Mă întrebam dacă să le culeg, dar el mi-a spus să le las acolo, pentru că nu mai era nevoie de ele şi trebuia să le las să cadă singure.

Apoi don Juan a venit foarte aproape de mine şi mi-a şoptit la urechea dreaptă că trebuia să-l urmez la distanță foarte mică şi să imit tot ce făcea el. A spus că eram în siguranță pe locul în care mă aflam pentru că era situat la marginea nopții.

— Asta nu e noaptea, a şoptit el, bătând în piatra pe care stăteam. Noaptea este acolo.

A arătat spre întunericul din jurul nostru.

Apoi mi-a verificat plasa ca să vadă dacă cele patru tigve cu mâncare şi carnețelele mele erau asigurate şi a spus cu voce moale că un luptător trebuie să fie întotdeauna sigur că totul este în conformitate cu ordinea

firească a lucrurilor, nu pentru că el credea că va supraviețui sarcinii pe care o va aborda, ci pentru că asta făcea parte din purtarea lui impecabilă.

În loc să mă facă să mă simt relaxat, cuvintele lui mi-au creat o certitudine totală asupra faptului că sfârşitul meu se afla aproape. Îmi venea să plâng. Eram sigur că don Juan era conştient de efectul vorbelor sale.

— Ai încredere în puterea ta personală, mi-a spus el la ureche. Asta-i tot ce ai în această lume misterioasă.

El m-a tras uşor şi am pornit la drum. A luat conducerea, mergând la doi paşi în fața mea. L-am urmat cu ochii fixați pe sol. Nu prea îndrăzneam să privesc în jur, iar fixarea solului mă făcea să mă simt ciudat de calm; aproape că mă fascina.

După o scurtă plimbare, don Juan s-a oprit. Mi-a şoptit că întunericul absolut era aproape şi că el va merge în fața mea, dar îmi

va semnaliza poziția lui imitând țipătul unei anumite bufnițe mici. Mi-a reamintit că sunetul respectiv, pe care-l ştiam, era tăios la început şi apoi scădea în intensitate, devenind la fel de atenuat ca țipătul unei bufnițe adevărate. M-a avertizat să fiu conştient de pericolul de moarte pe care-l ascundeau alte țipete de bufniță care nu aveau timbrul acesta.

În momentul în care don Juan termina cu instrucțiunile sale, pe mine mă cuprinsese deja panica. L-am prins de braț şi nu-i mai dădeam drumul. Mi-au trebuit vreo două sau trei minute ca să mă calmez destul pentru a-mi putea articula cuvintele. Un spasm nervos îmi afecta stomacul şi abdomenul şi mă împiedica să vorbesc coerent.

M-a îndemnat cu o voce calmă şi blândă să-mi păstrez calmul, pentru că întunericul era ca vântul, o entitate necunoscută, liberă, care mă putea înşela dacă nu eram atent. Iar eu trebuia să fiu perfect liniştit pentru că

urma să am de-a face cu ea.

— Trebuie să laşi ca puterea ta personală să se unească întru totul cu puterea nopții, mi-a şoptit el în ureche.

A spus că o să o ia înaintea mea, ceea ce mi-a declanşat un alt atac de frică irațională.

— Asta e o nebunie, am protestat.

Don Juan nu s-a supărat şi nici nu s-a arătat nerăbdător. A râs liniştit şi mi-a spus ceva la ureche, dar n-am înțeles.

— Ce ai spus? am întrebat tare, cu dinții clănțănind.

Don Juan şi-a pus mâna pe gură şi mi-a şoptit că un luptător acționează ca şi cum ar şti ce face, când, de fapt, el habar n-are. A repetat de trei-patru ori această declarație, de parcă ar fi vrut să o țin minte. A spus:

— Un luptător este invulnerabil când are încredere în puterea lui personală, indiferent cât de mică sau de mare este.

După o scurtă aşteptare m-a întrebat dacă mă aflam într-o condiție bună. Am dat din

cap afirmativ şi el mi-a dispărut din vedere aproape fără nici un sunet.

Am încercat să privesc în jur. Se părea că eram într-o zonă cu vegetație masivă. Tot ce puteam distinge era masa întunecată ă tufişurilor sau poate a unor copaci nu prea înalți. Mi-am concentrat atenția pe sunete, dar nu se auzea nimic. Fâşâitul vântului acoperea orice alt zgomot, cu excepția unor țipete pătrunzătoare şi sporadice de bufnițe mari şi ciripitul păsărilor.

Am aşteptat o vreme cu atenția încordată. Şi apoi s-a auzit țipătul aspru şi prelung al unei bufnițe mici. N-am avut nici un dubiu că era don Juan. Venea dintr-un loc din spatele meu.

M-am întors şi am pornit-o în direcția aceea. Mă mişcăm încet, pentru că mă simțeam stânjenit peste măsură de întuneric.

Am mers probabil vreo zece minute. Brusc, o masă întunecată a sărit în fața mea. Am urlat şi am căzut în fund. Urechile au

început să-mi țiuie. Frica era atât de mare, încât mi-a tăiat respirația. A trebuit să-mi deschid gura ca să respir.

— Ridică-te, mi-a spus uşor don Juan. N-am vrut să te sperii. Am venit doar să te întâlnesc.

El a spus că urmărise modul meu stângaci de a merge şi că, atunci când mă mişcăm în întuneric, arătam ca o bătrână înțepenită încercând să meargă în vârful degetelor prin bălți de noroi. A găsit imaginea foarte comică şi a izbucnit în râs.

Apoi a început să-mi arate un mod special de deplasare în întuneric, un mod pe care el îl denumea "mersul puterii". S-a încovoiat în fața mea şi m-a pus să-mi plimb mâinile peste spatele şi genunchii lui, pentru a-mi da seama de poziția corpului său. Trunchiul lui don Juan era uşor înclinat în față, dar şira spinării era dreaptă. Genunchii erau, de asemenea, uşor îndoiți.

A făcut uşor câțiva paşi în fața mea, astfel

încât să observ că îşi ridica genunchii aproape până la piept de fiecare dată când făcea un pas. Apoi a luat-o la fugă şi a dispărut din vedere, dar s-a şi întors într-o clipă. Nu puteam concepe cum putea să alerge în acel întuneric beznă.

— Mersul puterii foloseşte pentru a alerga noaptea, mi-a şoptit în ureche.

M-a îndemnat să încerc şi eu. I-am spus că eram sigur că o să-mi rup picioarele într-o gaură sau într-o piatră. Don Juan mi-a spus foarte calm că "mersul puterii" este absolut sigur.

Am protestat că singurul mod în care îi puteam înțelege acțiunile era să presupun că el cunoştea perfect dealurile acelea şi astfel putea evita căderile.

Don Juan mi-a luat capul în mâini şi mi-a şoptit hotărât:

— Asta este noaptea! Şi este putere!

Apoi mi-a dat drumul şi a adăugat cu voce moale că noaptea lumea este total diferită şi

că abilitatea lui de-a alerga în întuneric nu avea nimic de-a face cu cunoaşterea acelor dealuri. Cheia secretului era să-ți laşi puterea să zburde liber, astfel încât să poată intra în legătura cu puterea nopții, iar o dată ce puterea lua comanda, nu mai era nici un pericol. A adăugat pe un ton foarte serios că, dacă mă îndoiam de cuvintele sale, trebuia să analizez o clipă ce se întâmpla. Pentru un om de vârsta lui, a alerga la ora aceea pe dealurile astea ar fi însemnat o sinucidere curată dacă puterea nopții nu l-ar fi ghidat.

— Priveşte! a spus şi a dispărut în întuneric într-un uşor pas alergător şi, apoi, s-a întors.

Modul în care se mişca trupul lui era atât de extraordinar, încât nu-mi venea să cred ceea ce vedeam. Proceda ca la un fel de jogging. Maniera în care îşi ridica picioarele îmi amintea de un alergător în timpul exercițiilor de încălzire.

Apoi mi-a spus să-l urmez. Am făcut-o cu

cea mai mare constrângere şi stângăcie. Am încercat să privesc unde pun piciorul cu o grijă extremă, dar era imposibil să calculez distanța. Don Juan s-a întors şi a alergat pe lângă mine. Mi-a şoptit că trebuia să mă las în voia puterii nopții şi că trebuia să am încredere în puțina putere personală pe care o aveam, altfel nu voi fi în stare niciodată să mă mişc liber. Mi-a mai explicat şi că întunericul mă stânjenea doar pentru că mă bazam pe vederea mea în tot ceea ce făceam, deoarece nu ştiam că un alt mod de a mă mişca era să las puterea să mă ghideze.

Am încercat de nenumărate ori fără succes. Pur şi simplu, nu puteam să mă lansez. Frica de a-mi lovi picioarele era copleşitoare. Don Juan mi-a ordonat să continui să mă mişc pe acelaşi loc şi să încerc să simt că pot folosi efectiv "mersul puterii".

Apoi el a spus că o va lua înainte şi că eu trebuia să aştept strigătul lui de bufniță. A dispărut în întuneric înainte să pot spune

ceva. Am alergat pe loc şi am închis ochii din când în când, cu trunchiul şi genunchii îndoiți, aproape vreo oră. Încetul cu încetul, tensiunea a început să cedeze, până când am devenit destul de degajat. Apoi am auzit strigătul lui don Juan.

Am alergat cinci sau şase paşi în direcția din care am auzit strigătul, încercând să mă abandonez, aşa cum sugerase don Juan. Dar când am dat peste un tufiş, mi-a revenit imediat sentimentul de nesiguranță.

Don Juan mă aştepta şi mi-a corectat poziția. El a insistat că întâi trebuia să-mi îndoi degetele în palmă, întinzând degetul mare şi arătătorul de la fiecare mână. Apoi a spus că, în opinia lui, mă complăceam doar în sentimentele mele de nepotrivire, deoarece ştiam deja că nu puteam vedea destul de bine, indiferent de cât de întuneric era, dacă nu priveam direct ceva anume, ci continuam doar să cercetez solul chiar în fața mea. "Mersul puterii" era similar cu găsirea unui

loc de odihnă. Amândouă presupuneau un sentiment de abandon şi de încredere. "Mersul puterii" îți cerea să te uiți la solul din fața ta, deoarece chiar şi o aruncătură de privire în lateral determina o alterare a fluxului mişcării. Înclinarea trunchiului în față este necesară pentru a permite micşorarea câmpului vizual, iar motivul ridicării genunchilor până la piept este că paşii trebuie să fie foarte scurți şi siguri. El m-a avertizat că, la început, voi cădea de multe ori, dar m-a asigurat că, o dată cu practica, voi putea alerga la fel de lin şi de sigur cum mergeam ziua în amiaza mare. Ore întregi am încercat să-i imit mişcările şi să obțin starea recomandată de el. El alerga pe loc cu mine foarte răbdător sau pleca într-un mic periplu şi se întorcea, astfel încât să-i pot urmări mişcările. Chiar m-a şi împins şi m-a pus să fac câțiva paşi.

Apoi a plecat şi m-a strigat cu o serie de strigăte de bufniță. Mă mişcam cu un grad

neaşteptat de încredere, într-un fel inexplicabil. După câte ştiam, nu făcusem nimic care să justifice acest sentiment, dar corpul meu părea că ştie lucruri fără să se gândească la ele. De exemplu, nu puteam vedea cu adevărat pietrele neregulate din drumul meu, dar corpul reuşea întotdeauna să calce pe lângă ele, nu pe adâncituri, cu excepția câtorva situații când mi-am pierdut echilibrul pentru că fusesem distrat. Gradul de concentrare necesar pentru a păstra privirea în sfera zonei aflate direct în față trebuia să fie total. Aşa cum mă avertizase don Juan, orice deviere uşoară în lateral sau prea departe în față strica fluxul mersului.

L-am localizat pe don Juan după o cercetare îndelungată. Stătea lângă nişte forme întunecate ce păreau să fie copaci. A venit spre mine şi a spus că o făceam foarte bine, dar că era timpul să plecăm, pentru că îşi folosise prea mult fluieratul şi era sigur că de acum putea fi imitat şi de ceilalți.

Am fost de acord că era timpul să ne oprim. Eram aproape extenuat de încercările mele. M-am simțit intrigat şi l-am întrebat cine îi putea imita strigătul.

— Puterile, aliații, spiritele, cine ştie? a spus el în şoaptă.

A explicat că acele "entități ale nopții" produc, de obicei, sunete foarte melodioase, dar că nu reuşesc să reproducă asprimea țipetelor umane sau ale ciripitului păsărilor. El m-a avertizat să mă opresc întotdeauna când aud un astfel de sunet şi să țin minte tot ce mi-a spus el, pentru că voi avea nevoie să identific perfect lucrul acesta. A continuat pe un ton convingător că reuşisem să-mi fac o idee foarte clară despre cum era "mersul puterii" şi că pentru a-l realiza mai aveam nevoie doar de un uşor îndemn pe care-l puteam obține cu altă ocazie, când ne vom aventura în noapte. M-a bătut pe umăr şi m-a anunțat că era gata de plecare.

— Hai s-o întindem de aici, a spus şi a

început să alerge.

— Stai! Stai! am țipat disperat. Hai să mergem normal.

Don Juan s-a oprit şi şi-a scos pălăria.

— Drace! a spus cu un ton perplex. Ne aflăm la strâmtoare. Ştii că în întuneric nu pot merge, ci doar să alerg. Dacă merg, o să-mi rup picioarele.

Am avut sentimentul că zâmbea când a spus asta, deşi nu-i puteam vedea fața.

A adăugat pe un ton confidențial că era prea bătrân ca să meargă şi că atât cât învățasem din "mersul puterii" în noaptea aceea trebuia încercat cu acea ocazie.

— Dacă nu folosim "mersul puterii", vom fi secerați ca iarba, mi-a şoptit în ureche.

— De cine?

— Există lucruri în noapte care acționează asupra oamenilor, a şoptit el pe un ton care mi-a produs fiori în corp.

A continuat spunându-mi că nu era important să țin pasul cu el, pentru că el va

repeta semnalele, în serie de patru la rând, astfel încât să-l pot urmări.

I-am propus să rămânem acolo până în zori şi apoi să plecăm. Mi-a replicat teatral că dacă am sta acolo ar fi sinucidere curată; iar dacă am scăpa vii, noaptea ne-ar fi sleit atât de mult puterea personală, încât n-am putea rezista şi am deveni victimele primului capriciu al zilei.

— Hai să nu mai pierdem timpul, a spus el cu o notă de grabă în glas. Să plecăm de aici.

M-a asigurat iar că va încerca să meargă cât de încet putea. Instrucțiunile lui finale au fost că nu trebuia să scot nici un sunet, nici măcar un suspin, indiferent de ce se va întâmpla. Mi-a arătat direcția generală în care urma să mergem şi a început să alerge într-un ritm încet. L-am urmat, dar oricât de încet se mişca, nu puteam ține ritmul cu el şi a dispărut curând în întuneric.

După ce am rămas singur, mi-am dat seama că ajunsesem la un ritm destul de

rapid, fără să-mi dau seama. Iar asta a fost ca un şoc pentru mine. Am încercat să țin pasul acela mult timp şi apoi am auzit strigătele lui don Juan puțin în dreapta mea. A fluierat de patru ori în serie.

După puțină vreme, am auzit iar strigătul lui de bufniță, de data asta departe, în dreapta mea. Pentru a-l urma, a trebuit să fac o întoarcere de patruzeci şi cinci de grade. Am început să mă mişc în noua direcție, aşteptând ca celelalte trei strigăte din succesiune să-mi dea o orientare mai bună.

Am auzit un fluierat nou, care îl plasa pe don Juan aproape în direcția în care pornisem. M-am oprit să ascult. Am auzit un sunet foarte ascuțit la mică distanță. Ceva în genul a două pietre lovite una de alta. M-am forțat să ascult şi am detectat o serie de zgomote uşoare, ca două pietre lovite uşor una de alta. A urmat un alt strigăt de bufniță şi apoi am înțeles ce voia don Juan să spună. Era în el ceva cu adevărat melodios. Era în

mod clar mai lung şi chiar mai atenuat decât cel adevărat de bufniță.

Am simțit o senzație ciudată de frică. Stomacul mi s-a contractat ca şi cum ceva m-ar fi tras de mijloc. M-am întors şi am început să alerg pe jumătate în direcția opusă.

Am auzit în depărtare un strigăt slab de bufniță. A urmat o succesiune rapidă de încă trei. Erau ale lui don Juan. Am alergat într-acolo. Simțeam că trebuia să fi fost la vreo patru sute cincizeci de metri şi dacă voi păstra pasul meu, voi fi în curând complet singur pe dealurile acelea. Nu puteam înțelege de ce don Juan alerga înainte, când ar fi putut să alerge în jurul meu, dacă avea nevoie să țină pasul acela.

Am remarcat că părea că se mişcă ceva în stânga mea. Aproape că-l puteam vedea la extremitatea periferică a câmpului meu vizual. Era gata să intru în panică, dar mi-a trecut prin cap un gând liniştitor. Nu puteam

vedea în întuneric. Am vrut să privesc fix în direcția aceea, dar mi-era frică să nu-mi pierd echilibrul.

Un alt strigăt de bufniță m-a smuls din gânduri. Venea din stânga mea. Nu l-am urmat, pentru că era fără îndoială cel mai dulce şi cel mai melodios strigăt pe care-l auzisem vreodată. Totuşi, nu m-a înspăimântat. Era ceva foarte atrăgător în el sau poate obsedant, sau chiar trist.

Apoi, prin fața mea a trecut o masă întunecată foarte agilă, dinspre stânga spre dreapta. Bruschețea mişcărilor m-a făcut să privesc în față, mi-am pierdut echilibrul şi m-am lovit zdravăn de nişte tufişuri. Am căzut pe o parte şi apoi am auzit strigătul melodios la câțiva paşi în stânga mea. M-am ridicat, dar înainte să pornesc mai departe, a urmat un alt strigăt, mai imperativ şi mai captivant decât primul. Parcă ar fi fost ceva care ar fi meritat să mă opresc ca să-l ascult. Strigătul de bufniță era atât de prelung şi de dulce,

încât mi-a alungat temerile. M-aş fi oprit efectiv, dacă nu aş fi auzit exact în acel moment cele patru strigăte aspre ale lui don Juan. Păreau să fie mai aproape. Am sărit şi am luat-o în direcția aceea.

După o clipă, în întunericul din stânga mea am observat o anumită sclipire ca o undă. Nu era chiar o viziune, ci mai degrabă o senzație şi totuşi eram aproape sigur că îl percepeam cu ochii. Se mişca mai repede decât mine şi a trecut iar din stânga în dreapta mea, făcându-mă să-mi pierd echilibrul. De data asta nu am căzut şi, destul de ciudat, lucrul acesta m-a înfuriat. M-am supărat brusc şi certitudinea senzațiilor mele m-a aruncat într-o panică adevărată. Am încercat să accelerez pasul. Am vrut să strig şi eu, ca răspuns, lui don Juan, ca să ştie unde sunt, dar n-am îndrăznit să-i încalc instrucțiunile.

În acel moment, mi-a atras atenția un lucru înfiorător. În stânga mea, era ceva ca un animal, care aproape mă atingea. Frica

m-a sufocat. Eram atât de îngrozit, încât, în timp ce mă mişcăm prin întuneric cât de repede puteam, mi se golise capul de orice gând. Frica mea părea să se fi transformat într-o senzație fizică ce nu avea nimic de-a face cu gândurile mele. Am găsit că starea asta era foarte neobişnuită. În cursul vieții mele, frica mi se instalase întotdeauna pe o matrice intelectuală şi fusese generată de situații sociale amenințătoare sau de oameni care aveau față de mine atitudini periculoase. Totuşi, de data asta, frica mea era o adevărată noutate. Venea dintr-o parte necunoscută a lumii şi mă lovea într-o parte necunoscută a eului meu.

Am auzit un strigăt de bufniță foarte aproape şi uşor la stânga. N-am putut prinde detaliile tonului, dar părea să fie al lui don Juan. Nu era melodios. Am încetinit. A urmat alt strigăt în care se regăsea asprimea fluieratului lui don Juan, aşa că m-am mişcat mai repede. Al treilea strigăt a venit de

la o distanță foarte mică. Puteam distinge o masă întunecată de roci sau de copaci. Am auzit un alt strigăt de bufniță şi m-am gândit că don Juan mă aştepta, pentru că am ajuns în afara zonei periculoase. Eram aproape la marginea zonei întunecate, când al cincilea strigăt de bufniță m-a făcut să îngheț pe loc. M-am forțat să văd în zona întunecată din față, dar un zgomot de fâşâit din stânga mea m-a determinat să mă întorc, tocmai la timp ca să observ un obiect negru, mai negru decât împrejurimile, rostogolindu-se, sau alunecând lângă mine. Am suspinat şi am sărit într-o parte. Am auzit un zgomot plescăit, parcă cineva ar fi plescăit din buze şi apoi, din zona mai întunecată, a apărut o masă foarte mare şi întunecată. Era pătrată, ca o uşă, de vreo doi, trei-patru metri.

Bruschețea apariției m-a făcut să țip. Pentru o clipă, frica mea a fost totală, dar o clipă mai târziu m-am regăsit privind înfricoşător de calm la forma aceea.

Atât cât îmi dădeam seama, reacțiile mele erau o altă noutate absolută pentru mine. O anumită parte din mine părea să mă atragă spre zona întunecată, cu o insistență stranie, în timp ce o altă parte din mine opunea rezistență. Într-un fel, aş fi vrut să fiu sigur, în schimb cealaltă parte a mea ar fi vrut să fug de acolo mâncând nori.

De-abia am auzit strigătele de bufniță ale lui don Juan. Păreau să fie foarte aproape şi păreau să fie frenetice; erau mai lungi şi mai aspre, ca şi cum ar fi fluierat chiar în drum spre mine.

Brusc, se pare că mi-am recâştigat controlul şi am devenit capabil să mă întorc, şi, pentru o clipă, am fost chiar în stare să alerg exact aşa cum dorea don Juan.

— Don Juan! am țipat când l-am găsit.

El şi-a pus mâna la gură şi mi-a făcut semn să-l urmez şi am alergat amândoi într-un pas foarte confortabil, până când am ajuns la lespedea de gresie de unde

pornisem.

Am stat pe lespede cam o oră într-o tăcere absolută, până în zori. Apoi am mâncat din tigve. Don Juan a spus că trebuia să rămânem pe lespede până la prânz şi că nu trebuia să dormim deloc, ci vom discuta ca şi cum totul ar fi fost în ordine.

M-a rugat să-i relatez în detaliu tot ce mi s-a întâmplat din momentul în care mă părăsise. Când am terminat descrierea, el a stat tăcut multă vreme. Părea cufundat în gânduri.

— Nu arată prea bine, a spus el în final. Ceea ce ți s-a întâmplat astă-noapte a fost foarte serios, atât de serios încât nu te vei mai putea aventura singur în noapte. De acum încolo, entitățile nopții nu te vor mai lăsa singur.

— Ce mi s-a întâmplat noaptea trecută, don Juan?

— Ai dat peste nişte entități care există în lume şi care acționează asupra oamenilor. Tu

nu ştii nimic despre ele, pentru că nu le-ai întâlnit niciodată. Probabil că ar fi mai nimerit să le spunem entitățile munților; ele nu aparțin cu adevărat nopții. Le spun entități ale nopții, pentru că pot fi percepute cu mai mare uşurință în întuneric. Ele sunt aici, în jurul nostru, tot timpul. Totuşi, ziua este mai dificil să le percepem, pur şi simplu pentru că lumea ne este familiară, iar ceea ce este familiar are prioritate. Pe de altă parte, în întuneric, totul este la fel de ciudat şi foarte puține lucruri au precedent, aşa că suntem mai susceptibili la aceste entități noaptea.

— Dar sunt reale, don Juan?

— Bineînțeles! Sunt atât de reale, încât de obicei omoară oamenii, în special pe cei care se aventurează în pustietate şi nu au putere personală.

— Dacă ştiai că sunt atât de periculoase, de ce m-ai lăsat singur acolo?

— Există un singur mod de a învăța, iar

acesta este să intri în horă. Doar să vorbeşti despre putere este inutil. Dacă vrei să ştii ce este puterea şi dacă vrei s-o acumulezi, trebuie să faci totul singur. Drumul cunoaşterii şi al puterii este foarte dificil şi foarte lung. Poate ai observat că nu te-am lăsat să te aventurezi singur în întuneric până noaptea trecută. Nu aveai destulă putere ca să faci asta. Acum ai destulă ca să duci o luptă bună, dar nu destulă ca să stai singur în întuneric.

— Ce mi s-ar întâmpla dacă aş face-o?

— Ai muri. Entitățile nopții te-ar zdrobi ca pe un gândac.

— Asta înseamnă că nu mai pot petrece o noapte singur?

— Poți petrece noaptea singur în patul tău, dar nu în munți.

— Dar pe câmpie?

— Este vorba doar de pustietăți, de locuri lipsite de oameni, în special pustietățile din munți. Deoarece sălaşurile entităților nopții

sunt stâncile şi fisurile, de acum încolo nu vei mai putea merge singur în munți decât dacă vei acumula destulă putere personală.

— Dar cum pot acumula putere personală?

— O faci trăind în modul în care ți-am recomandat. Încetul cu încetul, îți vei închide toate punctele de slăbiciune. Nu trebuie să te preocupe modalitatea, pentru că puterea găseşte întotdeauna o cale. Priveşte-mă pe mine. Când am început să învăț comportamentul luptătorului, n-am ştiut că acumulam putere. Exact ca şi tine, credeam că nu fac nimic special, dar nu era aşa. Puterea are particularitatea de a nu se lăsa remarcată atunci când s-a acumulat.

L-am întrebat cum ajunsese la concluzia că era periculos pentru mine să stau singur în întuneric.

— Entitățile nopții s-au mişcat pe partea ta stângă, a spus. Ele încercau să se amestece cu moartea ta. În special uşa pe care ai văzut-o. Ştii, era o deschidere şi te-ar fi atras

până când ai fi fost obligat s-o treci. Şi asta ar fi fost sfârşitul tău.

Am menționat, cât de delicat puteam, că mi se părea ciudat că întotdeauna se întâmplau lucruri deosebite când era şi el în jur şi că totul arăta de parcă el însuşi ar fi urzit toate evenimentele. Atunci când am fost singur în întunericul din sălbăticie, totul fusese perfect normal şi fără evenimente. Nu simțisem niciodată umbre sau zgomote ciudate. De fapt, nu fusesem niciodată înspăimântat de nimic.

Don Juan a chicotit uşor şi a spus că totul era o dovadă că el avea destulă putere personală pentru a chema în ajutorul lui mii de lucruri.

Aveam sentimentul că, probabil, îmi ascundea faptul că îşi chemase efectiv nişte ajutoare.

Don Juan părea că mi-a citit gândurile şi a râs cu voce tare.

— Nu te mai complica aşa, căutând

explicații, a spus. Pur şi simplu nu înțelegi lucrurile pentru că nu ai încă destulă putere personală. Totuşi, ai mai multă putere decât inițial, aşa că au început să ți se întâmple tot felul de lucruri. Ai avut deja o întâlnire puternică şi cu ceața, şi cu fulgerul. Nu este important să realizezi ce ți s-a întâmplat în noaptea aceea. Ceea ce este important este că ai acumulat amintirea ei. Podul şi celelalte pe care le-ai văzut în noaptea aceea se vor repeta într-o zi, când o să ai destulă putere personală.

— În ce scop s-ar repeta toate astea, don Juan?

— Nu ştiu, nu sunt în locul tău. Doar tu poți răspunde la asta. Suntem cu toții diferiți. De asta a trebuit să te las singur noaptea trecută, deşi ştiam că acest lucru reprezenta un pericol de moarte pentru tine; trebuia să te testezi singur în fața acelor entități. Motivul pentru care am ales strigătul de bufniță a fost pentru că bufnițele sunt

mesagerii entităților. Imitarea strigătului de bufniță le scoate din ascunziş. Ele au devenit periculoase pentru tine, nu pentru că au o răutate firească, ci pentru că tu nu erai perfect. Există ceva în tine care seamănă foarte mult cu o draperie şi eu ştiu ce este. Nu faci decât să-mi cânți în strună. Ai făcut pe placul tuturor până acum, şi asta bineînțeles că te plasează automat deasupra oricui şi oricărui lucru. Dar tu ştii foarte bine că nu poate fi aşa. Eşti doar un om şi viața ta este prea scurtă pentru a putea cuprinde toate minunățiile acestei lumi extraordinare. De aceea, procedeul tău de a cânta în strună seamănă cu un înveliş; te reduce la o dimensiunea meschină.

Am vrut să protestez. Don Juan mă încolțise, aşa cum o mai făcuse de multe ori înainte. M-am enervat pentru o clipă. Dar, aşa cum se întâmplase şi alteori, scrisul m-a deconectat destul ca să rămân impasibil.

— Cred că am un leac pentru asta, a

continuat don Juan după o lungă pauză. Chiar şi tu ai fi de acord cu mine, dacă ți-ai putea aminti ce ai făcut noaptea trecută. Ai alergat la fel de repede ca orice vrăjitor, doar când oponentul tău a devenit insuportabil. Amândoi ştim asta şi eu cred că ți-ai găsit deja un oponent pe măsură.

— Ce ai de gând să faci, don Juan?

Nu mi-a răspuns. S-a ridicat şi şi-a întins tot corpul. Părea că îşi contractează fiecare muşchi. Mi-a ordonat să fac la fel.

— Trebuie să-ți întinzi corpul de multe ori în timpul zilei, a spus. Cu cât mai mult, cu atât mai bine, dar numai după o perioadă lungă de muncă sau de odihnă.

— Ce fel de oponent ai de gând să-mi găseşti? am întrebat.

— Din nefericire, semenii noştri, oamenii, sunt oponenții noştri pe măsură, a spus. Alte entități nu au putere de voință şi trebuie să te duci să le întâlneşti şi să le momeşti. Semenii noştri, oamenii, dimpotrivă, sunt

neobosiți. Am discutat destul de mult, a spus don Juan brusc şi s-a întors spre mine. Înainte să plecăm, trebuie să mai faci un lucru, cel mai încurcat dintre toate. O să-ți spun acum ceva, pentru a-ți limpezi mintea referitor la motivul pentru care suntem aici. Motivul pentru care continui să vii să mă vezi este foarte simplu; de fiecare dată când ai venit să mă vezi, corpul tău a învățat anumite lucruri, chiar împotriva dorinței tale. Şi ai ajuns acum să simți că, pentru a afla şi mai multe, corpul tău are nevoie să se întoarcă. Cu alte cuvinte, chiar dacă tu nu te gândeşti la asta niciodată, corpul tău ştie că o să moară. Aşa că i-am spus corpului tău că o să mor şi, înainte să o fac, aş vrea să-i arăt corpului tău anumite lucruri, lucruri pe care tu nu le poți da corpului tău. De exemplu, corpul tău are nevoie de frică. Îi place. Corpul tău are nevoie de întuneric şi de vânt. Corpul tău cunoaşte acum mersul puterii şi abia aşteaptă să-l încerce. Corpul tău are nevoie

de putere personală şi e nerăbdător să o aibă. Deci, să spunem că, de câte ori corpul tău se întoarce să mă vadă, o face pentru că îi sunt prieten.

Don Juan a rămas tăcut foarte multă vreme. Părea că se luptă cu propriile gânduri.

— Ți-am spus că secretul unui corp puternic se află nu în ceea ce îi faci, ci în ceea ce nu-i faci, a spus el în final. Acum a sosit timpul să nu faci ceea ce faci de obicei. Stai aici până plecăm şi practică "non-acțiunea".

— Nu te înțeleg, don Juan.

El şi-a pus mâinile pe notițele mele şi mi le-a luat. A închis atent paginile notesului, le-a asigurat cu elasticul lui şi apoi le-a aruncat ca pe un disc, departe în tufişuri.

Am fost şocat şi am început să protestez, dar el a pus mâna pe gura mea arătând spre un tufiş mare şi mi-a spus să-mi fixez atenția nu pe frunze, ci pe umbra frunzelor. A spus că alergarea în întuneric nu trebuie să se

petreacă sub imboldul fricii, ci poate fi o reacție naturală a unui corp triumfător care ştie cum să reacționeze în sensul de "non-acțiune". El mi-a repetat în şoaptă, de mai multe ori, la urechea dreaptă că "a nu face ceea ce ştiam cum să fac" era cheia spre putere. În cazul în care mă uitam la un copac, ceea ce ştiam să fac era să-mi focalizez imediat privirea pe frunziş. Umbrele frunzelor sau spațiile dintre frunze nu m-ar atrage niciodată. Ultimele lui indicații au fost să încep să-mi focalizez privirea pe umbrele frunzelor de pe o singură ramură şi apoi, după caz, să mă extind asupra întregului copac şi să nu-mi las ochii să se întoarcă la frunze, pentru că, primul pas deliberat spre acumularea puterii personale era să las corpul să practice "non-acțiunea".

Poate că din cauza oboselii sau din cauza suprasolicitării nervoase, m-am scufundat în umbrele frunzelor atât de mult, încât atunci când don Juan s-a ridicat, aproape că am

reuşit să grupez masele întunecate ale umbrelor la fel de eficient cum grupez în mod normal frunzişul. Efectul total a fost uluitor. I-am spus lui don Juan că mi-ar plăcea să stau mai mult. El a râs şi m-a bătut pe pălărie.

— Ți-am spus, a zis el. Corpului îi plac lucruri de genul ăsta.

Apoi a spus că trebuia să las ca puterea pe care o acumulasem să mă ghideze prin tufişuri, spre notesul meu. M-a împins uşor în tufişuri. M-am plimbat fără țintă o clipă, apoi am dat peste el. M-am gândit că trebuie să fi reținut inconştient direcția în care îl aruncase don Juan. A explicat evenimentul, spunând că m-am dus direct la notes, pentru că ore întregi corpul meu fusese scufundat în "non-acțiune".

15. NON-ACŢIUNEA

Miercuri, 11 aprilie 1962

După ce ne-am întors la casa lui, don Juan mi-a recomandat să lucrez la notițele mele, ca şi cum nu mi s-ar fi întâmplat nimic şi să nu menționez sau să fiu preocupat de evenimentele percepute.

După o zi de odihnă, el a anunțat că trebuia să părăsim zona pentru câteva zile, întrucât era bine să aşternem distanță între noi şi "entitățile" acelea. El a spus că mă afectaseră adânc, deşi încă nu le simțeam efectul, deoarece corpul meu nu era destul de sensibil. Totuşi, în scurtă vreme, m-aş îmbolnăvi grav dacă nu m-aş duce la "locul meu de predilecție" pentru a fi curățat şi refăcut.

Am plecat înainte de răsărit şi am mers cu maşina spre nord, iar după un drum extenuant şi un marş rapid, am ajuns la

dealul acela spre seară.

Don Juan a acoperit cu ramuri mici şi frunze locul unde dormisem, aşa cum mai făcuse înainte. Apoi mi-a dat o mână de frunze să le pun pe pielea abdomenului şi mi-a spus să mă întind şi să mă odihnesc. Pentru el a fixat un alt loc, aflat puțin la stânga mea, cam la un metru şi jumătate de capul meu, şi s-a întins şi el.

În câteva minute, am început să simt o căldură minunată şi un sentiment de bunăstare. Era o senzație de confort fizic, ca şi cum ai fi suspendat în aer. Puteam fi total de acord cu don Juan că "patul de corzi" era cel care mă ținea suspendat în aer. Am comentat despre calitatea incredibilă a experienței mele senzoriale. Don Juan a spus pe un ton normal că "patul" era făcut pentru acest motiv.

— Nu pot crede că este posibil! am exclamat.

Don Juan a luat afirmația mea în sensul

cel mai strict posibil şi m-a cicălit. A spus că era sătul de interpretările mele de pe poziția unei ființe extrem de importante, căreia trebuie să i se dea nenumărate dovezi că lumea este necunoscută şi minunată.

Am încercat să-i explic că o exclamație retorică nu are semnificație. El a replicat că, dacă ar fi aşa, aş fi putut face altă afirmație. Părea că s-a supărat serios pe mine. M-am ridicat pe jumătate şi am început să-mi cer scuze, dar el a râs şi, imitându-mi maniera de a vorbi, a sugerat o serie de exclamații retorice hilare pe care le-aş mai fi putut folosi în locul celeilalte. Am ajuns să râd de absurditatea premeditată a unora dintre propunerile sale.

A chicotit şi mi-a reamintit pe un ton moale că trebuia să mă las pradă senzației de zbor.

Sentimentul liniştitor de pace şi de plenitudine pe care l-am simțit în acel loc misterios mi-a readus nişte emoții adânc închise în mine. Am început să discut despre

viața mea. M-am confesat că nu respectasem şi nu plăcusem niciodată pe nimeni, nici chiar pe mine însumi, şi că mă simțisem întotdeauna rău în mod inerent şi, de aceea, atitudinea mea față de ceilalți fusese învăluită de o anumită îndrăzneală şi bravadă.

— Adevărat, a spus don Juan. Nu te placi deloc.

A chicotit şi mi-a spus că "văzuse" asta în timp ce vorbeam. Recomandarea lui era să nu-mi mai pară rău pentru ceea ce făcusem, pentru că a izola acțiunile cuiva ca fiind rele sau urâte însemna să plasezi prea multă importanță nedorită asupra sinelui.

M-am mişcat nervos şi patul de frunze a scos un sunet foşnit. Don Juan a spus că, dacă voiam să mă odihnesc, nu trebuia să las frunzele să se simtă agitate şi că trebuia să-l imit şi să stau nemişcat. A adăugat că în "vederea" lui trecuse peste una dintre stările mele. S-a concentrat o clipă, părând că ar

căuta un cuvânt potrivit şi a spus că starea respectivă era o închipuire a minții mele în care cădeam mereu. A descris-o ca pe un fel de uşă-capcană care se deschidea pe neaşteptate şi mă înghițea.

L-am rugat să fie mai explicit. Mi-a replicat că este imposibil să vorbeşti mai corect despre "vedere".

Înainte să pot spune altceva, el mi-a spus să mă relaxez, dar să nu adorm şi să fiu în stare de conştientă atât cât puteam. A spus că "patul de corzi" era făcut exclusiv pentru a permite unui luptător să ajungă la o anumită stare de pace şi bunăstare.

Don Juan a declarat pe un ton teatral că bunăstarea era o condiție pe care trebuie s-o întreții, o condiție care trebuie să-ți devină familiară, pentru a o căuta.

— Tu nu ştii ce este bunăstarea, pentru că nu ai simțit-o niciodată, a spus.

N-am fost de acord cu el. Dar el a continuat să argumenteze că bunăstarea este

o realizare şi că trebuie căutată deliberat. A spus că singurul lucru la care mă pricepeam era un sentiment al dezorientării, al confuziei şi al asteniei.

A râs batjocoritor şi m-a asigurat că pentru a mă face să mă simt nefericit a trebuit să lucrez într-o manieră foarte intensă şi că era absurd că nu-mi dădusem niciodată seama că puteam lucra în aceeaşi manieră pentru a mă face complet şi puternic.

— Trucul constă în ceea ce accentuezi, a spus el. Noi suntem cei care ne facem ori mizerabili, ori puternici. Cantitatea de muncă depusă este aceeaşi.

Am închis ochii şi m-am relaxat iar şi am început să simt că plutesc; pentru scurtă vreme, parcă mă mişcăm efectiv prin spațiu, ca o frunză. Deşi era extrem de plăcut, sentimentul mi-a reamintit cumva de vremurile când mi se făcea rău şi amețeam, şi aveam o senzație de vârtej. Când mă gândeam că poate am mâncat ceva alterat.

L-am auzit pe don Juan vorbindu-mi, dar n-am prea făcut efortul să-l ascult. Încercam să fac un inventar mintal al tuturor lucrurilor pe care le mâncasem în ziua aceea, dar nu puteam fi atras de subiect. Părea că nu contează.

— Urmăreşte modul în care se schimbă lumina soarelui, a spus.

Vocea lui era clară. M-am gândit că era ca apa, fluidă şi caldă.

Cerul era complet eliberat de nori spre vest şi lumina soarelui era spectaculoasă. Poate faptul că don Juan îmi dădea indicații făcea ca lumina gălbuie a soarelui de după-amiază să fie cu adevărat magnifică.

— Lasă să te îmbăieze strălucirea aceea, a spus don Juan. Înainte ca soarele să apună astăzi, trebuie să fii perfect calm şi refăcut, pentru că mâine sau poimâine o să înveți "non-acțiunea"[4].

---

[4] *Non-doing, a nu face*

— Să învăț să nu fac ce?

— Nu contează acum, a spus. Aşteaptă până când vom fi în munții aceia vulcanici.

A indicat spre nişte piscuri întunecate, dantelate şi amenințătoare dinspre nord.

Joi, 12 aprilie 1962

Am atins deşertul înalt din jurul munților vulcanici spre seară. În depărtare, munții aceia maro-închis arătau aproape sinistru. Soarele era foarte jos la orizont şi strălucea pe fața vestică a lavei solidificate, îndulcindu-i nuanța întunecată cu o rețea amețitoare de reflexe gălbui.

Nu-mi puteam lua ochii de la ele. Piscurile acelea erau cu adevărat hipnotizante.

Pe la sfârşitul zilei au apărut pantele de la baza munților. În deşertul înalt era foarte puțină vegetație; tot ce puteam vedea erau cactuşi şi iarbă înaltă, care creştea în smocuri.

Don Juan s-a oprit să ne odihnim. S-a aşezat, a proptit atent tigvele de o piatră şi a spus că vom înnopta acolo. Alesese un loc relativ înalt. De unde stăteam, puteam vedea la o oarecare distanță în jurul nostru.

Era o zi noroasă şi asfințitul a învăluit repede locul. M-am scufundat în urmărirea vitezei cu care norii purpurii dinspre vest s-au transformat într-un gri întunecat şi compact.

Don Juan s-a ridicat şi s-a dus în tufişuri. Când s-a întors, silueta munților vulcanici ajunsese deja o masă întunecată. S-a aşezat lângă mine şi mi-a atras atenția spre ceea ce părea să fie o formație naturală în munții dinspre nord-est. Era un punct de o culoare mai deschisă decât împrejurimile. În timp ce întregul versant al munților vulcanici avea în asfințit o culoare uniformă, maro-închis, punctul pe care mi-l indica el era gălbui sau bej întunecat. Nu puteam să-mi dau seama ce putea fi. L-am fixat cu privirea multă

vreme; mi s-a părut că pulsa. Când îmi îngustam ochii, el se vălurea efectiv, ca şi cum l-ar fi mişcat vântul.

— Priveşte la el fix! mi-a comandat don Juan.

La un moment dat, după ce mi-am menținut privirea fixă o vreme, am simțit că întreaga lamă de munți se mişca spre mine. Sentimentul era acompaniat de o agitație neobişnuită în adâncul stomacului. Jena a devenit atât de acută, încât m-am ridicat.

— Stai jos! a urlat don Juan, dar eram deja în picioare.

Din noua viziune, formația gălbuie era mai jos pe panta munților. M-am aşezat iar, fără să-mi iau ochii de la ea şi formația s-a mutat mai sus. Am fixat-o o clipă şi am aranjat brusc totul în perspectiva corectă. Mi-am dat seama că ceea ce priveam nu era deloc în munți, ci era de fapt o bucată de cârpă galbenă, care era agățată de un cactus înalt în fața mea.

Am râs tare şi i-am explicat lui don Juan că asfinţitul mă ajutase să creez o iluzie optică.

El s-a ridicat şi s-a dus la locul unde era agăţată cârpa, a luat-o, a împachetat-o şi a pus-o în punguţa lui.

— De ce faci asta? am întrebat.

— Pentru că bucata asta de cârpă are putere, a spus el pe un ton firesc. Pentru o clipă ai lucrat perfect cu ea şi nu există nici o modalitate de a şti ce s-ar fi întâmplat dacă ai fi rămas aşezat.

Vineri, 13 aprilie 1962

În zori ne-am îndreptat spre munţi. Erau surprinzător de departe. Pe la prânz, am intrat într-unui din canioane. Era puţină apă în bălţile nu prea adânci. Ne-am aşezat să ne odihnim sub o stâncă suspendată.

Munţii erau formaţi din mormane de lavă întărită. Lava solidificată se transformase de-

a lungul mileniilor într-o piatră poroasă de culoare maro-închis. Printre pietre şi prin crăpături creşteau doar nişte plante deosebit de răzbătătoare.

Privind în sus, la pereții aproape perpendiculari ai canionului, am avut o senzație ciudată în stomac. Pereții aveau sute de metri înălțime şi îmi dădeau sentimentul că se închideau deasupra mea. Soarele era aproape deasupra capului, uşor spre sud-est.

— Stai aici în picioare, a spus don Juan şi mi-a răsucit corpul până când am ajuns cu fața spre soare.

Mi-a spus să privesc fix la pereții munților de deasupra mea. Priveliştea era uluitoare. Înălțimea magnifică a depozitelor de lavă mi-a mişcat imaginația. Mă gândeam ce revărsare vulcanică trebuie să fi fost. Am privit în sus şi în jos pe laturile canionului de mai multe ori. M-am scufundat în bogăția de culoare din zidurile de piatră. Erau puncte de toate nuanțele posibile. Pe fiecare piatră erau

pete de licheni, sau muşchi gri-deschis. Am privit exact deasupra capului şi am observat că lumina soarelui producea cele mai minunate reflexe când atingea punctele strălucitoare de lavă solidificată.

Mi-am fixat privirea asupra unei anumite zone din munți unde se reflecta lumina soarelui. Pe măsură ce soarele se mişca, intensitatea se diminua, apoi dispărea complet.

Am privit peste canion şi am văzut o altă zonă cu aceleaşi refracții minunate de lumină. I-am spus lui don Juan ce se întâmpla şi am observat altă zonă de lumină şi apoi alta, în alt loc, şi alta, până când tot canionul era plin de pete de lumină.

M-am simțit amețit; chiar dacă închideam ochii, vedeam petele strălucitoare de lumină. Mi-am ținut capul în mâini şi am încercat să mă vâr sub stâncă, dar don Juan mi-a prins brațul şi mi-a spus imperativ să privesc la pereții munților şi să încerc să găsesc

punctul de întuneric masiv în mijlocul petelor de lumină.

N-am vrut să privesc, pentru că strălucirea îmi deranja ochii. Am spus că ceea ce se întâmpla cu mine era ca şi cum ai privi la o stradă însorită printr-o fereastră, după care rama ferestrei ar rămâne doar o siluetă întunecată suprapusă vederii.

Don Juan a dat din cap dintr-o parte în alta şi a chicotit. A dat drumul braţului meu şi ne-am aşezat iar sub stâncă.

Îmi notam impresiile despre împrejurimi, când don Juan, după o lungă tăcere, a început să vorbească brusc pe un ton teatral.

— Te-am adus aici ca să te învăţ un lucru, a spus şi a făcut o pauză. O să înveţi despre "non-acţiune". Am putea foarte bine să discutăm despre asta, deoarece pentru tine nu există nici un alt mod de a acţiona. M-am gândit că s-ar putea să înţelegi ce este "non-acţiunea" fără ca să fiu nevoit să-ţi explic. M-am înşelat.

— Zău că nu te înțeleg, don Juan.

— Nu contează. O să-ți vorbesc despre ceva foarte simplu, dar foarte dificil de realizat; o să-ți vorbesc despre "non-acțiune", în pofida faptului că nu se poate vorbi despre ea, pentru că cel care o realizează este corpul.

M-a privit cu coada ochiului şi apoi mi-a spus că trebuie să acord cea mai mare atenție celor ce vor urma.

Mi-am închis notesul, dar, spre mirarea mea, el a insistat să scriu.

— "Non-acțiunea" este atât de dificilă şi de puternică, încât nu ar trebui să o menționezi, a continuat el. Nu înainte de a fi "oprit lumea"; de-abia atunci poți vorbi despre ea liber, dacă intenționezi acest lucru.

Don Juan a privit în jur şi a indicat o piatră.

— Piatra aceea este o piatră datorită "acțiunii"[5], a spus.

---

[5] *Doing, în original. Aici sensul este de a concepe, a considera ceea ce*

Ne-am privit şi el a zâmbit. Am aşteptat o explicație, dar el a rămas tăcut. În final, a trebuit să spun că nu înțelesesem ce a vrut să spună.

— Asta-i "acțiune"! a exclamat el.

— Poftim?

— Şi asta este "acțiune".

— Despre ce vorbeşti, don Juan?

— "Acțiunea" este ceea ce face ca piatra să fie piatră şi tufişul, tufiş. "Acțiunea" este ceea ce te face pe tine să fii tu şi pe mine să fiu eu.

I-am spus că explicația lui nu explica nimic. El a râs şi s-a scărpinat la tâmple.

— Asta este problema cu discuția. Întotdeauna te face să amesteci lucrurile. Dacă începi să discuți despre "acțiune", ajungi întotdeauna să discuți despre altceva. Este mai bine să acționezi.

— Să luăm, de exemplu, roca aceea. A privi la ea înseamnă "acțiune", dar a o "vedea"

---

vezi drept ceea ce este, deoarece aşa ai învățat.

înseamnă "non-acțiune".

A trebuit să-i mărturisesc că spusele lui nu aveau nici un sens pentru mine.

— Oh, bineînțeles că au! a exclamat el. Dar tu eşti convins că nu au, din cauză că asta este "acțiunea" ta. Astfel acționezi tu față de lume şi față de mine.

A indicat iar piatra cu pricina:

— Piatra aceea este piatră din cauza tuturor lucrurilor pe care ştii să i le faci. Eu denumesc asta "acțiune". De exemplu, un om al cunoaşterii ştie că piatra asta este piatră datorită "acțiunii", aşa că, dacă el nu vrea ca piatra să fie piatră, tot ce are de făcut este "non-acțiunea". Înțelegi ce vreau să spun?

Nu l-am înțeles. El a râs şi a făcut o altă încercare de a-mi explica.

— Lumea este lume, fiindcă tu ştii "acțiunea" necesară pentru a o face aşa. Dacă nu i-ai cunoaşte "acțiunea", lumea ar fi diferită.

M-a examinat cu curiozitate. M-am oprit

din scris. Voiam doar să ascult. El a continuat să explice că, fără anumite "acțiuni", nu ar fi nimic familiar în împrejurimi.

S-a aplecat şi a cules o pietricică între degetul mare şi arătătorul mâinii stingi şi a ținut-o în fața ochilor mei.

— Asta este o pietricică pentru că tu ştii "acțiunea" necesară pentru a o face pietricică, a spus.

— Ce spui? am întrebat, cu un sentiment de adevărată confuzie.

Don Juan a zâmbit. El părea că încercă să-şi ascundă o încântare ştrengară.

— Nu ştiu de ce eşti atât de confuz. Cuvintele sunt predilecția ta. Ar trebui să fii în al nouălea cer.

Mi-a aruncat o privire misterioasă şi şi-a ridicat sprâncenele de două-trei ori. Apoi a indicat spre pietricica pe care o ținea în fața ochilor mei.

— Spun că tu transformi asta într-o

pietricică, deoarece cunoşti "acțiunea" necesară pentru asta. Acum, ca să "opreşti lumea", trebuie să opreşti "acțiunea".

Părea să ştie că încă nu înțelesesem şi a zâmbit, dând din cap. Apoi a luat un bețigaş şi a indicat spre marginea inegală a pietricelei.

— În cazul acestei pietricele, a continuat el, primul lucru pe care îl face "acțiunea" este să o micşoreze la mărimea asta. Aşa că lucrul normal pe care trebuie să-l faci, pe care îl face un luptător dacă vrea să "oprească lumea", este să mărească piatra mică sau orice alt lucru, prin "non-acțiune".

S-a ridicat şi a pus pietricica pe un bolovan, apoi m-a rugat să mă apropii şi s-o examinez. Mi-a spus să mă uit la găurile şi la denivelările din pietricică şi să încerc să culeg detalii ale lor. A spus că, dacă puteam culege detaliul, găurile şi denivelările ar dispărea şi aş înțelege ce înseamnă "non-acțiunea".

— Nenorocita asta de pietricică o să te

scoată din minți astăzi.

Trebuie să fi avut o privire de uimire pe față. El m-a privit şi a râs zgomotos. Apoi s-a prefăcut că se supără pe pietricică şi a lovit-o de două-trei ori cu pălăria.

L-am îndemnat să-şi clarifice ideea. Am insistat susținând că el putea să explice tot ce voia, dacă făcea un efort.

Mi-a aruncat o privire şireată şi a dat din cap, de parcă situația ar fi fost fără ieşire.

— Sigur că pot explica totul, a spus râzând. Dar tu ai putea înțelege?

Am fost luat prin surprindere de insinuarea lui.

— "Acțiunea" te face să separi pietricica de bolovan, a continuat el. Dacă vrei să înveți "non-acțiunea", să spunem că trebuie să le uneşti.

A arătat spre peticul de umbră pe care pietricica îl lăsa pe bolovan şi a spus că nu era o umbră, ci un clei care le unea. Apoi mi-a întors spatele şi a plecat, spunând că va

veni să mă verifice mai târziu.

Am privit multă vreme la pietricică. Nu-mi puteam concentra atenția asupra fiecărui detaliu al găurilor şi denivelărilor, dar pata de umbră pe care o lăsa pe bolovan a devenit un subiect mult mai interesant. Don Juan avea dreptate; se mişca şi se deplasa. Aveam impresia că era presată de sub pietricică.

Când s-a întors don Juan, i-am relatat ce am observat în legătură cu umbra.

— E un început bun. Un luptător poate spune astfel de lucruri despre umbre.

Apoi mi-a sugerat să iau pietricica şi s-o îngrop undeva.

— De ce? am întrebat.

— Ai observat-o mult timp, a spus. Acum are ceva din tine. Un luptător încearcă întotdeauna să afecteze forța "acțiunii", schimbând-o în "non-acțiune". "Acțiunea" ar însemna să laşi pietricica să zacă pe jos, pentru că este doar o pietricică. "Non-acțiunea" înseamnă să procedezi cu piatra ca

şi cum ar fi mai mult decât o simplă rocă. În acest caz, pietricica a fost scufundată în tine multă vreme şi acum este ca tine şi, de aceea, n-o poți lăsa la întâmplare, ci trebuie s-o îngropi. Totuşi, dacă ai fi avut putere personală, "non-acțiunea" ar fi transformat piatra asta într-un obiect cu putere.

— Pot face asta?

— Viața ta nu este destul de legată ca să faci asta. Dacă ai "vedea", ai şti că marea atenție pe care i-ai acordat-o a transformat pietricica în ceva destul de neatrăgător; de aceea, cel mai bun lucru pe care îl poți face este să sapi o groapă şi s-o îngropi, să laşi pământul să-i absoarbă greutatea.

— Toate astea sunt adevărate, don Juan?

— Dacă aş răspunde la întrebarea ta afirmativ sau negativ ar însemna o "acțiune". Dar, deoarece tu înveți despre "non-acțiune", trebuie să-ți spun că nu are nici o importanță dacă este adevărat sau nu. Aici luptătorul are un avantaj asupra omului obişnuit. Pe un om

normal îl interesează dacă lucrurile sunt false sau adevărate, în timp ce pe un luptător nu îl interesează. Un om normal procedează într-un anumit mod cu lucrurile despre care ştie că sunt adevărate şi într-un mod diferit cu lucrurile despre care ştie că nu sunt adevărate. Dacă ştie că sunt adevărate, el acționează şi crede în ceea ce face. Dar dacă ştie că lucrurile nu sunt adevărate, pe el nu-l interesează să acționeze sau nu crede în ceea ce face. Pe de altă parte, un luptător acționează în ambele ipostaze. Dacă lucrurile sunt adevărate, el acționează conform "acțiunii". Dacă lucrurile nu sunt adevărate, el tot va acționa, dar conform "non-acțiunii". Înțelegi ce vreau să spun?

— Nu, nu înțeleg deloc, am spus.

Afirmațiile lui don Juan m-au făcut să-l combat. Nu reuşeam să înțeleg ce-mi spunea. I-am declarat că totul nu era decât o aiureală, iar el mi-a râs în nas, spunându-mi că spiritul meu nu era impecabil nici măcar

în ceea ce îmi plăcea să fac cel mai mult, să discut. A râs efectiv de cunoştinţele mele de oratorie şi le-a găsit imperfecte şi neadecvate.

— Dacă ai de gând să fii o moară stricată, atunci fii un luptător bun de gură, a spus el şi a izbucnit în râs.

Mă simţeam deprimat. Urechile îmi ţiuiau. Simţeam în cap o febră sâcâitoare. Mă simţeam, efectiv, stânjenit şi probabil că mă congestionasem la faţă.

M-am ridicat şi m-am dus în tufişuri şi am îngropat pietricica.

— Te-am luat peste picior un pic, a spus don Juan când m-am întors şi m-am aşezat puţin. Şi totuşi ştiu că dacă nu vorbeşti nu înţelegi. Pentru tine, vorbirea este "acţiune", dar vorbirea nu este potrivită, iar dacă vrei să ştii ce înseamnă pentru mine "non-acţiune", trebuie să faci un exerciţiu simplu. Deoarece ne interesează "non-acţiunea", nu contează dacă faci exerciţiul acum sau peste zece ani.

M-a pus să mă întind, mi-a luat braţul

drept şi mi l-a îndoit din cot. Apoi mi-a întors mâna, cu palma în faţă; mi-a îndoit degetele, astfel încât palma mea arăta de parcă aş fi ţinut-o pe un mâner de uşă şi apoi a început să-mi mişte braţul înainte şi înapoi, într-o mişcare circulară care semăna cu acţiunea de împingere şi tragere a unui levier ataşat unui volan.

Don Juan a spus ca un luptător execută mişcarea aceea ori de câte ori vrea să tragă ceva din corp ca, de exemplu, o boală sau un sentiment neplăcut. Ideea era să împingi şi să tragi o forţă imaginară care ţi se opune, până simţi un obiect greu, un corp solid, care opreşte mişcarea mâinii. În cazul exerciţiului, "non-acţiunea" consta în repetarea operaţiei până când simţi un corp greu cu mâna, în pofida faptului că nu ai crede niciodată că este posibil să-l simţi.

Am început să-mi mişc braţul şi, în scurtă vreme, mâna mea a devenit rece ca gheaţa. Începusem să simt un fel de vâscozitate în

jurul ei. Parcă aş fi vâslit printr-o materie lichidă extrem de vâscoasă.

Don Juan a făcut o mişcare bruscă şi mi-a prins brațul, ca să oprească mişcarea. Tot corpul mi-a fost cuprins de un tremur de parcă era scuturat de o forță nevăzută. M-a cercetat cu privirea în timp ce mă aşezam şi apoi s-a plimbat în jurul meu, înainte să se aşeze pe locul unde stătuse.

— Ai făcut destul, a spus. Poți face exercițiul ăsta altădată, când o să ai mai multă putere personală.

— Am făcut ceva rău?

— Nu. "Non-acțiunea" este doar pentru luptătorii foarte puternici şi tu nu ai încă destulă putere pentru a avea de-a face cu ea. Acum nu o să prinzi cu mâna ta decât nişte lucruri groteşti. Aşa că fă-o încetul cu încetul, până când nu ți se mai răceşte mâna. Atunci când mâna ta va rămâne caldă, poți simți cu ea efectiv liniile lumii.

A făcut o pauză, de parcă mi-ar fi dat timp

să-l întreb despre linii. Dar înainte să am vreo şansă s-o fac, a început să-mi explice că exista un număr infinit de linii care ne uneau cu lucrurile. A spus că exercițiul de "non-acțiune" pe care tocmai mi-l descrisese îl poate ajuta pe un individ să simtă o linie care îi iese din mână şi care se mişcă, o linie pe care o poți plasa sau azvârli oriunde doreşti. Don Juan a spus că era vorba doar de un exercițiu, pentru că liniile formate de mână nu sunt destul de durabile pentru a avea o valoare adevărată în situații practice.

— Un om al cunoaşterii îşi foloseşte alte părți ale corpului pentru a produce linii durabile, a spus el.

— Ce părți ale corpului, don Juan?

— Cele mai durabile linii pe care le poate produce un om al cunoaşterii vin din mijlocul corpului său, a spus. Dar el le poate face, de asemenea, şi cu ochii săi.

— Sunt linii reale?

— Bineînțeles.

— Poți să le vezi şi să le atingi?

— Să spunem că le poți doar simți. Partea cea mai dificilă în comportamentul luptătorului este să-şi dea seama că lumea este o senzație. Când realizezi o "non-acțiune", simți lumea şi o faci prin liniile sale.

A făcut o pauză şi m-a examinat curios. Şi-a ridicat sprâncenele, a deschis larg ochii şi a clipit. Arătam ca ochii unei păsări care clipeşte. Efectul a fost că aproape imediat am simțit o senzație de stânjeneală şi de greață. Parcă exista efectiv ceva care îmi provoca o presiune pe stomac.

— Înțelegi ce vreau să spun? a întrebat don Juan mutându-şi privirea.

I-am spus de greața pe care o simțisem şi el a replicat sec că ştia şi că încerca să mă facă să simt liniile lumii cu ochii săi. Nu puteam accepta ideea că el îmi generase acea senzație. Mi-am exprimat dubiile, argumentându-i că, fizic, nu mă atinsese sub nici o formă.

— "Non-acțiunea" este foarte simplă, dar şi foarte dificilă, a spus. Nu este o problemă de înțelegere a ei, ci de înfăptuire. Bineînțeles, "vederea" este realizarea finală a unui om al cunoaşterii şi "vederea" este obținută doar când ai "oprit lumea" prin tehnici de "non-acțiune".

Am zâmbit involuntar. Nu înțelesesem ce voia să spună.

— Când faci ceva cu oamenii, a spus el, grija trebuie să fie doar aceea de a prezenta cazul corpurilor lor. Asta am încercat să fac tot timpul cu tine, să-ți las corpul să ştie. Pe cine interesează dacă înțelegi sau nu?

— Dar nu e cinstit, don Juan. Vreau să înțeleg totul, altfel venirea mea aici ar fi doar o pierdere de timp.

— O pierdere din timpul tău! a exclamat el, parodiind tonul vocii mele. E foarte clar că eşti înfumurat.

S-a ridicat şi mi-a spus că o să ne cățărăm pe vârful muntelui de lavă din dreapta mea.

Ascensiunea spre vârf a fost ceva teribil. Era efectiv o ascensiune de alpinism, doar că nu existau corzi care să ne ajute şi să ne protejeze. Don Juan mi-a spus de mai multe ori să nu privesc în jos; şi a trebuit chiar să mă şi tragă de două ori, după ce începusem să alunec pe rocă. M-am simțit teribil de stânjenit că don Juan, care era atât de bătrân, a trebuit să mă ajute. I-am spus că mă aflam într-o stare fizică slabă pentru că eram prea leneş ca să fac vreun exercițiu. El a replicat că o dată ce ajungi să deții un anumit nivel de putere personală, exercițiul sau orice alt tip de antrenament este inutil, întrucât tot ce-ți trebuie ca să fii într-o formă impecabilă este să te angajezi în "non-acțiune".

Când am ajuns în vârf, m-am întins. Era gata să mi se facă rău. El m-a rostogolit înainte şi înapoi cu piciorul, aşa cum mai făcuse înainte. Încetul cu încetul, mişcarea mi-a redat echilibrul. Dar mă simțeam agitat.

Parcă aş fi aşteptat apariția bruscă a unui lucru. Am privit involuntar de două-trei ori în fiecare parte. Don Juan n-a scos nici un cuvânt, dar s-a uitat şi el în direcția în care priveam.

— Umbrele sunt nişte chestii speciale, a spus el brusc. Tu probabil că ai remarcat că ne urmăreşte cineva.

— N-am observat nimic special, am protestat cu voce tare.

Don Juan a spus că urmăritorul fusese observat de corpul meu, în pofida opoziției mele încăpățânate, şi m-a asigurat pe un ton confidențial că nu este nimic neobişnuit în a fi urmărit de o umbră.

— Este doar o putere, a spus. În munții aceia sunt destule. Este exact ca una dintre acele entități care te-au speriat acum câteva nopți.

Am vrut să ştiu dacă o puteam percepe chiar eu. El a declarat că în timpul zilei puteam doar să-i simt prezența.

Am vrut o explicație a faptului că el o denumea o umbră, când era evident că nu era ca umbra unui bolovan. El a replicat că amândouă au aceleaşi linii, de aceea amândouă sunt umbre.

A arătat spre un bolovan lung aflat chiar în fața noastră.

— Priveşte la umbra acelui bolovan, a spus. Umbra este bolovanul şi totuşi nu este. Să observi bolovanul pentru a şti ce este un bolovan înseamnă "acțiunea", dar să-i observi umbra înseamnă "non-acțiunea". Umbrele sunt ca uşile, uşile "non-acțiunii". De exemplu, un om al cunoaşterii poate vorbi despre cele mai intime sentimente ale oamenilor, observându-le umbrele.

— Există mişcare în ele? am întrebat.

— Ai putea spune că există mişcare în ele sau ai putea spune că liniile lumii se arată în ele, sau ai putea spune că sentimentele vin de la ele.

— Dar cum ar putea apărea sentimentele

din umbre, don Juan?

— Să crezi că umbrele sunt doar umbre înseamnă "acțiune", a explicat el. Credința asta este întru câtva stupidă. Gândeşte-te: totul în lume are încă atâtea necunoscute, încât, evident, trebuie să existe şi în umbre ceva mai mult. În definitiv, ceea ce le face să fie umbre este mai exact "acțiunea".

A urmat o lungă tăcere. Nu ştiam ce să mai spun.

— Se apropie sfârşitul zilei, a spus don Juan, privind la cer. Trebuie să foloseşti lumina asta strălucitoare de soare pentru a executa un ultim exercițiu.

M-a condus la un loc unde se găseau două piscuri de mărimea unui om stând în picioare. Erau paralele, cam la un metru şi jumătate depărtare unul de celălalt. Don Juan s-a oprit la zece metri de ele, cu fața spre vest. A marcat pentru mine un punct unde trebuia să rămân în picioare şi mi-a spus să privesc la umbrele celor două pietre.

A spus că trebuia să le observ şi că trebuia să-mi încrucişez ochii în aceeaşi manieră în care o făceam când căutam un loc de odihnă. Şi-a clarificat indicațiile spunând că, atunci când cauți un loc de odihnă, trebuie să priveşti fără să focalizezi privirea, dar în observarea umbrelor trebuie să-ți încrucişezi ochii şi totuşi să-ți păstrezi claritatea imaginii. Ideea era ca, încrucişându-ți ochii, să laşi ca o umbră să se suprapună peste cealaltă. A explicat că prin acest procedeu poți stabili o anumită senzație care emană din umbre. Am comentat despre cât de vagă era această idee, dar el a susținut că nu există nici un alt mod de a descrie ceea ce voia să-mi spună.

Încercarea mea de a exersa s-a dovedit inutilă. M-am luptat până când a început să mă doară capul. Don Juan nu era deloc îngrijorat de eşecul meu. S-a cățărat pe un pisc de piatră în formă de dom şi a urlat din vârful acestuia spre mine, spunându-mi să

caut două bucăți de piatră lungi şi înguste. Mi-a arătat cu mâinile mărimea pe care o dorea.

Am găsit două pietre şi i le-am dat. Don Juan a aşezat fiecare piatră în două fisuri aflate cam la treizeci de centimetri una de alta, apoi m-a pus să stau în picioare deasupra lor, cu fața spre vest, şi mi-a spus să fac acelaşi exercițiu cu umbrele lor.

De data asta era ceva cu totul deosebit. Am reuşit să-mi încrucişez ochii aproape imediat şi să le percep umbrele separate ca o singură imagine. Am remarcat că acțiunea de a privi fără a realiza coincidența imaginilor dădea umbrei singulare pe care o formasem o adâncime incredibilă şi un fel de transparență. M-am holbat la ea, uluit. Fiecare gaură din rocă, în zona în care erau focalizați ochii mei, era perfect vizibilă, iar umbra compusă, care li se suprapunea, era ca un film de o transparență indescriptibilă.

Nu voiam să clipesc, de frică să nu pierd

imaginea pe care o susțineam atât de precar. În final, ochii obosiți m-au forțat să clipesc, dar nu am pierdut nicidecum viziunea detaliată. De fapt, reumezirea corneei a făcut ca imaginea să devină şi mai clară. În acel moment, am observat că parcă aş fi privit la o lume pe care nu o mai văzusem niciodată, de la o înălțime incomensurabilă. Am remarcat, de asemenea, că puteam observa împrejurimile umbrei, fără a pierde focalizarea percepției mele vizuale. Apoi, pentru o clipă, noțiunea că priveam la o piatră a dispărut. Simțeam că aterizam într-o lume aflată cu mult dincolo de orice aş fi putut concepe. Această percepție extraordinară a durat doar o secundă şi apoi totul s-a oprit brusc. Am privit automat în sus şi l-am văzut pe don Juan stând în picioare chiar deasupra pietrelor, cu fața spre mine. El bloca lumina soarelui cu corpul lui.

Am descris senzația neobişnuită pe care o avusesem şi el a spus că fusese obligat să mă

întrerupă, pentru că "văzuse" că era gata să mă pierd în ea. A adăugat că era o tendință firească a noastră să ne complăcem când apar senzații de asemenea natură şi că, procedând astfel, aproape că transformasem o "non-acțiune" în vechea şi familiara mea "acțiune". El a spus că ceea ce ar fi trebuit să fac era să mențin viziunea fără să mă scufund în ea, pentru că, într-un fel, "acțiunea" este o manevră de sucombare.

M-am plâns că ar fi trebuit să-mi spună dinainte la ce mă puteam aştepta şi ce să fac, dar el a arătat că nu avea cum să ştie dacă voi reuşi sau nu să amestec umbrele.

A trebuit să mă confesez că acum eram mai învăluit în mister ca niciodată, în privința "non-acțiunii". Comentariile lui don Juan au fost următoarele: că trebuia să fiu mulțumit de ceea ce făcusem, pentru că, deocamdată, procedasem corect, că mărisem lumea reducând-o şi că fusesem departe pentru a simți liniile lumii, că folosisem corect umbra

pietrelor ca o uşă spre "non-acțiune".

Declarația că lărgisem lumea reducând-o m-a intrigat nespus. Detaliile rocii poroase, în zona mică în care îmi focalizasem ochii, erau atât de vii şi atât de precis definite, încât vârful rotund al pietrei devenise pentru mine o lume vastă; şi totuşi, era o viziune redusă a rocii. Când don Juan mi-a blocat lumina şi m-am regăsit privindu-l aşa cum o fac normal, detaliile s-au încețoşat, micile găuri din rocă au devenit mai mari, culoarea maro a rocii poroase a devenit opacă şi totul şi-a pierdut transparența strălucitoare care transformase roca într-o lume adevărată.

Don Juan a luat apoi cele două pietre, le-a pus uşor într-o crăpătură adâncă şi s-a aşezat cu picioarele încrucişate şi cu fața spre vest, pe punctul în care fuseseră pietrele. Mi-a arătat un loc lingă el, aflat în stânga lui, şi mi-a spus să stau jos.

N-am vorbit multă vreme. Apoi am mâncat, tot în tăcere. S-a întors brusc spre mine abia

după ce a apus soarele şi m-a întrebat despre ce progrese făcusem în materie de "visat".

I-am spus că la început fusese uşor, dar că deocamdată nu mai reuşeam să-mi mai găsesc mâinile în vise.

— Când ai început prima dată să "visezi", îmi foloseai puterea personală, de aceea a fost mai uşor. Acum eşti gol. Dar trebuie să continui să încerci până când o să ai destulă putere personală. Vezi, "visatul" este "non-acțiunea" viselor şi, pe măsură ce vei progresa în "non-acțiunea" ta, o să progresezi şi în "visat". Trucul este să nu încetezi să-ți cauți mâinile, chiar dacă nu crezi că ceea ce faci are vreun sens. De fapt, aşa cum ți-am mai spus, un luptător nu are nevoie să creadă, pentru că atât timp cât el continuă să acționeze fără să creadă, el face "non-acțiune".

Ne-am privit o clipă.

— Nu mai există nimic altceva ce ți-aş mai putea spune despre "visat", a continuat el.

Tot ce aş putea adăuga ar fi doar "non-acțiune". Dar dacă ataci direct "non-acțiunea", o să ştii singur ce ai de făcut în "visat". Totuşi, să-ți găseşti mâinile este esențial acum şi sunt sigur că o vei face.

— Nu ştiu, don Juan, nu am încredere în mine.

— Aici nu e vorba de a avea încredere în cineva. Toată treaba asta este o problemă de abordare a luptei; şi o să continui să te lupți, dacă nu datorită propriei puteri, atunci poate sub impactul unui adversar pe măsură sau cu ajutorul unor aliați, precum cel care te urmăreşte deja.

Mâna mea dreaptă a tresărit. Don Juan a spus că, iată, corpul meu ştia mult mai multe decât credeam eu, pentru că forța care ne urmărise se afla în dreapta mea. El a recunoscut pe un ton scăzut că în ziua aceea aliatul venise atât de aproape de mine în două rânduri, încât el a trebuit să intervină pentru a-l opri.

— În timpul zilei, umbrele sunt uşile "non-acţiunii", a spus el. Dar noaptea, deoarece foarte puţină "acţiune" prevalează în întuneric, totul este o umbră, inclusiv aliaţii. Ţi-am vorbit deja despre asta când te-am învăţat mersul puterii.

Am râs tare şi propriul râs m-a speriat.

— Tot ce te-am învăţat până acum a fost un aspect de "non-acţiune", a continuat el. Un luptător aplică "non-acţiunea" tuturor lucrurilor în lume şi totuşi nu pot spune mai mult despre asta decât ţi-am spus astăzi. Trebuie să-ţi laşi corpul să descopere singur puterea şi sentimentul "non-acţiunea".

Am avut un alt atac de chicoteală nervoasă.

— Este o prostie pentru tine să dispreţuieşti misterele lumii, pur şi simplu pentru că deţii "acţiunea" dispreţului, a spus el cu o faţă serioasă.

L-am asigurat că nu dispreţuiam nimic şi pe nimeni, dar că eram mai emoţionat şi mai

incompetent decât credea el.

— Eu am fost mereu aşa, am spus. Şi totuşi, vreau să mă schimb, dar nu ştiu cum. Sunt atât de nepotrivit.

— Deja ştiu că te consideri putred, a spus el. Aceasta este "acțiunea" ta. Acum, pentru a afecta această "acțiune", o să-ți recomand să înveți altă "acțiune". De acum încolo, vreme de opt zile, vreau să te minți. În loc să-ți spui adevărul, că eşti urât şi putred şi nepotrivit, să-ți spui că eşti complet invers, ştiind că minți şi că eşti absolut fără nici o speranță.

— Dar care ar fi rostul unei asemenea minciuni, don Juan?

— S-ar putea să te agate de altă "acțiune" şi apoi s-ar putea să-ți dai seama că amândouă "acțiunile" sunt nişte minciuni, nereale, şi că a te agăța de vreuna din ele ar fi o pierdere de timp, pentru că singurul lucru real este ființa din tine care o să moară. Să ajungi la această ființă, înseamnă să realizezi "non-acțiunea" sinelui.

16. INELUL PUTERII

Sâmbătă, 14 aprilie 1962

Don Juan a cântărit greutatea tigvelor noastre şi a ajuns la concluzia că ne terminasem raţia de mâncare şi că era timpul să ne întoarcem acasă. Am menţionat liniştit că ne vor trebui cel puţin două zile ca să ajungem la casa lui. El a spus că nu se întoarce în Sonora, ci merge într-un oraş de frontieră, unde avea puţină treabă.

M-am gândit că vom începe coborârea prin canion, dar don Juan a luat-o spre nord-est, pe platourile înalte ale munţilor vulcanici. După vreo oră de mers, m-a condus într-o râpă adâncă, care se termina într-un loc unde două piscuri aproape că se uneau. Acolo se afla o pantă care mergea aproape spre vârf, o pantă ciudată între cele două piscuri şi care arăta ca un pod concav înclinat. Don Juan a arătat spre o zonă de pe

suprafața pantei.

— Priveşte fix acolo, a spus. Soarele este aproape perfect în poziție.

El mi-a explicat că, la prânz, lumina soarelui mă putea ajuta în "non-acțiune". Apoi mi-a dat o serie de comenzi: să slăbesc strânsoarea hainelor de pe mine, să mă aşez în poziția cu picioarele încrucişate şi să privesc fix la punctul pe care mi-l indicase.

Pe cer se găseau foarte puțini nori, iar spre vest, nici unul. Era o zi fierbinte şi lumina soarelui strălucea pe lava solidificată. Am fost foarte atent în privința zonei menționate.

După o perioadă de observare lungă, am întrebat ce anume trebuia să percep în mod concret. Cu un gest nerăbdător al mâinii, mi-a făcut semn să stau liniştit.

Eram obosit. Voiam să dorm. Închisesem ochii pe jumătate; mă mâncau şi m-am frecat cu mâinile la ochi, dar mâinile erau umede şi transpirația îmi producea înțepături. Am privit la piscurile de lavă cu ochii

întredeschişi şi, brusc, întregul munte s-a aprins.

I-am spus lui don Juan că, dacă îmi îngustam ochii, vedeam toată lama muntoasă ca o rețea complicată de fibre luminoase.

Mi-a spus să respir pe cât mai puțin posibil, pentru a menține viziunea fibrelor de lumină, şi să nu privesc fix la ele, ci să privesc normal la un punct aflat chiar deasupra orizontului pantei. I-am urmat instrucțiunile şi am reuşit să mențin în câmpul vizual o întindere interminabilă acoperită cu o rețea de lumină.

Don Juan a spus pe un ton foarte moale că trebuia să încerc să izolez zone de întuneric în domeniul de fibre luminoase şi că, exact după găsirea unui astfel de punct, trebuia să-mi deschid ochii şi să verific unde era acel punct pe suprafața pantei.

Eram incapabil să percep vreun punct întunecat. Am mijit ochii şi i-am deschis de nenumărate ori. Don Juan s-a tras mai

aproape de mine şi a indicat o zonă aflată în dreapta mea şi apoi alta, chiar în fața mea. Am încercat să-mi schimb poziția corpului; mă gândeam ca, poate, o dată cu schimbarea perspectivei, voi fi în stare să percep presupusa zonă de întuneric pe care mi-o indica el, dar don Juan m-a tras de braț şi mi-a spus pe un ton sever să stau liniştit şi să fiu răbdător.

Am mijit iar ochii şi am văzut rețeaua de fibre luminoase din nou. Am privit la ea o clipă şi apoi am deschis ochii mai mult. În acea clipă am auzit un bubuit îndepărtat — putea fi explicat uşor ca fiind zgomotul unui avion cu reacție — şi apoi, cu ochii larg deschişi, am văzut întregul lanț de munți din fața mea ca un câmp enorm de mici puncte de lumină. Ca şi cum, pentru o clipă, mici bucăți de metal din lava solidificată ar fi reflectat în acelaşi timp lumina. Apoi lumina soarelui s-a diminuat şi s-a oprit brusc, iar munții au devenit o masă compactă de rocă

maro-închis şi, în acelaşi timp, a început să bată un vânt rece.

Am vrut să mă întorc să văd dacă soarele dispăruse după vreun nor, dar don Juan mi-a ținut capul şi nu m-a lăsat să mă mişc. El a spus că, dacă mă întorceam, aş putea prinde o sclipire a unei entități a munților, aliatul care ne urmărea. El m-a asigurat că nu aveam forța necesară pentru a rezista la o astfel de vedere şi a adăugat apoi pe un ton calculat că bubuitul pe care-l auzisem era modul particular prin care îşi făcea simțită prezența aliatul.

După aceea s-a ridicat şi m-a anunțat că vom începe să ne cățărăm pe pantă.

— Unde mergem? am întrebat.

El a indicat spre una dintre zonele pe care le izolase ca fiind puncte de întuneric. A explicat că "non-acțiunea" îi permisese să izoleze punctul acela ca fiind un posibil loc al puterii, sau, poate, un loc unde puteau fi găsite obiecte cu putere.

Am atins punctul pe care îl avea în vedere după o ascensiune grea. A rămas nemişcat o clipă la câțiva paşi în fața mea. Am încercat să mă apropii de el, dar mi-a făcut semn cu mâna să mă opresc. Părea că se orientează. Îi puteam vedea ceafa cum se mişca, arăta ca şi cum şi-ar fi plimbat ochii în sus şi în jos pe munte, apoi, cu paşi siguri, m-a condus spre o lespede. S-a aşezat şi a început să îndepărteze cu mâna nişte praf de pe ea. A săpat cu degetele în jurul unei bucăți de piatră care ieşea afară, curățind țărâna în jurul ei. Apoi mi-a ordonat s-o scot.

O dată ce am dislocat pietricica, el mi-a spus să o pun imediat în cămaşă, pentru că era un obiect încărcat şi care îmi aparținea. A afirmat că o să mi-o dea mie şi că trebuia s-o curăț şi să am grijă de ea.

Imediat am început coborârea într-un canion şi, după două ore, ne aflam într-un deşert înalt, de la poalele munților vulcanici. Don Juan mergea cam la trei metri în fața

mea, menținând un pas alert. Am mers spre sud până la apusul soarelui. O pătură mare de nori dinspre vest ne-a ascuns soarele, dar am făcut o pauză până când, probabil, că a şi dispărut după orizont.

Don Juan a schimbat direcția apoi şi ne-am îndreptat spre sud-est. Am trecut peste un deal şi, în timp ce mergeam spre vârf, am observat patru oameni care veneau spre noi dinspre sud.

L-am privit pe don Juan. Nu întâlnisem niciodată oameni în excursiile noastre şi nu ştiam ce să fac într-un astfel de caz. Dar el nu părea îngrijorat. Continua să meargă, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Oamenii se mişcau fără nici o grabă; se îndreptau lejer în direcția noastră. Când s-au apropiat, am observat că erau patru indieni tineri. Păreau să-l fi recunoscut pe don Juan. El le-a vorbit în spaniolă. Îi răspundeau foarte lin şi l-au tratat cu mare respect. Doar unul dintre ei mi-a vorbit şi mie. L-am

întrebat în şoaptă pe don Juan dacă puteam discuta şi eu cu ei şi el a dat din cap afirmativ.

O dată ce m-am angajat în conversație cu ei, au devenit foarte prietenoşi şi comunicativi, în special cel care îmi vorbise primul. Mi-au spus că erau în căutare de cristale de cuarț cu putere. Spuneau că se vânturau în jurul munților de lavă de vreo două zile, dar nu avuseseră noroc.

Don Juan s-a uitat în jur şi a indicat spre o zonă pietroasă la vreo două sute de metri depărtare.

— Acela este un loc bun de stat pentru o vreme, a spus el.

A început să meargă spre pietre şi noi l-am urmat.

Zona pe care o alesese era foarte accidentată. Ne-am aşezat pe pietre. Don Juan a anunțat că o să se întoarcă în tufişuri să adune nişte ramuri pentru un foc. Am vrut să-l ajut, dar el mi-a şoptit că acesta era

un foc special pentru acei tineri bravi şi că nu avea nevoie de ajutorul meu.

Tinerii s-au aşezat în jurul meu strâns grupați. Unul dintre ei stătea cu spatele lipit de al meu. M-am simțit puțin jenat.

Când don Juan s-a întors cu o grămadă de bețe, el i-a lăudat pentru atenția lor şi mi-a spus că tinerii erau ucenicii unui vrăjitor şi că atunci când mergi în grup la vânătoare de obiecte cu putere era o lege să faci un cerc şi la mijloc să stea doi oameni spate în spate. Unul dintre tineri m-a întrebat dacă eu găsisem vreodată cristale. I-am spus că don Juan nu-mi spusese niciodată să le caut.

Don Juan a ales un loc aproape de un bolovan mare şi a început să facă un foc. Nici unul dintre tineri nu s-a oferit să-l ajute, ci l-au urmărit cu atenție. Când toate bețele au început să ardă, don Juan s-a aşezat cu spatele lipit de bolovan. Focul era în dreapta lui.

Tinerii, aparent, ştiau ce se întâmpla, dar

eu nu aveam nici cea mai vagă idee despre procedura de urmat când ai de-a face cu ucenici de vrăjitor.

I-am urmărit pe tineri. Ei stăteau cu fața la don Juan, descriind un semicerc perfect. Apoi am observat că don Juan se afla direct în fața mea şi că doi dintre tineri se aşezaseră în stânga mea, iar ceilalți doi în dreapta mea.

Don Juan a început să le spună că eu eram în munții de lavă ca să învăț "non-acțiunea" şi că un aliat ne urmărise. M-am gândit că ăsta era un început foarte teatral şi am avut dreptate. Tinerii şi-au schimbat poziția şi s-au aşezat cu piciorul stâng sub fund. Nu observasem cum stătuseră înainte. Am presupus că şi ei stăteau la fel ca mine, cu picioarele încrucişate. O privire scurta aruncată lui don Juan mi-a dezvăluit că şi el stătea cu piciorul stâng îndoit sub el. Mi-a făcut un semn imperceptibil cu bărbia, să mă aşez şi eu la fel. Mi-am îndoit liniştit piciorul stâng sub mine.

Don Juan îmi spusese odată că asta era poziția pe care o folosea un vrăjitor când lucrurile erau nesigure. Totuşi, se dovedise întotdeauna o poziție foarte obositoare pentru mine. Simțeam că va fi o solicitare teribilă pentru mine să rămân în poziția aceea cât timp va vorbi el. Don Juan părea să fie foarte conştient de handicapul meu şi a explicat tinerilor foarte pe scurt că acele cristale de cuarț puteau fi găsite în anumite puncte în zona din jur şi că, odată găsite, trebuiau convinse să-şi părăsească sălaşul cu ajutorul anumitor tehnici. Apoi cristalele devin omul însuşi, iar puterea lor trece de închipuirea noastră.

El a spus că, în mod normal, cristalele cresc în mănunchiuri şi ține de omul care le-a găsit să aleagă cinci dintre cele mai arătoase lame de cuarț şi să le rupă din matricea lor. Cel care le găseşte este responsabil pentru tăierea şi şlefuirea lor, pentru a le face ascuțite şi pentru a le potrivi

perfect cu mărimea şi forma degetelor mâinii sale drepte.

Apoi ne-a mai spus despre cristalele de cuarț că ele sunt arme folosite pentru vrăjitorie, că ele sunt aruncate de obicei ca să ucidă şi că ele străpung corpul inamicului şi apoi se întorc la proprietar în mână ca şi cum nu ar fi părăsit-o niciodată.

Apoi el a vorbit despre căutarea spiritului care să transforme cristalele normale în arme şi a spus că primul lucru pe care trebuie să-l faci este să găseşti un loc propice pentru a atrage spiritul. Locul trebuie să fie un vârf de deal şi este găsit prin baleierea cu mâna, cu palma spre est, până când este detectată o anumită căldură cu palma mâinii. Pe acel punct trebuie făcut un foc. Don Juan a explicat că aliatul este atras de flăcări şi se manifestă printr-o serie de zgomote făcute cu consecvență. Persoana care caută un aliat trebuie să urmeze direcția zgomotelor până când aliatul i se dezvăluie şi apoi trebuie să-l

trântească la pământ, pentru a-l birui cu puterea sa. În acel moment, aliatul trebuie făcut să atingă cristalele pentru a le îmbiba cu putere.

El ne-a avertizat că în acei munți de lavă erau şi alte forțe libere care nu semănau cu aliatul; ele nu făceau zgomote, dar apăreau doar ca nişte umbre efemere şi nu aveau nici un fel de putere.

Don Juan a adăugat că o pană strălucitor colorată sau cristalele de cuarț foarte bine şlefuite atrăgeau atenția unui aliat, dar că în lunga căutare orice obiect era la fel de bun, pentru că important era nu să găseşti obiectele, ci să găseşti forța care să le îmbibe cu putere.

— La ce foloseşte să ai cristale minunat şlefuite, dacă nu găseşti niciodată spiritul dătător de putere? a spus el. Pe de altă parte, dacă nu ai cristalele, dar găseşti spiritul, îi poți pune orice în drum ca să fie atins. Dacă nu ați găsi altceva, v-ați putea pune în drum

chiar socotelile voastre.

Tinerii au chicotit. Cel mai îndrăzneț dintre ei, cel care îmi vorbise primul, a râs tare.

Am observat că don Juan îşi încrucişase picioarele şi stătea într-o poziție relaxată. Toți tinerii îşi încrucişaseră şi ei picioarele. Am încercat să trec uşor într-o poziție mai relaxată, dar genunchiul meu stâng părea să aibă un nerv întors sau un muşchi dureros şi a trebuit să mă ridic şi să alerg puțin pe loc.

Don Juan a făcut un comentariu comic. El a spus că nu aveam practică la îngenuncheat, pentru că nu fusesem la spovedanie de ani de zile, încă de când începusem să stau pe lângă el.

Asta a produs o mare animație printre tineri. Râdeau în hohote. Unii dintre ei şi-au acoperit fețele şi chicoteau nervos.

— O să vă arăt ceva, băieți, a spus don Juan liniştit, după ce tinerii s-au oprit din râs.

Presupunerea mea era că o să ne lase să

vedem nişte obiecte cu putere pe care le avea în punguța lui. O clipă, m-am gândit că tinerii se vor îngrămădi în jurul lui, pentru că s-au mişcat la unison. Toți s-au înclinat puțin în față, ca şi cum ar fi avut de gând să se ridice, dar apoi ei şi-au îndoit picioarele stângi sub ei şi au revenit la acea poziție misterioasă, care era atât de grea pentru genunchii mei.

Mi-am îndoit şi eu piciorul stâng sub mine, pe cât de liniştit puteam. Mi-am dat seama că dacă nu stăteam pe talpa stângă, adică dacă păstram o poziție de semiîngenunchere, genunchii nu mă dureau atât de mult.

Don Juan s-a sculat şi a dispărut după bolovan.

Probabil că alimentase focul înainte să se scoale, în timp ce îmi schimbam poziția, pentru că noile bețe trosneau pe măsură ce se aprindeau şi aruncau flăcări înalte. Efectul era extrem de teatral. Flăcările au crescut de două ori în dimensiune. Don Juan

s-a arătat brusc din spatele bolovanului şi a rămas în picioare acolo unde stătuse jos. Am avut un moment de uluire. Don Juan îşi pusese o pălărie neagră. Avea boruri pe laterale, la urechi şi era rotundă la vârf. M-am gândit că arăta exact ca o pălărie de pirat. Avea pe el o haină lungă şi neagră, cu cozi, încheiată cu un nasture metalic strălucitor şi avea un picior de lemn.

Am râs în sinea mea. Don Juan arăta aiurea în costumul lui de pirat. Am început să mă întreb de unde obținuse el costumul acolo, în sălbăticia aceea. Am presupus că trebuia să fi fost ascuns după bolovan. M-am gândit că tot ce îi lipsea lui don Juan era o banderolă pe ochi şi un papagal pe umăr, ca să fie imaginea stereotipă perfectă a unui pirat.

Don Juan a privit la fiecare membru al grupului, plimbându-şi încet ochii de Ia dreapta la stânga. Apoi, s-a uitat în sus, deasupra noastră şi a fixat cu privirea

întunericului din spatele nostru. A rămas o clipă în poziția asta şi apoi a trecut în spatele bolovanului.

N-am observat cum mergea. Evident, trebuia să fi avut genunchiul îndoit, pentru a imita un om cu un picior de lemn; când s-a întors să plece după bolovan, ar fi trebuit să-i văd piciorul îndoit, dar eram atât de furat de acțiunile sale, încât n-am dat atenție detaliilor.

Flăcările şi-au pierdut puterea exact în clipa în care don Juan a trecut după bolovan. M-am gândit că sincronizarea fusese perfectă; el trebuie să fi calculat cât de multe bețe pusese pe foc şi îşi aranjase apariția şi dispariția conform calculelor.

Schimbarea în intensitatea focului a fost foarte tensionată pentru grup; printre tineri a trecut un val de nervozitate. Pe măsură ce flăcările scădeau în mărime, tinerii au revenit la poziția cu picioarele încrucişate.

M-am aşteptat ca don Juan să apară de

după bolovan imediat şi să se aşeze, dar el n-a apărut. A rămas ascuns vederii. Am aşteptat neliniştit. Tinerii stăteau cu fețe impasibile.

N-am putut înțelege ce intenționa don Juan cu toate acțiunile sale. După o lungă aşteptare, m-am întors spre tânărul aflat în dreapta mea şi l-am întrebat cu voce joasă dacă pentru el avea vreun sens costumul purtat de don Juan — pălăria caraghioasă şi haina lungă cu coadă — şi faptul că avea un picior de lemn.

Tânărul m-a privit cu o expresie ciudat de goală. Părea încurcat. Am repetat întrebarea şi celălalt tânăr de lângă el m-a privit atent, pentru a auzi.

S-au uitat unul la altul, foarte mirați. Am spus că pentru mine pălăria şi haina, şi butucul îl transformau într-un pirat.

Deja toți patru tinerii se apropiaseră mai mult de mine. Chicoteau încet şi fremătau de nervozitate. Păreau să nu-şi găsească

cuvintele. În final, cel mai îndrăzneț dintre ei mi-a vorbit. El a spus că don Juan nu avea pălărie, nu purta nici o haină lungă şi în mod sigur nu avea nici un picior de lemn, ci purta un şal pe cap sau o glugă neagră, iar pe corp purta o tunică neagră strălucitoare, ca a unui călugăr, care era până la pământ.

— Nu! a exclamat încet un altul. Nu avea glugă.

— E adevărat, au spus ceilalți.

Tânărul care vorbise primul m-a privit cu o expresie de neîncredere totală.

Le-am spus că trebuia să revedem foarte atent ceea ce se întâmplase şi că eram sigur că don Juan voia ca noi să facem aşa şi de aceea ne lăsase singuri.

Tânărul care se găsea în extrema mea dreaptă a spus că don Juan era în zdrențe. Avea un *poncho* zdrențuit, sau un fel de haină indiană şi un *sombrero* foarte înalt. Ținea un coş cu lucruri în el, dar nu era sigur ce erau lucrurile acelea. El a mai

adăugat că don Juan nu era îmbrăcat chiar ca un cerşetor, ci mai degrabă ca un om care venea dintr-o călătorie interminabilă, fiind încărcat cu lucruri ciudate.

Tânărul care-l văzuse pe don Juan cu o glugă neagră a spus că nu avea nimic în mâini, dar că părul îi era lung şi în dezordine ca şi cum ar fi fost un om care tocmai ucisese un călugăr şi îmbrăcase hainele acestuia, dar nu-şi putea ascunde sălbăticia.

Tânărul din stânga mea a chicotit uşor şi a comentat despre ciudățenia asta. El a spus că don Juan era îmbrăcat ca un om foarte important care tocmai coborâse de pe cal. El avea carâmbi de piele pentru călărie, pinteni mari, un bici pe care îl bătea de palma stângă, o pălărie Chihuahua conică şi două pistoale de calibru patruzeci şi cinci. A continuat spunând că don Juan era imaginea unui *ranchero* ajuns.

Tânărul din extrema mea stângă a râs timid şi nu s-a oferit să ne dezvăluie ce a

văzut. L-am îndemnat, dar ceilalți nu păreau interesați să ştie. Mai degrabă, părea prea timid ca să vorbească.

Focul era gata să se stingă, când don Juan a apărut din spatele bolovanului.

— E mai bine să-i lăsăm pe tineri cu ale lor, mi-a spus el. Ia-ți rămas bun.

El nu i-a privit. A început să meargă uşor, pentru a-mi da timp să le spun la revedere.

Tinerii m-au îmbrățişat.

Nu mai erau flăcări, dar cărbunii reflectau destulă lumină. Don Juan era ca o figură întunecată la câțiva paşi şi tinerii formau un cerc de siluete statice ordonat aranjate. Arătau ca nişte statuete de un negru strălucitor, pe un fundal întunecat.

Abia în acel moment a avut efect asupra mea întreaga întâmplare. Mi-a trecut un fior pe spate. L-am ajuns din urmă pe don Juan. El mi-a spus pe un ton de mare urgență să nu mă întorc să-i privesc pe tineri, pentru că în acel moment erau un cerc de umbre.

Stomacul meu simțea o forță venită din afară. Ca şi cum m-ar fi apucat o mână. Am țipat involuntar. Don Juan mi-a şoptit că în zonă aceea era atâta putere, încât ar fi foarte uşor să folosesc "mersul puterii".

Am alergat ore întregi. Am căzut de cinci ori. Don Juan a numărat tare de fiecare dată când am căzut. Apoi s-a oprit.

— Stai jos, întinde-te peste pietre şi acoperă-ți buricul cu mâinile, mi-a şoptit el în ureche.

Duminică, 15 aprilie 1962

Imediat ce s-a făcut destulă lumină în zori, am pornit-o la drum. Don Juan m-a ghidat spre locul în care îmi lăsasem maşina. Eram înfometat, dar altfel mă simțeam înviorat şi bine odihnit.

Am mâncat nişte pesmeți şi am băut apă minerală, pe care o aveam în maşină. Voiam să-i pun câteva întrebări care mă copleşeau,

dar el mi-a pus degetul pe buze.

Pe la prânz, ne găseam în oraşul de frontieră unde voia să-l las. Am intrat într-un restaurant să mâncăm. Locul era gol; ne-am aşezat la o masă lângă fereastră, privind afară la aglomerata stradă principală şi am cerut de mâncare.

Don Juan părea relaxat; ochii lui străluceau cu o sclipire răutăcioasă. M-am simțit încurajat şi am început cu o rafală de întrebări. Voiam să ştiu în primul rând ce era cu deghizarea lui.

— V-am arătat un pic din "non-acțiunea" mea, a spus el şi ochii păreau să-i strălucească.

— Dar nici unul dintre noi nu a văzut acelaşi lucru, am spus. Cum ai făcut asta?

— Totul este foarte simplu, a replicat el. Erau doar nişte deghizări, pentru că tot ce facem este într-un fel o deghizare. Tot ce facem, aşa cum ți-am mai spus, este o problemă de "acțiune". Un om al cunoaşterii

se poate agăța de "acțiunea" oricui şi poate realiza lucruri foarte ciudate. Dar ele nu sunt ciudate, nu chiar. Ele sunt ciudate doar pentru cel care este prins în "acțiune".

— Cei patru tineri şi cu tine încă nu sunteți conştienți de "non-acțiune", aşa că a fost uşor să vă păcălesc.

— Dar cum ne-ai înşelat?

— Nu ar avea sens pentru tine. Nu există nici un mod ca să înțelegi.

— Încearcă, don Juan, te rog!

— Să spunem că atunci când ne naştem, fiecare dintre noi primim un mic inel al puterii. Acel mic inel este pus la lucru imediat. Aşa că fiecare dintre noi este agățat deja de la naştere şi inelele noastre cu putere se alătură inelelor celorlalți. Cu alte cuvinte, inelele noastre cu putere sunt agățate de "acțiunea" lumii, pentru a forma lumea.

— Dă-mi un exemplu, ca să pot înțelege, am spus.

— De exemplu, inelele noastre cu putere, al

meu şi al tău, sunt agățate chiar acum la "acțiune" în această cameră. Noi facem camera. Inelele noastre cu putere țes camera asta pentru a exista, chiar în acest moment.

— Stai, stai, am spus. Camera asta este aici prin ea însăşi. Nu eu o creez. Nu am nimic de-a face cu ea.

Don Juan nu părea îngrijorat de protestele mele. El a susținut foarte calm că această cameră în care eram exista şi era ținută în loc din cauza forței inelului de putere al fiecăruia.

— Vezi, a continuat el, fiecare dintre noi ştie "acțiunea" camerelor, pentru că, într-un fel sau altul, am petrecut mult din viețile noastre în camere. Pe de altă parte, un om al cunoaşterii dezvoltă un alt inel al puterii. Eu i-aş spune inelul "non-acțiunii", pentru că este agățat de "non-acțiune". De aceea, cu acel inel, el poate țese o altă lume.

O tânără chelneriță ne-a adus mâncarea, privindu-ne bănuitoare. Don Juan mi-a

şoptit că trebuia să plătesc, ca să vadă că aveam destui bani.

— N-o acuz că nu are încredere în noi, a spus el şi a izbucnit în râs. Arăți ca dracu'.

Am plătit femeii şi i-am dat şi bacşiş, iar când ne-a lăsat singuri, l-am fixat cu privirea pe don Juan, încercând să găsesc un mod de a relua firul conversației noastre. Mi-a venit în ajutor.

— Dificultatea ta este că încă ți-ai dezvoltat al doilea inel de putere şi corpul tău nu ştie "non-acțiunea", a spus.

N-am înțeles ce spunea. Mintea mea era blocată cu o grijă oarecum prozaică. Tot ce voiam să ştiu era dacă îşi pusese sau nu un costum de pirat.

Don Juan n-a răspuns, ci a râs cu poftă. L-am rugat să-mi explice.

— Dar ți-am explicat, a replicat el.

— Vrei să spui că nu te-ai deghizat? am întrebat.

— Tot ce a trebuit să fac a fost să-mi agăț

inelul de putere de "acțiunea" ta, a spus. Tu însuți ai făcut restul şi la fel au făcut şi ceilalți.

— Asta-i incredibil! am exclamat.

— Toți am fost învățați să fim de acord cu "acțiunea", a spus el încet. Tu nu ai nici o idee despre puterea pe care această înțelegere o aduce cu sine. Dar, din fericire, "non-acțiunea" este la fel de miraculoasă şi de puternică.

Am simțit în stomac o undă incontrolabilă. Exista un abis de netrecut între experiența mea directă şi explicația lui. Ca o ultimă apărare, am încheiat, aşa cum o făcusem întotdeauna, cu o undă de îndoială şi de neîncredere şi cu întrebarea: "Dar dacă don Juan era de fapt în legătură cu tinerii şi aranjase el singur totul?"

Am schimbat subiectul şi l-am întrebat despre cei patru ucenici.

— Mi-ai spus că erau nişte umbre? am întrebat.

— E adevărat.

— Erau aliați?

— Nu. Ei erau ucenicii unui om pe care îl cunosc.

— De ce le-ai spus umbre?

— Pentru că în acel moment ei fuseseră atinşi de puterea "non-acțiunii" şi, deoarece nu erau la fel de proşti ca tine, ei s-au schimbat în ceva destul de diferit de ceea ce ştii tu. N-am vrut să te uiți la ei din acest motiv. N-ar fi făcut decât să te lezeze.

Nu mai aveam întrebări. Nici nu-mi era foame. Don Juan a mâncat cu voie bună şi părea într-o stare excelentă. Dar eu mă simțeam abătut. Brusc, o oboseală mistuitoare pusese stăpânire pe mine. Mi-am dat seama că drumul lui don Juan era prea anevoios pentru mine. Am comentat că nu aveam chemare pentru a deveni un vrăjitor.

— Poate că altă întâlnire cu Mescalito te va ajuta, a spus el.

L-am asigurat că asta era lucrul cel mai

depărtat la care m-aş fi gândit şi că nici măcar nu aveam de gând să iau în considerare posibilitatea.

— Trebuie să ți se întâmple lucruri foarte drastice, pentru a permite corpului tău să profite de tot ce ai învățat, a spus el.

Mi-am exprimat părerea că, întrucât nu eram indian, nici nu eram cu adevărat calificat să trăiesc viața neobişnuită a unui vrăjitor.

— Poate că dacă m-aş putea elibera de toate îndatoririle mele, aş putea fi în lumea ta ceva mai bun, am spus. Sau dacă aş merge în sălbăticie, să trăiesc acolo cu tine. Aşa cum stau lucrurile acum, faptul că am un picior într-o lume şi altul în cealaltă mă face inutil în amândouă.

El m-a fixat un moment mai lung.

— Asta este lumea ta, a spus, indicând spre strada aglomerată de dincolo de fereastră. Eşti un om al acestei lumi. Şi acolo, afară, în lumea aceasta, este terenul

tău de vânătoare. Nu există nici un mod de a scăpa de "acțiunea" acestei lumi, aşa că luptătorul nu face altceva decât să transforme lumea lui în terenul său de vânătoare. Ca vânător, un luptător ştie că lumea este făcută ca să fie folosită. Aşa că el foloseşte fiecare bucățică din ea. Un luptător este ca un pirat, care nu are slăbiciuni în a lua şi a folosi tot ce doreşte, cu mențiunea că pe un luptător nu-l deranjează şi nu se simte insultat când este folosit şi păcălit, la rândul lui.

17. UN ADVERSAR PE MĂSURĂ

Marți, 11 decembrie 1962

Capcanele mele erau perfecte; aranjamentul era perfect; am văzut iepuri, veverițe şi alte rozătoare, prepelițe şi păsări, dar n-am putut prinde nimic toată ziua.

Don Juan îmi spusese, când părăsisem casa lui dis-de-dimineață, că în ziua aceea trebuia să aştept un "cadou al puterii", un animal excepțional, care ar putea fi atras în capcanele mele şi a cărui carne o voi usca pentru a obține "mâncare cu putere".

Don Juan părea să se găsească într-o stare meditativă. El nu mi-a sugerat nimic şi n-a comentat nimic. Spre sfârşitul zilei a făcut, în sfârşit, o afirmație:

— Cineva se interferează cu vânătoarea ta, a spus el.

— Cine? am întrebat surprins.

M-a privit, a zâmbit şi a dat din cap în

semn de neîncredere.

— Acționezi ca şi cum nu ai şti cine, a spus. Şi ai ştiut-o toată ziua.

Aveam de gând să protestez, dar nu aveam motive. Ştiam că o să spună "la Catalina" şi, dacă la asta se referea, atunci avea dreptate, ştiam despre cine era vorba.

— Ori mergem acum acasă, a continuat, ori aşteptăm până se înnoptează, ca să folosim asfințitul pentru a o prinde.

Părea că aşteaptă decizia mea. Voiam să plecăm. Am început să strâng frânghia subțire pe care tocmai o foloseam, dar, înainte să-mi exprim dorința, el m-a oprit cu un ordin:

— Stai jos, a spus. Ar fi o decizie mai simplă şi mai înțeleaptă să plecăm chiar acum, dar, fiind vorba de un caz special, cred că trebuie să stăm. Spectacolul ăsta este doar pentru tine.

— Ce vrei să spui?

— Cineva se interferează în special cu tine,

astfel încât este spectacolul tău. Ştiu cine şi ştii şi tu cine.

— Mă sperii, am spus.

— Nu eu, a replicat el râzând. Femeia aceea, care este pe aici şi dă târcoale, te sperie.

A făcut o pauză ca şi cum ar fi aşteptat să simt efectul cuvintelor sale. A trebuit să recunosc că eram înspăimântat.

Cu mai mult de o lună înainte, avusesem o confruntare înfricoşătoare cu o vrăjitoare numită "la Catalina". O înfruntasem cu riscul vieții mele, pentru că don Juan mă convinsese că ea urmărea să-mi ia viața şi că el era incapabil să-i anihileze faptele. După ce intrasem în contact cu ea, don Juan îmi dezvăluise că ea nu fusese niciodată un pericol pentru el şi că întreaga afacere fusese un truc, nu în sensul unei pozne răutăcioase, ci în sensul unei capcane pentru a mă prinde.

Metoda lui mi s-a părut atât de nedreaptă

față de mine, încât m-am înfuriat pe el.

După ce mi-a ascultat ieşirea furtunoasă, don Juan a început să cânte nişte melodii mexicane. El i-a imitat pe cântăreții populari şi a făcut-o atât de caraghios, încât am ajuns să râd ca un copil.

M-a încântat ore întregi. N-am ştiut niciodată că avea un repertoriu de cântece atât de idioate.

— Hai să-ți spun ceva, a spus el în final, cu acea ocazie. Dacă nu am fi păcăliți, nu am învăța niciodată. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu mine şi se va întâmpla cu oricine. Arta binefăcătorului este să ne ducă până la capăt. Un binefăcător poate doar să indice drumul şi să înşele. Te-am mai păcălit înainte. Îți aminteşti modul în care ți-am redat spiritul de luptător, nu-i aşa? Chiar tu mi-ai spus că vânătoarea te-a făcut să uiți de plante. Voiai să faci o mulțime de lucruri, pentru a fi un vânător, lucruri pe care nu le-ai fi făcut pentru a învăța despre plante.

Acum trebuie să faci ceva mai mult, pentru a supraviețui.

M-a fixat cu privirea şi a izbucnit într-un hohot de râs.

— Asta e o nebunie, am spus. Suntem ființe raționale.

— Tu eşti rațional, a replicat el. Eu nu sunt.

— Bineînțeles că eşti, am insistat. Eşti unul dintre cei mai raționali oameni pe care i-am întâlnit vreodată.

— Foarte bine! a exclamat el. Hai să nu ne mai certăm! Eu sunt rațional şi ce-i cu asta?

L-am întrebat de ce era necesar ca două ființe raționale să procedeze într-un mod atât de aiurit, aşa cum procedaserăm noi cu doamna vrăjitoare.

— Eşti rațional, foarte bine, a spus el cu asprime. Asta înseamnă că ai impresia că ştii o mulțime de lucruri despre lume, dar chiar ştii? Ştii cu adevărat? Ai văzut doar acțiunile oamenilor. Experiențele tale sunt limitate

doar la ceea ce ți-au făcut oamenii ție sau altora. Nu ştii nimic despre această lume misterioasă.

Mi-a făcut semn să-l urmez la maşină şi ne-am îndreptat spre un mic oraş mexican din apropiere.

N-am întrebat ce vom face. M-a pus să parchez maşina lângă un restaurant şi apoi ne-am plimbat pe lângă stația de autobuz şi magazinul universal. Don Juan mergea în dreapta mea, conducându-mă. Brusc, am devenit conştient că în stânga mea mai mergea cineva lângă mine, dar înainte să am timp să mă întorc să mă uit, don Juan a făcut o mişcare foarte rapidă şi bruscă; el s-a înclinat în față, ca şi cum ar fi cules ceva de pe jos şi apoi m-a prins de braț, când era aproape să dau peste el. M-a tras la maşină şi nu mi-a dat drumul la braț nici măcar ca să descui portiera. Am bâjbâit o clipă cu cheile. El m-a împins uşor în maşină şi s-a urcat apoi şi el.

— Condu încet şi opreşte în fața magazinului, a spus el.

Când am oprit, don Juan mi-a făcut semn din cap, îndemnându-mă să mă uit. "La Catalina" stătea în picioare pe locul unde mă prinsese don Juan. M-am retras involuntar. Femeia a făcut doi paşi spre maşină şi a rămas acolo cu un aer sfidător. Am scrutat-o atent cu privirea şi am ajuns la concluzia că era o femeie frumoasă. Avea un ten foarte închis şi un corp plin, dar părea puternică şi muşchiuloasă. Avea o față rotundă şi plată, cu pomeții ridicați şi două cosițe de păr negru ca tăciunele. Ceea ce m-a surprins cel mai mult a fost tinerețea ei. Arăta de cel mult treizeci şi ceva de ani.

— Las-o să se apropie, dacă vrea, a şoptit don Juan.

Ea a făcut trei sau patru paşi spre maşină şi s-a oprit la vreo trei metri. Ne-am privit. În acel moment simțeam că nu este nimic amenințător la ea. Chicotea ca o fetiță timidă

şi şi-a acoperit gura. M-am simțit, într-un fel, încântat. M-am întors spre don Juan, ca să comentez purtarea şi aspectul ei, iar el m-a speriat aproape de moarte cu un strigăt.

— Nu-ți întoarce spatele la femeia aceea, pe toți dracii! a spus el cu o voce foarte puternică.

M-am întors rapid să privesc la femeie. Ea mai făcuse doi paşi spre maşină şi ajunsese la vreun metru şi jumătate de uşa mea. Zâmbea; dinții ei erau mari şi albi şi foarte curați. Totuşi, era ceva straniu în zâmbetul ei. Nu era prietenos; era un rânjet reținut; îi zâmbea doar gura. Ochii ei erau negri şi reci şi mă fixau.

Mi-a trecut un fior prin corp. Don Juan a început să râdă. Într-un chicotit ritmic; după un moment de aşteptare, femeia s-a dat încet înapoi şi a dispărut printre oameni.

Am plecat şi don Juan a comentat că, dacă nu-mi întăream viața şi nu învățam, ea avea să mă calce în picioare, aşa cum calci un

gândac fără apărare.

— Ea este adversarul pe măsură despre care îți spuneam că ți l-am găsit, a spus el.

Don Juan a spus că trebuia să aşteptăm o prevestire înainte să ştim ce să facem cu femeia care se interfera cu vânătoarea mea.

— Dacă vezi sau auzi o cioară, o să ştim sigur că putem aştepta şi o să ştim de asemenea şi unde să aşteptăm, a adăugat el.

S-a răsucit încet, descriind un cerc perfect, pentru a cerceta împrejurimile.

— Ăsta nu este un loc unde să aşteptăm, a spus în şoaptă.

Am început să mergem spre est. Era deja destul de întuneric. Brusc, două ciori şi-au luat zborul din nişte tufişuri înalte şi au dispărut după un deal. Don Juan a spus că dealul acela era destinația noastră.

Odată ajunşi acolo, el l-a ocolit şi a ales un loc cu fața spre sud-est şi la poalele dealului. De pe un loc circular cu un diametru de un metru cincizeci — un metru optzeci, a

curățat pământul de bețe şi de frunze. Am încercat să-l ajut, dar el m-a refuzat cu o mişcare puternică a mâinii. Şi-a pus degetul la buze şi mi-a făcut semn să păstrez liniştea. Când a terminat, m-a tras în centrul cercului, m-a aşezat cu fața spre sud, cu dealul în spate, şi mi-a şoptit în ureche că trebuia să-i imit mişcările. A început un fel de dans, bătând regulat cu talpa dreaptă; consta din şapte măsuri egale, întretăiate de un grup de trei bătăi rapide.

Am încercat să mă adaptez lă ritmul lui şi, după câteva încercări stângace, eram mai mult sau mai puțin capabil să reproduc aceleaşi bătăi.

— De ce facem asta? i-am şoptit în ureche.

El mi-a răspuns, tot în şoaptă, că duduiam ca un iepure şi că, mai devreme sau mai târziu, cel care dă târcoale va fi atras de zgomot şi va apărea să vadă ce se întâmplă.

O dată ce i-am copiat ritmul, don Juan a încetat să mai bată, dar m-a pus să continui,

marcând tactul cu o mişcare a mâinii.

Din când în când, asculta cu atenție, cu capul uşor înclinat spre dreapta, părând să culeagă zgomotele din tufişuri. La un moment dat, mi-a făcut semn să mă opresc şi a rămas într-o poziție foarte încordată; parcă ar fi fost pregătit să se repeadă şi să sară pe un atacator nevăzut şi necunoscut.

Apoi m-a pus să continui cu duduitul şi, după o vreme, m-a oprit iar. De fiecare dată când mă opream, el asculta cu o asemenea concentrare, încât fiecare fibră a corpului său părea tensionată, gata să țâşnească.

Brusc, a sărit lângă mine şi mi-a şoptit la ureche că asfințitul ajunsese la putere deplină.

Am privit în jur. Tufişurile erau o masă întunecată şi la fel arătau şi dealurile, şi pietrele. Cerul era albastru-închis şi nu se mai vedeau nori. Întreaga lume părea să fi devenit o masă uniformă de siluete întunecate, fără granițe vizibile.

Am auzit în depărtare țipătul straniu al unui animal, un coiot sau poate o pasăre de noapte. S-a întâmplat atât de brusc, că nu i-am dat atenție. Dar corpul lui don Juan a tresărit puțin. I-am simțit vibrația pentru că stătea lângă mine.

— Uite că începem, a şoptit el. Bate iar şi fii pregătit! Ea e aici.

Am început să dudui furios şi don Juan şi-a pus talpa peste a mea şi mi-a făcut semne frenetice să mă relaxez şi să bat ritmic.

— N-o speria, mi-a şoptit la ureche. Calmează-te şi nu-ți pierde cumpătul.

El a început iar să marcheze ritmul bătăii mele şi, după ce m-a oprit a doua oară, am auzit iar strigătul. De data asta părea să fie țipătul unei păsări care zbura peste deal.

Don Juan m-a pus să mai bat o dată şi, exact când m-am oprit, am auzit un fâşâit deosebit în stânga mea. Era zgomotul făcut de un animal greoi care se mişca prin tufişurile uscate. Mi-a trecut prin cap gândul

că era un urs, dar apoi mi-am dat seama că în deşert nu erau urşi. L-am prins pe don Juan de braț şi el mi-a zâmbit şi şi-a pus degetul la gură într-un gest de tăcere. Am privit în întunericul din stânga mea, dar el mi-a făcut semn să mă opresc. A arătat de câteva ori direct la mine, apoi m-a pus să mă întorc încet şi tăcut, până când am ajuns cu fața spre masa întunecată a dealului. Don Juan îşi păstra degetul întins spre un anumit punct al dealului. A rămas cu ochii lipiți de punctul acela şi brusc, ca într-un coşmar, o umbră întunecată a sărit la mine. Am țipat şi am căzut pe spate. Pentru o clipă, silueta întunecată s-a suprapus peste cerul întunecat şi apoi a zburat prin aer şi a aterizat în spatele nostru, în tufişuri. Am auzit sunetul unui corp greu căzând în tufişuri şi apoi un strigăt straniu.

Don Juan m-a ajutat să mă ridic şi m-a condus în întuneric spre locul unde îmi lăsasem capcanele. M-a pus să le adun şi să

le desfac şi apoi a aruncat bucăţile în toate direcţiile. A făcut toate astea fără să scoată un cuvânt. Tot drumul până acasă, n-a vorbit deloc.

— Ce vrei să-ţi spun? a întrebat don Juan după ce l-am îndemnat să-mi explice întâmplările la care fusesem martor cu câteva ore înainte.

— Ce a fost? am întrebat.

— Ştii al dracului de bine cine a fost, a spus el. N-o mai scălda cu ce a fost. Important este, cine a fost.

Am elaborat o explicaţie care mi se părea potrivită. Figura pe care o văzusem semăna foarte bine cu un zmeu, pe care, probabil că îl ridicase cineva de dincolo de deal, în timp ce altcineva, aflat în spatele nostru, îl trăsese la pământ, de aici efectul siluetei întunecate plutind prin aer probabil cincisprezece sau douăzeci de metri.

El a ascultat atent explicaţia mea şi a râs până i-au dat lacrimile.

— Nu te mai învârti în jurul cozii, a spus. Treci la obiect. Nu a fost o femeie?

A trebuit să admit că, atunci când am căzut şi am privit în sus, am văzut silueta întunecată a unei femei cu o cămaşă lungă sărind peste mine, într-o mişcare foarte înceată; apoi ceva parcă a tras silueta întunecată şi a zburat peste mine cu mare viteză şi a căzut în tufişuri. De fapt, mişcarea aceea era cea care îmi dăduse ideea unui zmeu.

Don Juan a refuzat să discute mai departe subiectul.

În ziua următoare a plecat să rezolve un comision misterios şi eu m-am dus să vizitez nişte prieteni Yaqui dintr-o altă comunitate.

Miercuri, 12 decembrie 1962

Imediat ce am ajuns la comunitatea Yaqui, proprietarul magazinului, un mexican, mi-a spus că închinase un pick-up şi douăzeci de

discuri de la o prăvălie din Ciudad Obregon, pentru "fiesta" pe care voia s-o dea în noaptea aceea în cinstea Fecioarei din Guadelupa. El spusese deja tuturor că făcuse pregătirile necesare prin Julio, vânzătorul ambulant care venea în aşezările Yaqui de două ori pe lună, pentru a colecta ratele pentru nişte articole ieftine de îmbrăcăminte pe care reuşise să le vândă unor indieni Yaqui.

Julio a adus pick-up-ul devreme în după-amiaza aceea şi l-a conectat la dinamul care furniza curent magazinului. S-a asigurat că merge, apoi a dat volumul la maximum, amintindu-i proprietarului magazinului să nu atingă butoanele şi a început să aleagă dintre cele douăzeci de discuri.

— Ştiu câte zgârieturi are fiecare dintre ele, i-a spus Julio.

— Spune-i fiicei mele, a răspuns proprietarul.

— Tu eşti responsabil, nu fata ta.

— E acelaşi lucru, ea o să schimbe discurile.

Julio a insistat că pentru el nu era nici o diferență dacă ea sau altcineva o să mânuiască pick-up-ul, atât timp cât proprietarul magazinului plătea pentru orice disc stricat. Acesta a început să se certe cu Julio. Fața acestuia din urmă s-a înroşit. Se întorcea din când în când spre grupul de indieni Yaqui adunați în fața magazinului şi făcea semne de disperare sau de frustrare, mişcându-şi mâinile sau contorsionându-şi fața într-o grimasă. Se pare, ca o ultimă încercare, că a cerut o sumă de bani. Asta a constituit motiv pentru o altă ceartă lungă despre ce însemna stricarea unui disc. Julio a declarat că orice disc deteriorat trebuia plătit integral, ca nou. Proprietarul magazinului s-a supărat şi mai rău şi a început să tragă de bretele. Părea înclinat să închidă aparatul şi să renunțe la petrecere. Le-a spus clienților adunați în fața

magazinului că încercase totul ca să se înțeleagă cu Julio. Pentru o clipă, se părea că petrecerea va fi un eşec înainte să înceapă.

Blas, bătrânul Yaqui în casa căruia stăteam, a făcut nişte comentarii neplăcute, cu voce tare, despre starea tristă a indienilor Yaqui, care nu puteau celebra nici măcar cea mai cinstită festivitate religioasă, ziua Fecioarei din Guadelupa.

Am vrut să intervin şi să-mi ofer ajutorul, dar Blas m-a oprit. El a spus că, dacă aş face o donație de bani, însuşi proprietarul magazinului ar sparge discurile.

— El e mai rău decât oricine, a spus el. Lasă-l să plătească banii. El ne stoarce, aşa că de ce n-ar plăti?

După o lungă discuție, în care, destul de ciudat, toți cei prezenți se aflau de partea lui Julio, proprietarul magazinului a ajuns la nişte condiții care au fost acceptate. El n-a plătit o garanție în bani, dar a acceptat responsabilitatea pentru discuri şi aparat.

Motocicleta lui Julio a lăsat în urma sa un nor de praf, iar el s-a îndreptat spre nişte case mai retrase din localitate. Blas mi-a spus că Julio s-a dus să încerce să-şi prindă clienții înainte ca aceştia să vină la magazin să-şi cheltuiască banii pe rachiu. Pe când îmi spunea asta, a apărut din spatele magazinului un grup de indieni. Blas a privit la ei şi a început să râdă şi toți ceilalți au început şi ei să râdă.

Blas mi-a spus că indienii aceia erau clienții lui Julio şi că se ascunseseră în spatele magazinului, aşteptând ca el să dispară.

Petrecerea a început devreme. Fata proprietarului magazinului a pus un disc pe pick-up şi a lăsat brațul aparatului; s-a auzit un scârțâit teribil şi un bâzâit ascuțit şi apoi sunetul unei trompete şi câteva ghitare.

Petrecerea consta din ascultarea discurilor la volum maxim. Erau patru tineri mexicani care dansau cu cele două fete ale

proprietarului şi cu alte trei tinere mexicane. Indienii Yaqui nu dansau; ei urmăreau cu aparentă încântare fiecare mişcare pe care o făceau dansatorii. Păreau că se distrează doar privind şi înghițind tequila ieftină.

Am cumpărat băuturi pentru toți cei pe care îi cunoşteam. Voiam să evit orice resentiment. Circulam printre numeroşii indieni şi discutam cu ei şi le ofeream băuturi. Purtarea mea a ținut până când şi-au dat seama că nu beam deloc. Asta a părut să-i enerveze pe toți. Ca şi cum ar fi descoperit laolaltă că nu le aparțineam. Indienii au devenit morocănoşi şi au început să mă privească pieziş.

Mexicanii, care erau la fel de beți ca şi indienii, şi-au dat seama în acelaşi timp că nu dansam; şi asta parcă i-a ofensat şi mai mult. Au devenit foarte agresivi. Unul dintre ei m-a luat cu forța de braț şi m-a tras mai aproape de pick-up, altul mi-a dat o ceaşcă plină de tequila şi a vrut s-o beau pe toată

dintr-o înghițitură şi să dovedesc că eram un *"macho".*

Am încercat să-i păcălesc şi să râd isteric, ca şi cum mi-ar fi plăcut situația. Am spus că mi-ar plăcea să dansez întâi şi apoi să beau. Fata de la pick-up a început să caute printre discuri. Părea puțin amețită, deşi nici una dintre femei nu băuse pe față, şi nu prea reuşea să fixeze discul pe placa turnantă. Un tânăr a spus că discul pe care îl alesese nu era un twist; ea a răscolit grămada, încercând să îl găsească pe cel bun şi toți s-au strâns în jurul ei şi m-au lăsat în pace. Asta mi-a dat timp să fug în spatele magazinului, departe de zona luminată şi departe de raza vizuală a celor rămaşi acolo.

M-am oprit cam la treizeci de metri în umbra unor tufişuri, încercând să decid ce să fac. Eram obosit. Simțeam că era timpul să mă urc în maşină şi să mă întorc acasă. Am început s-o iau spre casa lui Blas, unde îmi parcasem maşina. M-am gândit că, dacă o să

conduc încet, n-o sa observe nimeni că plec.

Oamenii de la pick-up încă mai căutau discul — tot ce puteam auzi era bâzâitul ascuțit al difuzorului — dar apoi a răsunat un twist. Am râs tare, gândindu-mă că, probabil, s-au întors spre locul unde fusesem şi şi-au dat seama că am dispărut.

Am văzut nişte siluete întunecate îndreptându-se în direcție opusă, spre magazin. Am trecut unul pe lângă altul şi ei au murmurat *"Buenas noches".* I-am recunoscut şi le-am vorbit. Le-am spus că era o petrecere excelentă.

Înainte să ajung la o cotitură mare a drumului, am întâlnit doi oameni, pe care nu i-am recunoscut, dar i-am salutat. Bubuitul pick-up-ului se auzea aproape la fel de tare acolo pe drum, ca şi lângă magazin. Era o noapte întunecată, fără stele, dar strălucirea luminilor magazinului îmi permitea să am o percepție vizuală bună a împrejurimilor. Casa lui Blas era foarte aproape şi am grăbit

pasul. Apoi am observat în stânga mea, la cotitura drumului, forma întunecată a unei persoane, stând în picioare, sau poate în poziție ghemuit. O clipă m-am gândit că s-ar putea să fie o persoană dintre cele de la petrecere care să fi plecat înaintea mea. Persoana părea că-şi face nevoile pe marginea drumului. Asta era ciudat. În astfel de situații, oamenii din comunitate intrau în tufişurile cele mari. M-am gândit că, oricine ar fi fost în fața mea, trebuia să fi fost beat.

Am ajuns la cotitură şi am spus:

— *Buenas noches!*

Persoana mi-a răspuns cu un muget straniu, răguşit, inuman. Efectiv, mi s-a ridicat tot părul de pe corp. O clipă am rămas paralizat. Apoi, am început să iuțesc pasul. Am aruncat o privire scurtă şi am văzut că silueta întunecată se ridicase pe jumătate; era o femeie. S-a ghemuit, aplecându-se în față; a mers câțiva paşi în poziția asta şi apoi a sărit. Am început să alerg, în timp ce

femeia sărea pe lângă mine ca o pasăre, mergând cu viteza mea. Când am ajuns la casa lui Blas, ea era aproape în fața mea şi aproape că mă atingea.

Am sărit peste un mic şanț uscat din fața casei şi m-am lovit de uşa şubredă şi am intrat.

Blas era deja acasă şi nu a părut îngrijorat de povestea mea.

— Ți-au făcut una bună, a spus el pe un ton liniştitor. Indienii sunt încântați dacă îi păcălesc pe străini.

Experiența mea fusese atât de vlăguitoare, încât în ziua următoare, în loc să plec acasă, aşa cum aveam de gând, m-am dus la casa lui don Juan. Don Juan s-a întors spre seară. Nu i-am dat timp să spună ceva şi am izbucnit cu toată povestea, inclusiv comentariul lui Blas. Fața lui don Juan a devenit sumbră. Probabil că era doar imaginația mea, dar el părea îngrijorat.

— Nu pune atâta încredere în cele spuse de

Blas, a spus el pe un ton serios. El nu ştie nimic despre luptele dintre vrăjitori. Ar fi trebuit să ştii că era ceva serios în momentul în care ai observat că umbra era în stânga ta. Şi nu ar fi trebuit să fugi.

— Ce ar fi trebuit să fac? Să stau acolo, în picioare?

— Exact. Când un luptător îşi întâlneşte adversarul şi acesta nu este o ființă umană obişnuită, el trebuie să-şi organizeze apărarea. Acesta este singurul lucru care-l face invulnerabil.

— Ce spui don Juan?

— Spun că ai avut a treia întâlnire cu adversarul tău pe măsură. Ea te urmăreşte, aşteptând un moment de slăbiciune din partea ta. De data asta, aproape că te-a prins.

Am simțit o zvâcnire de nelinişte şi l-am acuzat că mă expunea unui pericol inutil. M-am plâns că jocul pe care-l juca cu mine era crud.

— Ar fi crud dacă s-ar fi întâmplat unui om normal, a spus el. Dar în clipa în care începi să trăieşti ca un luptător, nu mai eşti normal. Şi apoi, nu ți-am găsit un adversar pe măsură pentru că vreau să mă joc cu tine sau să te împung, sau să te supăr. Un adversar pe măsură te poate stimula; sub influența unui adversar ca "la Catalina", s-ar putea să ai nevoie să foloseşti tot ce te-am învățat. Nu ai altă alternativă.

Am rămas tăcuți o vreme. Cuvintele lui îmi provocaseră o nelinişte teribilă.

Apoi m-a pus să imit cât mai fidel cu putință, strigătul pe care îl auzisem după ce am spus: *Buenas noches.*

Am încercat să reproduc sunetul şi am ajuns să emit un fel de răget care m-a speriat. Don Juan a găsit, probabil, că reproducerea mea era caraghioasă; el a râs fără să se poată stăpâni.

După aceea, m-a rugat să redau succesiunea faptelor; distanța alergată,

distanța la care se afla femeia de mine în momentul în care am întâlnit-o, distanța la care se găsea în momentul în care am ajuns la casă şi locul unde a început să sară.

— Nici o indiană grasă nu ar fi putut sări aşa, a spus el, după ce a evaluat toate variantele. Ele nici măcar nu ar putea sări atât de departe.

El m-a pus să sar. N-am putut sări mai mult de un metru şi douăzeci şi, dacă simțul percepției mele era corect, femeia aceea sărea cel puțin câte trei metri într-un salt.

— Bineînțeles, ştii că de acum încolo trebuie să fii atent, a spus el pe un ton de mare gravitate. Ea o să încerce să te atingă pe umărul stâng într-un moment în care eşti neatent sau slab.

— Ce ar trebui să fac? am întrebat.

— Nu are rost să te plângi, a spus el. Ceea ce este important de acum încolo este strategia vieții tale.

Nu mă puteam concentra deloc asupra

celor spuse de el. Luam notițe automat. După o lungă tăcere, el m-a întrebat dacă aveam vreo durere în urechi sau la baza gâtului. Am răspuns negativ, iar el mi-a spus că dacă voi avea o senzație neplăcută într-una din cele două zone, asta însemna că fusesem stângaci şi că "la Catalina" mă rănise.

— Tot ce ai făcut în noaptea aceea a fost o stângăcie, a spus. Mai întâi de toate, te-ai dus la petrecere ca să pierzi timpul, ca şi cum ar fi timp de pierdut. Asta te-a slăbit.

— Vrei să spui că nu ar trebui să mă duc la petreceri?

— Nu, nu vreau să spun asta. Te poți duce în orice loc doreşti, dar dacă o faci, trebuie să-ți asumi întreaga responsabilitate pentru această acțiune. Un luptător îşi trăieşte viața strategic. El s-ar duce la o petrecere sau la o reuniune doar dacă ar cere-o strategia lui. Asta înseamnă, bineînțeles, că el ar fi sub autocontrol total şi ar realiza toate acțiunile pe care le-ar considera necesare.

M-a privit fix şi a zâmbit, apoi şi-a acoperit faţa şi a chicotit uşor.

— Te afli într-un punct dificil, a continuat. Adversarul tău este pe urmele tale şi pentru prima dată în viața ta nu-ți poți permite să acționezi aiurea. De data asta va trebui să înveți o "acțiune" total diferită, "acțiunea" strategiei. Aşa că gândeşte-te! Dacă vei supraviețui faptelor "Catalinei", o să-i mulțumeşti într-o zi pentru că te-a forțat să-ți schimbi "acțiunea".

— Ce mod teribil de a pune problema! am exclamat. Dar dacă nu voi supraviețui?

— Un luptător nu se complace niciodată în gânduri de-astea, a spus el. Când trebuie să acționeze cu semenii lui, oamenii, un luptător urmează "acțiunea" strategiei şi în acea "acțiune" nu există victorii sau înfrângeri. În acea "acțiune" sunt doar acțiuni.

L-am întrebat ce presupunea "acțiunea" strategiei.

— Presupune să nu fii la îndemâna oamenilor, a replicat el. De exemplu, la petrecerea aceea, ai fost un clovn, nu pentru că servea scopurilor tale să fii clovn, ci pentru că te-ai lăsat în voia oamenilor acelora. Nu ai avut control deloc şi a trebuit să fugi de ei.

— Ce ar trebui să fac?

— Să nu te duci acolo deloc, sau să te duci doar pentru un anumit motiv. După ce te-ai vânturat cu mexicanii, erai slăbit şi "la Catalina" a folosit prilejul acela. Aşa că s-a pus în drum şi te-a aşteptat. Corpul tău ştia că ceva nu era în regulă şi totuşi i-ai vorbit. Asta a fost teribil. Nu trebuie să spui nici un singur cuvânt adversarului tău în timpul unei astfel de întâlniri. Apoi i-ai întors spatele. Asta a fost încă şi mai rău. Apoi ai fugit de ea şi ăsta a fost cel mai rău lucru pe care-l puteai face! Se pare că e stângace. Un vrăjitor care se respectă te-ar fi doborât atunci, în clipa în care i-ai întors spatele şi ai

fugit. Aşa că singura ta apărare este să stai pe loc şi să-ți execuți dansul.

— Despre ce dans vorbeşti? am întrebat.

El a spus că "duduitul de iepure" pe care mă învățase să-l practic este prima mişcare a unui dans pe care un luptător îl cultivă şi îl lărgeşte de-a lungul vieții sale şi îl execută apoi în scena ultimei sale rezistențe pe pământ.

Am avut un moment ciudat de sobrietate şi m-au năpădit o serie de gânduri. Într-un anumit sens, era clar că ceea ce se întâmplase între mine şi "la Catalina" prima dată când ne-am întâlnit era real. "La Catalina" era adevărată şi eu nu puteam evita eventualitatea ca ea să mă urmărească. Pe de altă parte, nu puteam înțelege cum putea ea să mă urmărească şi asta dădea naştere unei mici suspiciuni că don Juan m-ar putea înşela şi că el însuşi ar putea produce aceste efecte ciudate la care fusesem martor.

Don Juan s-a uitat brusc la cer şi mi-a spus că mai aveam încă timp să mergem să verificăm vrăjitoarea. El m-a asigurat că era foarte puțin pericol pentru noi, pentru că doar vom trece cu maşina pe lângă casa ei.

— Trebuie să-mi confirmi forma ei, a spus don Juan. Apoi nu va mai exista nici o îndoială în mintea ta.

Mâinile au început să-mi transpire puternic şi a trebuit să le şterg de mai multe ori cu un prosop. Ne-am urcat în maşină şi don Juan m-a condus spre şoseaua principală, apoi pe un drum larg, nepavat. Am mers pe centrul lui; camioanele grele şi tractoarele săpaseră şanțuri adânci şi maşina mea era prea joasă ca să poată să meargă pe o parte a drumului. Am rulat încet printr-un nor greu de praf. Pietrişul aspru care era folosit pentru nivelarea drumului se lipise cu noroiul din timpul ploilor şi bucăți de noroi uscat cu pietricele ne loveau pe sub maşină, producând zgomote puternice.

Don Juan mi-a spus să încetinesc când ne-am apropiat de un podeț. Acolo stăteau patru indieni, care ne-au făcut cu mâna. Nu eram sigur dacă îi cunoşteam sau nu. Am trecut podul şi drumul s-a curbat uşor.

— Asta-i casa femeii, mi-a şoptit don Juan, indicându-mi cu ochii spre o casă albă cu un gard înalt de bambus în jurul ei.

El mi-a spus să fac o întoarcere şi să opresc în mijlocul drumului să aşteptăm să vedem dacă femeia devenea destul de bănuitoare ca să se arate la față.

Am stat acolo vreo zece minute. Mi s-a părut un timp interminabil. Don Juan n-a scos nici un cuvânt. El a stat nemişcat, privind la casă.

— Uite-o! a spus el şi corpul lui a avut o tresărire bruscă.

Am văzut silueta întunecată şi amenințătoare a unei femei stând în picioare în casă, privind prin uşa deschisă. Camera era întunecoasă şi asta accentua silueta

femeii.

După câteva minute, femeia a ieşit din întunericul camerei, s-a oprit în uşă şi ne-a privit. Noi ne-am uitat la ea o vreme şi apoi don Juan mi-a spus să plecăm. Rămăsesem fără grai. Aş fi putut jura că ea era femeia pe care o văzusem sărind pe lângă drum, în întuneric.

Cam o jumătate de oră mai târziu, când ne-am întors pe drumul pavat, don Juan mi-a vorbit.

— Ce spui? a întrebat. Ai recunoscut forma?

Am ezitat multă vreme să-i răspund. Mi-era frică de angajamentul pe care îl presupunea afirmația. Mi-am formulat atent răspunsul şi am spus că mi se părea prea întuneric pentru a fi sigur.

El a râs şi m-a bătut uşor pe cap.

— Ea era, nu-i aşa? a întrebat.

Nu mi-a dat timp să-i răspund. Şi-a pus degetul la gură în semn de tăcere şi mi-a

şoptit la ureche că nu avea sens să spun ceva şi că pentru a supravieţui faptelor "Catalinei" trebuia să mă folosesc de tot ce mă învăţase el.

Partea a doua

CĂLĂTORIE LA IXTLAN

18. INELUL CU PUTERE AL VRĂJITORILOR

În mai 1971, i-am făcut lui don Juan ultima vizită a uceniciei mele. M-am dus să-l văd cu această ocazie, dominat de aceeaşi stare de spirit care mă îndemnase să-l văd în timpul celor zece ani ai colaborării noastre; adică, am căutat încă o dată blândețea companiei sale.

Prietenul lui, don Genaro, un indian Mazatec vrăjitor, era cu el. Îi văzusem pe amândoi în timpul vizitei mele anterioare, cu şase luni înainte. Tocmai mă gândeam să-i întreb dacă fuseseră împreună tot timpul acesta, când don Genaro mi-a explicat că îi plăcea atât de mult deşertul de nord, încât se

întorsese la timp pentru a mă vedea. Au râs amândoi, ca şi cum ar fi avut un secret.

— M-am întors doar pentru tine, a spus don Genaro.

— E adevărat, a repetat don Juan ca un ecou.

I-am reamintit lui don Genaro că ultima dată când fusesem acolo, încercările lui de a mă face să "opresc lumea" fuseseră dezastruoase pentru mine. Acesta era modul meu prietenesc de a-i spune că mi-era frică de el. El a râs nestăpânit, de i se cutremura corpul şi dădea din picioare ca un copil. Don Juan evita să mă privească şi râdea şi el.

— N-o să încerci să mă mai ajuți, nu-i aşa, don Genaro? am întrebat.

Întrebarea mea le-a provocat amândurora un râs în cascadă. Don Genaro s-a rostogolit pe jos de râs, apoi s-a întins pe burtă şi a început să înoate pe jos. Când l-am văzut făcând asta, am ştiut că eram pierdut. În acel moment, corpul meu a devenit conştient

cumva că mi-a sosit sfârşitul. Nu ştiam care era sfârşitul acela. Tendința personală de a dramatiza şi experiența mea anterioară cu don Genaro m-au făcut să cred că s-ar putea să fi sosit sfârşitul vieții mele.

În timpul ultimei mele vizite la ei, don Genaro a încercat să mă împingă spre "oprirea lumii". Eforturile lui fuseseră atât de bizare şi de directe, încât chiar don Juan a trebuit să-mi spună să plec. Demonstrațiile lui don Genaro de "putere" erau atât de extraordinare şi de uluitoare, încât mă forțau să fac o reevaluare a eului meu. M-am întors acasă, mi-am revăzut notițele pe care le luasem de la începutul uceniciei şi un nou sentiment misterios şi-a pus amprenta asupra mea, deşi nu fusesem conştient de el până nu-l văzusem pe don Genaro înotând pe podea.

Înotul pe podea, care era legat de alte acțiuni ciudate şi uluitoare pe care le executase chiar în fața ochilor mei, a început

când se găsea cu fața în jos. La început, râdea atât de tare, încât tot corpul îi tremura de convulsii, apoi a început să dea din picioare, iar în final, mişcarea picioarelor lui a ajuns să se coordoneze cu o mişcare de vâslire a brațelor şi don Genaro a început să alunece pe podea, ca şi cum s-ar fi aflat pe o podea cu role. A schimbat de multe ori direcțiile şi a acoperit întreaga zonă din fața casei lui don Juan, trecând prin jurul meu şi al lui don Juan.

Don Genaro se mai jucase în fața mea şi, de fiecare dată când o făcuse, don Juan declarase că era aproape să "văd". Eşecul meu de a "vedea" era un rezultat al insistenței mele de a încerca să explic fiecare dintre acțiunile lui don Genaro din punct de vedere rațional. De data asta, eram în gardă şi, când el a început să înoate pe jos, nu am încercat să-mi explic evenimentul. Totuşi, n-am putut evita senzația de a rămâne cu gura căscată. El aluneca efectiv pe stomac şi piept.

Ochii mei au început să se încrucişeze. Am simțit un val de nelinişte. Eram convins că, dacă nu încercam să explic ce se întâmpla, voi "vedea" şi asta mă umplea de o nelinişte extraordinară. Anticiparea mea nervoasă era atât de mare, încât într-un fel mă întorsesem în acelaşi punct, prins încă o dată într-o aspirație rațională oarecare.

Don Juan mă urmărea, probabil. M-a bătut brusc pe umăr; m-am întors automat cu fața spre el şi, pentru o clipă, mi-am luat ochii de pe don Genaro. Când am privit iar la el, stătea în picioare lângă mine, cu capul uşor înclinat şi bărbia lui aproape se odihnea pe umărul meu drept. Am avut o reacție întârziată de tresărire. L-am privit o clipă şi apoi am sărit înapoi.

Expresia lui de falsă surpriză era atât de caraghioasă, încât am râs isteric. Totuşi, n-am putut să nu-mi dau seama că râsul meu era neobişnuit. Corpul meu tremura de spasme nervoase, care proveneau din partea

mediană a stomacului meu. Don Genaro şi-a pus mâna peste stomacul meu şi convulsiile ca nişte unde au încetat.

— Acest mic Carlos este întotdeauna atât de exagerat! a exclamat el aferat, ca şi cum ar fi fost un om pretențios.

Apoi, a adăugat, imitând vocea şi felul de-a fi al lui don Juan:

— Nu ştii că un luptător nu râde niciodată în felul ăsta?

Caricaturizarea lui don Juan era atât de fără cusur, încât am râs şi mai tare.

Apoi au plecat amândoi şi au lipsit două ore, până pe la prânz.

Când s-au întors, s-au aşezat în fața casei lui don Juan. N-au spus nici un cuvânt. Păreau adormiți, obosiți, aproape absenți. Au stat nemişcați multă vreme, părând reconfortați şi relaxați. Gura lui don Juan era întredeschisă, ca şi cum ar fi fost cu adevărat adormit, dar mâinile lui erau unite în poală şi degetele mari se mişcau ritmic.

M-am foit nervos şi mi-am schimbat poziția o vreme, apoi am început să simt o blândețe liniştitoare. Chicotitul lui don Juan m-a trezit. Am deschis ochii. Amândoi mă fixau cu privirea.

— Dacă nu vorbeşti, adormi, a spus don Juan râzând.

— Mă tem că ai dreptate, am spus.

Don Genaro s-a întins pe spate şi a început să-şi mişte picioarele în aer. M-am gândit că are de gând să-şi înceapă iar clovneriile tulburătoare, dar a revenit la poziția cu picioarele încrucişate.

— Există ceva de care ar trebui să fi conştient de acum, a spus don Juan. Eu îi spun centimetrul cub de şansă. Toți, indiferent că suntem sau nu luptători, avem un centimetru cub de şansă, care ne sare în fața ochilor, din când în când. Diferența între un om normal şi un luptător este că luptătorul este conştient de asta şi una dintre sarcinile lui este să fie vigilent, să

aştepte deliberat, astfel încât, atunci când centimetrul lui cub de şansă îi sare în faţă, să aibă viteza necesară, curajul de a-l prinde.

— Şansă, noroc, putere personală sau oricum i-ai spune este o stare specială. Este ca un băţ foarte mic, care ne apare în faţă şi ne invită să-l culegem. De obicei, suntem prea ocupaţi sau prea preocupaţi, sau doar prea proşti şi prea leneşi pentru a ne da seama că este centimetrul nostru cub de noroc. Pe de altă parte un luptător este întotdeauna în gardă şi sigur, având rapiditatea şi îndemânarea necesare pentru a-l prinde.

— Viaţa ta este foarte solidă? m-a întrebat don Genaro brusc.

— Cred că da, am spus cu convingere.

— Crezi că poţi să-ţi prinzi centimetrul cub de şansă? m-a întrebat don Juan, cu un ton de neîncredere.

— Cred că asta fac tot timpul, am spus.

— Cred că eşti atent doar la lucrurile pe

care le cunoşti, a spus don Juan.

— Poate că mă înşel, dar cred că acum sunt mult mai conştient decât oricând în viața mea, am spus şi chiar aşa gândeam.

Don Genaro a dat din cap aprobator.

— Da, a spus el încet, parcă ar fi vorbit singur. Micul Carlos este cu adevărat solid şi total în gardă.

Am simțit că îşi băteau joc de mine. M-am gândit că poate afirmația mea despre presupusa mea condiție de soliditate s-ar fi putut să-i fi supărat.

— N-am vrut să mă laud, am spus.

Don Genaro şi-a arcuit sprâncenele şi şi-a lărgit nările. A aruncat o privire la notesul meu şi a pretins că scrie.

— Cred că astăzi Carlos este mai echilibrat ca niciodată, i-a spus don Juan lui don Genaro.

— Poate că este prea echilibrat, a aruncat don Genaro.

— S-ar putea să fie aşa, s-a declarat de

acord don Juan.

Nu ştiam ce să spun în acest moment, aşa că am rămas tăcut.

— Îți aminteşti de vremea când ți-am oprit maşina? a întrebat don Juan liniştit.

Întrebarea lui era bruscă şi fără legătură cu ceea ce se discutase. El se referea la un moment când nu reuşisem să pornesc motorul maşinii, până nu mi-a spus el că pot s-o fac.

Am remarcat că nimeni n-ar putea uita un asemenea eveniment.

— Asta nu a fost nimic, a declarat don Juan cu siguranță. Absolut nimic. Aşa-i, Genaro?

— Adevărat, a spus don Genaro indiferent.

— Ce vrei să spui? am întrebat pe un ton protestatar. Ce ai făcut în ziua aceea a fost cu adevărat de neînțeles pentru mine.

— Asta nu spune prea mult, a replicat don Genaro.

Au râs amândoi tare şi apoi don Juan m-a

bătut pe spate.

— Genaro poate face chiar mai mult decât să-ți oprească maşina. Adevărat, Genaro?

— Adevărat, a replicat don Genaro, încrețindu-şi buzele ca un copil.

— Ce poate face? am întrebat, încercând să par imperturbabil.

— Genaro poate să-ți ia toată maşina! a exclamat don Juan cu o voce bubuitoare, adăugând pe acelaşi ton: Adevărat, Genaro?

— Adevărat! a replicat don Genaro pe cel mai hotărât ton pe care l-am auzit vreodată.

Am tresărit involuntar. Corpul meu a resimțit convulsia a trei, patru spasme nervoase.

— Ce vrei să spui, că îmi poate lua toată maşina? am întrebat.

— Ce am vrut să spun, Genaro? a întrebat don Juan.

— Ai vrut să spui că pot să mă urc în maşina lui, să pornesc motorul şi să plec, a replicat don Genaro cu o seriozitate

neconvingătoare.

— Ia maşina, Genaro, a spus don Juan îndemnându-l pe un ton glumeț.

— S-a făcut! a spus don Genaro, încruntându-se şi privindu-mă chiorâş.

Am remarcat că atunci când s-a încruntat, sprâncenele i s-au unduit făcând ca privirea din ochii lui să devină ştrengară şi pătrunzătoare.

— Foarte bine! a spus don Juan calm. Să mergem acolo jos şi să examinăm maşina.

— Da! a făcut don Genaro ca un ecou. Să mergem acolo şi să examinăm maşina.

S-au ridicat foarte încet. Pentru o clipă n-am ştiut ce să fac, dar don Juan mi-a făcut semn să mă ridic.

Am început să urcăm pe deluşorul din fața casei lui don Juan. Cei doi mă flancau, don Juan în dreapta mea şi don Genaro în stânga. Erau la vreo doi metri în fața mea, aflându-se tot timpul în câmpul meu vizual.

— Hai să examinăm maşina, a spus iar don

Genaro.

Mâinile lui don Juan se mişcau ca şi cum ar fi tors un fir invizibil; don Genaro făcea la fel şi repeta:

— Să examinăm maşina.

Mergeau cu un fel de săltat. Paşii lor erau mai lungi decât de obicei şi mâinile li se mişcau de parcă ar fi biciuit sau ar fi bătut nişte obiecte invizibile din fața lor. Nu-l văzusem niciodată pe don Juan făcând clovnerii de genul ăsta şi eram destul de jenat ca să-l pot privi.

Am ajuns în vârf şi m-am uitat în jos, spre zona aflată la piciorul dealului, la vreo cincizeci de metri, unde parcasem maşina. Stomacul mi s-a contractat cu un şoc. Maşina nu era acolo! Am alergat în jos pe deal. Maşina nu se vedea nicăieri. Am avut un moment de mare derută. Eram dezorientat.

Îmi parcasem maşina acolo încă de când sosisem dimineață. Cu vreo jumătate de oră

înainte coborâsem să iau un notes nou. Atunci mă gândisem să las geamurile deschise din cauza căldurii excesive, dar țânțarii şi alte insecte mişunau în zona aceea şi asta m-a făcut să mă răzgândesc şi am lăsat maşina încuiată ca întotdeauna.

Am privit iar în jur. Refuzam să cred că maşina mea dispăruse. Am mers spre marginea zonei libere. Don Juan şi don Genaro mi s-au alăturat şi stăteau lângă mine, făcând exact ce făceam şi eu, privind în depărtare să vadă dacă maşina mea se zărea undeva. Am avut un moment de euforie, care a cedat locul unui sentiment deconcertant de enervare. Ei păreau că au observat asta şi au început să se plimbe în jurul meu, mişcându-şi mâinile de parcă ar fi frământat aluat cu ele.

— Ce crezi că s-a întâmplat cu maşina, Genaro? a întrebat don Juan pe un ton blajin.

— Am luat-o de aici, a spus don Genaro şi

a imitat cea mai uluitoare mişcare de a schimba vitezele şi a mişca volanul.

El şi-a îndoit picioarele de parcă ar fi stat în scaun şi a rămas câteva clipe în poziția aceea, susținut evident doar de muşchii picioarelor; apoi şi-a mutat greutatea pe piciorul drept şi a apăsat cu piciorul stâng, ca să imite acționarea ambreiajului. A imitat din buze zgomotul motorului şi, în final, ca să pună capac la toate, a imitat o piatră de pe drum şi a sărit în sus şi în jos, dându-mi senzația perfectă a unui şofer stângaci care sălta în scaun fără să dea drumul volanului.

Pantomima lui don Genaro era uluitoare. Don Juan a râs până şi-a pierdut suflul. Îmi venea să mă alătur voioşiei lor, dar eram incapabil să mă relaxez. Mă simțeam amenințat şi jenat. O nelinişte fără precedent pusese stăpânire pe mine. Simțeam că încep să ard pe dinăuntru şi am început să dau în pietricelele de pe sol şi am ajuns să le azvârl cu o furie inconştientă şi imprevizibilă. Parcă

furia s-ar fi aflat, de fapt, în afara mea şi m-ar fi cuprins brusc. Apoi sentimentul de enervare m-a părăsit, la fel de misterios cum mă cuprinsese. Am respirat adânc şi m-am simțit mai bine.

N-am îndrăznit să-l privesc pe don Juan. Izbucnirea mea mă deranja, dar în acelaşi timp îmi venea să şi râd. Don Juan a venit lângă mine şi m-a bătut pe spate. Don Genaro şi-a pus brațul pe umărul meu.

— Nu-i nimic! a spus don Genaro. Dă-ți drumul! Loveşte-te în nas şi sângerează! Apoi poți să iei o piatră şi să-ți spargi dinții. O să te simți atât de bine! Iar dacă nici asta nu te ajută, poți să-ți zdrobeşti ouăle cu aceeaşi piatră, pe bolovanul de acolo.

Don Juan a chicotit. Le-am spus că mi-era ruşine de mine, pentru că mă purtam atât de prosteşte. Nu ştiam ce se întâmplase cu mine. Don Juan a spus că el era sigur că ştiam exact ce se întâmpla, că mă prefăceam că nu ştiu şi că mă enervase chiar faptul că

mă prefăceam.

Don Genaro era neobişnuit de atent cu mine; mă bătea pe spate des.

— Ni se întâmpla tuturor, a spus don Juan.

— Ce vrei să spui cu asta, don Juan? a întrebat don Genaro, imitându-mi vocea, simulând felul meu de a pune întrebări lui don Juan.

Don Juan a spus nişte lucruri absurde de genul: "Când lumea este pe dos, noi suntem în picioare, dar când lumea este în picioare, noi suntem pe dos. Acum, când noi şi lumea suntem în picioare, credem că suntem pe dos..."

El a continuat iar şi iar, spunând lucruri fără sens, în timp ce don Genaro mă imita luând notițe. El scria pe un carnet invizibil, lărgindu-şi nările în timp ce scria şi păstrându-şi ochii larg deschişi şi ațintiți asupra lui don Juan. Don Genaro îmi prinsese eforturile de a scrie fără a privi la

carnet, pentru a nu altera fluxul natural al conversației. Portretizarea lui era extrem de hilară.

M-am simțit brusc foarte în largul meu, fericit. Râsul lor era liniştitor. Pentru o clipă, mi-am dat drumul şi am izbucnit în râs. Dar apoi, mintea mea a intrat într-o nouă stare de nelinişte, derută şi enervare. M-am gândit că tot ce se întâmpla acolo era imposibil; de fapt, conform logicii cu care eram obişnuit să judec lumea, era de neconceput. Totuşi, ca observator, percepusem că maşina mea nu era acolo. Mi-a trecut prin cap, aşa cum se întâmpla când don Juan mă confrunta cu fenomene inexplicabile, că eram trişat prin metode obişnuite. În cazurile de stres, mintea mea repetase aceeaşi idee întotdeauna, involuntar şi consecvent. Am început cu câți complici ar fi avut nevoie don Juan şi don Genaro, pentru a-mi ridica maşina şi pentru a o muta de unde o parcasem. Eram absolut sigur că încuiasem grăbit uşile; frâna de

mână era trasă; era în viteză; iar volanul era încuiat. Pentru a o mişca, ei trebuiau s-o ridice pur şi simplu. Sarcina asta ar fi necesitat o forță pe care ei doi n-ar fi putut s-o realizeze. O altă posibilitate era că cineva, în înțelegere cu ei, îmi spărsese maşina, o remorcase şi o mutase. Ca să facă asta, ar fi necesitat o cunoaştere specială, care le depăşea posibilitățile. Singura explicație posibilă era că, probabil, mă hipnotizaseră. Mişcările lor erau atât de noi pentru mine şi atât de suspecte, încât am intrat într-un vârtej de raționamente. M-am gândit că, dacă mă hipnotizau, eram într-o stare de conştiință schimbată. În experiența mea cu don Juan, observasem că în astfel de stări eşti incapabil să păstrezi o înregistrare mintală consecventă a trecerii timpului. În problemele de trecere a timpului, în toate stările de cealaltă realitate pe care le avusesem, nu existase niciodată o ordine trainică şi concluzia mea era că dacă urma

să rămân în gardă, va veni un moment când voi pierde ordinea secvențială a timpului. De exemplu, ca şi cum mă uitam la un munte şi, la un moment dat, în următorul moment de conştiință mă aflam privind o vale în direcție complet opusă, dar fără să-mi amintesc să mă fi întors. Simțeam că dacă mi s-ar întâmpla ceva de acest gen, poate aş fi putut să explic cele întâmplate cu maşina mea drept un caz de hipnoză. Am decis că singurul lucru pe care trebuia să-l fac era să urmăresc fiecare detaliu cu o atenție mărită.

— Unde-i maşina mea? am întrebat, adresându-mă amândurora.

— Unde-i maşina, Genaro? a întrebat don Juan cu o privire de seriozitate totală.

Don Genaro a început să întoarcă pietricelele şi să caute sub ele. El a lucrat febril pe toată suprafața unde îmi parcasem maşina. A întors efectiv fiecare piatră. Uneori se prefăcea că se supără şi azvârlea cu pietrele în tufişuri.

Don Juan părea încântat peste măsură de scenă. Se hlizea şi chicotea şi aproape că nu-mi băga în seamă prezența.

Don Genaro tocmai aruncase o piatră, într-o etalare de adevărată frustrare, când a dat peste un bolovan mare, singura piatră mare şi grea din zona de parcare. El a încercat să-l răstoarne, dar acesta era prea mare şi prea adâncit în sol. S-a luptat şi a pufăit, până când a transpirat. Apoi s-a aşezat pe bolovan şi l-a chemat pe don Juan să-l ajute.

Don Juan s-a întors spre mine cu un zâmbet radios şi a spus:

— Hai, să-i dăm lui Genaro o mână de ajutor.

— Ce face? am întrebat.

— Îți caută maşina, a spus don Juan pe un ton liniştit şi degajat.

— În numele Cerului! Cum poate s-o găsească sub pietre? am protestat.

— În numele Cerului, de ce nu? a replicat don Genaro şi amândoi au izbucnit în râs.

N-am putut mişca bolovanul. Don Juan a sugerat să mergem înapoi acasă şi să căutăm un lemn gros pe care să-l folosim ca pârghie.

În drumul spre casă, le-am spus că acțiunile lor erau absurde şi că tot ceea ce făceau nu avea rost.

Don Genaro m-a privit.

— Don Genaro este un om foarte perseverent, a spus don Juan cu o expresie serioasă. El e la fel de perseverent şi de meticulos ca tine. Tu însuți ai spus că nu laşi niciodată nici o piatră neîntoarsă. El face la fel.

Don Genaro m-a bătut pe umăr şi a spus că don Juan avea absolută dreptate şi că, de fapt, el voia să fie ca mine. M-a privit cu o sclipire nebună în ochi şi şi-a lărgit nările.

Don Juan a dat din palme şi şi-a aruncat pălăria la pământ.

După o lungă cercetare în jurul casei în căutarea unui lemn gros, don Genaro a găsit un trunchi destul de lung şi de gros, o parte

dintr-o grindă de casă. L-a pus pe umeri şi am pornit înapoi spre locul unde fusese maşina mea.

În timp ce urcam deluşorul şi era gata să ajungem la o cotitură pe potecă de unde puteam vedea zona plată de parcare, am avut o viziune bruscă. M-am gândit că voi găsi maşina înaintea lor, dar când am privit în jos, nu era nici o maşină la piciorul dealului.

Don Juan şi don Genaro trebuie să fi înțeles ce voiam şi au alergat după mine, râzând copios.

O dată ce am ajuns la baza dealului, ei au trecut imediat la lucru. I-am urmărit câteva momente. Acțiunile lor erau de neconceput. Ei nu se prefăceau că muncesc, ci erau efectiv cufundați în sarcina de a răsturna bolovanul, pentru a vedea dacă maşina era sub el. Asta a fost prea mult pentru mine şi m-am alăturat lor. Ei pufăiau şi strigau şi don Genaro urla ca un coiot. Erau uzi de transpirație. Am observat cât de teribil de

puternice erau corpurile lor, în special al lui don Juan. Pe lângă ei, eu eram un tânăr fără vlagă.

Foarte curând, transpirasem şi eu abundent. În cele din urmă, am reuşit să răsturnăm bolovanul şi don Genaro a examinat pământul de sub el cu cea mai exasperantă răbdare şi perseverență.

— Nu. Nu este aici, a anunțat el.

Afirmația asta i-a trântit pe amândoi la pământ de atâta râs.

Am râs nervos. Don Juan părea că are adevărate spasme de durere şi s-a cutremurat de râs.

— În ce direcție mergem acum? a întrebat don Genaro după un moment lung de odihnă.

Don Juan a indicat cu capul.

— Unde mergem? am întrebat.

— Să-ți căutăm maşina! a spus don Juan şi n-a lăsat să-i scape nici un zâmbet.

M-au flancat iar şi eu am intrat în tufişuri.

Merseserăm doar câțiva metri, când don Genaro ne-a făcut semn să ne oprim. A mers în vârful picioarelor spre un tufiş rotund aflat la câțiva paşi, s-a uitat între ramuri câteva clipe şi a spus că maşina nu era acolo.

Am continuat să mergem o vreme şi apoi don Genaro a făcut un gest cu mâna să facem linişte. Şi-a arcuit spatele stând pe vârfuri şi şi-a întins brațele peste cap. Degetele lui erau contractate ca o gheară. De unde stăteam, corpul lui don Genaro avea forma unui S. Şi-a menținut poziția o clipă şi apoi a plonjat efectiv cu capul înainte, pe un băț cu frunze uscate. L-a ridicat atent şi l-a examinat, apoi a remarcat iar că maşina nu era acolo.

Pe măsură ce înaintam prin tufişuri, el le cerceta şi se cățăra în nişte copăcei de paloverde, ca să caute în frunzişul lor, doar ca să ajungă la concluzia că maşina nu era nici acolo.

În acest timp, am înregistrat cu

meticulozitate tot ce am făcut sau văzut. Viziunea mea ordonată şi secvențială a lumii din jurul meu era atât de continuă cum fusese întotdeauna. Am atins roci, tufişuri, copaci. Îmi schimbam unghiul de vedere din prim-plan, în fundal, privind când cu un ochi, când cu celălalt. După toate calculele mele, mergeam prin tufişuri, aşa cum făcusem de nenumărate ori în viața mea obişnuită.

Apoi don Genaro s-a întins pe stomac şi ne-a rugat să facem la fel. El şi-a odihnit bărbia pe mâinile unite. Don Juan a făcut la fel. Amândoi au privit la o serie de mici protuberanțe din sol, care arătau ca nişte deluşoare. Brusc, don Genaro a făcut o mişcare de măturare cu mâna şi-a prins ceva cu ea. S-a ridicat grăbit şi don Juan a făcut la fel. Don Genaro a ținut mâna închisă în fața noastră şi ne-a făcut semn să ne apropiem şi să privim. Apoi a început să-şi deschidă încet mâna. Când era pe jumătate

deschisă, a zburat din ea un obiect mare şi negru. Mişcarea a fost atât de bruscă şi obiectul a fost atât de mare, încât am sărit înapoi şi aproape mi-am pierdut echilibrul.

Don Juan m-a sprijinit.

— Asta nu era maşina, s-a plâns don Genaro. Era o nenorocită de muscă. Îmi pare rău.

M-au scrutat amândoi cu privirile. Stăteau în picioare în fața mea şi nu priveau direct la mine, ci mă priveau cu colțurile ochilor. A fost o privire prelungită.

— A fost o muscă, nu-i aşa? m-a întrebat don Genaro.

— Aşa cred, am spus.

— Nu crede, mi-a ordonat don Juan în mod imperativ. Ce ai văzut?

— Am văzut ceva la fel de mare cât o cioară, zburând din mâna lui, am spus.

Afirmația era corespunzătoare cu ceea ce percepusem şi nu intenționasem să fac o glumă, dar ei au luat-o drept cea mai hilară

afirmație pe care ar fi putut-o face cineva în ziua aceea. Au sărit amândoi în sus şi în jos şi au râs până când s-au înecat.

— Cred că-i ajunge, a spus don Juan.

Vocea lui suna răguşit de atâta râs.

Don Genaro a spus că era gata să-mi găsească maşina, că avea sentimentul că era din ce în ce mai aproape. Don Juan a spus că ne aflam într-o zonă accidentată şi că, dacă găseam maşina acolo, nu era un lucru de dorit. Don Genaro şi-a scos pălăria şi i-a aranjat la loc centura cu o bucată de sfoară pe care a scos-o din pungulița lui, apoi şi-a ataşat centura de lină de un ciucure galben, fixat pe borul pălăriei.

— Îmi fac un zmeu din pălărie, mi-a spus el.

L-am privit şi am ştiut că glumea. Mă considerasem întotdeauna un expert în zmee. În copilărie făceam zmee foarte complicate şi ştiam că borul pălăriei era prea fragil ca să reziste la vânt. Pe de altă parte, cupa pălăriei

era prea adâncă şi vântul ar fi circulat prin ea, făcând imposibilă ridicarea pălăriei de pe sol.

— Nu crezi c-o să zboare, nu-i aşa? m-a întrebat don Juan.

— Ştiu că n-o să zboare, am spus.

Era o zi cu vânt şi don Genaro a alergat în sus pe deal, don Juan ținându-i pălăria, apoi don Genaro a tras de sfoară şi, al dracului lucru, chiar a zburat.

— Uite, uită-te la zmeu! a urlat don Genaro.

A săltat de câteva ori, dar a rămas în aer.

— Nu-ți lua ochii de pe zmeu, a spus don Juan ferm.

O clipă, m-am simțit amețit. Privind la zmeu, mi-am reamintit complet un alt timp; parcă aş fi înălțat chiar eu un zmeu, aşa cum obişnuiam, când era o zi cu vânt pe dealurile de la mine de acasă.

Pentru un scurt moment, reamintirea m-a învăluit şi am pierdut conştiința trecerii

timpului.

L-am auzit pe don Genaro strigând ceva şi am văzut pălăria săltând în sus şi în jos şi apoi căzând la pământ, unde era maşina mea. Totul s-a întâmplat cu atâta viteză, încât n-am avut o imagine completă a tot ceea ce s-a întâmplat. M-a cuprins amețeala şi eram cu mintea pierdută. Ea rămăsese lipită de o imagine foarte confuză. Ori am văzut pălăria lui don Genaro transformându-se în maşina mea, ori am văzut pălăria căzând pe acoperişul maşinii mele. Voiam să cred în a doua variantă, că don Genaro îşi folosise pălăria pentru a-mi arăta maşina. Nu că ar fi contat cu adevărat, şi prima, şi a doua variantă erau la fel de înfricoşătoare, dar numai că mintea mea se agăța de acel detaliu arbitrar, pentru a-mi menține echilibrul mintal originar.

— Nu te lupta cu ea, l-am auzit pe don Juan spunând.

Simțeam că ceva din mine era gata să iasă

la suprafață. Gânduri şi imagini veneau în unde necontrolabile, parcă aş fi fost adormit. Am privit maşina, înlemnit. Stătea pe o zonă pietroasă şi plată, la vreo treizeci de metri. Arăta efectiv de parcă ar fi pus-o cineva acolo. Am alergat spre ea s-o examinez.

— Pe toți dracii! a exclamat don Juan. Nu privi la maşină. Opreşte lumea!

Apoi ca într-un vis, l-am auzit strigând:

— Pălăria lui Genaro! Pălăria lui Genaro!

Am privit la ei. Mă fixau direct cu privirea. Ochii lor erau pătrunzători. Am simțit o durere în stomac, m-a cuprins o durere de cap instantanee şi mi s-a făcut rău. Don Juan şi don Genaro m-au privit curioşi. Am stat o vreme lângă maşină şi apoi, aproape automat, am descuiat uşa şi i-am dat voie lui don Genaro să stea pe locul din spate. Don Juan l-a urmat şi s-a aşezat lângă el. M-am gândit că era ciudat, pentru că de obicei el stătea pe locul din față.

Am condus maşina spre casa lui don Juan

într-un fel de ceață. Nu eram deloc în apele mele. Stomacul mi-era foarte deranjat şi sentimentul de greață mi-a surpat tot echilibrul. Am condus mecanic.

I-am auzit pe don Juan şi pe don Genaro pe locul din spate râzând şi chicotind ca nişte copii. L-am auzit pe don Juan întrebându-mă:

— Ne apropiem?

În acel moment am privit deliberat drumul. Eram, de fapt, foarte aproape de casa lui.

— Aproape am ajuns, am murmurat.

Ei au urlat de râs. Dădeau din mâini şi îşi loveau coapsele.

Când am ajuns la casă, am sărit automat din maşină şi le-am deschis portiera. Don Genaro a ieşit primul şi m-a felicitat pentru ceea ce spunea el că a fost cel mai frumos şi cel mai liniştit drum pe care îl făcuse în viața lui. Don Juan a spus la fel. Nu le-am dat prea multă atenție.

Am încuiat maşina şi de-abia am ajuns în

casă. I-am auzit pe don Juan şi pe don Genaro hohotind de râs înainte să adorm.

19. "OPRIREA LUMII"

În ziua următoare, imediat ce m-am trezit, am început să-i pun întrebări lui don Juan. El tăia lemne de foc în spatele casei, iar don Genaro nu se vedea nicăieri. A spus că nu era nimic de discutat. Am arătat că reuşisem să rămân la distanță şi că observasem înotatul lui don Genaro pe podea fără să vreau sau să cer vreo explicație, dar că reținerea mea nu mă ajutase să înțeleg ce se întâmpla. Apoi, după dispariția maşinii, am devenit prins automat în căutarea unei explicații logice, dar nici asta nu m-a ajutat. I-am spus lui don Juan că insistența mea de a găsi explicații nu era ceva dezvoltat de mine însumi, doar ca să fiu dificil, ci era ceva atât de adânc înrădăcinat în mine, încât depăşea orice altă considerație.

— Este ca o boală, am spus.

— Nu există boli, a replicat calm don Juan. Există doar complacere. Şi tu te complaci în

a încerca să explici totul. În cazul tău, explicațiile nu mai sunt necesare.

Am insistat explicându-i că eu puteam funcționa doar în condiții de ordine şi de înțelegere. I-am reamintit că îmi schimbasem drastic personalitatea pe durata colaborării noastre şi condiția care făcuse posibilă această schimbare era că fusesem capabil să-mi explic motivele acestei schimbări.

Don Juan a râs încet. N-a vorbit multă vreme.

— Eşti foarte abil, a spus el în final. Te întorci acolo unde ai fost tot timpul. Totuşi, de data asta eşti terminat. Nu mai ai unde să te întorci. Eu n-o să-ți mai explic nimic. Tot ce a făcut Genaro ieri a făcut-o corpului tău; aşa că lasă-ți corpul să decidă ce şi cum.

Tonul lui don Juan era prietenos, dar neobişnuit de detaşat şi asta m-a făcut să mă simt într-o singurătate copleşitoare. Mi-am exprimat sentimentul de tristețe. El a zâmbit. Degetele lui mi-au prins uşor mâna.

— Amândoi suntem nişte ființe care vor muri, a spus el uşor. Nu mai este timp pentru ceea ce suntem obişnuiți să facem. Acum trebuie să-ți angajezi toată "acțiunea" învățată şi să "opreşti lumea".

El mi-a prins iar mâna. Atingerea lui era fermă, dar prietenoasă; era ca o reasigurare că el avea pentru mine grijă şi afecțiune şi, în acelaşi timp, îmi dădea impresia unui scop decis.

— Acesta este gestul meu pentru tine, a spus el, menținându-şi o clipă strânsoarea pe mâna mea. Acum trebuie să te duci singur în munții aceia prietenoşi. A indicat cu bărbia spre o lamă de munți îndepărtați, dinspre sud-est.

A spus că trebuia să rămân acolo până când corpul meu va renunța şi apoi să mă întorc la casa lui. Mi-a dat de înțeles că nu voia să mă lase să mai adaug ceva sau să mai aştept, împingându-mă încet spre maşină.

— Ce va trebui să fac acolo? am întrebat.

Nu mi-a răspuns, dar m-a privit, dând din cap.

— Gata cu asta, a spus el în final.

Apoi a indicat cu degetul spre sud-est.

— Du-te acolo, a spus el scurt.

Am condus spre sud şi apoi spre est, urmând drumurile pe care mersesem întotdeauna cu don Juan. Am parcat maşina lângă locul unde se termina drumul de țară şi apoi am luat-o pe o potecă familiară, până am ajuns pe un platou înalt. Nu aveam nici o idee ce să fac acolo. Am început să dau târcoale, căutând un loc de odihnă. Brusc, am devenit conştient de o zonă mică din stânga mea. Compoziția chimică a solului parcă era diferită în acel punct, cu toate astea, când îmi focalizam privirea asupra lui, nu se observa nimic care să denote această diferență. Am stat la câțiva paşi de el şi am încercat să "simt" aşa cum îmi recomandase întotdeauna don Juan.

Am stat nemişcat probabil vreo oră. Gândurile mele au început să se diminueze gradat, până când nu mai discutam cu mine. Apoi am avut o senzație de enervare. Sentimentul părea să fie îndreptat spre stomacul meu şi era mai acut când eram cu fața spre punctul respectiv. Eram respins de el şi m-am simțit obligat să plec de acolo. Am început să cercetez zona cu ochii încrucişați şi, după o scurtă plimbare, am dat peste o lespede mare. M-am oprit în fața ei. Nu era nimic special la piatră care să mă atragă. Nu am detectat nici o culoare specifică sau vreo strălucire pe ea şi totuşi îmi plăcea. Corpul meu se simțea bine. Am simțit o senzație de confort fizic şi m-am aşezat o vreme.

Am hoinărit toată ziua pe platoul înalt şi în munții din împrejurimi, fără să ştiu ce să fac sau ce să aştept. La asfințit, m-am întors la lespede. Ştiam că, dacă voi petrece noaptea acolo, voi fi în siguranță.

În ziua următoare, m-am aventurat mai

departe spre est, în munții înalți. După-masă am ajuns la un alt platou şi mai înalt. Mi s-a părut că mai fusesem acolo. Am privit în jur ca să mă orientez, dar n-am putut recunoaşte nici unul dintre piscurile dimprejur. După o alegere atentă a unui loc de popas, m-am aşezat să mă odihnesc la marginea unei zone pietroase, aride. Acolo m-am simțit foarte cald şi liniştit. Am încercat să scot ceva de mâncare din tigva mea, dar era goală. Am băut puțină apă. Era caldă şi stătută. M-am gândit că nu mai aveam altceva de făcut decât să mă întorc la casa lui don Juan şi am început să deliberez dacă să pornesc sau nu înapoi. M-am întins pe stomac şi mi-am rezemat capul pe braț. Nu m-am simțit în largul meu şi mi-am schimbat de mai multe ori poziția, până când am ajuns cu fața spre vest. Soarele era deja jos. Ochii mei erau obosiți. Am privit jos, la sol, şi am prins în unghiul vederii mele un gândac mare şi negru. A apărut din spatele unei pietricele,

împingând o bilă de bălegar dublă ca mărime. I-am urmărit mişcările multă vreme. Insecta nu părea îngrijorată de prezența mea şi continua să împingă greutatea ei deasupra pietrelor, rădăcinilor, denivelărilor şi protuberanțelor din sol. Atât cât îmi dădeam seama, gândacul nu era conştient de prezența mea; gândul acesta a declanşat o serie de evaluări raționale despre natura lumii insectei, ca opusă lumii mele. Eu şi gândacul eram în aceeaşi lume şi evident că lumea nu era la fel pentru amândoi. M-am scufundat în urmărirea lui şi m-am minunat de forța gigantică necesară pentru a-şi căra încărcătura peste pietre şi prin crăpături.

Am urmărit multă vreme insecta şi apoi am devenit conştient de tăcerea din jurul meu. Doar vântul sâsâia printre ramurile şi frunzele tufişurilor. Am privit în sus, m-am întors spre stânga rapid şi involuntar şi am prins licărirea unei umbre sau a unei sclipiri la câțiva paşi. La început nu i-am dat nici o

atenție, dar apoi mi-am dat seama că licărirea s-a aflat în stânga mea. M-am întors iar brusc şi am fost în stare să percep clar o umbră pe piatră. Am avut senzația ciudată că umbra a alunecat instantaneu în jos şi solul a absorbit-o, aşa cum sugativa usucă o picătură de cerneală. Mi-a trecut un fior pe spate. M-am gândit că moartea ne urmărea pe mine şi pe gândac.

Am privit iar la insectă, dar n-am putut s-o găsesc. M-am gândit că ajunsese probabil la destinația ei şi că îşi aruncase încărcătura într-o gaură din sol. Mi-am pus fața pe o piatră netedă.

Gândacul a ieşit dintr-o gaură adâncă şi s-a oprit la câțiva centimetri de fața mea. Părea că mă priveşte şi, pentru o clipă, am simțit că a devenit conştient de prezența mea, probabil aşa cum eram şi eu conştient de moartea mea. Am simțit un tremur. Gândacul şi cu mine nu eram deloc diferiți. Moartea, ca o umbră, ne dădea târcoale la amândoi din

spatele bolovanului. Am avut un moment extraordinar de exaltare. Eu şi gândacul ne aflam la egalitate. Nici unul din noi nu era mai bun decât celălalt. Moartea noastră ne făcea egali.

Bucuria şi exaltarea mea erau atât de copleşitoare, încât am început să plâng. Don Juan avea dreptate. El avusese întotdeauna dreptate. Trăiam într-o lume foarte misterioasă şi, ca oricine altcineva, eram o ființă foarte misterioasă şi totuşi nu eram mai important decât un gândac. Mi-am şters ochii, iar în timp ce îi ştergeam cu dosul mâinii, am văzut un om sau ceva care avea forma unui om. Era în dreapta mea, la vreo cincizeci de metri. M-am ridicat în capul oaselor şi m-am forțat să-l văd. Soarele era aproape la orizont şi mă oprea să obțin o viziune limpede. În acel moment, am auzit un mârâit deosebit. Aducea cu sunetul îndepărtat al unui avion cu reacție. Când mi-am focalizat atenția pe el, mârâitul s-a

accentuat şi s-a transformat într-un bâzâit metalic ascuțit şi apoi s-a înmuiat, până când a devenit un sunet melodios, hipnotizant. Melodia era ca vibrația unui curent electric. Imaginea care mi-a venit în minte era că două sfere electrizate se atingeau, sau că două blocuri metalice pătrate, electrizate se frecau unul de altul şi apoi se opreau cu o lovitură înăbuşită, până ajungeau la acelaşi nivel. M-am forțat iar să văd dacă puteam distinge persoana care părea că se ascunde de mine, dar n-am putut detecta decât o formă întunecată în tufişuri. Mi-am acoperit ochii, punându-mi mâinile deasupra lor. Strălucirea luminii soarelui s-a schimbat în acel moment şi apoi mi-am dat seama că ceea ce vedeam era o iluzie optică, un joc al umbrelor şi al frunzişului.

Mi-am mişcat privirea şi am văzut un coiot traversând calm câmpul. Se afla pe lângă punctul unde mi s-a părut că văd omul. S-a mişcat cam cincizeci de metri înspre sud şi

apoi s-a oprit, s-a întors şi a început să meargă spre mine. Am urlat de câteva ori ca să-l sperii, dar a continuat să vină spre mine. Am avut un moment de nelinişte. M-am gândit că s-ar putea să fie turbat şi m-am gândit chiar să culeg nişte pietre ca să mă apăr în caz de atac. Când animalul era la vreo trei-patru metri depărtare, am observat că nu era deloc agitat; dimpotrivă, părea calm şi neînfricat. Şi-a încetinit mersul, oprindu-se de-abia la vreun metru şi jumătate de mine. Ne-am privit şi apoi coiotul a venit şi mai aproape. Ochii lui maro erau prietenoşi şi limpezi. M-am aşezat pe pietre şi coiotul stătea aproape, atingându-mă. Eram încremenit. Nu văzusem niciodată un coiot sălbatic atât de aproape şi singurul gând care mi-a trecut în acel moment prin cap a fost să-i vorbesc. Am început aşa cum i-ai vorbi unui câine prieten. Şi apoi mi s-a părut că şi coiotul îmi "vorbea". Am avut certitudinea absolută că el spusese ceva. M-am simțit

derutat, dar nu am avut timp să-mi studiez sentimentele, pentru că el a "vorbit" iar. Animalul nu-şi exprima cuvintele aşa cum sunt obişnuit să le aud exprimate de ființele umane, era mai degrabă o "senzație" că vorbea. Dar nu era ca sentimentul pe care-l ai când un animal favorit pare să comunice cu stăpânul lui. Coiotul a spus efectiv ceva; semăna cu un gând şi comunicarea aceea a părut foarte asemănătoare cu o propoziție. Eu spusesem: "Ce faci, micule coiot?" şi mi s-a părut că am auzit animalul răspunzând: " Eu, foarte bine, dar tu?" Apoi coiotul a repetat propoziția şi eu am sărit în picioare. Animalul n-a făcut nici o mişcare. Nu a fost nici măcar surprins de saltul meu brusc. Ochii lui erau în continuare prietenoşi şi limpezi. S-a întins pe stomac, şi-a înclinat capul şi a întrebat: "De ce ți-e frică?" M-am aşezat cu fața la el şi am purtat cea mai ciudată conversație pe care am avut-o vreodată. În final, el m-a întrebat ce făceam

acolo şi eu am răspuns că venisem să "opresc lumea". Coiotul a spus *"Que bueno!"* şi atunci mi-am dat seama că era un coiot bilingv. Substantivele şi verbele din propozițiile lui erau în engleză, dar conjuncțiile şi exclamațiile erau în spaniolă. M-am gândit că mă aflam în prezența unui coiot Chicano. Am început să râd de toată absurditatea acestor lucruri şi am râs atât de tare, încât am devenit aproape isteric. Apoi m-a lovit toată greutatea imposibilității evenimentului şi mintea mea s-a clătinat. Coiotul s-a ridicat şi ochii noştri s-au întâlnit. Am privit fix în ei. Am simțit că mă atrag şi, brusc, animalul a devenit irizat; a început să strălucească. Ca şi cum mintea mea ar fi reluat amintirea unui eveniment care se petrecuse cu zece ani înainte, când, sub influența peiotei, am fost martor la metamorfoza unui câine obişnuit într-o ființă irizată, de neuitat. Era ca şi cum coiotul ar fi declanşat amintirea acelui eveniment şi aceasta s-a suprapus formei

coiotului; coiotul era o ființă luminoasă, fluidă şi lichidă. Luminozitatea lui era amețitoare. Am vrut să-mi acopăr ochii cu mâinile, ca să-i protejez, dar nu m-am putut mişca. Ființa luminoasă m-a atins într-o oarecare parte nedefinită a mea şi corpul meu a simțit o căldură şi o bună dispoziție greu de descris, de parcă atingerea m-ar fi făcut să explodez. Eram încremenit, nu puteam să-mi simt picioarele, sau tălpile, sau orice altă parte a corpului totuşi ceva mă susținea drept.

Nu am o idee cât de mult am rămas în poziția aceea. În acest timp, ființa luminoasă şi vârful de deal pe care stăteam s-au contopit. Nu aveam gânduri sau sentimente. Totul se oprise şi eu pluteam liber.

Brusc, am simțit cum corpul meu a fost atins şi apoi a fost învăluit de ceva care mă înflăcăra. Apoi am devenit conştient că soarele strălucea pe mine. Puteam distinge vag o lamă de munți în depărtare, spre vest.

Soarele era deja peste orizont. Eu priveam direct în el şi apoi am văzut "liniile lumii". Percepeam efectiv o extraordinară bogăție de linii albe, fluorescente, care se încrucişau peste tot în jurul meu. O clipă m-am gândit că percepeam lumina soarelui aşa cum era reflectată de genele mele. Am clipit şi am privit iar. Liniile erau constante şi se suprapuneau sau treceau prin tot ce era împrejur. M-am întors şi am examinat o lume extraordinar de nouă. Liniile erau vizibile şi constante, chiar dacă nu priveam la soare.

Am stat pe acel vârf de deal într-o stare de extaz un timp nedefinit, totuşi întregul eveniment s-ar fi putut să dureze doar câteva minute, poate doar atât cât soarele a strălucit înainte să dispară după orizont, dar pentru mine a părut un timp nesfârşit. Am simțit ceva cald şi liniştitor care ieşea din lume şi din corpul meu. Am ştiut că am descoperit un secret. Era atât de simplu! Am simțit un şuvoi necunoscut de sentimente. Niciodată în

viața mea nu simțisem o euforie atât de divină o asemenea pace şi putere de pătrundere şi totuşi nu puteam descrie secretul descoperit în cuvinte sau măcar în gânduri, dar corpul meu îl ştia.

Apoi, ori am adormit, ori am leşinat. Când am devenit iar conştient de mine, eram întins pe pietre. M-am ridicat. Lumea era aşa cum o văzusem întotdeauna. Se întuneca şi am început automat s-o iau înapoi spre maşină.

Când am sosit în dimineața următoare, don Juan era singur în casă. L-am întrebat despre don Genaro şi el a spus că era undeva în vecinătate, cu o problemă. Am început să-i descriu imediat experiențele extraordinare prin care trecusem. El a ascultat cu un interes evident.

— Pur şi simplu ai "oprit lumea", a comentat el când am terminat.

Am rămas tăcuți o clipă şi apoi don Juan a spus că trebuia să-i mulțumesc lui don Genaro pentru că m-a ajutat. El părea să fie

neobişnuit de mulțumit de mine. M-a bătut repetat pe spate şi a chicotit.

— Dar este de neconceput ca un coiot să vorbească, am spus.

— Nu era o discuție, a replicat don Juan.

— Atunci, ce era?

— Corpul tău a înțeles pentru prima dată. Dar tu nu ai reuşit să recunoşti că, în primul rând, nu era un coiot şi că în mod sigur nu era o discuție, aşa cum discutăm noi.

— Dar coiotul a vorbit cu adevărat, don Juan!

— Uite acum cine vorbeşte ca un prost. După toți anii ăştia de învățătură, ar trebui să ştii mai bine. Ieri ți-ai "oprit lumea" şi ai fi putut chiar să "vezi". O ființă magică ți-a spus ceva şi corpul tău a fost capabil să înțeleagă ce a spus ea, pentru că lumea dispăruse.

— Lumea era aşa cum este astăzi, don Juan.

— Nu, nu era. Astăzi coioții nu-ți spun

nimic şi nu poți "vedea" liniile lumii. Ieri ai făcut toate astea pentru că s-a oprit ceva în tine.

— Ce anume s-a oprit în mine?

— Ceea ce s-a oprit ieri în tine a fost ceea ce ți-au spus oamenii că este lumea. Vezi, oamenii ne spun din clipa în care ne naştem că lumea este aşa şi aşa, şi aşa şi pe dincolo şi, normal, noi nu avem altă şansă decât să vedem lumea aşa cum ne-au spus oamenii că este.

Ne-am privit.

— Ieri lumea a devenit aşa cum spun vrăjitorii că este, a spus el. În lumea asta, coioții vorbesc şi la fel fac şi căprioarele, aşa cum ți-am spus eu odată, şi la fel fac şi şerpii de apă, şi copacii, şi toate celelalte ființe vii. Dar ceea ce vreau eu ca să înveți este să "vezi". Poate că ştii acum că "vederea" apare doar când te fofilezi între lumi, lumea obişnuită a oamenilor şi lumea vrăjitorilor. Acum eşti prins în punctul de mijloc între

ele. Ieri ai crezut că ți-a vorbit coiotul. Orice vrăjitor care nu "vede" ar crede acelaşi lucru, dar unul care "vede" ştie că a crede asta ar însemna să fie prins în zona vrăjitorilor. Altfel spus a nu crede despre coioți că vorbesc ar însemna să fii prins în zona oamenilor obişnuiți.

— Vrei să spui, don Juan, că nici lumea oamenilor obişnuiți, nici lumea vrăjitorilor nu sunt reale?

— Sunt lumi reale. Ele pot acționa asupra ta. De exemplu, ai fi putut întreba coiotul despre tot ce ai fi dorit să ştii şi el ar fi fost obligat să-ți dea un răspuns. Singurul lucru trist este că ei nu prea sunt demni de încredere. Coioții înşală. Este soarta ta să nu ai parte de un animal demn de încredere.

Don Juan a explicat că acel coiot îmi va fi tovarăş pe viață şi că în lumea vrăjitorilor nu este de dorit să ai un coiot de tovarăş. El a spus că pentru mine ar fi fost ideal să fi discutat cu un şarpe de apă, deoarece ei sunt

nişte tovarăşi uimitori.

— Dacă aş fi în locul tău, a adăugat el, n-aş avea niciodată încredere într-un coiot. Dar tu eşti diferit şi ai putea deveni chiar un vrăjitor coiot.

— Ce este un vrăjitor coiot?

— Unul care obține multe lucruri de la frații lui, coioții.

Am vrut să continuu să pun întrebări, dar el a făcut un gest pentru a mă opri.

— Ai văzut liniile lumii, a spus. Ai văzut o ființă luminoasă. Acum eşti aproape gata să te întâlneşti cu aliatul. Bineînțeles că ştii că omul din tufişuri era aliatul. I-ai auzit mugetul, ca sunetul unui avion cu reacție. El o să te aştepte la marginea unei câmpii, o câmpie unde o să te duc chiar eu.

Am rămas tăcuți multă vreme. Don Juan îşi ținea mâinile unite pe stomac. Degetele mari i se mişcau aproape imperceptibil.

— Genaro va trebui să meargă şi el cu noi în valea aceea, a spus el brusc. El este cel

care te-a ajutat să "opreşti lumea".

Don Juan m-a privit cu ochi pătrunzători.

— O să-ți mai spun un lucru, a spus şi a râs. Acum nu contează deloc. Genaro nu ți-a mutat nici o clipă maşina din lumea oamenilor obişnuiți, în ziua aceea. El te-a forțat pur şi simplu să priveşti la lume aşa cum fac vrăjitorii şi maşina ta nu era în lumea aceea. Genaro a vrut să-ți mai înmoaie certitudinea. Clovneriile lui îi spuneau corpului tău despre absurditatea de a încerca să înțelegi totul. Şi când şi-a înălțat zmeul, aproape ai "văzut". Ți-ai găsit maşina şi erai în ambele lumi. Motivul pentru care aproape că ne-am înecat râzând era că tu credeai cu adevărat că ne duci cu maşina înapoi de unde presupuneai că ți-ai găsit-o.

— Dar cum m-a forțat el să văd lumea aşa cum o văd vrăjitorii?

— Eu eram cu el. Amândoi cunoaştem lumea aceea. O dată ce cunoşti lumea aceea, tot ce trebuie să faci, pentru a o dezvălui,

este să foloseşti acel inel suplimentar cu putere despre care ți-am spus că îl au vrăjitorii. Genaro poate face asta la fel de simplu cum ai trosni din degete. El te-a ținut ocupat, întorcând fiecare piatră, pentru a-ți abate gândurile şi i-a permis corpului tău să "vadă".

I-am spus că evenimentele din ultimele trei zile îmi zdruncinaseră, într-o măsură întrucâtva ireparabilă, ideea mea despre lume. Am spus că în timpul celor zece ani în care fusesem asociat cu el, nu fusesem niciodată atât de mişcat, nici măcar atunci când ingerasem plante psihotrope.

— Plantele puterii sunt doar un ajutor, a spus don Juan. Adevăratul lucru este atunci când corpul îşi dă seama că poate "vedea". Doar atunci eşti capabil să ştii că lumea pe care o privim în fiecare zi este doar o descriere a lumii. Intenția mea a fost să-ți arăt asta. Din nefericire, ți-a rămas foarte puțin timp înainte ca aliatul să te abordeze.

— Trebuie ca aliatul să mă abordeze?

— Nu există nici un mod de a te opune. Pentru a "vedea", trebuie să înveți modul în care vrăjitorii privesc la lume şi astfel aliatul îți este prezentat, iar odată realizat acest lucru, el apare.

— Nu ai fi putut să mă înveți să "văd", fără să-l prezinți?

— Nu. Pentru a "vedea", trebuie să priveşti lumea în altă manieră şi singura manieră pe care o cunosc este aceea a vrăjitorului.

20. CĂLĂTORIE LA IXTLAN

Don Genaro s-a întors pe la prânz şi, la sugestia lui don Juan, toți trei am mers cu maşina spre munții unde fusesem cu o zi înainte. Am urcat pe aceeaşi potecă pe care mersesem eu, dar, în loc să ne oprim pe platoul înalt, aşa cum făcusem eu, am continuat să urcăm, până când am atins vârful unor munți mai joşi şi apoi am început să coborâm într-o vale plată.

Ne-am oprit să ne odihnim pe vârful unui deal înalt. Don Genaro a ales punctul. M-am aşezat automat, aşa cum făcusem întotdeauna în compania lor, cu don Juan în dreapta mea şi cu don Genaro în stânga, formând un triunghi.

Tufişurile pustii acumulaseră o umiditate sclipitoare desăvârşită. Erau de un verde strălucitor, după un mic duş primăvăratic.

— Genaro o să-ți spună ceva, mi s-a adresat don Juan brusc. O să-ți spună

povestea primei întâlniri a lui cu aliatul. Nu-i aşa, Genaro?

În vocea lui don Juan era un ton de îndemn. Don Genaro m-a privit şi şi-a contractat buzele, până când gura lui arăta ca o gaură rotundă. Şi-a îndoit limba pe cerul gurii şi a închis şi a deschis gura, de parcă ar fi avut spasme.

Don Juan l-a privit şi a râs tare. Nu ştiam ce să fac.

— Ce face? l-am întrebat pe don Juan.

— E o găină! a spus el.

— O găină?

— Priveşte, priveşte la gura lui. E fundul găinii şi e gata să scoată un ou.

Spasmele gurii lui don Genaro păreau că s-au mărit. El avea în ochi o privire ciudată, nebună. Gura lui s-a deschis de parcă spasmele i-ar fi dilatat gaura. A scos un sunet croncănit din gât, şi-a îndoit brațele pe piept cu mâinile îndoite spre interior şi apoi a scuipat neceremonios nişte flegmă.

— La dracu', nu era un ou, a spus el cu o privire îngrijorată.

Poziția corpului lui şi expresia de pe fața lui erau atât de ridicole, încât nu m-am putut abține să nu râd.

— Acum că Genaro aproape a depus un ou, o să-ți spună despre prima lui întâlnire cu aliatul, a insistat don Juan.

— Poate, a spus don Genaro, neinteresat.

L-am rugat să-mi spună.

Don Genaro s-a ridicat, şi-a întins brațele şi spatele. Oasele lui au trosnit. Apoi s-a aşezat iar.

— Eram tânăr când am abordat prima dată aliatul, a spus el în final. Îmi aduc aminte că era după prânz. Eram pe câmp din zori de zi şi mă întorceam acasă. Brusc, din spatele unui tufiş, aliatul a ieşit şi mi-a barat drumul. Mă aşteptase şi mă invita să mă încaier cu el. Am început să mă întorc, pentru a-l lăsa singur, dar mi-a trecut prin cap că eram destul de puternic încât să-l

atac. Mi-era frică, totuşi. Am simțit un fior pe spate şi gâtul mi s-a întărit ca o scândură. Apropo, ăsta e semnul că eşti pregătit, vreau să spun, când îți înțepeneşte gâtul.

S-a descheiat la cămaşă şi mi-a arătat spatele lui. Şi-a întărit muşchii gâtului, ai spatelui şi brațele. Am observat calitatea superbă a musculaturii lui. Parcă amintirea întâlnirii ar fi activat fiecare fibră de pe torsul lui.

— Într-o astfel de situație, a continuat el, trebuie să-ți închizi întotdeauna gura.

S-a întors spre don Juan şi a spus:

— Nu-i aşa?

— Da, a spus don Juan calm. Şocul pe care-l simți atunci când prinzi aliatul este atât de mare, încât ți-ai putea înghiți limba sau ți-ai putea pierde dinții. Corpul trebuie să fie întărit şi înfipt bine pe picioare.

Don Genaro s-a ridicat şi mi-a arătat poziția: corpul lui s-a înclinat puțin din genunchi, brațele atârnându-i pe laterale, cu

degetele uşor încovoiate. Părea relaxat şi totuşi bine înfipt în sol.

A rămas în poziția asta o clipă şi când m-am gândit că se va aşeza, el a țâşnit brusc înainte, într-un salt uimitor, de parcă ar fi avut arcuri la călcâie. Mişcarea lui a fost atât de bruscă, încât am căzut pe spate; dar în cădere, am avut senzația clară că don Genaro a prins un om sau ceva care avea forma unui om.

M-am aşezat iar. Don Genaro îşi menținea încă o tensiune colosală în tot corpul, apoi şi-a relaxat brusc muşchii şi s-a întors unde stătuse înainte şi s-a aşezat iar.

— Carlos, tocmai ți-a "văzut" aliatul chiar acum, a remarcat don Juan liniştit, dar e încă slab şi a căzut.

— L-ai "văzut"? a întrebat don Genaro pe un ton naiv şi şi-a lărgit nările.

Don Juan l-a asigurat că îl "văzusem".

Don Genaro a sărit iar înainte cu atâta forță, că am căzut pe o parte. El şi-a executat

saltul atât de rapid, încât nu puteam spune cu adevărat cum ţâşnise în picioare din poziţia de şezut, pentru a se repezi înainte.

Amândoi au râs tare şi apoi don Genaro şi-a schimbat râsul într-un hăulit, replica perfectă a unui coiot.

— Nu te gândi că trebuie să sari la fel ca Genaro, pentru a-l prinde pe aliat, a spus don Juan pe un ton prevenitor. Genaro sare atât de bine, pentru că are aliatul care îl ajută. Tot ce trebuie să faci este să te înfigi bine în pământ, pentru a susţine impactul. Trebuie să stai pe picioare exact aşa cum a stat Genaro înainte să sară, apoi trebuie să sari înainte şi să prinzi aliatul.

— Întâi trebuie să-şi sărute medalionul, a intervenit don Genaro.

Don Juan a spus cu severitate jucată că nu aveam medalioane.

— Dar notesul lui? a insistat don Genaro. Trebuie să facă ceva cu notiţele lui — să le pună jos undeva înainte să sară sau poate o

să-şi folosească notițele ca să bată aliatul.

— Să fiu al dracului! a spus don Juan aparent surprins. Nu m-am gândit niciodată la asta. Pun pariu că va fi prima dată când un aliat va fi doborât la pământ cu notițele.

Când râsul lui don Juan şi urletele de coiot ale lui don Genaro au încetat, eram cu toții într-o stare foarte bună.

— Ce s-a întâmplat când ți-ai apucat aliatul, don Genaro? am întrebat.

— A fost un şoc puternic, a spus don Genaro după un moment de ezitare.

Părea să-şi fi pus gândurile în ordine.

— Nu-mi imaginasem niciodată că o să fie aşa ceva, a continuat el. Era ceva, ceva, ceva… care nu semăna cu nimic cunoscut ca să-ți pot spune. După ce l-am prins, a început să se rotească. Aliatul m-a făcut să mă răsucesc, dar nu i-am dat drumul. Ne-am răsucit prin aer cu atâta viteză şi forță, că nu am mai putut vedea. Totul era în ceață. Rotirea a continuat iar şi iar. Brusc, am

simțit că stăteam iar pe pământ. M-am privit. Aliatul nu mă ucisese. Eram întreg. Eram eu! Apoi am ştiut că reuşisem. În sfârşit, aveam un aliat. Am sărit în sus şi în jos cu încântare. Ce sentiment! Ce sentiment a fost! Apoi am privit în jur, să-mi dau seama unde eram. Împrejurimile mi-erau necunoscute. M-am gândit că aliatul trebuie să mă fi luat prin aer şi m-a aruncat undeva, foarte departe de locul unde începuserăm să ne rotim. M-am orientat. M-am gândit la casa mea că ea trebuia să fie spre est, aşa că am început să merg în direcția aceea. Era încă devreme. Întâlnirea cu aliatul nu-mi luase prea mult timp. Foarte curând am găsit o potecă şi am văzut o grămadă de bărbați şi de femei venind spre mine. Erau indieni. M-am gândit că erau indieni Mazateci. Ei m-au înconjurat şi m-au întrebat unde mă duc. Mă duc acasă, la Ixtlan, le-am spus eu. "Şi te-ai pierdut?" a întrebat cineva. "Da, am spus. De ce?" "Pentru că Ixtlan nu e în direcția aceea.

Ixtlan e în direcție opusă. Şi noi mergem acolo, a spus altcineva. Hai cu noi! au spus toți. Avem mâncare!"

Don Genaro s-a oprit din vorbă şi m-a privit, parcă ar fi aşteptat să-i pun o întrebare.

— Ei, ce s-a întâmplat? am întrebat. Te-ai dus cu ei?

— Nu, nu m-am dus, a spus el. Pentru că nu erau reali. Am ştiut imediat, în clipa în care au venit la mine. Era ceva în vocile lor, în prietenia lor, care i-a dat de gol, în special când au vrut să merg cu ei. Aşa că am fugit. Ei m-au strigat şi m-au rugat să mă întorc. Rugămințile lor au devenit obsedante, dar am continuat să fug de ei.

— Cine erau? am întrebat.

— Oameni, a replicat don Genaro scurt. Doar că nu erau reali.

— Erau ca nişte vedenii, a explicat don Juan. Ca nişte fantome.

— După ce am mers o vreme, a continuat

don Genaro, am devenit mai încrezător. Ştiam că Ixtlan era în direcția în care mergeam. Şi apoi am văzut doi bărbați venind pe potecă spre mine. Şi ei păreau să fie indieni Mazateci. Aveau un măgar încărcat cu lemne de foc. Au trecut pe lângă mine şi au murmurat: "Bună ziua". "Bună ziua!" am răspuns şi am continuat să merg. Nu mi-au dat nici o atenție şi şi-au continuat drumul. Mi-am încetinit mersul şi m-am întors liniştit spre ei, să-i privesc. Mergeau fără să mă bage în seamă. Păreau să fie reali. Am alergat după ei urlând: "Stați, stați!" Ei şi-au ținut măgarul şi s-au oprit de fiecare parte a animalului, parcă ar fi protejat încărcătura. "Sunt pierdut în munții ăştia, le-am spus. Care este drumul spre Ixtlan?" Ei au indicat direcția în care mergeau. "Eşti foarte departe, a spus unul din ei. Este pe partea cealaltă a munților aceştia. O să-ți trebuiască trei-patru zile ca să ajungi acolo." Apoi s-au întors şi au plecat. Am simțit că aceştia erau indieni reali

şi i-am rugat să mă ia cu ei. Am mers o vreme împreună şi apoi unul din ei a scos o legătură cu mâncare şi mi-au dat şi mie. Am îngheţat pe loc. Era ceva teribil de ciudat în modul în care îmi oferea el de mâncare. Corpul meu s-a simţit înspăimântat, aşa că am sărit înapoi şi am început să fug. Au spus amândoi că voi muri în munţi, dacă nu mergeam cu ei şi au încercat să mă convingă să vin cu ei. Rugăminţile lor erau de asemenea obsedante, dar am fugit de ei cu toată forţa. Am continuat să merg pe jos. Apoi am ştiut că eram pe drumul bun spre Ixtlan şi că fantomele acelea încercau să mă întoarcă din drum. Am numărat opt; ei trebuie să fi ştiut că hotărârea mea era de nestrămutat. Stăteau lângă drum şi mă priveau cu ochi rugători. Majoritatea n-au spus nici un cuvânt; totuşi, femeile erau mai îndrăzneţe şi mă rugau. Câteva dintre ele mi-au arătat chiar şi mâncare şi alte bunătăţi pe care trebuiau să le vândă, ca nişte negustori

inocenți, pe marginea drumului. Nu m-am oprit şi nici nu m-am uitat la ele. Spre seară am ajuns într-o vale pe care se pare că o recunosc. Îmi era cumva familiară. M-am gândit că mai fusesem acolo înainte, dar dacă era aşa, atunci mă aflam la sud de Ixtlan. Am început să caut semne în teren ca să mă orientez şi să-mi corectez drumul, când am văzut un copil indian păzind nişte capre. Avea probabil vreo şapte ani şi era îmbrăcat aşa cum fusesem şi eu la vârsta lui. De fapt, el îmi reamintea de mine, păzind cele două capre ale tatălui meu. L-am urmărit o vreme; băiatul vorbea singur, aşa cum făceam şi eu, apoi le vorbea caprelor. Din ceea ce ştiam despre păzitul caprelor, el era bun la asta. Era perseverent şi atent. Nu răzgâia caprele, dar nu era crud cu ele. Am decis să-l strig. Când i-am vorbit cu voce tare, el a sărit şi a fugit la o lespede şi m-a privit de acolo, din spatele unor pietre. Părea că e gata să fugă pentru a-şi salva viața. L-am plăcut. Părea că

îi e frică şi totuşi a găsit timp să ascundă caprele de mine. Am vorbit cu el multă vreme; am spus că eram pierdut şi că nu ştiam drumul spre Ixtlan. Am întrebat de numele locului unde eram şi el a spus numele care credeam eu că este. Asta m-a făcut foarte fericit. Mi-am dat seama că nu mai eram pierdut şi m-am gândit la puterea pe care o avea aliatul, pentru a mă transporta fizic atât de departe într-un timp atât de scurt, cât ai clipi. I-am mulțumit băiatului şi am început să merg. El a ieşit liniştit din ascunzătoarea lui şi şi-a condus caprele pe o potecă aproape de neobservat. Poteca părea să ducă în vale. Am mers spre el şi a sărit în tufişuri, când m-am apropiat prea mult. L-am lăudat că era atât de atent şi am început să-i pun nişte întrebări. "Unde duce poteca asta?" am întrebat. "Jos", a spus el. "Unde stai?" "Acolo, jos." "Sunt multe case acolo?" "Nu, doar una." "Unde sunt celelalte case?" Băiatul a indicat spre cealaltă parte a

văii cu indiferență, aşa cum fac băieții de vârsta lui. Apoi a început să meargă în jos, pe potecă, cu caprele lui. "Stai, i-am spus băiatului. Sunt foarte obosit şi înfometat. Du-mă la părinții tăi." "Nu am părinți", a spus micuțul şi asta m-a şocat. Nu ştiu de ce vocea lui m-a făcut să ezit. Băiatul, observându-mi ezitarea, s-a oprit şi s-a întors spre mine. "Nu este nimeni acasă, a spus el. Unchiul meu este plecat cu soția pe câmp. Este destulă mâncare. Destulă. Hai cu mine!" M-am simțit aproape trist. Băiatul era şi el o fantomă. Tonul vocii şi zelul l-au trădat. Fantomele erau acolo ca să mă prindă, dar nu mi-era frică. Eram încă amorțit de întâlnirea mea cu aliatul. Îmi venea să mă supăr pe aliat sau pe fantome, dar cumva nu puteam să mă supăr aşa cum făceam înainte, aşa că am renunțat. Apoi am vrut să mă întristez, pentru că-mi plăcuse băiatul, dar n-am reuşit, aşa că a trebuit să renunț şi la asta. Brusc, mi-am dat seama că aveam un

aliat şi că fantomele nu-mi puteau face nimic. Am urmat băiatul pe potecă. Alte fantome au apărut uşor şi au încercat să mă facă să cad în prăpăstii, dar voinţă mea era mai puternică decât a lor. Ele trebuie să fi sesizat asta, pentru că au încetat să mă mai urmărească. După o vreme, stăteau pur şi simplu lângă drumul meu; din când în când, unele dintre ele săreau la mine, dar eu le opream cu voinţa mea. Şi apoi, au încetat să mă mai deranjeze.

Don Genaro a rămas tăcut o vreme.

Don Juan m-a privit.

— Ce s-a întâmplat după aceea, don Genaro? am întrebat.

— Am continuat să merg, a spus el liniştit.

Se părea că el îşi terminase povestea şi nu mai era nimic de adăugat.

L-am întrebat de ce faptul că ele îi ofereau de mâncare era un indiciu că erau fantome.

El n-a răspuns. L-am întrebat mai departe dacă era un obicei printre indienii Mazateci

să nege că ar avea de mâncare sau să fie foarte îngrijorați de problema mâncării.

El a spus că tonul vocilor lor, zelul lor de a-l atrage şi maniera în care discutau fantomele despre mâncare erau nişte idei — şi el ştia asta, pentru că aliatul lui îl ajuta. El a declarat că el singur nu ar fi observat aceste particularități.

— Erau fantomele acelea aliați, don Genaro? am întrebat.

— Nu. Erau oameni.

— Oameni? Dar ai spus că erau fantome.

— Am spus că nu mai erau reali. După întâlnirea mea cu aliatul, nimic nu mai era real.

Am rămas tăcuți o vreme.

— Care a fost concluzia finală a experienței, don Genaro? am întrebat.

— Rezultatul final?

— Vreau să spun, când şi cum ai ajuns în final la Ixtlan?

Amândoi au izbucnit în râs în acelaşi timp.

— Deci, ăsta este rezultatul final pentru tine, a remarcat don Juan. Atunci, hai s-o spunem aşa. Nu a existat nici un rezultat final al călătoriei lui Genaro. Nu va fi niciodată un rezultat final. Genaro este încă pe drumul spre Ixtlan!

Don Genaro m-a privit cu ochi pătrunzători şi apoi şi-a întors capul să privească în depărtare, spre sud.

— Nu voi ajunge niciodată la Ixtlan, a spus el.

Vocea lui era fermă, dar moale, aproape un murmur.

— Totuşi, în sentimentele mele... în sentimentele mele, uneori cred că sunt la un pas de a ajunge. Cu toate acestea, nu voi ajunge niciodată. În călătoria mea nu găsesc nici măcar semnele de teren cu care eram familiar. Nimic nu mai este la fel.

Don Juan şi don Genaro s-au privit. Era ceva atât de trist în privirea lor:

— În călătoria mea spre Ixtlan, găsesc doar

călători-fantomă, a spus el uşor.

L-am privit pe don Juan. Nu înțelesesem ce voia să spună don Genaro.

— Tot ce găseşte Genaro în drumul lui spre Ixtlan este doar o ființă efemeră, a explicat don Juan. Să te luăm pe tine, de exemplu. Eşti o fantomă. Sentimentele şi zelul tău sunt acelea ale oamenilor. De aceea spune el că întâlneşte doar fantome în călătoria lui spre Ixtlan.

Mi-am dat brusc seama că toată călătoria lui don Genaro era o metaforă.

— Atunci, călătoria ta spre Ixtlan nu este reală, am spus.

— Este reală! a intervenit don Genaro. Călătorii nu sunt reali.

El a indicat spre don Juan cu o mişcare a capului şi a spus accentuând:

— Acesta este singurul care este real. Lumea este reală doar când sunt cu el.

Don Juan a zâmbit.

— Genaro îți spunea povestea asta, a spus

don Juan, pentru că ieri ți-ai "oprit lumea" şi el crede că ai şi "văzut", dar eşti atât de prost, că nu ştii sigur. Continui să-ți spun că eşti ciudat şi că, mai devreme sau mai târziu, o să "vezi". În orice caz, în următoarea ta întâlnire cu aliatul, dacă va fi o altă dată pentru tine, va trebui să te iei la trântă cu el şi să-l îmblânzeşti. Dacă supraviețuieşti şocului şi sunt sigur că vei reuşi, deoarece eşti puternic şi ai trăit ca un luptător, o să te afli pe un tărâm necunoscut. Apoi, pentru că aşa este firesc pentru noi, primul lucru pe care vei dori să-l faci va fi să te întorci la Los Angeles. Dar nu există drum de întoarcere la Los Angeles. Ceea ce a rămas acolo este pierdut pentru vecie. Din acel moment, bineînțeles, vei fi un vrăjitor, dar asta nu ajută; în acel moment, ceea ce este important pentru noi toți este faptul că tot ce iubim sau urâm, sau dorim, a fost lăsat în urmă. Totuşi, sentimentele unui om nu mor şi nu se schimbă, iar vrăjitorul începe drumul său

înapoi spre casă, ştiind că nu va ajunge, ştiind că nici o putere de pe pământ, nici chiar moartea lui nu-l va trimite la locul, la lucrurile şi oamenii pe care i-a iubit. Asta ți-a spus Genaro.

Explicația lui don Juan a fost ca un catalizator; impactul deplin al poveştii lui don Genaro m-a lovit brusc, atunci când am început să leg povestea de viața mea.

— Dar oamenii pe care îi iubesc? l-am întrebat pe don Juan. Ce se va întâmpla cu ei?

— Ei vor fi lăsați toți în urma, a spus el.

— Dar nu există nici un mod de a-i reține? Nu aş putea să-i salvez şi să-i iau cu mine?

— Nu. Aliatul tău te va răsuci pe tine singur, în lumi necunoscute.

— Dar aş putea să mă întorc la Los Angeles, nu-i aşa? Aş putea lua autobuzul sau un avion să merg acolo. Los Angeles ar fi încă acolo, nu-i aşa?

— Bineînțeles, a spus don Juan râzând. La

fel vor fi şi Manteca şi Temecula şi Tucson.

— Şi Tendre, a adăugat don Genaro cu mare seriozitate.

— Şi Piedras Negras şi Tranquitas, a spus don Juan, zâmbind.

Don Genaro a adăugat alte nume şi la fel a făcut şi don Juan; şi s-au cufundat în enumerarea unei serii foarte hilare de nume incredibile de orăşele şi oraşe.

— Învârtitul cu aliatul tău va schimba ideea ta despre lume, a spus don Juan. Ideea este totul; şi când asta se schimbă, lumea însăşi se schimbă.

El mi-a reamintit că îi citisem odată un poem şi a vrut să i-l recit. M-a îndemnat cu câteva cuvinte din el şi mi-am amintit că i-am citit câteva poeme de Juan Ramon Jimenez. Cel la care se referea era intitulat *El viajo definitivo* ("Călătoria definitivă"). L-am recitat:

...and I will leave. But the birds stay,

singing:

and my garden will stay, with it's green tree,

with it's water well.

Many afternoons the skies will be blue and placid,

and bells in the belfry will chime,

as they are chiming this very afternoon.

The people who have loved me will pass away,

and the town will burst anew every year.

But my spirit will always wander nostalgic

in the same recondite corner of my flowery garden.

"...şi voi pleca. Dar pasările vor rămâne, cântând,

şi grădina mea va rămâne,

cu copacu-i verde,

şi izvoru-i rece.

Multe fi-vor după-amiezele cu cer albastru blând,

iar clopotele vor suna în clopotniță
aşa cum bat în chiar această clipă.
Oamenii care m-au iubit cândva s-or duce,
şi oraşul va renaşte, mereu altul, în fiece an.
Dar spiritul meu va rătăci mereu nostalgic
prin colțul tainic al grădinii mele în floare."

— Acesta este sentimentul despre care a vorbit Genaro, a spus don Juan. Pentru a fi un vrăjitor, un om trebuie să fie pasionat. Un om pasionat are bunurile lui pământeşti şi lucruri dragi lui — dacă nu altceva, atunci fie şi numai drumul pe care merge. Iată ce ți-a spus Genaro cu povestea lui: el şi-a lăsat legăturile de suflet în Ixtlan — casa, toți ai lui, lucrurile care îi plăceau — iar acum rătăceşte singur cu simțămintele sale; uneori, aşa cum o spune el însuşi, aproape că ajunge la Ixtlan. Tuturor ni se întâmplă asta. În cazul lui Genaro e vorba de Ixtlan; în al tău — de Los Angeles, cât despre mine...

N-am vrut ca don Juan să-mi spună despre el. A făcut o pauză, de parcă mi-ar fi citit gândul.

Genaro a oftat şi a parafrazat primele versuri ale poemului.

— Am plecat. Şi păsările au rămas, cântând.

Pentru o clipă, am simțit o undă de suferință şi o singurătate de nedescris cuprinzându-ne. Am privit la don Genaro şi am ştiut că, fiind un om pasionat, trebuie să fi avut multe legături ale inimii, atâtea lucruri la care a ținut şi pe care le-a lăsat în urmă. Am avut senzația clară că, în acel moment, puterea amintirii lui era pe cale să revină şi că don Genaro era gata să plângă.

Mi-am mutat grăbit privirea. Pasiunea lui don Genaro, singurătatea lui supremă m-au făcut să plâng.

Am privit la don Juan. El mă fixa cu privirea.

— Doar un luptător poate rezista pe

drumul cunoaşterii, a spus el. Pentru că arta lui constă în a găsi un echilibru între spaima de a fi om şi minunea de a fi om.

Am privit la amândoi, pe rând. Ochii lor erau limpezi şi paşnici. Adunaseră în ei o undă de nostalgie copleşitoare şi când erau gata să explodeze în lacrimi pătimaşe, au izbutit să le rețină revărsarea. O clipă, am crezut că am "văzut". Am "văzut" singurătatea omului, ca o undă gigantică care îngheţase în fața mea, menținută în loc de zidul invizibil al unei metafore.

Tristețea mea era atât de mare, încât m-am simțit euforic. I-am îmbrățişat.

Don Genaro a zâmbit şi s-a ridicat. Don Juan s-a ridicat şi el şi şi-a pus uşor mâna pe umărul meu.

— O să te lăsăm aici, a spus el. Fă ce crezi că este potrivit. Aliatul te va aştepta la marginea acestei câmpii.

A indicat spre o vale întunecată din depărtare.

— Dacă simţi că nu este încă timpul, amână întâlnirea, a continuat el. Nu se câştigă nimic prin forţarea lucrurilor. Dacă vrei să supravieţuieşti, trebuie să ai limpezimea cristalului şi să fii absolut sigur de tine.

Don Juan a plecat fără să se uite la mine, dar don Genaro s-a întors de câteva ori şi m-a îndemnat cu o clipire din ochi sau cu o mişcare a capului să merg înainte. I-am privit până când au dispărut în depărtare şi apoi m-am dus la maşină şi am plecat. Ştiam că timpul meu nu sosise încă.